
Haracharitachintamani

హరచరితచింతామణిః

Document Information

Text title : Haracharitachintamani

File name : haracharitachintAmaNiH.itx

Category : shiva, kAshmIrashaivadarshanam, mahAkAvya

Location : doc_shiva

Author : kAshmIrikamahAmAheshvarAchArya rAjAnaka shrI jayadrathavirachitA

Transliterated by : Ruma Dewan

Proofread by : Ruma Dewan

Description/comments : Kavyamala series book 61

Latest update : March 29, 2025

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

April 17, 2025

sanskritdocuments.org

హారచరితచింతామణిః

- కాశ్మీరికమహామాహేశ్వరాచార్యరాజానకశ్రీజయద్రథవిరచితో -

అనుక్రమణికా

౧. ప్రథమః ప్రకాశః - జ్ఞానాలిజ్ఞానతారః ।
౨. ద్వితీయః ప్రకాశః - కాలదాహవర్ణనమ్ ।
౩. తృతీయః ప్రకాశః - కాలకూటకవలీకారః ।
౪. చతుర్థః ప్రకాశః - నన్దిరుద్రవర్ణనమ్ ।
౫. పంచమః ప్రకాశః - అన్ధకాసురవరప్రదానమ్ ।
౬. షష్ఠః ప్రకాశః - అర్ధనారీశ్వరోదయః ।
౭. సప్తమః ప్రకాశః - చక్రప్రదానమ్ ।
౮. అష్టమః ప్రకాశః - దక్షవరప్రదానమ్ ।
౯. నవమః ప్రకాశః - తారకవధే సురమహోత్సవః ।
౧౦. దశమః ప్రకాశః - విజయేశ్వరావతారః ।
౧౧. ఏకాదశః ప్రకాశః - పింగలేశ్వరావతారవర్ణనం ।
౧౨. ద్వాదశః ప్రకాశః - వితస్తావతారః ।
౧౩. త్రయోదశః ప్రకాశః - స్వయంభూనాథావతారః ।
౧౪. చతుర్దశః ప్రకాశః - కపటేశ్వరావతారవర్ణనమ్ ।
౧౫. పంచదశః ప్రకాశః - చణ్డరుద్రావతారః ।
౧౬. షోడశః ప్రకాశః - శ్రవణద్వాదశీవర్ణనమ్ ।
౧౭. సప్తదశః ప్రకాశః - గరుడానుగ్రహః ।
౧౮. అష్టాదశః ప్రకాశః - శ్రీగణపత్యవతారః ।
౧౯. ఏకోనవింశః ప్రకాశః - ఉపమన్యువరప్రదానమ్ ।
౨౦. వింశః ప్రకాశః - వాసుదేవవరప్రదానమ్ ।
౨౧. ఏకవింశః ప్రకాశః - మహాకాలావతారః ।
౨౨. ద్వావింశః ప్రకాశః - దేవీస్వరూపలాభదిణ్ణిమహోదరావతారవర్ణనమ్ ।
౨౩. త్రయోవింశః ప్రకాశః - దుర్గాదేవీమాహాత్యై శుమ్భాదివర్ణనమ్ ।

౨౪. చతుర్వింశః ప్రకాశః - శుక్రవరప్రదానమ్ ।
 ౨౫. పంచవింశః ప్రకాశః - జీమూతవాహనవరప్రదానః ।
 ౨౬. షడ్వింశః ప్రకాశః - విక్రమతుజ్గాయ వరప్రదానమ్ ।
 ౨౭. సప్తవింశః ప్రకాశః - శబ్దశాస్త్రావతారః ।
 ౨౮. అష్టవింశః ప్రకాశః - గణ్గావతారవర్ణనమ్ ।
 ౨౯. ఏకోనత్రింశః ప్రకాశః - ।
 ౩౦. త్రింశత్తమః ప్రకాశః - శివధర్మాద్యుద్ధారః ।
 ౩౧. ఏకత్రింశః ప్రకాశః - నానాశాస్త్రేభ్యః శివరాత్రికథాసంక్లహః ।
 ౩౨. ద్వాత్రింశత్తమః ప్రకాశః - అపూర్ణః ।

౧. ప్రథమః ప్రకాశః - జ్వాలాలిజ్ఞావతారః ।

శ్రీమృత్యుజితే నమః ।

నానాప్రకారసంసారప్రకాశనవిశారదః ।

క్రీడన్విచిత్రైరాకారైర్జయత్యేకో మహేశ్వరః ॥ ౧ ॥

ఏకాప్యనేకరూపైవ వాచ్యవాచకభజ్జిభిః ।

సర్వజ్ఞస్య (సర్వజ్ఞా) పరా శక్తిర్భాసతాం ప్రతిభాసతామ్ ॥ ౨ ॥

శ్రీమత్కల్యాణవపుషః శమోర్భర్షక్తిముపాస్మహే ।

యదేకభాజనం కాయో మోక్షాదప్యతిరిచ్యతే ॥ ౩ ॥

సద్గురుప్రాప్త్యభిజ్ఞానో యో రాజానకహిగ్గకః ।

శాస్త్రవిచ్ఛిన్నమోహశ్చ యో రాజానక ఆహలః ॥ ౪ ॥

దేశే శ్రీవిజయేశస్య నివసన్స్పృరణాత్తయోః ।

చరిత్రాణి త్రినేత్రస్య శాస్త్రదృష్టాని గుమ్భయే ॥ ౫ ॥

చరితం క్వ మహేశస్య క్వ చోద్యోగో మితాత్మనః ।

ఇతి భక్త్యాసవాస్వాదక్షిణే కా స్యాద్విచారణా ॥ ౬ ॥

వ్యుత్పత్తిమాత్రనిఃశంకృవివర్ధితవివేకినామ్ ।

ఇతరేషు మదీయేషు ప్రపన్నేష్వధికారితా ॥ ౭ ॥

ఇయం సాధారణా వాణీ శమ్భుశక్తిమతః ప్రతి ।

సమస్తలోకసుభగా శైధిల్వేనైవ శోభతే ॥ ౮ ॥

అవ్యుత్పత్తిమిహాలోక్య మస్తవ్యం మయి నాన్యథా ।
 దారిద్ర్యం న హి సమాభవ్యం శమోభిర్దాసే వివాససి ॥ ౯॥
 ఇహ శ్రద్ధాం విధాస్యన్తి శివశాసనభావితాః ।
 దర్శనాస్తరమగ్నానామసతామస్త్యనాదరః ॥ ౧౦॥
 తత్రోత్తమానాం భగవచ్ఛరీతాకర్ణనాదభవేత్ ।
 స్వరూపలాభో నిఃశేషసంసారోన్మూలనక్షమః ॥ ౧౧॥
 మధ్యమానాం శివే భక్తిర్మృత్యుమవలంబ్యతే ।
 ఉత్పద్యతే క్రమాత్సైవ (క్రమాత్సైవ) కథ్యమానా శుభావహా ॥ ౧౨॥
 అధమానామధర్మేభ్యో నివృత్తౌ ధర్మసేవనమ్ ।
 ఉపాదేయా త్రయాణామప్యేషా తస్మాద్విభోః కథా ॥ ౧౩॥
 చిద్రూప ఏవ భగవాన్స్వేచ్ఛయా పశ్చాత్కృత్యకృత్ ।
 దేశకాలాకృతీః పుష్టస్త్వైయత్యమవలంబ్యతే ॥ ౧౪॥
 స ఏవ చరతే దేవో రూపైః స్థావరజిజ్ఞమైః ।
 తదన్యో న చ కోఽప్యస్తి శాస్త్రేణానుభవేన వా ॥ ౧౫॥
 జ్ఞానాలిజ్ఞస్వరూపేణ యేన విశ్వాత్మనా కృతః ।
 అనుగ్రహః పురా బ్రహ్మవిష్ణోర్వివదమానయోః ॥ ౧౬॥
 జాగ్రతం పాశహస్తం చ నిగిరస్తమివాస్తకమ్ ।
 శ్వేతానుకమ్పి నేత్రాగ్నిజ్ఞానయా సజ్జహార యః ॥ ౧౭॥
 యద్గంధమాత్రాన్నిశేషా వ్యఘటంత సురాసురాః ।
 యస్యైవ శోభతే కణ్ఠే నిగీర్ణః స హలాహలః ॥ ౧౮॥
 యస్య మాహాత్మ్యమాఖ్యాతుం బ్రహ్మణాపి న శక్యతే ।
 స ద్వారదాసో యస్యైవ నన్దిరుద్రో దివానిశమ్ ॥ ౧౯॥
 బాధమానః సమస్తాని భువనాన్యన్తకాసురః ।
 యేనైవాలంబ్యతః శాన్తిం సర్వేషు కరుణావతా ॥ ౨౦॥
 దేహార్థే గృహ్లాతా దేవీం భిన్నతేష్వన స్థితామపి ।
 శక్తిశక్తిమతోరైక్యం యేనైకేనోపదిశ్యతే ॥ ౨౧॥
 యద్భలేనాసురాన్విష్ణుర్జఘాన బలవత్తరాన్ ।

తచ్చక్రం దదతా యేన పూర్ణా శక్తిః ప్రకాశితా ॥ ౨౨॥
 ప్రమథ్య యజ్ఞం నిశేషం సహ సర్వైః సురాసురైః ।
 ఫలేన యోజితో దక్షో యేనైవాదుభృతశక్తినా ॥ ౨౩॥
 అబాధత జగత్సర్వం సగర్వస్తారకాసురః ।
 షడ్వా(షత్వా)సరేణాపి జితః స బలాద్యస్య సూనునా ॥ ౨౪॥
 యేన శ్రీవిజయేశానమూర్తిమాదాయ భూరయః ।
 మునయోఽనుగృహీతాస్తే క్రీడయైవ తపోవనే ॥ ౨౫॥
 శ్రీపిఙ్గలేశ్వరవపుర్య ఏవ పరమేశ్వరః ।
 అనుజగ్రాహ దహనం విచ్ఛాయత్వముపాగతమ్ ॥ ౨౬॥
 శక్తిర్భగవతో యస్య వితస్తా రూపమాశ్రితా ।
 చరాచరస్య జగతో మార్జ్ఞి (మార్జ్ఞి) కల్మషకర్దమమ్ ॥ ౨౭॥
 ప్రజ్ఞాల్య త్రిపురం దేవః సురాణాం కల్పితాభయః ।
 శ్రీమత్స్వయమ్భానాథాత్మా య ఉద్ధరతి భావితాన్ ॥ ౨౮॥
 కాష్ఠరూపత్వమాదాయ యేన విశ్వానుకమ్పినా ।
 మహర్షయో వసిష్ఠాద్యాః క్రీడయైవ విమోహితాః ॥ ౨౯॥
 యేనేశ్వరేణ భక్తానాం దధతా చణ్డరుద్ర(ద్ధ)తామ్ ।
 స్వీయం పవిత్రం నిర్మాల్యం భుక్తయే పరికల్పితమ్ ॥ ౩౦॥
 తిథ్యాదిసజ్జట్టనయా సమస్తా అపి దేహినః ।
 ప్రభోర్వస్యైవ మాహాత్మ్యాత్వాప్నువన్స్తుతమాం గతిమ్ ॥ ౩౧॥
 నిశాచరాన్పాతయితుం గరుడోఽపి యదాజ్ఞయా ।
 అనాధారం వలం లేభే గతిం చాన్యాతిశాయినీమ్ ॥ ౩౨॥
 స్వభావాదేవ బాధనై విఘ్నాః సత్కర్మతత్పరమ్ ।
 తద్వా(ఉద్ధా)రణాయ యశ్చేశో గణేశత్వముపాగతః ॥ ౩౩॥
 ఉపమన్యుర్మునిర్యేన తపస్యన్భక్తినిర్భరమ్ ।
 పయోరాశిం వితరతా జ్ఞానం చ సహసాధృత ॥ ౩౪॥
 వాసుదేవో మహాదేవాద్యస్మాద్బద్ధరికాశ్రమే ।
 త(ఉ)పస్యన్స్తుతమాన్ప్రాప వరాన్స్వహృదయేప్పితాన్ ॥ ౩౫॥

ఆశ్చర్యమాశ్చర్యమిదం యత్న బాణో మహాసురః ।
 గల(లో)న్మోహో మహాకాల ఇతి యేన గణీకృతః ॥ ౩౬॥
 ఏతేవ పరమా శక్తిర్యస్య కాపి జయత్యసౌ ।
 సింహావపి యదాలోకాద్గణౌ దిణ్డిమహోదరౌ ॥ ౩౭॥
 దుర్గేతి శక్తిః సా యస్య బలినోఽపి నిశాచరాన్ ।
 పరాజిత్యాభయమదాదాదిత్యేభ్యో ముహుర్ముహుః ॥ ౩౮॥
 దుర్వారవేదనః పూర్వం వ్యామోహవివశీకృతః ।
 అసురాణాం గురుర్యేన ప్రభుణా హేలయా ధృతః ॥ ౩౯॥
 యచ్ఛత్యానుగృహీతేయం భక్త్యా మలయవత్యపి ।
 మృతమప్యప భర్తారం జీవంతం క్షణమాత్రతః ॥ ౪౦॥
 శక్తిరేకస్య యస్యాస్తి విచిత్రా పా(ప)రమేశ్వరీ ।
 యయా విక్రమతుజ్జస్య హస్త కిం కిం న సాధితమ్ ॥ ౪౧॥
 సంసారే మూర్ఖ ఏవాయం యేన సర్వజ్ఞతావశాత్ ।
 పాణినిం(ణి) సమధిష్ఠాయ వ్యుత్పత్తిం లమిభి(మి)తః పరామ్ ॥ ౪౨॥
 సర్వోర్ధ్వవర్తినీ యస్య శక్తిశ్చంద్రశిఖామణేః ।
 గణ్గాస్వరూపమాస్థాయ పునాతి భువనత్రయమ్ ॥ ౪౩॥
 యస్య భక్తిప్రసాదేన బహవస్తదనశ్వరమ్ ।
 శ్రుతకీర్త్యాదయః ప్రాపుః సహస్రైవ సమీహితమ్ ॥ ౪౪॥
 నానావిధాని శాస్త్రాణి ధర్మాధర్మాత్మకాని చ ।
 భావితానాం ప్రవృత్త్యర్థం స్వేచ్ఛయోపదిదేశ యః ॥ ౪౫॥
 అఖణ్డశక్తినా యేన విశ్వానుగ్రహణేచ్ఛయా ।
 శివరాత్రిమయః కాలః స్వరసేనావతారితః ॥ ౪౬॥
 అన్యాన్యపి విచిత్రాణి యస్య విశ్వాతిశాయినః ।
 భోగావపగ్రహేతుత్వే సమృద్ధంతి సుమేధసామ్ ॥ ౪౭॥
 ఉచిత్య తస్య చరితాన్యధునా తాని (తస్య) శాస్త్రతః ।
 మయైకత్ర నివేశ్యన్తే భక్తిదార్ధ్యాయ ధీమతామ్ ॥ ౪౮॥
 శరీరిణాం స్వకర్తృవ శుభాశుభఫలప్రదమ్ ।
 ఇతి ప్రతిజ్ఞాతవతాం వ్యర్థోఽనుగ్రాహకః పరః ॥ ౪౯॥

తదత్ర దేవతా కాచిదుపాస్యేత్యేషణా నృణామ్ ।

అకిఞ్చత్కరభావేన దుఃసహయాసకారిణీ ॥ ౫౦॥

యస్తస్యనైరపేక్షేణ కృత్యాని కురుతే సదా ।

సిద్ధిః స స్వేచ్ఛయా యచ్ఛన్తుత్యో ధీమద్భిరీశ్వరః ॥ ౫౧॥

అన్యే దయాలవో యత్నాదేకం సంరక్షితుం క్షమాః ।

హేలయైవేశ్వరస్త్వేష బహుంస్రాతుం వ్యవస్యతి ॥ ౫౨॥

ఇత్యుపోద్ఘాతః ।

యస్మిన్విష్ణురథోగతిం వితనుతే త్యక్త్వా నిజామౌచితిం

బ్రహ్మపూర్వార్థపదాభిలాషకతయా యత్ర భ్రమన్ముహ్యతి ।

తన్నిర్దగ్ధమనోభవాభిభవభూనిష్పేషభేదేననం

సంవిల్లింగమభిజ్ఞరం మమ నిజైస్తేజోభిరాజాయతామ్ ॥ ౧॥

బ్రహ్మదయోఽమీ జాయంతే ప్రియంతే చ పునః పునః ।

అనాదినిధనం దేవం శక్జరం శరణం గతాః ॥ ౨॥

కల్పావసానసమయే పూర్వమాసీత్కదాచన ।

నష్టచన్దార్కృపవనం జగత్సర్వం తమోమయమ్ ॥ ౩॥

స్వయంభూరేవ భగవానాసీజగతి సజ్జురన్ ।

స శూన్యం సర్వమాలోక్య చింతయామాస జాతుచిత్ ॥ ౪॥

కథముత్పద్యతే సృష్టిరితి చింతయతోఽస్య చ ।

ఆకులస్యాపతద్భాషప్రకణో వా(యా)మవిలోచనాత్ ॥ ౫॥

హరవో దానవస్తస్మాదస్మరేశాదజాయత ।

కూరదంష్ట్రో మహాకాయో భీషణశ్మశ్రులోచనః ॥ ౬॥

అథాన్యో దక్షిణాదక్షో బాషపబిన్దురజాయత ।

ఉదభూత్కాలకేలాఖ్యో దైత్యః పాశకరస్తతః ॥ ౭॥

నిశాచరౌ తౌ సమ్భూయ వ్యా(ధ్యా)త్తాస్యావుత్కటాకృతీ ।

స్వయంభువం భోక్తుమేవ ప్రవృత్తావతిభీషణౌ ॥ ౮॥

బ్రహ్మ పలాయ్య యాతోఽథ సోఽపశ్యజ్జలశాయినమ్ ।

పురుషం పీతవసనం శక్జచక్రగదావరమ్ ॥ ౯॥

తమాలోక్యాబ్రవీద్బ్రహ్మ కస్త్యం శేపే జలేష్యతి ।
 సోఽప్యబ్రవీదహం సృష్టిస్థితిసంహారకృద్ధరిః ॥ ౧౦॥
 ఆద్యః ప్రభురహం కర్తా వరాకస్త్యం కియానితి ।
 బ్రహ్మ విష్ణుశ్చ రోపాన్ధౌ తౌ పరస్పరమూచతుః ॥ ౧౧॥
 అథ రోపారుణైర్నైత్రైః పిబన్నివ హుతాశనమ్ ।
 శ్వాసానిలావలీలోలః సబ్రీడో విధిరబ్రవీత్ ॥ ౧౨॥
 దిశాం చతస్సృణామీశః చతుర్భుర్వదనైరహమ్ ।
 అష్టభిర్నయనైః కోఽన్యో నిఖిలం విశ్వమీక్షతే ॥ ౧౩॥
 సుఖదం స్వర్ణఖచితమింద్రిరానందమింద్రిమ్ ।
 విలాసావాసతామేతి కస్యాన్యస్య సరోరు(త్ర)హమ్ ॥ ౧౪॥
 మమైవ గతిరూర్ధ్వేఽస్తి హంసైరాకాశచారిభిః ।
 మనసాపి న సాదృశ్యం మమాభ్యేతి భవాదృశః ॥ ౧౫॥
 శ్రుత్వేతి బ్రహ్మణో వాణీం ఘృకుటీభజ్గభీషణః ।
 ఉవాచ విష్ణురుద్రాభ్రష్టుః కోపకమ్పితలోచనః ॥ ౧౬॥
 సత్యం సత్యం భవానేవ సమగ్రాణాం దిశాం పతిః ।
 తత్కించోదుచ్యతే భద్ర త్వద్వాక్యోచితముత్తరమ్ ॥ ౧౭॥
 పునరుక్తైర్ముఖైర్యుక్తో విషాదో న పునర్దమః(ర్మదః) ।
 జ్ఞ(జ్ఞా)త్వం హి శంస్యతే దేహస్యాధిక్యమసమజ్ఞానమ్ ॥ ౧౮॥
 దృష్ట్వా తవాష్టౌ నేత్రాణి కో న చిత్రియతే జనః ।
 చక్షుష్మత్తా పునర్ద్విర్భదర్శితా ప్రతిభావతః ॥ ౧౯॥
 జలజాసనమాశ్రేణ పరితోషముపైషి చేత్ ।
 విశ్వాధిపత్వైర్మాతానం తన్మా వ్యర్తైః కదర్థయ ॥ ౨౦॥
 హంసాధిరోహదూర్ధ్వత్వమితి కేన విచార్యతే ।
 సదృష్టిగతిరుత్కృష్టా న వ్యోమగమనం పునః ॥ ౨౧॥
 తస్మాథ ముద్రయ గిరం చిరం సశ్చిన్తయ స్వయమ్ ।
 అహమేష గతిం ప్రాప్య తత్కిం స్వగుణవర్జనైః ॥ ౨౨॥
 తయోర్వివాదినోరేవం తౌ ప్రాప్తౌ తత్ర దానవౌ ।
 పితామహస్తదా విష్ణుమువాచ భయకాతరః ॥ ౨౩॥

కా(క)రణత్వం తవాస్తే చేదేతా దారుణవిగ్రహా ।
 వ్యాపాదయ మహాదైత్యో యథేష్టం స్థీయతాం తదా ॥ ౨౪ ॥
 ఇత్యుక్తే బ్రహ్మణా విష్ణుః ప్రమథ్య కర్ణయోర్యుగమ్ ।
 మధుక్తైటభనామానావసురాబుదపాదయత్ ॥ ౨౫ ॥
 దైత్యో తావపి తత్కాలే బ్రహ్మవిష్ణుజిఘత్సయా ।
 వికృతం రూపమాశ్రిత్య భయహేతూ బభూవతుః ॥ ౨౬ ॥
 బ్రహ్మవిష్ణూ తయోర్భిత్వా కమప్మానౌ సమన్తతః ।
 కిం కర్తవ్యమితి జ్ఞాత్వా వ్యామోహముపజగ్ముతుః ॥ ౨౭ ॥
 తతో విష్ణుర్మహామాయో బభాషే దానవాబుభౌ ।
 క్షణమాత్రం నిజాత్మానం రక్షీతుం బ్రహ్మణా సహ ॥ ౨౮ ॥
 ఉచితో బహురాహరో భవతోర్ద్ధీర్ఘకాయయోః ।
 ఆవామల్పకృతీ తస్మాన్నేయతా తృప్తిరస్తి వామ్ ॥ ౨౯ ॥
 తదేతయోర్వపుర్ద్ధీర్ఘం భవతోస్త్వప్తిహేతవే ।
 ఇత్యుక్తౌ ప్రాచ్యదైత్యార్థం తౌ న్యయుక్క్తు (న్యయుక్తు) జనార్దనః ॥ ౩౦ ॥
 హరవం కాలకేలం చ క్రమాదేతావభిద్రుతో ।
 ఏతేషాం చాభవద్యుద్ధం పరస్పరవధైషిణామ్ ॥ ౩౧ ॥
 యుద్ధం విధాయ సన్ధాయ సమంతాదథ దానవాః ।
 జగ్ముః సర్వేఽపి సమూభాయ భోక్తుం బ్రహ్మజనార్దనౌ ॥ ౩౨ ॥
 తతస్తౌ దానవాస్తృష్ట్యా బుభుక్షానతివిహ్వలౌ ।
 కిం కార్యం కారణత్వేనేత్యుభావపి భయం శ్రితో ॥ ౩౩ ॥
 తయోః సమ్భ్రాంతయోరిత్యమకస్మాద్భైరవాకృతి ।
 అథ ప్రాదురభూద్రౌద్రం జ్వాలాలిజ్జమనర్గలమ్ ॥ ౩౪ ॥
 తదా మనోరథేనాపి పరిచ్ఛేత్తమశక్యయోః ।
 ఊర్ధ్వార్ధోమార్గ(న)యోర్మానసూత్రతాపివ తద్గతమ్ ॥ ౩౫ ॥
 తస్య కిం వర్జ్యతే తేజః సర్వవీర్యాతిశాయినః ।
 యత్సుల్యిజ్జస్య కల్పాంతకాలాగ్నేరపి నోపమా ॥ ౩౬ ॥
 అథ తత్ప్రసృతజ్వాలాజాలమోహితలోచనాః ।

అగమన్నసురాః క్వాపి దూరదూరం భయార్దితాః ॥ ౩౭॥

తతో బ్రహ్మ చ విష్ణుశ్చ తద్వీక్ష్య మహదద్భుతమ్ ।
సన్త్యజ్యాసురసన్త్రాసం జ్వాలాలిక్ఖాన్తికం గతో ॥ ౩౮॥

వర్ధమానం తదాలోక్య జ్వాలాలిక్ఖం సమన్తతః ।
విశ్లక్ష్యలత్పమాపన్నౌ బ్రహ్మవిష్ణూ స్వచేతసి ॥ ౩౯॥

ఏకతస్త్వస్య దృష్టాశ్చ కోటిశో రవికోటయః ।
అన్యతో భాసమానశ్చ చన్ద్రరాశిరదృశ్యత ॥ ౪౦॥

అన్యతశోచదభూద్వహ్నిర్భువనగ్రాసతత్పరః ।
అన్యతశ్చ సహస్రాణి దృష్టాని బ్రహ్మచారిణామ్ ॥ ౪౧॥

నాగాయుతతం వారి కచిద్వాతావలిః క్వచిత్ ।
వికటాద్రిః క్వచిద్దూభిమిః క్వచిద్దోష్యమావభాసకమ్ ॥ ౪౨॥

స్ఫురన్మూర్త్యష్టకాటోపమేవమాది విలోకితమ్ ।
నానావర్ణోజ్జితం పశ్చాత్తదేవ సమలక్ష్యత ॥ ౪౩॥

కుతస్త్వమేవ కిం వా స్యాదితి చింతాముపేయుషోః ।
విస్మయశ్చ విషాదశ్చ బభూవ యుగపత్రయోః ॥ ౪౪॥

తస్య తేజోలవైర్దృష్టిప్రతిబిమ్బవిధాయభిః ।
విధాయ బహునేత్రత్వమాయామితి చిన్తితమ్ ॥ ౪౫॥

వనమాలాం గలే విష్ణోర్జలజం చాసనం విధేః ।
తదూష్మణా మ్లాపయిత్వా విరుద్ధముభయోరపి ॥ ౪౬॥

తతశ్చ సమ్మన్త్య చిరం తదంతాలోకనేచ్ఛయా ।
ఊర్ధ్వమధ్వానమగమద్భ్రహ్మ విష్ణురథస్తనమ్ ॥ ౪౭॥

ఉభౌ పరిభ్రమ్య చిరం తస్మాన్తమసమిక్ష్య చ ।
అయమేవ ప్రభుర్నానమిత్యచిన్తయతాం మిథః ॥ ౪౮॥

బద్ధాజ్ఞాలిపుటౌ మూర్ధ్నా స్పృశన్తౌ వసుధాతలమ్ ।
తతస్తౌ భగవల్లక్ష్మిన్తుతిం ఝగీతి చక్రతుః ॥ ౪౯॥

ప్రసీద భగవన్కోఽసి కుతస్యోఽసి కథం స్థితః ।
దుర్విజ్ఞేయం నిజం రూపం ప్రకాశయ నమోఽస్తు తే ॥ ౫౦॥

ఆవామన్ధావకిఞ్చిత్కై భవదాలోకనాధ్వని ।
 దయస్వ తత్స్వయం జ్యోతిరేతావన్న సహామహే ॥ ౫౧॥
 కా స్తుతిర్వా కియద్రూపమిత్యపి జ్ఞాయతే న తే ।
 స్వేన ప్రథస్వ రూపేణ తదావాం మా విమోహయ ॥ ౫౨॥
 ఇతి స్తుతవతోరేవ తయోరథ పునః పునః ।
 తస్మాదావిరభూల్లిజ్గత్కపాలీ భైరవః శివః ॥ ౫౩॥
 భయానకం తం దృష్ట్వా తౌ గ్రసమానమివాగ్రతః ।
 కిం మూర్ధని కటౌ చేదమిత్యాకులమపృచ్ఛతామ్ ॥ ౫౪॥
 అథోవాచ స విశ్వాత్మా మా భయం శ్రయతాం ముహుః ।
 ఇయం బహుతరా ప్రాచ్యబ్రహ్మముణ్డావలిర్మమ ॥ ౫౫॥
 తత్తత్పురాణగోవిందకన్ధరాపఙ్కిశ్శృంఖలా ।
 ఇయం మే మేఖలాత్వేన భూషణాయ ప్రవర్తతే ॥ ౫౬॥
 యే బ్రహ్మణో మరిష్యన్తి తస్మన్మణ్డాన్యవతంసయే ।
 మరిష్యత్కేశవగ్రీవాపతిభిశ్చాన్తి మేఖలీ ॥ ౫౭॥
 ఇతి శ్రుత్వా మహాధీరం వచనం తస్య తత్క్షణే ।
 బ్రహ్మవిష్ణూ గలదాబ్జష్పల్లతనేత్రావమూర్చ్ఛతామ్ ॥ ౫౮॥
 తతశ్చోదచరద్వాణీ కరుణారసకోమలా ।
 పీయూషమివ వర్షన్తి తయోః శ్రవణవర్మని ॥ ౫౯॥
 ప్రసన్నో యువయోరస్మి స్వం రూపం దర్శితం మయా ।
 తద్విమోహం పరిత్యజ్య మత్తః ప్రార్థయతాం వరమ్ ॥ ౬౦॥
 అథ భక్త్యై నమన్విష్ణురువాచ రచితాజ్ఞలిః ।
 సర్వోత్కృష్టౌ భవదభిక్తిర్మమాస్తు భగవన్నితి ॥ ౬౧॥
 అథాబ్రవీన్మహాదేవస్త్వయాహం తోషితో హరే ।
 తదస్తు తవ మదభిక్తిరనన్యసదృశక్రమా ॥ ౬౨॥
 మదభిక్తిప్రార్థినో విష్ణో భవతో(త)స్త్వన్యదుర్లభః ।
 యోగః ప్రభావః సౌభాగ్యం బలం సిద్ధిశ్చ వాఞ్ఛితా ॥ ౬౩॥
 మల్లిజపూజనేన త్వం మమ స్థాస్యసి విగ్రహే ।

యో యః పూజయతే లింగం స స వాఙ్మృతమశ్నుతే ॥ ౬౪ ॥

అతులం ధర్మమైశ్వర్యమాయుదీర్ఘమరోగి(చి)తామ్ ।

లభతే స శిశుః క్రీడన్వాంసులింగం కరోతి యః ॥ ౬౫ ॥

మహాపాతకినో యేఽపి కదాచిల్లింగమాశ్రితాః ।

తేషాం సామ్రాజ్యసమ్పత్తిరేకచ్ఛత్రా తనుక్షయే ॥ ౬౬ ॥

నభోమయం భవేల్లింగం పీఠికా పృథివీమయా ।

తదత్ర పూజా కర్తవ్యా తదేవాహం పరం పదమ్ ॥ ౬౭ ॥

బ్రహ్మహత్యాదిపాపేన యే క్రూరాః పుణ్యవర్జితాః ।

తే పశ్చాత్తాపతో లింగం ప్రాప్య ముచ్యంత ఏవ హి ॥ ౬౮ ॥

నమన్తి భగవల్లింగం యే భక్త్యాపి వినా క్వచిత్ ।

తేషాం జన్మాంతరే పాదౌ సురాసురశిరఃస్పృశౌ ॥ ౬౯ ॥

భక్త్యా పూజయతే లింగం యః పునర్గాఢగాఢయా ।

మత్సమః స భవేజ్జన్తుః కిమన్యత్ప(త్క)లమశ్నుతే ॥ ౭౦ ॥

అష్టాంగప్రణిపాతేన లింగం యః కశ్చిదర్చ(దర్శ)యేత్ ।

స ప్రాప్నోతి శరీరాంతే పరం పదమనామయమ్ ॥ ౭౧ ॥

తద్గోసహస్రదానస్య ఫలం భవతి దేహినామ్ ।

అశేషం శివలింగస్య తదర్ఘప్రతిపాదనాత్ ॥ ౭౨ ॥

సకర్పూరేణ లిమ్పన్తి లింగం యే కుఙ్కుమేన తే ।

లభన్తే బ్రహ్మణః సామ్యం శరీరాంతే న సంశయః ॥ ౭౩ ॥

కన్యాదానసహస్రస్య యత్ఫలం లభతే నరః ।

వ్యజనం శివలింగాయ ప్రతిపాద్య తదాఘ్నయాత్ ॥ ౭౪ ॥

ధ(ద)త్తూరకాదిభిః పుష్పైర్వశ్య మల్లింగమర్చయేత్ ।

సోఽపి రుద్రేణ తుల్యోఽసౌ ప్రియత్వం లభతే మమ ॥ ౭౫ ॥

సుగంధిభిర్ధూపరసైర్యః పూజయతి భక్తిమాన్ ।

శరీరాంతే స లభతే గతిమప్రతిఘాతినీమ్ ॥ ౭౬ ॥

దదాతి దీపం యో భక్త్యా శివలింగాయ గాఢయా ।

దేహాంతే లభతే దీప్తిం స సూర్యశతశోభినీమ్ ॥ ౭౭ ॥

యావత్తో (యాక్తో) ధేనవో లోకే తద్ధానాద్యత్ఫలం భవేత్ ।

తత్సహస్రగుణం లిజ్జే ఊరస్సానసమర్పణాత్ ॥ ౭౮॥

స్నానేన సర్వతీర్థానాం యత్పుణ్యం పరివర్ధతే ।

శివలిజ్జాభిషేకేణ తత్సహస్రగుణం పునః ॥ ౭౯॥

యో వైవేద్యం యథాశక్త్యా లిజ్జాయ వినివేదయేత్ ।

స నిత్యత్ప్రప్తో దేహస్తే ప్రాప్నోతి పైదమైశ్వరమ్ (పరమేశ్వరమ్) ॥ ౮౦॥

నృత్యేన యస్తోషయతి శివలిజ్జమకైతవః ।

లభతే స శరీరాస్తే సురవిద్యాధరాజ్ఞనాః ॥ ౮౧॥

సగ్గీతకం యే కుర్వన్తి భక్త్యా లిజ్జస్య సన్నిధౌ ।

తే గన్ధర్వపురే రాజ్యం ప్రాప్నువన్తి పరం పదమ్ ॥ ౮౨॥

లభన్తే వాక్పతిత్వం తే పరస్తోత్రం పఠన్తి యే ।

స్వకృతస్తోత్రపారేన భుక్తిముక్తీ కరస్థితే ॥ ౮౩॥

తస్మాత్తవాస్తు గోవిన్ద లిజ్జ భక్తిరభజ్ఞురా ।

తేన సర్వాతిశాయిత్యం త్వం ప్రయాసి మదాజ్ఞయా ॥ ౮౪॥

ఇత్థం వృతే భగవతి విష్ణౌ బ్రహ్మ జగాద హ ।

భగవన్సృష్టికామోహం బలినో దానవా ఇతి ॥ ౮౫॥

ఇత్యుక్తే బ్రహ్మణా దేవో జగాద పరమేశ్వరః ।

స్రప్తం శక్యసి మచ్ఛక్త్యా జగదేతచ్ఛరావరమ్ ॥ ౮౬॥

భవన్తౌ న విజేష్యన్తే దానవా బలినోఽప్యమీ ।

కాలాన్తరేణ యాస్యన్తి క్షయం కిం చ మదిచ్ఛయా ॥ ౮౭॥

ఉక్త్యేతి నాభిరన్ధ్రం స చకార ద్వారసన్నిభమ్ ।

అభాపత చ విశ్వాత్మా జఠరే విశతాం మమ ॥ ౮౮॥

మమోదరే సర్వమాస్తే జగత్త్వావరజ్జగమమ్ ।

సృష్టిస్థితిప్రలయకృల్లోకానామహమేవ తత్ ॥ ౮౯॥

కల్పే కల్పే ప్రలీయన్తే సర్వే లోకా మమోదరే ।

కల్పారమ్భే పునః సృష్టిర్మత్త ఏవ ప్రవర్తతే ॥ ౯౦॥

న వినా మత్ప్రసాదేన మాం జానన్తి సురాః పునః ।

ఇత్యుక్త్వా నాభిరన్యేణ స దేవస్తా న్యవేశయత్ || ౯౦||

ఉదరం సమ్ప్రవిష్టాభ్యాం తాభ్యాం తస్య మహేశితుః ।
దృష్టం చరాచరం సర్వం సూర్యచంద్రాన్వితం జగత్ || ౯౧||

చతుర్దశవిధస్తత్ర భూతసర్గో వ్యలోక్యత ।
తాభ్యాం విస్మయసన్త్రాసవాసితేన స్వచేతసా || ౯౨||

దేవః శివః క్వ యాస్యావః క్రీడనత్వముపాగతో ।
ఇత్థం వికల్పా బహుశశ్చక్రతుస్తౌ భయార్దితౌ || ౯౩||

తౌ యావద్భీతిమాపన్నౌ తావదేవ మహేశ్వరః ।
ఆవివేశ తయోరేవ చిత్తం సజ్కుల్పవిగ్రహః || ౯౪||

శివాధిష్ఠితచిత్తౌ తౌ తతస్సేనైవ వర్తమానౌ ।
నిర్గత్య సర్గావస్థానం చక్రతుర్భువనాధ్వని || ౯౫||

తతః ప్రభృతి గోవిందో బ్రహ్మ చ శివభావితౌ ।
సదైవ భగవల్లిజ్జపాజాం చక్రతుర్జ్ఞానౌ || ౯౬||

స్వప్ననాప్యన్యకార్యాణి కురుతే తదనంతరమ్ ।
బ్రహ్మక్షరైరర్చయతే దివ్యైర్లింగం పితామహః || ౯౭||

సుగన్ధిభిశ్చ కుసుమైరమృతో భక్తిపావనః ।
అథ క్రమేణ తల్లిక్లానుకారం లింగమర్చితమ్ || ౯౮||

విరళ్యనా ప్రతిష్ఠాప్య విష్ణునా చ దినే దినే ।
తయోరాలోక్య శక్రాద్యైర్నిర్జరైరసురైరపి ।
కిం వాతిబహునా సర్వైర్భగవల్లిజ్జమిజ్యతే || ౧౦౦||

య ఇహ జగతి భుక్తిముక్తిలోభా-
త్పరిచరతి క్షణమేకమేవ లింగమ్ ।
ఫణిపతిరసనాసహస్రయుగ్మం
క్వచిదపి తత్ఫలవర్ణనం క్షమేత || ౧౦౧||

ఇతి శ్రీమహామహేశ్వరాచార్యజయద్ర(ర)థరాజానకవిరచితే హరచరితచింతామణౌ
జ్వాలాలిక్లావతారో నామ ప్రథమః ప్రకాశః || ౧||

- శివరాత్రిః । ౧| ౪౬ శివరాత్ర్యుత్సవోఽయం “శివరాథ్ హేరథ్” నామ్నాపి కాశ్మీరికేణ
ఖ్యాతః ఫాల్గుణ కృష్ణ త్రయోదశ్యాం కశ్మీరాస్థద్యాపి సమ్యగ్భవతి । -

౨. ద్వితీయః ప్రకాశః - కాలదాహవర్ణనమ్ ।

శ్రీపరామృతభైరవో జయతి ।

దృష్యదేభిదభుజ్జువాధితహరిబ్రహ్మాదిరుల్లాసిత-

త్రైలోక్యప్రలయో నిజాజ్ఞజనితప్రోద్యన్నిశోపప్లవః ।

యః శ్వేతం మలినీచిక్రీర్పతి హఠాత్కాలస్తమేకాహుతి-

కృత్య స్వాత్మని పావకే మమ పరా దృష్టిః స్ఫురత్త్వైశ్వరీ ॥ ౧॥

బ్రహ్మాదయః సురాః సర్వే కాలేన కవలీకృతాః ।

గ్రసతే తమపి త్ర్యక్షో వేతి భక్తానుకమ్పయా ॥ ౨॥

విదధన్వివిధాన్యజ్ఞాన్ధర్మరాజ్యవ్యవస్థయా ।

పాలయన్ప్రభీషిమాసీచ్ఛేతో నామ గుణోదధిః ॥ ౩॥

విభూతిర్వర్ణ్యతే తస్య కయా రసనయా జనైః ।

తత్సామ్యమాశిషం మేనే దేవః సోఽధి(పి)ధనాధిపః ॥ ౪॥

కదాచిదథ నిఃసారసంసారభయవిహ్వలః ।

భోగవైరస్యమభ్యేత్య కేవలః పర్యచిన్తయత్ ॥ ౫॥

అజస్రమర్థిలోకస్య ధనాని దదతా మయా ।

కులదాసీవ కమలా నిశ్చలా పరికల్పితా ॥ ౬॥

అశేషష్టథీవీనాథకిరీటమణిచుమ్బనౌ ।

మదీయచరణౌ చారుసింహాసనసుఖాసినౌ ॥ ౭॥

తత్కిమస్తి న యద్దత్తం తత్కిమస్తి జితం న యత్ ।

లోకోత్తరం వా చరితం తత్కిమస్తి న యత్కృతమ్ ॥ ౮॥

కిం తు పర్యస్తవిరసా సంసృతిః ప్రతిభాసతే ।

ఇమామజిత్వా జానామి నిజం కాయమకిఞ్చనమ్ ॥ ౯॥

ఇయం హి ప్రకటికృత్య భోగపూగమయాం శ్రియమ్ ।

విస్మారయతి దుర్వారం మరణం సముపస్థితమ్ ॥ ౧౦॥

బ్రహ్మాదయోఽపి ముషితాః సర్వే యేన వలీయసా ।

రిపుః సమమసంసారః శక్యనీయత్వమాగతః ॥ ౧౧॥

సంసారస్య బలః కాలో న స కైశ్చన జీయతే ।
 యః కారణాన్వినిగిరన్నాపి తృప్యతి న క్వచిత్ ॥ ౧౨॥
 తదేకో జన్మమరణక్షోభముక్తో మహేశ్వరః ।
 తమేవాశ్రిత్య సంసారవాసనామపసారయే ॥ ౧౩॥
 ఇతి సజ్జన్త్య సన్త్యజ్య రాజ్యం భోగ్యం జితేంద్రియః ।
 స్వదేశాన్నిర్యయా శ్వేతః సేవితం పరమేశ్వరమ్ ॥ ౧౪॥
 ప్రాప్య గన్ధర్వశిఖరం తుషారగిరిభూషణమ్ ।
 సేవితం వివిధైః సిద్ధైర్గన్ధర్వప్రముఖైః సురైః ॥ ౧౫॥
 సుగన్ధికుసుమాక్రాంతం సావ(సా)దుర్భూజ్కారనిర్బ(ర్బ)రమ్ ।
 ఆరజ్యత మనస్తస్య త్రిలోచనసమాధయే ॥ ౧౬॥
 నియమ్యేంద్రియచాపల్యం స చకార దృఢం తపః ।
 కిమసాధ్యం సతామస్తి శుభకర్మాధ్యచేతసామ్ ॥ ౧౭॥
 జరాధవలరోమా స భరమధూలివిలేపనః ।
 క్షీరసాగరకల్లోలచారీ చన్ద్ర ఇవాబభౌ ॥ ౧౮॥
 చకార స పవిత్రేణ చేతసా శుద్ధిభాజనమ్ ।
 ఆచార ఇతి జానానో క్షీర(జల)స్నానం పునః పునః ॥ ౧౯॥
 స్వయం శీర్ణైశ్చ యః పర్ణైః ప్రాణయాత్రాం ప్రకల్పయన్ ।
 పూర్వానపి పరాజిగ్యే మహర్షీన్నిజకర్మభిః ॥ ౨౦॥
 సజ్కల్పకల్పితప్రీతిచన్ద్రచూడనమాగమః ।
 శ్వేతస్తదాసీమాత్మానమకృతార్థమమన్యత ॥ ౨౧॥
 భగవల్లిక్ష్మపూజాయాం స తరణీతమానసః ।
 ఆనన్దబాష్పనిఃష్పన్తైర్మేదిసీం పర్యపూరయత్ ॥ ౨౨॥
 వాచకాన్తరసంస్కారతిరస్కారేణ భారతీ ।
 శివోచ్ఛారేణ తస్యాభూదేకశబ్దావశేషిణీ ॥ ౨౩॥
 క్వచిత్స భగవత్పాదపరిచర్యాపరాయణః ।
 బభూవ వికసద్భక్తిగృహీతకుసుమోత్కరః ॥ ౨౪॥
 క్వచిన్మధురతారాభిరీతధ్వనితవోచిభిః ।

సర్వం శివమయం పశ్యన్నాసీదానన్దనిర్భరః ॥ ౨౫॥
 శివలింగం క్వచిత్సింహాన్నితైర్నిర్ధరవారిభిః
 అజాలయదశేషం స తదాసీమాన్తరం రజః ॥ ౨౬॥
 చిక్కిర్దురేకదా శ్వేతో దివసాన్తోచితాం క్రియామ్ ।
 కృతస్నానః సమారేభే లింగం స్పృష్టుం సుభావితః ॥ ౨౭॥
 అథ భీషణహుజ్కారం జ్వలత్పింజలలోచనమ్ ।
 కాలాజ్ఞానసమాకారం ముణ్డమాలావిమణీతమ్ ॥ ౨౮॥
 క్రూరం దణ్డధరం క్రుద్ధం భుజిక్లకృతమేఖలమ్ ।
 పాశశాస్త్రం మహాఘోరం త్రైలోక్యత్రసకారణమ్ ॥ ౨౯॥
 అసావపశ్యత్పురుషం తత్ర హృద్భటనోద్యతమ్ ।
 తత్సన్నిధానతస్తత్ర చకమ్పే భువనత్రయమ్ ॥ ౩౦॥
 అశుష్కస్సరితః సర్వా జీర్ణతామగమన్తమాః ।
 అథ సజ్జోభయన్విశ్వం వికృతైశ్చరణక్రమైః ॥ ౩౧॥
 ప్రాప శ్వేతమునేరేవ నికటం వికటిక్షణః ।
 తతశ్చ భగవల్లిజపూపాపరికరం మునిమ్ ॥ ౩౨॥
 ఉవాచ స మదోదగ్రపరూషాక్షరయా గిరా ।
 అరే మూర్ఖ పరిత్యజ్య రాజ్యం బన్ధజనం తథా ॥ ౩౩॥
 ఏకాన్తమాత్రాశ్రయణాద్భవతా కిం విధీయతే ।
 స్వధర్మోపార్జితాః సన్తి లోకాస్తవ సుఖావహాః ॥ ౩౪॥
 క్లేశదాయీ త్వయం కాయో ముచ్యతాం తద్భయప్రదః ।
 తానేహి లోకాన్ముఞ్చ త్వం జరాశుష్కం కలేవరమ్ ॥ ౩౫॥
 మమ తత్ప్రాపణే శక్తిరితి మా సంశయం కృథాః ।
 ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వా ప్రత్యువాచ మహామునిః ॥ ౩౬॥
 భస్మోద్ధూలితసర్వాంగం దర్శయన్దశనశ్రియా ।
 గురువదభిషేనే కస్త్యం ప్రజ్ఞ(జ్ఞా)యైవ నియచ్ఛసి ॥ ౩౭॥
 రాత్రిఞ్చర ఇవ క్రూరో గచ్ఛ త్వం గగనేచర ।
 తత్రాపి యది జాగర్షి భవ కౌతూహలాఙ్కరః ॥ ౩౮॥

అవధానమనా భూత్వా మద్వాణీం శృణు సామృతమ్ ।

త్వం నయన్యేవ సల్లోకాన్స్వధర్మపార్జితాశ్చ తే ॥ ౩౯॥

సల్లోకేషు చ భోగానామవకాశోఽస్త్వసంశయః ।

తదేకం వచనం తావదిదానీమవధారయ ॥ ౪౦॥

తత్త్వతః కథయామ్యేవ యథాభిలషితం మమ ।

లోకాల్లోకాన్తరప్రాప్తిరీహ కస్య న విద్యతే ॥ ౪౧॥

గతానుగతికత్వేన దేవా అపి విమోహితాః ।

అమీ సాంసారికా భోగాః సుఖదుఃఖఫలోమ్భితాః ॥ ౪౨॥

తేషు రజ్యతి కో ధీమాన్పర్యన్తవిశరారుషు ।

లోకాన్తరేషు పశువద్భోగా ఏవ పురార్జితాః ॥ ౪౩॥

అయం తు కాయః సంసారం లునీతే కర్మభిశ్చ తైః ।

తత్కాయం భగవద్భక్తిపవిత్రీకృతముజ్జతః ॥ ౪౪॥

మమ లోకాన్తరప్రాప్తిభోగో మా జాతు జాయతామ్ ।

ఇతి శ్రుత్వా వచస్తస్య క్రోధక్రూరవిలోచనః ॥ ౪౫॥

జగద స కరభ్రామ్యత్పూర్వార్వాణభుజ్జమః ।

అహం స కాలః సకలం సంహరామి నిరఙ్కుశః ॥ ౪౬॥

లోకాన్తరం హతేన్నైవ నయామి పశువజ్జనాన్ ।

స్వేచ్ఛయా న హి కేనాపి సుఖదుఃఖాది లభ్యతే ॥ ౪౭॥

బ్రహ్మాన్త్రప్రముఖా దేవా మదిచ్ఛానువిధాయినః ।

ధిఙ్మార్గ భవతో బుద్ధిర్విపర్యేతి జరావశాత్ ॥ ౪౮॥

యన్మామపి న జానాసి సమగ్రభువనప్రభుమ్ ।

కృత్వా చతుర్ముఖీ కణ్ఠేష్వేకపాశనిబద్ధనమ్ ॥ ౪౯॥

ఆకృష్యతే మయా బ్రహ్మ కృతాసనసరోరుహః ।

నిగృహ్ణాన్నవదంశాయ వాహహంసాన్స్వయమ్భువః ॥ ౫౦॥

హరిమత్స్యం కవలయన్నహం కేన నివారితః ।

లీలావతంసం నిర్మాయ బ్రహ్మాసనసరోరుహమ్ ॥ ౫౧॥

అఙ్గదాయ గదాపాణేశ్చకృపే కౌస్తుభో మయా ।

కిం కిం న చక్రే యత్ప్రేక్షా చక్రపాణిర్దివానిశమ్ ॥ ౫౨॥

మమ సా కమలా జాతా జాల్మ విభ్రమచర్వణమ్ ।
 యుగపత్కరసమర్పకపిణ్ణితో శశిభాస్కరౌ ॥ ౧౩॥
 అభూతామధికారాయ శీతాంశుర్భోజనం మమ ।
 పావకం కవలీకృత్య జ్వాలామాలాభిరుత్కటమ్ ॥ ౫౪॥
 ప్రసక్తాద్ధారు(ద్వార, త్వ)ణం పీత్వా కణ్ఠశోషో మయోజ్ఞతః ।
 శరీరనిర్విశేషోఽయం మమ పాశభుజజమః ॥ ౫౫॥
 అముష్య ప్రాణయాత్రార్థం పవనః పరికల్పితః ।
 ఏవమన్యోఽపి కో నామ యో మయా నేహ సంహృతః ॥ ౫౬॥
 అశుభాయ భవానేవ న జానే కేన మోహితః ।
 ఇశ్యక్తే తేన తత్కాలమహజ్కారజ్వరస్పృశా ॥ ౫౭॥
 స మునిః ప్రణయాదేవం వ్యాజహార విశారదః ।
 భవంతం నను జానామి లోకాః సర్వే త్వదాశ్రయాః ॥ ౫౮॥
 సహస్వ తు క్షణం యావచ్చివపూజా సమాప్యతే ।
 నిష్పాద్య భగవత్పూజాం త్వదాజ్ఞా క్రియతే మయా ॥ ౫౯॥
 యథేష్టం పరతః కర్తుం భవతో వర్తతామిహ ।
 ఇతి తస్య మునేర్వాక్యం నిశమ్య జగదన్తకః ॥ ౬౦॥
 ఉవాచ విహసన్భిమభ్రకుటీభజ్జభీషణః ।
 కిం కిం కథయసే మూఢ కృత్వా పూజాం క్షణాదితి ॥ ౬౧॥
 అద్యాపి వాచాటతయా విచారస్తే న జాయతే ।
 పశ్య సర్వస్య లోకస్య ప్రవృత్తిః కీదృశీ స్థితా ॥ ౬౨॥
 యో యదారభతే తస్య తన్నిష్పృత్తిః కుతో భవేత్ ।
 సర్వశ్చరాచరగ్రామః సేచ్ఛయా కురుతే యది ॥ ౬౩॥
 మత్పాశఫణభృద్భన్ధస్థత్కస్త్రై నామ రోచతే ।
 అనయైవ దిశా సర్వః కరిష్యామీతి భాషతే ॥ ౬౪॥
 న విచారయతే మూఢో మదధీనం హి జీవితమ్ ।
 స్వగ్రాధిపత్యభోగేషు రసికోఽపి శచీపతిః ॥ ౬౫॥

అకస్మాదేవ దంష్ట్రాయై మయా నిక్షిప్యతే హరాత్ ।
 ముహూర్తమాత్రమపి న స్థాతుం శక్యం శరీరిణామ్ ॥ ౬౬ ॥
 వ్యాపారాన్కుర్వతో జన్తోః ప్రతీక్ష చేదహం క్షణమ్ ।
 ఆధిపత్యసుఖం త్యక్త్వా తర్హి కో మృత్యుమిచ్ఛతి ॥ ౬౭ ॥
 క్రీడాపరా అపి నరాః సర్వే తత్కాలమేవ మే ।
 విశన్తి వక్త్రం దయితాపుత్రమిత్స్నధన్వైః సహ ॥ ౬౮ ॥
 శిశుర్వృద్ధో గుణీ మూర్ఖో ధనవాన్దగ్ధతోఽపి వా ।
 సుఖీ దుఃఖీ చ మాం కశ్చిన్న ప్రతీక్షయితుం క్షమః ॥ ౬౯ ॥
 ప్రీతిర్న మే నాపి భయం జగుప్సా న న వా ఘృణా ।
 శుభేన పక్షపాతో మే వాత్సల్యం న గుణాశ్రయే ॥ ౭౦ ॥
 తత్కాలజాతాన్స్తరుణాన్గర్భస్థాన్బలినో బలాత్ ।
 సూక్ష్మాకృతీన్స్వద్ధదేహాన్సాక్షరాన్వా నిరక్షరాన్ ॥ ౭౧ ॥
 స్వరూపాన్వా విరూపాన్వా యద్వా విశ్వేశ్వరానపి ।
 సర్వాన్కవలయామ్యేవ హతేనాహమహర్నిశమ్ ॥ ౭౨ ॥
 మమ నైవాస్తి సన్తోషో భుజ్జానస్య జగన్త్యపి ।
 న చ జానామి కస్యాపి క్షణమాత్రప్రతీక్షణమ్ ॥ ౭౩ ॥
 అభిధాయేతి బహుధా స హుక్క్యరాతిభీషణమ్ ।
 న్యవేశయన్మునేః కణ్ఠే పాశం పావకవర్షిణమ్ ॥ ౭౪ ॥
 మునిస్తేన స పాశేన దహ్యమానో గలస్పృశా ।
 అదృష్టపూర్వమాలమ్బ్య భయం విస్మయవాసనామ్ ॥ ౭౫ ॥
 ఆదాయ దక్షిణే పాణౌ ప్రసవస్తవకం జవాత్ ।
 వామేన వాహునా లింగమాలిలింజ సవేపథుః ॥ ౭౬ ॥
 ఉవాచ చ వినిక్షిప్య ప్రసవం తస్య మూర్ధని ।
 సమకాలోల్లసద్భక్తిభయనిర్భరమానసః ॥ ౭౭ ॥
 అనంతాకారనిర్మాణవిచిత్రనిజకర్మణే ।
 అపరిచ్ఛేద్యసామర్థ్యధారిణే భవతే నమః ॥ ౭౮ ॥
 స్వరూపం వాస్తవం వక్తుం క్షమః కన్తే మహేశ్వర ।
 మనోరథానామపథే చాటుకారిత్వచాతురీ ॥ ౭౯ ॥

పితా న యత్ర నో మాతా న భ్రాతా భగినీ న చ ।
 మహాభయే తత్ర విభో త్వమేవ శరణం మమ ॥ ౮౦॥
 మరణాదితరత్కిం మే కృతాన్తో యద్యుపస్థితః ।
 అన్యేషాం శివభక్తానాం ప్రవృత్తిస్త్వధునా కథమ్ ॥ ౮౧॥
 అత ఏవ భవద్భక్తిమభ్యర్థయతి భావితః ।
 అభయం తద్వితనుషే సముత్పన్నే మహాభయే ॥ ౮౨॥
 అహం యది కృతాన్తేన తవ నీతః పురః ప్రభో ।
 న కేఽపి తత్కరిష్యన్తి జానే భక్తిమనోరథమ్ ॥ ౮౩॥
 అసాధ్యమపి యత్నేన సేవ్యః సాధయతే నృణామ్ ।
 దృక్పాతేనైవ సాధ్యేఽపి తదవజ్ఞోచితా న తే ॥ ౮౪॥
 కృతకృత్యోఽస్మి యేన త్వం శమ్ముఖః శరణమాశ్రితః ।
 శరణాగతముత్సృజ్య ప్రభుః ప్రభవితా కథమ్ ॥ ౮౫॥
 మరణం మే న దుఃఖాయ వాణీ శ్రవణచారిణీ ।
 శివభక్తోఽయమానీతః కాలేనేతి తు దుఃసహా(హ) ॥ ౮౬॥
 స్వామిన్మమ స్పృహ నాస్తి భావితాయే(?)తి నిశ్చయః ।
 కాలేన నీతస్త్వద్భక్తోఽపీత్య(త)పూర్వైవ వశ్చనా ॥ ౮౭॥
 భోః కాల సౌహృదం కుర్యాః శరీరం సంహరన్నపి ।
 శివప్రణామశ్రద్ధాలుం రక్ష మూర్ధానమేవ మే ॥ ౮౮॥
 ఇతి తస్మిన్వదత్యేవ తదానీమశరీరిణీ ।
 ఉచ్చచార నభోగర్భాన్మా భైషీరితి భారతీ ॥ ౮౯॥
 చకమ్పే భగవల్లిక్ష్ణం తద్ధృఢాలిఙ్గితం తతః ।
 అరిష్టమివ కాలస్య భావి ప్రథయితుం బలాత్ ॥ ౯౦॥
 అథ లిక్ష్ణం ద్విధాకృత్య నిర్యయౌ పరమేశ్వరః ।
 విశ్వాత్మనో భగవతః కో వేత్తి చరితాద్భుతమ్ ॥ ౯౧॥
 చన్ద్రచూడాంశుభిర్వాప్తః(ప్ర)సితోద్ధూలనభస్మనా ।
 ఉపవీతభుజ్జేన ప్రకాశ ఇవ మూర్తిమాన్ ॥ ౯౨॥

దస్తవస్త్రికా కణ్ణకాలకూటార్చిషామివ ।
 ప్రసాదకోపసమ్భేదం తత్కాలోచితమాచరన్ ॥ ౯౩॥
 ఉత్తిప్తతర్జనీకేన కుర్వన్దాక్షిణపాణినా ।
 స్థిరాం సన్ధామైకోఽహం త్రాతా భక్తిమతామితి ॥ ౯౪॥
 అథోవాచ ప్రభుర్దస్తజ్యోత్స్నాస్సపితదిబ్బుఖః ।
 శిరఃసురసరిత్సోత్తోధ్వనిగమ్భిరయా గిరా ॥ ౯౫॥
 భోః కాల కోఽయం సంరమ్భః కిం న విజ్ఞాయతే త్వయా ।
 మద్భావితథీయో జన్తోస్త్యదధీనం న వర్తనమ్ ॥ ౯౬॥
 ఇత్యుక్త్వా మౌలివన్ద్యాంశుః పీయూషపృషతోత్కరైః ।
 మునిం సిషేచ భగవాన్కాలపాశకదర్శితమ్ ॥ ౯౭॥
 అథ ధైర్యమసౌ ప్రాప్య ముక్తపాశకదర్శనః ।
 మునిరాలోకయాఞ్చక్రే కరుణారాశిమీశ్వరమ్ ॥ ౯౮॥
 ఆలోక్య చ మునిర్దేవం వవన్దే తీవ్రభావనః ।
 కృతాంతం చ సమాసన్నం పరాజితమమన్యత ॥ ౯౯॥
 తాదృశం సమయం దృష్ట్వా వ్యాకులో జగదంతకః ।
 పాశేన శ్వేతమాకర్షన్నువాచ పరమేశ్వరమ్ ॥ ౧౦౦॥
 వ్యామోహోఽయం తవాప్యస్తి జానీషే యన్న మద్బలమ్ ।
 యా కవలితాః సర్వే జగత్సావరజ్జిమాః ॥ ౧౦౧॥
 అహం స కాలః సంసారే కస్య నామ న దేహినః ।
 మూఢో నిఃసంశయం నామ మత్ప్రసాదాత్ప్రరోహతి ॥ ౧౦౨॥
 అథవా స్వాత్మనోఽప్యేతామవస్థామవధారయ ।
 లిక్గతో నిఃసరన్కోఽభూన్నిఃసరన్సామృతం చ కః ॥ ౧౦౩॥
 మయా సహ కథాః కుర్వన్కస్త్యం సమ్ప్రతి వర్తనే ।
 కథావిరతికాలే చ కిమవస్థో భవిష్యసి ॥ ౧౦౪॥
 కింవా ప్రత్యక్షలక్ష్మణ వస్తునా కథితేన మే ।
 మద్బలం నిజవీర్యం చ ముహూర్తాదేవ వేత్స్యసి ॥ ౧౦౫॥
 ఇతం నిగదతః క్రోధాత్కృతాంతస్య నిరఙ్కుశమ్ ।

ప్రేక్షోలజ్జాటసంరమ్భా బభాషే భగవానపి ॥ ౧౦౬ ॥
 భక్తురో గత్వరశ్చ త్వం జడశ్చాపి విభావ్యసే ।
 యత్సమ్పర్కేణ వివిధా జ్ఞాతా దేహేష్వవస్థితః ॥ ౧౦౭ ॥
 క్షయరూపోఽపి విశ్వస్య వినాశమవబుధ్యసే ।
 అమృతస్య కిమాధత్సే స్వయమేవ విచారయ ॥ ౧౦౮ ॥
 భవాన్వయం క్షయం ప్రాప్తో విశ్వం వదతి నశ్వరమ్ ।
 నావా గచ్ఛంశ్చలాన్వేత్తి దృఢానపి తటద్రుమాన్ ॥ ౧౦౯ ॥
 నిఃసరన్నహమేవాసం లిక్ష్ణాదన్యేవ నిఃసృతః ।
 అహమేవ సముజ్జృమ్భే సర్వకాలేషు సర్వతః ॥ ౧౧౦ ॥
 న మాం వినా పరః కశ్చిద్విద్యతే వోదపద్యతే(త) ।
 అవిద్యామోహితాః సర్వే వివదంతి నదంతి చ ॥ ౧౧౧ ॥
 ఏకరూపోఽప్యహం జ్ఞాతో వివిధావస్థితిస్త్యయా ।
 తిమిరాహతనేత్రస్య ద్విచంద్రాలోకనం స్థితమ్ ॥ ౧౧౨ ॥
 నిజాశ్రయానుసారేణ సర్వస్తు ప్రతిపద్యతే ।
 ఇత్యుక్తవతి విశ్వేశే జగాద జగదంతకః ॥ ౧౧౩ ॥
 కోపారుణేక్షణరుచా వహన్వన్ధ్య(న్యధ్య)పటిమివ ।
 ఉక్తం త్వయా జగత్సర్వముదరే మే ప్రతిష్ఠితమ్ ॥ ౧౧౪ ॥
 అహం భవంతం భుజ్ఞానో జగద్దగ్ధా సుఖం శ్రయే ।
 ఏవం భవాన్యదా విశ్వప్రభుస్తన్నిజవిక్రమమ్ ॥ ౧౧౫ ॥
 ప్రకాశయస్య మే యేన ప్రథసే(మే, యే) కిం వచోవృత్తైః ।
 ఉక్త్యేతి విరతే కాలే భగవాన్నిజయేచ్ఛయా ॥ ౧౧౬ ॥
 స్థూలత్వమభజద్దేవో జ్వాలాదుష్పృక్ష్యవిగ్రహః ।
 సహస్రవదనోద్ధామసహస్రచరణోర్జితః ॥ ౧౧౭ ॥
 రవికోటిస్ఫురత్రేజో(జా) నానాస్రభరభైరవః ।
 అనంతమూర్తిర్విశ్వాత్మా నానారత్నవిభూషణః ॥ ౧౧౮ ॥
 సేవ్యమానో గణగ్రామైర్పభాసే జగదీశ్వరః ।
 తమత్యుక్తృటమాలోక్య తతో విస్మితమానసః ॥ ౧౧౯ ॥

కాలోఽప్యసమ్భాన్తమతిః స్వబలోద్యోగమగ్రహీత్ ।
 రాత్రిన్దినస్ఫురచ్ఛక్రమృతుకల్పితవాజినమ్ ॥ ౧౨౦॥
 సారథీకృతకర్మాణం రథమప్రథయద్యమః ।
 ఉల్లసన్మానమౌర్వీకం సంవత్సరశరాసనమ్ ॥ ౧౨౧॥
 బాణీభూతగణం తస్య కాలస్యాస్య విదిద్యుతే ।
 తృప్త్యాప్రతోదసంరమ్భప్రేరితం స్యన్దనం తతః ॥ ౧౨౨॥
 ఆరుహ్య వ్యూహరచనాం కాలశ్చక్రే సుదారుణమ్ ।
 అగ్రేసరం తమః కృత్వా భువనత్రయదుఃసహమ్ ॥ ౧౨౩॥
 వ్యాధిపఞ్చశతీయుక్తం జ్వరం సేనాపతిం వ్యధాత్ ।
 యే చ యజ్ఞాదయో రోగా అపమృత్యుశతం చ యత్ ॥ ౧౨౪॥
 కృత్యాఖార్థోఽట(?)వేతాలా యే చ తాన్స వ్యసర్జయత్ ।
 ఏతత్కాలబలం దృష్ట్వా నిర్భరీకృతదిజ్ముఖమ్ ॥ ౧౨౫॥
 భయేన వ్యోమ్ని సర్వేఽపి సుపర్వాణశ్చకమ్పిరే ।
 తద్బలక్షోభితా భూమిశ్చచాల సమహీధరా ॥ ౧౨౬॥
 తదా న కో భయం లేభే జగ్గమస్థావరేష్వపి ।
 ఇతి తద్బలమాలోక్య సకోపః పరమేశ్వరః ॥ ౧౨౭॥
 క్రోధేశ్వరాభిధం రుద్రమస్పృశన్నయనానలాత్ ।
 నియోజ్య తం కాలవధే వృషకేతుస్తిరోదధే ॥ ౧౨౮॥
 మితేషు సంరభన్తే న కదాచిత్ప్రభవః స్వయమ్ ।
 అథ క్రోధేశ్వరః కోటివదనః సింహవాహనః ॥ ౧౨౯॥
 కోటిపాదః కోటిభుజో జఙ్గాలాత్సన్తదుఃసహః ।
 తతో దేవాసురాః సర్వే దివ్యైః ప్రసవధామభిః ॥ ౧౩౦॥
 అపూజయన్తచ్చ తం దేవం నానామూర్త్యస్తభాస్వరమ్ ।
 దృష్ట్వా జగదుఃఖకరం కాలం సేనాసమన్వితమ్ ॥ ౧౩౧॥
 సోమం సేనాపతిం చక్రే సర్వేషామభయాయ సః ।
 శుభాని మజ్గలాన్యేవ సిద్ధిః సర్వౌషధీరపి ॥ ౧౩౨॥
 రసాయనం మహావీర్యం(ర్యాన్) మస్త్రాంశ్చ స్వబలం వ్యధాత్ ।
 ఏవంవిధైస్తతో యోధైః సన్నద్ధే క్రోధభైరవే ॥ ౧౩౩॥

కాలక్లుప్తాన్యరిష్టాని ప్రశామ్యన్తి స్మ సర్వతః ।
 శాస్తేషు తేష్వరిష్టేషు క్రోధేశ్వరవిజృంభితైః ॥ ౧౩౪॥
 స్వపరాభవమానన్నం కాలః కలయతి స్మ సః ।
 అథ దేవాసురగ్రామే పశ్యతి వ్యోమమణ్డలాత్ ॥ ౧౩౫॥
 తత్ర ప్రవవృతే యుద్ధం వివిధాయుధభీషణమ్ ।
 తతః కృతాన్తః కుపితః పర్వతం తస్య మూర్ధని ॥ ౧౩౬॥
 వ్యధత్త హౌరహుజ్కారబధిరీకృతదిజ్మఖః ।
 పర్వతాఘాతమాత్రేణ విలోక్య తమకమ్పితమ్ ॥ ౧౩౭॥
 ఆక్రష్టమైచ్ఛత్పాశాహివేష్టనేన బలీయసా ।
 అథ క్రోధేశ్వరః క్రుధ్యత్కూరే కాలస్య వక్షసి ॥ ౧౩౮॥
 నిదధే నిశితం శూలం వహ్నిజ్వాలాసమాకులమ్ ।
 త్రిశూలమపి కాలస్య విభేద్య హృదయం హఠాత్ ॥ ౧౩౯॥
 క్రోధేశస్య కరం ప్రాప తద్రక్తభరభాస్వరమ్ ।
 కాలోఽథ వ్యధితస్తన విపహ్య బహలాం రుజమ్ ॥ ౧౪౦॥
 అముఞ్చత్పట్టిశం తస్య హృదయే విశ్వఘట్టనమ్ ।
 అథ రోషారుణో దేవో భాలలోచనవహ్నినా ॥ ౧౪౧॥
 తం దదాహాఖిలప్రాణీఘాతహేవాకినం యమమ్ ।
 హాహాకారే తతో జాతే కాలో భస్మత్వమాగతః ।
 అనర్థాయ భవత్యేవ యత్ప్రభుష్వవధీరణా ॥ ౧౪౨॥
 కాలాధీనేషు కార్యేషు తతో నష్టేషు సర్వతః ।
 దేవా విజ్ఞాపయామాసుః స్తోత్రేణ క్రోధభైరవమ్ ॥ ౧౪౩॥
 భగవన్భవతైవాయం పఞ్చకృత్యవిధాయినా ।
 అస్పృశ్యత స్వయం కాలో నియతప్రాణివృత్తయే ॥ ౧౪౪॥
 సంసారే యది విశ్వేశ కాలరూపః సమాప్యతే ।
 తదద్యైవ మహాదేవ విచిద్యంతాం ప్రవృత్తయః ॥ ౧౪౫॥
 కేవలం భవదిచ్ఛాయాం త్వమేవ హి మహేశ్వరః ।
 ఉత్పాద్యస్తదయం కాలో విరమన్త్యన్యథా క్రియాః ॥ ౧౪౬॥

ఇత్యుక్త్వా విరతేష్వేషు భగవాన్కరుణాపరః ।
 పునరప్యసృజత్కాలం ప్రాగ్వద్బలసమన్వితమ్ ॥ ౧౪౭॥
 అహో ప్రభోరహార్వేయం కర్తుతా భాసతే నిజా ।
 నిగ్రహేఽనుగ్రహో వాపి క్షణం యో న విలమ్బితే ॥ ౧౪౮॥
 అథ కాలః సమాలోక్య తం క్రోధేశ్వరభైరవమ్ ।
 ఉవాచ విగలన్మోహతిమిరో రచితాఞ్జాలిః ॥ ౧౪౯॥
 భగవన్సర్వశక్తిస్తస్వసంజ్ఞా(మజ్ఞా)తః కారణైరపి ।
 మాదృశస్య వరాకస్య గోచరే వర్తనే కథమ్ ॥ ౧౫౦॥
 తత్ప్రసీద మహాదేవ క్షమస్య మమ చాపలమ్ ।
 శక్తిభాజాం ప్రభూణాం హి దాసే క్షమణమౌచితీ ॥ ౧౫౧॥
 అద్య ప్రభృతి దేవేశ భవద్భక్తిభరస్పృశే ।
 స్వప్నైఽపి నైవ ద్రుహ్యమి త్వత్కృతాభిజ్ఞకాతరః ॥ ౧౫౨॥
 భస్మాద్ధూలనమాత్రేణ లలాటం యో విలిమ్బుతి ।
 స మే ప్రభుర్మహాదేవ భవతోఽప్యతిరిచ్యతే ॥ ౧౫౩॥
 భక్త్యా వదత్యవిచ్ఛిన్నం సదా శివ శివేతి యః ।
 స్వప్నైఽపి తస్య నేక్షిష్యే వదనం శుభకర్మణః ॥ ౧౫౪॥
 అద్య ప్రభృత్యయం శ్వేతమునినా ప్రతిపాదితః ।
 జన్మమృత్యుమయాయాసవిచ్ఛేదో భక్తిశాలినామ్ ॥ ౧౫౫॥
 అహో శ్వేతమునేః కీర్తిర్భవద్భక్త్యా ప్రవర్తతే ।
 యద్వృత్తమనువర్త్యున్తి శుభకర్మవశాఞ్జనాః ॥ ౧౫౬॥
 ఇత్యుక్త్వా స మహాదేవం ప్రణమ్యాగమదన్తకః ।
 శ్వేతేన సాకం భగవానపి తత్ర తిరోదధే ॥ ౧౫౭॥
 ఇతి భగవతి భక్తిమాకలయ్య స్పృశత జనాః పరమేశ్వరానురాగమ్ ।
 విఫలయత మనోరథప్రపఞ్చం నిఖిలసురాసురవైరిణో యమస్య ॥ ౧౫౮॥
 ఇతి శ్రీమహామహేశ్వరరాజానకజయద్రథవిరచితే హరచరితచింతామణౌ కాలదాహవర్ణనం
 నామ ద్వితీయః ప్రకాశః ॥ ౨॥

3. తృతీయః ప్రకాశః - కాలకూటకవలీకారః ।

ఓం శ్రీపరామృతభైరవో జయతు ।

సజ్జోభ్యాద్వయమన్దరేణ నిఖిలం చిన్తామయం సాగరం
తస్మద్ధ్యోత్థితకాలకూటకవలీకారేఽపి నిర్విక్రియః ।
శుద్ధామ్భోధసుధారసం నిరవధిం లబ్ధ్వా చిరం నిర్వృతః
స్యాం నిఃశేషజనాజరామరపదప్రాప్తేః పరం కారణమ్ ॥ ౧॥

విహ్వలోఽభూత్కృతాన్తోఽపి యదాలోకనమాత్రతః ।
తం కాలకూటం గిరతః శక్తిరేకస్య శూలినః ॥ ౨॥

మహాబలానాం మారీచాత్కశ్యపాల్లబ్ధజన్మనామ్ ।
సురాణామసురాణాం చ వైరమాసీత్పరస్పరమ్ ॥ 3॥

బృహస్పతిర్గురురభూత్సురాణాం సర్వవస్తుషు ।
అసురాణాం బలవతాం మహాప్రాజ్ఞశ్చ భార్గవః ॥ ౪॥

అసురాణాం హితం వాఙ్మన్విధాయ విషమం తపః ।
మృతసజ్జీవినీవిద్యాం శుక్రః ప్రాప మహేశ్వరాత్ ॥ ౫॥

బ్రహ్మవిష్ణుప్రభృతయో దేవా యే వా(యా)చ సర్వశః ।
తేఽపి సజ్జీవినీం విద్యాం న జానంతి కదాచన ॥ ౬॥

విద్యాం తథావిధాం జ్ఞాత్వా తపస్తుష్టం మహేశ్వరమ్ ।
అదానమన్యభక్తానాం యయాచేఽస్యాశ్చ భార్గవః ॥ ౭॥

తస్యాన్యేషామదానం చ ప్రత్యపద్యత శక్జరః ।
సేవకాభీష్టనిష్పత్తిః ప్రభూణాం పరమౌచితీ ॥ ౮॥

ఆసాద్య శుక్రస్తాం విద్యాం తతో దితిజపూజితః ।
ఆత్మానం సురదైత్యేభ్యః ప్రత్యుత్కృష్టమమన్యత ॥ ౯॥

అథ దేవాసురగణో రూఢవైరః కదాచన ।
ప్రారేభే సమరం ఘోరం ప్రహరశతభీషణమ్ ॥ ౧౦॥

దేవాయుధబలక్షీణప్రాణాస్తత్ర పునః పునః ।
స్మృత్వా సజ్జీవినీం దైత్యాః శుక్రేణోత్థాపితాః క్షణాత్ ॥ ౧౧॥

ఆలోక్య శుక్రచరితం స్వబలక్షయకాతరాః ।

ధిషణేన సమం దేవాః పద్మయోనిముపాగమన్ ॥ ౧౨॥

అథాధిగమ్య తదప్విత్రమువాచ జలజాసనః ।
కణ్ఠోపవీతవిశదాం కిరన్దశనచన్ద్రికామ్ ॥ ౧౩॥

దైత్యాజ్ఞోపయతే శుక్రః సజ్జోవిన్యా మృతానపి ।
యుష్మద్బలం హతం యత్తు కుతోఽస్య పునరాగమః ।
తద్భ్రపీమి శుచః పథ్యం మథ్యతాం క్షీరసాగరః ॥ ౧౪॥

సాహాయకేఽభ్యర్థ్య హరిం తస్మాదాసాద్యతే సుధా ।
అభినన్ద్యేతి తద్వాక్యం జగ్ముర్దేవాః సుధానిధిమ్ ॥ ౧౫॥

తస్మిన్నాలోక్య నిద్రాణమస్తువన్గరుడధ్వజమ్ ।
ఉవాచ తత్సుతిప్రీతః ప్రబుద్ధో మధుసూదనః ।
స్వాగతం విబుధాధీశాః కిమర్థం మాముపాగతాః ॥ ౧౬॥

తేషాం ముఖాత్కించదస్త్రీమధిగమ్య జనార్దనః ।
అగ్గీచక్రే సహాయత్వం సుధాసాగరమన్తనే ॥ ౧౭॥

కదాచిత్కార్తికే మాసి దేవాస్తే హరిణా సహ ।
సుధారసప్రాప్తిధిపః ప్రాస్తువన్నవిమన్తనమ్ ॥ ౧౮॥

మన్థానం మన్దరం కృత్వా కచ్చపం చ తదాసనమ్ ।
నేత్రం వాసుకిమాదాయ గర్గరీం చక్రరమ్భుధిమ్ ॥ ౧౯॥

తత్ర తే కార్యనిష్పత్తిం పరికల్పితభక్తయః ।
దేవానారణ్యకైః పుష్పైర్మృధుపహ్నేరపూజయన్ ॥ ౨౦॥

పురఃసరేణ హరిణా చక్రపే నేత్రమేకతః ।
అన్యతశ్చ సురేన్ద్రేణ కౌతుకోత్ఫుల్లచక్షుషా ॥ ౨౧॥

అన్యే చ దేవగన్ధర్వదేవతాశ్చ సహస్రశః ।
పక్షద్వయం సమాశ్రిత్య న్యధుర్వాదిమన్తనమ్ ॥ ౨౨॥

అథ క్రోధభ్రమల్లోలతోచనత్రాసితాఖిలాః ।
నిపత్య దైత్యాః శక్రాద్యాన్నిర్జరరాసుపదుద్రువుః ॥ ౨౩॥

విశ్వక్షోభం తతో దృష్ట్వా బభౌషే మధుసూదనః ।
స్మితేన ద్విగుణం కుర్వన్వైశద్యం దుగ్ధవారిధేః ॥ ౨౪॥

ఇదమన్యదుపాక్రాంతం తన్నా ముహ్యథ దానవాః ।
 ఇత్యేవముక్తాః కృష్ణేన మాయినా తత్ర దానవాః ॥ ౨౫॥
 సురాశ్చ కార్యవశతో వైరం త్యక్త్వా పరస్పరమ్ ।
 పయోరాశిం ప్రమథితుం మన్థనేత్రభుజ్జమః ॥ ౨౬॥
 చక్రౌషే దితిజైర్మూర్ధ్నా పుచ్చేన చ సుపర్వభిః ।
 అథ తన్మన్థనే భూమిరవేపత సకాననా ॥ ౨౭॥
 మన్ధరేణ సముద్రే చ షోభితాః ప్రాణినో మృతాః ।
 దేవాసురాశ్చ తత్రైతత్క్షోభస్ఫుటితకఙ్కణాః ॥ ౨౮॥
 ఏవం సంవత్సరశతం వ్యమన్థన్నమృతార్థవమ్ ।
 తతః సముద్రం మథ్నన్తో దదృశుస్తే కదాచన ॥ ౨౯॥
 ధూమం కల్పాన్తసమయం ప్రసరత్తిమిరోత్కటమ్ ।
 తదాలోకనతః సర్వే సన్త్యజ్యమ్బుధిమన్థనమ్ ॥ ౩౦॥
 భయేన సిన్ధుతీర్షు నిమగ్నా మీలితేక్షణాః ।
 అథ ధూమానువృత్త్యేవ మహాఙ్గాఙ్గాల పావకః ॥ ౩౧॥
 బ్రహ్మాణ్డభాణ్డమపి యన్తగ్నయామాస సర్వతః ।
 జ్వలన్తం పావకం దృష్ట్వా దూరాద్ధూరముపాగతాః ॥ ౩౨॥
 హాహాకారేణ మహతా ముక్తం తీరం మహోదధేః ।
 తస్యానలస్య జ్వాలాభిర్దగ్ధాః కేచిచ్ఛ దేహినః ॥ ౩౩॥
 అర్ధదగ్ధాః పరే చాసన్నసాధారణతేజసః ।
 అనన్తరం హుతహోతృత్వాదృశ్యన్త సర్వతః ॥ ౩౪॥
 విషమాః ప్రాణినః కేఽపి నామమాత్రేణ కమ్పదాః ।
 దున్దభాః కృష్ణసర్పాశ్చ రక్తాశ్చ పవనాశనాః ॥ ౩౫॥
 ఆన్యేఽపి శ్వేతపీతాద్యాః క్రూరా గోనాసజాతయః ।
 మూషికా మశకా దంశాః శలభాశ్చ నిరన్తరాః ॥ ౩౬॥
 కృకిలాసాః కర్ణశల్యాః ప్రమత్తాశ్చాశ్వజాతయః ।
 దంష్ఠ్రిణః ప్రాణినః కేచిద్రోద్రాః క్రూరభయఙ్కరాః ॥ ౩౭॥
 నవ భేదాశ్చ నిర్జగ్మర్విషమా విషజాతయః ।

తతః కజ్జలసంక్కాశమూర్తిస్త్రిలోక్యమోహకః ॥ ౩౮ ॥
 గంధేన నిగిరన్సర్వానురగాన్కోఽపి దేహవాన్ ।
 కా వర్ణ్యతే భీషణతా తస్య త్రైలోక్యదాహినః ॥ ౩౯ ॥
 యత్సూక్ష్మారేణ నిర్దగ్ధో విష్ణుః కృష్ణత్వమాయయౌ ।
 తస్య శ్వాసేన సంస్పృష్టస్తదానీం జగదంతకః ॥ ౪౦ ॥
 బిభర్తి కాయమద్యాపి గాఢోరగవిశృంఖలమ్ ।
 ఆరుహ్య హంసాన్సమ్భ్రాంతః స్వయమ్భుర్ధూరగస్తతః ॥ ౪౧ ॥
 యథాకథశ్చిదాత్మానం సంరక్ష పలాయితః ।
 యే దివ్యవపుషో భూతాః సార్ద్రపుష్పావృతస్రజః ॥ ౪౨ ॥
 తేఽపి తద్గంధమాత్రేణ ప్రాపురజ్జ్వరతుల్యతామ్ ।
 తద్దర్శనం తిరయితుం దూరాదపి భయప్రదమ్ ॥ ౪౩ ॥
 సహస్రం చక్షుషాం శక్రః పృథత్య నిజవాససా ।
 వహ్నిస్తద్దర్శనత్రాసాన్మూర్ఛితోఽభూత్సహస్రశః ॥ ౪౪ ॥
 నిసర్గసుహృదం వాయుం న ప్రాప ప్రతిబోధకమ్ ।
 ఆదావత్యుదితః పీతో భుజజ్జైరేవ సర్వతః ॥ ౪౫ ॥
 తద్దర్శనభయం లేభే ప్రాగభావాన్న మారుతః ।
 తద్గంధవాసితం వీక్ష్య పరివారం పయోమయమ్ ॥ ౪౬ ॥
 అపేయం సర్వభూతానాం ప్రచేతాః పర్యచింతయత్ ।
 అహో విమోహసంవిగ్నః స కుబేరస్తదాభవత్ ॥ ౪౭ ॥
 నిధానకోశాన్సృజ్యంత్య తే కన్యేత్యుదితవృథః ।
 కిం వాతిబహునా సర్వే దగ్ధాస్తన్నికటస్పృశః ॥ ౪౮ ॥
 దూరాద్దూరతరైర్లేభే తద్గంధేన మహద్భయమ్ ।
 అథ తం భీషణం దృష్ట్వా త్రైలోక్యగ్రసనోద్వేగమ్ ॥ ౪౯ ॥
 కథశ్చిదప్యవష్టభ్య స్వాత్మానం విష్ణురబ్రవీత్ ।
 కోఽసి భోః కుత ఆయాతః కిం కర్తుమయమిచ్ఛసి ॥ ౫౦ ॥
 ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వా సోఽబ్రవీద్భీషణధ్వనిః ।
 కాలకూటాభిధమహం సాగరాదుదితం విషమ్ ॥ ౫౧ ॥

ధూమ(మాత్)ప్రభృతి సర్వోఽయం పరివారో మమైవ చ ।
పరస్పరం త్యక్తరోహైర్దేవాసురగణైరహమ్ ॥ ౫౨॥

ఉదధిర్మథితస్తేన మమామర్షః ప్రవర్తతే ।
తత్కిం బహుక్తైర్నిఃశేషం కవలీక్రియతే మయా ॥ ౫౩॥

మయి సన్నిహితే శక్తిః కస్య సమ్ప్రతి జీవితుమ్ ।
ఇతి తస్మిన్వదత్యేవ భయజర్జరచేతసః ॥ ౫౪॥

విష్ణుశక్రప్రభృతయః శక్కురం శరణం శ్రితాః ।
ఏకైకశస్త్రస్య సర్వే ద్వారపాలనివేదితాః ॥ ౫౫॥

కైలాసశిఖరే శమ్భోః సభాం వివిశురానతాః ।
అథ బ్రహ్మదాయో దేవా అసురాశ్చ సహస్రశః ॥ ౫౬॥

దేవస్య చక్రే చాటుచర్చామస్తకవైరిణః ।
భగవానధిగమ్యాథ తేషాముత్కటవిప్లవమ్ ॥ ౫౭॥

కాలకూటవిషగ్రాసమగ్ణీచక్రే దయాపరః ।
ఆనన్దబాష్పనిఃష్యన్దైశ్చిరం మమిభతతోచనాః ॥ ౫౮॥

తతస్తే భయముత్సృజ్య కాం కాం న విదధుః స్తుతిమ్ ।
కకుద్మన్తమథారుహ్య చచాల పరమేశ్వరః ॥ ౫౯॥

అసుజగ్ముశ్చ తం సర్వే జయారవవిధాయినః ।
జగ్రాస కాలకూటం స భగవానవలేపతః ॥ ౬౦॥

కిం కిం న వర్తతే సాధ్యం సర్వకర్తృత్వశాలినః ।
నిగిరన్కాలకూటం స యయాచే పద్మజన్మనా ॥ ౬౧॥

శోభతే భగవన్కణ్ఠే విషమిత్యానతిస్పృశా ।
భగవానథ తద్వాచా గలచ్ఛన్త్రిక(న్దన)కే గలే ॥ ౬౨॥

న్యబధ్నాన్మేచకచ్చాయం కాలకూటభుజ్జమమ్ ।
స్ఫురతా గన్ధమాత్రేణ యస్య విశ్వం విమోహితమ్ ॥ ౬౩॥

స ఏవ(ష) తస్య భూషార్థమహో భగవతః క్రమః ।
పరిత్యజ్య విషత్రాసం దేవాః సర్వే తదాజ్ఞయా ॥ ౬౪॥

పునరప్యమృతం ప్రాప్తం(ప్తుం) వ్యధుర్వారిధిమన్తనమ్ ।
అథ ప్రమథితే తస్మిన్నముద్బాధుదపద్యత ॥ ౬౫॥

లక్ష్మీదైశ్వర్యదౌర్గత్యకదర్శితజగత్త్రయా ।
 ఆధ(ద)త్త తాం స భగవాన్పుణతాయ మురారయే ॥ ౬౬॥
 విలోభయతి లక్ష్మీర్హి తుచ్ఛానవితతాత్మనః ।
 ఉదభూత్పారిజాతాఖ్యః పాదపః సారసౌరభః ॥ ౬౭॥
 తం వాయవే దదాపిశో భక్త్యా వినతమూర్తయే ।
 ఉచ్చైఃశ్రవాస్తతో జాతో హయ ఐరావణో గజః ॥ ౬౮॥
 తావదత్త వినమ్రాయ సుత్రాష్టే త్రిపురాన్తకః ।
 తతశ్చత్రం సముత్పన్నం చన్ద్రమణ్డలసన్నిభమ్ ॥ ౬౯॥
 వరుణాయార్పయామాస సలీలం నీలకన్ధరః ।
 అర్కబిమ్బప్రతీకాశః కౌస్తుభశోఽద్యయౌ మణిః ॥ ౭౦॥
 తం లక్ష్మీపతయే దేవః ప్రసాదీకృతవాన్తరః ।
 ధన్వన్తరిం సముత్పన్నమాయుర్వేదప్రజాపతిమ్ ॥ ౭౧॥
 లోకారోగ్యాయ తం దేవో వరయామాస ధూర్జటిః ।
 అఖోదభూద్భగవతీ మదిరా దివ్యరూపిణీ ॥ ౭౨॥
 అనన్తదేవతాచక్రసేవ్యమానా సమన్తతః ।
 సర్వదర్శనపూజ్యత్వం తస్యై విభురకల్పయత్ ॥ ౭౩॥
 విచార్య యోగ్యతాం లోకే నియోజయతి హి ప్రభుః ।
 తతః సుధా సముత్పన్నా ప్రకటీకృతదిజ్ముఖా ॥ ౭౪॥
 పరమేశ్వప్రసాదేన యా కార్యేషు ప్రగల్భతే ।
 అమృతం భగవాన్ప్రీతః సురేభ్యః ప్రాదదత్తతః ॥ ౭౫॥
 యత్ప్రసాదేన తే సర్వేఽప్యజరామరతాం గతాః ।
 అమృతస్య పరం సారం చన్ద్రలేఖామయం తతః ॥ ౭౬॥
 ఆదాయ దేవా అవదన్పుణమ్య పరమేశ్వరమ్ ।
 వపుర్భూతిసితం మూర్ధా గగ్గోలహరిపాణ్డరః ॥ ౭౭॥
 ఇయం చన్ద్రకలా దేవ త్వయి తదభజతు శ్రియమ్ ।
 ఇత్సుక్తే తైః స భగవానాదదే శశినః కలామ్ ॥ ౭౮॥
 విహస్య చ జటాజూటకోటరే పర్యకల్పయత్ ।

అథ కైలాసశిఖరం జగము పరమేశ్వరః ।

తదాజ్ఞయా చ స్వాంతోకాన్ధర్మప్రభృతయో యయుః ॥ ౭౯॥

కవలమకృతకాలకూటమేకః

పశుపతిరిత్యవధార్థ సాధువర్గః ।

పరిచరతు తదద్దియుగ్మమేవ

త్రిభువనదుర్లభముఖ్యసౌఖ్యదాయ ॥ ౮౦॥

ఇతి శ్రీమహామహేశ్వరరాజానకజయద్రథవిరచితే హరచరితచింతామణౌ కాలకూటకవలీకారో
నామ తృతీయః ప్రకాశః ॥ ౩॥

౪. చతుర్థః ప్రకాశః - నన్దిరుద్రవర్ణనమ్ ।

ఓం భేదతమోహర్రే శ్రీమృత్యుజితే నమః ।

స్థిత్యా భేదమహాసరోభువి సదా దుర్వారమాయాశిలాం

మూర్ధన్యద్వహతా మయా కతి న తే క్లేశాః సమాసాదితాః ।

ఇచ్ఛోద్ధచ్చతి శామ్భవీ యది పరానస్థిభవద్విగ్రహం

తత్సద్యో జయతామనుగ్రహమయీమాసూత్రయే ప్రక్రియామ్ ॥ ౧॥

కిఞ్చిత్సాధ్యం కదాచిత్సాత్కన్యచిత్కర్తృచ్ఛిత్కిల ।

అఖణ్డశక్తేరీశస్య సదా కిం కిం న సిద్ధ్యతి ॥ ౨॥

క్రీడంత మృడమాలోక్య కైలాసాద్రౌ కదాచన ।

ఉవాచ దేవీ దంతాంశుభాసితామ్బరమణ్డలా ॥ ౩॥

భగవన్భవతః సర్వే వర్తన్తే సేవకాగణాః ।

క్వ స తద్విరకో నామ బహుకాలం న దృశ్యతే ॥ ౪॥

ఇతి పృష్టోఽబ్రవీధ్దేవో లోకానుగ్రహణాయ సః ।

విసృష్టో దేవి భూలోకం ద్విజజన్మగృహీతవాన్ ॥ ౫॥

సార్థాప్తిస్తో మన్తకోటీర్జజాపాన్తర్జలే చ సః ।

ఉత్కణ్ఠితోఽహం తద్దేవి గచ్ఛావస్తద్దిదృక్షయా ॥ ౬॥

అథాబ్రవీద్విరిసుతా శ్రుత్వా భగవతో వచః ।

ముఖేన్ద్రం కౌముదీమన్తం కుర్వతీ దశనాంశుభిః ॥ ౭॥

కదాచిదపి సోత్కణ్ఠో భగవన్నాభవద్భవాన్ ।
 అధునా పునరుత్కణ్ఠాం కిము త్యక్తుముదఞ్చతి ॥ ౮॥
 పునః పునరితి ప్రోక్తో గౌర్యా దేవో మహేశ్వరః ।
 బభాషే కణ్ఠమాలిన్యవిభక్తస్మితపల్లవః ॥ ౯॥
 యదా విస్మయః స మయా తదా వరమయాచత ।
 భవదేకాయనోఽహం స్యాం సదైవేతి కృతాఞ్జలిః ॥ ౧౦॥
 తత్స సద్యః పయోమధ్యే భక్తిపావనమానసః ।
 జపం కరోతి విధివన్మాం నిధ్యాయన్నహర్నిశమ్ ॥ ౧౧॥
 ఉక్తేతి తేనాభిదధే దేవీ సా జాతవిస్మయా ।
 అహమప్యదితోత్కణ్ఠాః తత్త్వ తిష్ఠతి వీరకః ॥ ౧౨॥
 ఉత్తరాపథవర్తీతి జగదాద పరమేశ్వరః ।
 సాపి కౌతూహలాత్పుల్లతోచనా పునరబ్రవీత్ ॥ ౧౩॥
 ఉత్సృజ్య పుణ్యతీర్థాని కిం తిష్ఠత్సుత్తరాపథే ।
 నానా మ్లేచ్ఛశతాకీర్ణః శ్రూయతేఽసావపావనః ॥ ౧౪॥
 అధైతద్వచనం శ్రుత్వా బభాషే వృషకేతనః ।
 దస్తప్రభాపరికరైశ్చాడేన్ద్ర పరివర్ధయన్ ॥ ౧౫॥
 ఉదీచ్యాం దిశి వర్తన్తే కశ్మీరా అతిపావనాః ।
 పూర్వానుభూతవృత్తాన్తాః శ్రూయతాం వర్ణయామి తే ॥ ౧౬॥
 కల్పాన్తసమయే దేవి పయోమూర్తిం శ్రితే మయి ।
 త్వం నౌ(నో)త్వమగమో వోడుం జగత్కృతన్నం చరాచరమ్ ॥ ౧౭॥
 తేనేతి గదితే దేవీ బ్రవీతి స్మ సవిస్మయా ।
 కస్మిన్కాలే కథం శమ్భా కిం కృతం న స్మరామ్యహమ్ ॥ ౧౮॥
 ఇత్యాకర్ణ్య మహాదేవః పునర్దేవీమభాషత ।
 విస్మృతం ప్రాక్స్వరూపం తే రహస్యం శృణు వర్ణయే ॥ ౧౯॥
 సర్గారమ్భే కదాచిత్ప్రాగహం బ్రహ్మాదిభిర్వృతః ।
 అనిష్పత్తిమయాం సృష్టిం పశ్యన్నాకులతాం గతః ॥ ౨౦॥
 తతః సర్వత్ర గర్జన్తి జ్వాలావలిరదృశ్యత ।
 విమోహయన్తి తేజోభిర్బ్రహ్మణమపి హేలయా ॥ ౨౧॥

దృష్టా తత్ర త్వమస్మాభిః పూరయన్తీ జగత్త్రయమ్ ।
 జ్వలద్వివిధశస్త్రాస్త్రపరివారనిరఙ్కశా ॥ ౨౨॥
 త్వత్తేజోమోహితాస్తేఽథ బ్రహ్మాద్యాః శిక్షితా మయా ।
 అముం స్తవమభాషంత భయవిహ్వలచేతసః ॥ ౨౩॥
 త్వం గతిః సర్వభూతానాం వ్యక్తావ్యక్తస్వరూపిణీ ।
 కాలరాత్రిర్మహారాత్రిః కాలక్షయవిధాయినీ ॥ ౨౪॥
 ఇత్యాది స్తోత్రమాకర్ణ్య కృతా లోకస్థితిస్తవయా ।
 ప్రతికల్పం ప్రవృత్తిస్తే తాదృశేవ మహేశ్వరి ॥ ౨౫॥
 మయా సహస్మిన్కాలేఽపి త్వమేవ సమవస్థితా ।
 సర్వకారణకర్తృత్వం త్వదన్యేన న శక్యతే ॥ ౨౬॥
 ఏవం సుందరి వృత్తాంతం కశ్మిరేష్వవధారయ ।
 నౌరూపా తత్ర బద్ధా త్వమితి నౌబంధనం సరః (పునః) ॥ ౨౭॥
 తస్మాత్త్వత్సన్నిధానేన కశ్మిరాః పావనీకృతాః ।
 సంస్పర్ధతే న సోమీభిర్భూహ్మలోకోఽపి సుందరి ॥ ౨౮॥
 ఏవంవిధేషు కశ్మిరేష్వేష తిష్ఠతి వీరకః ।
 తదేహి దేవి గచ్ఛావస్తదాలోకనవాఙ్మయా ॥ ౨౯॥
 ఇత్యుక్త్వా సహ పార్వత్యా జగామ పరమేశ్వరః ।
 వీరకాలోకనోత్కణ్ఠానిర్భరో నన్దిపర్వతమ్ ॥ ౩౦॥
 గణాః సర్వేఽపి తే ద్రష్టుం కౌతూహలమకల్పయన్ ।
 ప్రభోశ్చిత్తానుసారేణ వర్తతే హి పరిచ్ఛదః ॥ ౩౧॥
 అథ నన్దిగిరిం ప్రాప్య బభాషే పార్వతీం శివః ।
 ఆయం స దేశః సూనుస్తే వీరకోఽత్ర తపస్యతి ॥ ౩౨॥
 శిలాదేన తపస్తప్తం పూర్వమస్మిన్మనాధ్వని ।
 యః శిలామార్జమాత్రేణ ప్రాణవృత్తిమకల్పయత్ ॥ ౩౩॥
 లోకానుగ్రహకార్యాయ విస్మయో వీరకో మయా ।
 పాషాణాదగ్రహీజ్ఞన్మ శిలాదశ్చ తమాదదే ॥ ౩౪॥
 పుత్రప్రీత్యా శిలాదంతం శిశుం నన్దితి భాషతే ।

ప్రశంసితం మునివరైర్జాతో నన్దిగిరావితి || ౩౫||
 మహర్షయోఽపి సర్వే తం యోగ్యతాపరితోషితాః ।
 నిష్పన్నద్విజనంస్కారమాశీర్భిః పర్యవర్థయన్ || ౩౬||
 స బాలోఽపి తపశ్చక్రే యత్ర తత్రాపి భావితః ।
 అన్యవర్తన్త మునయస్తత్ర తత్ర తమాదరాత్ || ౩౭||
 ఏహి తం నన్దినం ద్రష్టుం యాస్యావో విశ్వవన్దితే ।
 ఇత్యుక్త్వా చోదయామాస పార్శ్విభ్యాం వృషభం శివః || ౩౮||
 అథ నన్దినమీపం స ప్రేప్సుర్దేవీమభాషత ।
 అన్మత్ప్రవేశాన్మార్గోఽసామృత్రరోఽస్తు మహాపథః || ౩౯||
 అస్మిన్గిరౌ త్వయా దేవి మదర్థిన్యా తపః కృతమ్ ।
 శ్యామం వపః పరిత్యజ్య గౌరీమూర్తిశ్చ నిర్మితా || ౪౦||
 ఆత్ర తన్నియమం భీమమాచరన్త్యాః కదాచన ।
 సింహో బుభుక్షితో దేహమైచ్ఛద్భక్షయితుం ప్రియే || ౪౧||
 జ్వలన్తీమివ తేజోభిర్దృష్ట్వా త్వాం స లులోఠ చ ।
 కరుణాకోమలా త్వం తు న కోపం తం ప్రతి వ్యధాః || ౪౨||
 తృప్తయే తస్య కృపయా స్తనాత్క్షీరమవాకిరః ।
 సప్తథా యత్ప్రసూత్రావ రసాయనసహోదరమ్ || ౪౩||
 నిపీయైకాంతతో ధారాం సింహోఽభూదజరామరః ।
 భవత్యా వాహనార్థం చ గృహీతః పరితుష్టయా || ౪౪||
 ధారాభిరథ శేపాభిస్తీర్థాన్యదభవన్పునః ।
 స్తనకుణ్డాభిధానేన యైః పవిత్రీకృతా జనాః(నైః) || ౪౫||
 తత్ప్రయఃస్పర్శమాత్రేణ భుక్తిముక్తీ కరస్థితే ।
 యజ్ఞకోటిసహస్రాణాం ఫలం తద్దర్శనాద్భవేత్ || ౪౬||
 ఆత్ర క్రూరం తపస్యస్తీ భవతీ కథితా సురైః ।
 భీమా దేవీతి విఘ్నోఽఘఘట్టినీ చోత్కటాశయా || ౪౭||
 తత్ర త్వత్తేజసా శుష్కానాలోక్య తటినీద్రుమాన్ (ప్రదాన్) ।
 విషణ్ణా మునయః సర్వే సన్ధ్యోపాసామృతా వినా || ౪౮||

త్వమత్ర తేషు కృపయా సన్ధ్యారూపముపాగతా ।
 గతాగతోద్యత్వానీయమహాకౌతుకధారిణీ ॥ ౪౯॥
 సన్ధ్యారూపత్వమాప్తాయాః కింవా తత్ర ప్రశస్యతే ।
 ఆగచ్ఛసి న యద్దేవి పాపీయోజనసన్నిధౌ ॥ ౫౦॥
 ఋషిభిర్వాసభిల్యైశ్చ సప్తార్చస్థాననామని ।
 అత్ర తే భగవత్పూజ్యే సపర్యా సప్తథా కృతా ॥ ౫౧॥
 ఇయం విశోకారూపేణ జగదుత్తిర్య వర్తసే ।
 వితస్తా చ విశోకా చ త్వన్నేత్రాభ్యామిహోద్యతా ॥ ౫౨॥
 వితస్తా చ ప్రవిష్టాత్ర పర్వతాచ్ఛక్యషే మయా ।
 తం త్రిశూలేన నిర్భిద్య కశ్మీరేషు నియోజితా ॥ ౫౩॥
 ఇయముత్తరగజ్జేతి విత్తస్థైవ వృతా మయా ।
 బ్రహ్మహ్నోఽపి జలేనాస్యాః స్పర్శమాత్రాద్విశుధ్యతి ॥ ౫౪॥
 అపరా వామనేఽఽత్థా విశోకేతి చ యా నదీ ।
 తత్స్పర్శమాత్రేణ సృణామగ్నిష్టోమఫలం భవేత్ ॥ ౫౫॥
 ఇత్యుక్తే శమ్భునా దేవీ ప్రత్యువాచ సవిస్మయా ।
 ఇదానీమపి న ప్రాప్తా వయం యత్ర స వీరకః ॥ ౫౬॥
 ఉవాచ స విభుర్దేవి క్లాంతాసి విస్మజ శ్రమమ్ ।
 ఇహ ప్రవిశ్య తన్మార్గమహమాలోకయేఽగ్రతః ॥ ౫౭॥
 నియోజ్యేతి శివో దేవీం తత్ర ఛాయాతరోరథః ।
 దిణ్ణిపిఙ్గలనామానౌ తద్దాసత్వే న్యవేశయత్ ॥ ౫౮॥
 అథ గచ్ఛన్పురో దేవః పర్వతం వృద్ధిగామినమ్ ।
 క్రోధేన ముణ్డతం చక్రే వామపాదేన శఙ్కరః ॥ ౫౯॥
 తత్రైవ ముణ్డతేఽత్రైవే స్వరూపస్థోఽభవచ్చిరమ్ ।
 పుణ్యక్షేత్రాదితో దేహం త్యజన్నభ్యేతి శఙ్కరమ్ ॥ ౬౦॥
 ఇతి ముణ్డతశ్చైలం స వరయామాస శఙ్కరః ।
 వరయిత్వా గిరిం దేవో దేవీనికటమాప్తవాన్ ॥ ౬౧॥
 పునరప్యగమద్దృష్టుం నన్దినం శివయా సహ ।

దేవీగిరా చ తత్థానం వరయామాస ధూర్జటిః ॥ ౬౨॥

అయం పృథ్వీధరో (పథీశ్వరో) లోకే విపాకం కల్పయత్వితి ।

రామహ్రాదం పుణ్డరీకం దిణ్ణిశాలకదమ్బకమ్ ॥ ౬౩॥

దాతుం ఫలాని భక్తానాం దేవో వరయతి స్మ సః ।

అథోవాచ ప్రభుర్దేవీం గచ్ఛన్నాకాశవర్తనా ॥ ౬౪॥

మయోఽత్ర పర్వతం భిత్త్వా నిర్మమేఽనుపమం పురమ్ ।

తపోభిర్మాం స సన్తోష్య యయాచే ముకుటం ప్రేయే ॥ ౬౫॥

భక్తిప్రియోఽహమప్యస్మై వ్యతరం సోఽపి చాగ్రహీత్ ।

తతో నిజపురే చారునానారత్నమయే గృహే ॥ ౬౬॥

పూజితం తేన తన్నిత్యం మదేకాయనచేతసః ।

నివేశితః కోశరూపో గిరిస్తేనాస్య చోపరి ॥ ౬౭॥

ముకుటేన చ పాతాలవర్తినా స్పృశతే గిరిః ।

తతః ప్రభృతి సిద్ధౌఘైః పూజితః కోశపర్వతః ॥ ౬౮॥

ఏతద్ధరస్య ముకుటమితి విశ్వత్ర విశ్రుతః ।

ఇత్థం వదన్మహాదేవః పార్వత్యాః ప్రీతికారణమ్ ॥ ౬౯॥

ప్రాప నన్దిగిరిం యత్ర వీరకః సరసి స్థితః ।

విలోక్య వీరకం తత్ర గభీరే సరసి స్థితమ్ ॥ ౭౦॥

మూర్ధ్నాధిరోపితశిలం జగాద పరమేశ్వరః ।

అస్మిన్నగాధే పుత్రస్తే సరోమధ్యే తపస్యతి ॥ ౭౧॥

పశ్య పార్వతి యేనైతే స్పర్ధస్తే న మహర్షయః ।

ఇత్యుక్త్యా పార్వతీం దేవో గమ్భీరం పునరబ్రవీత్ ॥ ౭౨॥

ఉత్తిష్ఠ నన్దిన్వరదస్తవాయమహమాగతః ।

త్వం పార్వతీప్రియసుతస్త్వం పుత్రో మయి భావితః ॥ ౭౩॥

తదుత్తిష్ఠ యథాభీష్టం ప్రయచ్ఛామి స్వయం వరమ్ ।

రుద్రో భవ చతుర్వక్త్రః షడ్భుజశ్చగలధ్వజః ॥ ౭౪॥

ప్రమథప్రథమః పిఙ్గశ్మశ్రుకేశవిలోచనః ।

వ్యాఘ్రచర్మామ్బరధరస్త్రినేత్రో వృషవాహనః ॥ ౭౫॥

శూపాణిర్మయా తుల్యో భవ సర్వత్ర పుత్రక ।
 ముఞ్చ ముఞ్చ శిలాం మూర్ధ్నో నిర్గచ్ఛ గహనాజ్ఞలాత్ ॥ ౭౬ ॥
 ఏహ్యహి పుత్రః మే లోకం విహరస్వ మయా సహ ।
 ఇత్యుక్తవతి దేవేశే నస్తీ సానన్దమానసః ॥ ౭౭ ॥
 జలమధ్యగతః శమ్భుం ప్రణిపత్యేదమబ్రవీత్ ।
 కా న స్తుతిస్తవ విభో కిం న ధ్యానం మహేశ్వర ॥ ౭౮ ॥
 తద్భాసనే కథజ్ఞాఽరం మాదృశాం చర్మచక్షుషామ్ ।
 తథాపి తే స్వేచ్ఛయైవ ప్రకృష్టం దదతో వరమ్ ॥ ౭౯ ॥
 లోకోత్తరం కృపారాశేః ప్రభుత్వేనైవ(త్వం కర్న) శస్యతే ।
 కిన్తు త్వద్ధర్మనేనైవ నిరాకాఙ్క్షో వరేష్యహమ్ ॥ ౮౦ ॥
 ఇదం తు భగవన్యాచే లోకానుగ్రహకామ్యయా ।
 ఇదం నన్యదకం తీర్థం సర్వత్రైవ ప్రసిద్ధ్యతు ॥ ౮౧ ॥
 అత్ర యే స్నాన్తి మత్తుల్యా దేహాన్తే తే భవన్తు చ ।
 మయా సహాయం ఛగలో వృద్ధిమాప్తో మహేశ్వర ॥ ౮౨ ॥
 అజరశ్చామరశ్చాన్తు స్వరూపోత్కటమానవాన్ ।
 అన్యోఽపి కాలవిమలప్రభృతిస్తీర్థపఞ్చకః ॥ ౮౩ ॥
 సన్ద్ర(మద్ద్ర)ష్టో భగవన్భూయాద్భక్తానాం కిల్బిషాపహః ।
 మన్మాంసవర్ధితశ్చామీ యే మత్స్యాః సరసి స్థితాః ॥ ౮౪ ॥
 తేఽపి భృతగణా దేవ భూయాసుర్భవదాజ్ఞయా ।
 భూతేశ్వరాభిధానేన తేషాం చ స్యామహం పతిః ॥ ౮౫ ॥
 పితా శిలాదశ్చాయం మే త్వత్సాయుజ్యేన జృమ్భతామ్ ।
 మయా యత్ర తపస్తప్తం తక్త్రైలాసనమం కురు ॥ ౮౬ ॥
 ఇహస్థో మునివర్గశ్చ త్వద్గుణౌపమ్యమేత్వయమ్ ।
 ఏతన్మహాత్మరః శర్వ భూయాదుత్తరమానసమ్ ॥ ౮౭ ॥
 యత్స్పర్శాద్రుద్రసాలోక్యం పాపినోఽపి త్వదాజ్ఞయా ।
 తవ మూర్ధమ్యతా గజ్ఞా స్థితా ముకుటపర్వతే ॥ ౮౮ ॥
 సా జగత్పాపశమనీ ప్రాప్నోతూత్తరమానసమ్ ।
 యే యే విబన్తి తద్వారి తే తే యాన్తు పరాం గతిమ్ ॥ ౮౯ ॥

యత్తత్ర క్రియతే శ్రాద్ధం తృప్యన్తు పితరస్తతః ।

ఇతి తస్యాభిలషితం ధూర్జటిః ప్రత్యపద్యత ॥ ౯౦॥

తీవ్రసేవాప్రపత్నే(సన్నే)భ్యః కిం దదుః ప్రభవో న వా ।

నన్దరుద్రోఽప్యథాసాద్య వరం సానన్దమానసః ॥ ౯౧॥

ప్రణనామ మహాదేవీం మహేశం చ ముహుర్ముహుః ।

అథ దేవోఽపి కైలాసం జగామ గిరిజాయుతః ।

నన్దరుద్రః స తావేవ భక్త్యా పరిచచార హ ॥ ౯౨॥

అహహ భగవతః కృపాపరత్వం నిరవధి కస్య న కౌతుకం కరోతి ।

తదపి సపది యే పరాఙ్ముఖత్వం విదధతి తత్ర త ఏవ దైవదగ్ధాః ॥ ౯౩॥

ఇతి శ్రీమహామాహేశ్వరరాజానకజయద్రథవిరచితే హరచరితచింతామణౌ నన్దిరుద్రవర్ణనో
నామ చతుర్థః ప్రకాశః ॥ ౪॥

౫. పశ్చమః ప్రకాశః - అన్ధకాసురవరప్రదానమ్ ।

ఓం శ్రీపరామృతదాత్రే నమః ।

యః క్రీడన్నిజయేచ్ఛయాపి హితదృగ్దేవ్యా నిశాచారిణం

దుర్భేదం ప్రకటయ్య దారుణతమోరూపం భయం నిర్మమే ।

భూయస్తం చ నిశాతశూలశిఖరే జ్ఞానస్వరూపే హఠా-

దారోప్యాభయమాతతా న భగవాన్సోఽయం మ(స)మాభాసతామ్ ॥ ౧॥

సర్వేషాముపకారాయ సముత్పత్తిర్దురాత్మనామ్ ।

ఏక ఏవ తు సర్వత్ర మహాదేవో దయానిధిః ॥ ౨॥

కదాచిదాత్మజం లబ్ధం స్వకులోచితచేష్టితమ్ ।

హిరణ్యాక్షాభిధో దైత్యశ్చకార విషమం తపః ॥ ౩॥

తపోభిర్దుష్కరైస్తస్య భగవాన్సముఖీకృతః ।

కారుణ్యాతిశయావేశాత్ప్రసాదరసికోఽభవత్ ॥ ౪॥

అస్మిన్నవసరే దేవీ పరిహాసకుతూహలాత్ ।

పాణీభ్యాం పరమేశస్య పిదధే లోచనద్వయమ్ ॥ ౫॥

తత్పాణివిహితే జ్యోతిర్మయే శర్వేక్షణద్వయే ।

ఉదభూత్తిమిరం ఘోరం లోకోపద్రవకారకమ్ ॥ ౬ ॥
 కరనేత్రసమాయోగాదన్యోన్యమభిలాషిణోః ।
 తయోర్భగవతోస్తస్మిన్స్తిమిరం భూతముద్యయౌ ॥ ౭ ॥
 తత్త్వోభవంశతః సర్వే బ్రహ్మవిష్ణుపురఃసరాః ।
 శరణం ప్రయయుః శమ్భుం శరణ్యం కరుణానిధిమ్ ॥ ౮ ॥
 అథ కారుణికో దేవో జగద్విప్లవహానయే ।
 దీప్తం జ్యోతిర్మయం నేత్రం లలాటాదుదపాదయత్ ॥ ౯ ॥
 ఉత్కటాభిర్లలాటాక్షిజ్వాలాభిరగలత్తతః ।
 విశ్వోపద్రవసన్నద్ధమన్ధకారమశేషతః ॥ ౧౦ ॥
 తద్భాలలోచనశిఖిజ్వాలాభిః కనకాచలః ।
 దవ్యామానో హలేనార్ధే రాజతః సహసాభవత్ ॥ ౧౧ ॥
 తపస్యస్స హిరణ్యాక్షస్తస్మిన్నేవ క్షణేఽచిరమ్ ।
 పుత్రమాత్మాధికబలం ప్రసన్నం తమయాచత ॥ ౧౨ ॥
 శమ్భురస్మై తతః పుత్రం ప్రాయచ్ఛద్భక్తితోషితః ।
 తత్తమోవిగ్రహం రక్షఃకులోచితవిచేష్టితమ్ ॥ ౧౩ ॥
 స తమోవిగ్రహో విశ్వం మోహయన్నన్ధతావశాత్ ।
 అన్ధకాఖ్యాం దధే తస్మాదుత్పన్నః పరమేశ్వరాత్ ॥ ౧౪ ॥
 తస్య నిశ్వాసమాత్రేణ కమ్పమానం ముహుర్ముహుః ।
 వాత్యాహతామ్రామృరవదృప్తోజ్జ్వలం సమజాయత ॥ ౧౫ ॥
 తద్బలాన్నిష్ప్రభీభూతౌ తదా సూర్యసుధాకరౌ ।
 చిరం విచార్య లోకే న పరిజ్ఞాతౌ ప్రయత్నతః ॥ ౧౬ ॥
 హిరణ్యాక్షోఽపి తం పుత్రం ప్రాప్య రక్షఃకులోన్నతమ్ ।
 పూర్ణం తపఃఫలం మేనే శివభక్తత్యేకభావితః ॥ ౧౭ ॥
 తతోఽన్ధకః స నేత్రార్థీ తపః క్రూరమకల్పయత్ ।
 తీవ్రోద్యోగవతామస్తీ కిమసాధ్యం జగత్తయే ॥ ౧౮ ॥
 కుర్వన్స్వర్ణశతం దివ్యం దుష్కరం స తపఃక్రమమ్ ।
 దేవమారాధయామాస తదేకాయనమానసః ॥ ౧౯ ॥

ప్రతివర్షమసౌ జహ్వాన్మాంసం కర్షన్కలేవరాత్ ।
 ప్రాప కాలేన మహతా నిర్మాంసత్వం తతః పరమ్ ॥ ౨౦॥
 అథ తీవ్రతపశ్చర్యాపరితుష్టో మహేశ్వరః ।
 తస్యాగ్రతః ప్రాదురభూన్ముకుటోదఞ్చితాజ్ఞలేః ॥ ౨౧॥
 దేవం ప్రసన్నమాలోక్య యయాచే వరమన్ధకః ।
 నేత్రే వితర మే విశ్వజయసిద్ధిం స్థిరాం తథా ॥ ౨౨॥
 ఉవాచ చ మహాదేవో నేత్రయుగ్మం ప్రవర్తతామ్ ।
 స్థిరా జగత్త్రయమయీ సిద్ధిరేషా కథం పునః ॥ ౨౩॥
 త్వయి స్థిరజయప్రాప్తౌ సర్వే శక్రాదయః సురాః ।
 ప్రయాన్తి కాన్తిశీకత్వం వైసర్గికవిరోధతః ॥ ౨౪॥
 ఇత్సుక్తవతి దేవేశే సోఽన్ధకః ప్రణతోఽబ్రవీత్ ।
 భక్తిలవ్య మహాదేవ శ్రూయతాం మమ భారతీ ॥ ౨౫॥
 మమ ధర్మే మతిర్యావత్తావల్లక్ష్మీః ప్రవర్తతామ్ ।
 విరతాయాం భవద్భక్తౌ దుఃఖమేవ భవత్వితి ॥ ౨౬॥
 ఏవం తస్యాభిలషితం భగవాన్ప్రత్యపద్యత ।
 కరుణాకోమలధియాం పరార్థప్రవణం మనః ॥ ౨౭॥
 అథాన్ధకో లబ్ధవరః ప్రణనామ మహేశ్వరమ్ ।
 ముహూర్తమాత్రేణ తతో విశ్వాత్మా స తిరోదధే ॥ ౨౮॥
 అహో భగవతః సాధ్యే అనుగ్రహతిరోహితే ।
 తమన్తరేణ కేనాపి న కిఞ్చిదపి శక్యతే ॥ ౨౯॥
 తథాపి సోఽన్ధకో ధర్మ్యా విధాయ సుచిరం క్రియాః ।
 కుపథేన ప్రవవృతే వినాశఫలశంసినా ॥ ౩౦॥
 అకస్మాదేవ శక్రాదీనాచక్రామ దివౌకసః ।
 సర్వలోకపరాభూతిం చకార స నిశాచరః ॥ ౩౧॥
 అథ బ్రహ్మాదయో దేవాః శక్రవిష్ణుపురఃసరాః ।
 అన్ధకేన సమం యోధుం ప్రావర్తన్త బలీయసా ॥ ౩౨॥
 అన్ధకోఽప్యసురైః సార్థం స్వర్గలుణ్ణనవాఞ్చయా ।

నిర్జగమ సహజ్జౌరతిరస్కృతజగత్త్రయః ॥ 33॥

సురాణామసురాణాం చ తత్ర ప్రవవృతే రణః ।

అన్యోన్యాయుధసంఘర్షజ్వాలాసౌదామి(మ)నీమయః ॥ 3౪॥

అథైకే కవలీచక్రరస్థకస్య పదాతయః ।

హాహాకారపరాన్వస్త దేవాన్సంజ్ఞామసమ్ముఖాన్ ॥ 3౫॥

గరుడేన సమం విష్ణుం జగ్రాస జమ్భదానవః ।

స్యగిరతృప్తజన్మానం కుజమాఖ్యఖ్యశ్చ రాక్షసః ॥ 3౬॥

వికుక్షిః కవలీచక్రే శక్రమాక్రాంతవిష్టపమ్ ।

కోటిశో నిర్జరాశ్చాన్యే గ్రసన్తే స్మ నిశాచరాః ॥ 3౭॥

ఏవం నష్టేషు దేవేషు పరిష్లానో బృహస్పతిః ।

స్తోత్రేణారాధయామాస భగవన్తం త్రిలోచనమ్ ॥ 3౮॥

ప్రభుం ప్రసన్నమాలోక్య బభాషే దివిషద్గురుః ।

బాష్పనిఃష్పన్దసన్దర్భగర్భయా ప్రసభం గిరా ॥ 3౯॥

భగవన్నిర్జరాః సర్వే భవద్భక్తిపరాయణాః ।

స్మృతిశేషతప్తమాపన్నాః శరీరేణాపి సమృతి ॥ ౪౦॥

తీక్షణధారమవజ్ఞాయ చక్రం తత్ర జనార్దనమ్ ।

జగ్రాస గరుడారూఢం జమ్భా నామ నిశాచరః ॥ ౪౧॥

నక్షత్తరః కుజమాఖ్యో నిగీర్య జలజాసనమ్ ।

అస్వాదిష్టం జరన్మాంసమిత్యనిన్దతునః పునః ॥ ౪౨॥

అహో మహాన్మయా దృష్టమవద్యం వత ధూర్జటిః ।

వికుక్షిణా సహస్రాక్షో యద్గస్తో భయకాతరః ॥ ౪౩॥

ఇత్థం శ్రుత్వా వచస్తస్య జగాద పరమేశ్వరః ।

జీవన్త ఏవ బ్రహ్మద్యుః స్థితాస్తదుదరాధ్వని ॥ ౪౪॥

తదిదం వత్స జృమ్భాస్త్రం గృహాణాస్య ప్రభావతః ।

నిశాచరాణాం వదనాద్వికచా నిః(ని)సరన్తి తే ॥ ౪౫॥

తతో జృమ్భాస్త్రమాదాయ తస్మాద్దేవాద్బృహస్పతిః ।

భగవత్స్మరణం కృత్వా సురారీన్పుతి సన్దధే ॥ ౪౬॥

అథ జమ్భాదయః సర్వే జాతాస్తే జృమ్భిణోఽనురాః ।
 అస్తప్రభావాన్స్యసరన్దేవాస్తత్కుక్షితశ్చ తే ॥ ౪౭॥
 తతో నిర్గత్య తే దేవాస్తేపాముదరవర్తనః ।
 తద్భయేన పరిత్యజ్య రాజ్యం క్వాపి పలాయితాః ॥ ౪౮॥
 నిశాచరాశ్చ త్రైలోక్యమాచక్రా(?)ముశ్చరాచరమ్ ।
 అధికారిణమాత్మానం స్వర్గే చక్రుర్నిరర్గలాః ॥ ౪౯॥
 దాసీవృత్తం సురస్త్రీణాం విధాయ పిశితాశినః ।
 నిజోపవనవీధీషు దివ్యాన్కల్పద్రుమాన్వ్యధుః ॥ ౫౦॥
 ఇత్యుపద్రవమాలోక్య కదాచిదమరాధిపః ।
 జగాద రహసి స్ఫీతసంతాపో దివిషద్గురుమ్ ॥ ౫౧॥
 ఉపద్రవోఽయం నిర్ముక్తో వర్తతే గహనౌకసామ్ ।
 తదత్ర కోఽప్యపాయోఽస్తి చిన్త్యతాం దివిషద్గురో ॥ ౫౨॥
 పౌరుషం దేశకాలాదిసాపేక్షమిహ లక్షయే ।
 ప్రజ్ఞయైవ సదా సిద్ధిరితి సిద్ధిమతాం వర ॥ ౫౩॥
 ఇత్యుక్త్వా విరతే తస్మిన్బృహస్పతిరభాషత ।
 ఉపాయం చిన్తయిష్యామి తద్దుఃఖం త్యజ్యతామితి ॥ ౫౪॥
 అథైకదా ప్రియరణం నారదం సోఽబ్రవీద్రహః ।
 బృహస్పతిః సురాధీశకార్యసిద్ధ్యభిలాషకః ॥ ౫౫॥
 భగవన్నారదమునే సముత్పన్నా దివౌకసః ।
 యజ్ఞాదికాః క్రియా నష్టాస్తదత్ర కురు మద్వచః ॥ ౫౬॥
 గచ్ఛ త్వమన్ధకపురీమభిధేహ్యన్ధకాసురమ్ ।
 హరస్య హృద్యా దయితా తాం హర స్వోచితామితి ॥ ౫౭॥
 జహీర్షత్యథ తామస్మిన్పుభుర్వైముఖ్యమాగతః ।
 సురాధిపాభీష్టసిద్ధిం హేలయైవ కరిష్యతి ॥ ౫౮॥
 ఏవం కరోమితి వచః ప్రతిపద్య బృహస్పతేః ।
 నారదోఽప్యన్ధకపురీమగమద్దేవకార్యతః ॥ ౫౯॥
 అన్ధకాభ్యర్ణమాసాద్య జగాద చ స నారదః ।
 అమర్త్యకార్యనిష్పత్తిప్రకల్పితమనోరథః ॥ ౬౦॥

అహో తే పౌరుషోత్కర్షః సర్వలోకేషు దృశ్యతే ।
 అహో సిద్ధిరహో బుద్ధిరితి కిం కిం న శస్యతే ॥ ౬౧॥
 మయాద్య మన్దరగిరౌ దృష్టా కావన సున్దరీ ।
 రత్తిర్లక్ష్మీః శచీ వాపి న జాతు స్పర్ధతే యయా ॥ ౬౨॥
 కిన్తు సా వర్తతే దివ్యా దుర్గతస్య తపస్వినః ।
 ఉచితా త్వాదృశస్యేతి త్వామహం వక్తుమాగతః ॥ ౬౩॥
 ఉత్వేతి నారదే యాతే తదానీం దివిషత్పురాత్ ।
 బృహస్పతేర్గిరా కామో వివేశాన్ధకమానసమ్ ॥ ౬౪॥
 చేతః ప్రవిశ్య కామేన మోహితో భవదన్ధకః ।
 తామానేతుం బహుతరాన్రాక్షసాన్స వ్యసర్జయత్ ॥ ౬౫॥
 అథ శమ్భో స్వరూపస్థే రాక్షసాస్తే సహస్రశః ।
 ఏకాకిన్యా మహాదేవ్యాః సమీపం ప్రాపురున్మదాః ॥ ౬౬॥
 దేవీ తేషాం మనోవృత్తిం జ్ఞానదృష్ట్యా వ్యచిన్తయత్ ।
 కుమారీలక్షమస్పృజత్తద్వధాయ న్యయుక్క్త చ ॥ ౬౭॥
 దివ్యాయుధాః కుమార్యస్తాన్రాక్షసాన్సమతాడయన్ ।
 తేఽగచ్ఛన్నన్ధకపురం లూనాజ్ఞాశ్చ సమన్తతః ॥ ౬౮॥
 అన్ధకేనాపి సాశ్చర్యం పృష్టాస్తే సర్వమబ్రువన్ ।
 కుమారీమాత్రచారిత్రమితి ఛిన్నాఙ్గవిగ్రహాః ॥ ౬౯॥
 తేభ్యోఽధిగమ్యతాం వార్తాం తయుద్ధకృతనిశ్చయః ।
 నిర్యయావన్ధకః క్రోధాత్సమం సర్వైర్నిశాచరైః ॥ ౭౦॥
 యుద్ధం విధాతుమాయాతే తదానీమన్ధకాసురే ।
 మతివిప్లవమజ్ఞానీద్విభురస్య వినాశనే ॥ ౭౧॥
 బ్రహ్మ విష్ణుశ్చ శక్రశ్చ యే చాన్యేఽపి దివౌకసః ।
 సర్వేఽప్యేతే వ్యోమపథాదైక్షంత సమరక్రమమ్ ॥ ౭౨॥
 ప్రజహురథ దైత్యేన్ద్రవలే భగవతీగణాః ।
 బృహస్పతేరమన్యంత ప్రజ్ఞోత్కర్షం చ నిర్జరాః ॥ ౭౩॥

నన్దిరుద్రస్తదా క్రోధాజ్ఞమ్భాసురమఘాతయత్ |
 యో విష్ణుమకరోదేకకవలం గరుడస్థితమ్ || ౭౪||
 గణాధిపః కుజమ్భాఖ్యం జఘాన పిశితాశనమ్ |
 బ్రహ్మాణ్డమివ యద్వక్రకుహరం ప్రావిశద్విధిః || ౭౫||
 న్యగిరద్యః సహస్రాక్షం వికుక్షిం తం మదోత్కటమ్ |
 నన్దిరుద్రః సహంకారం చపేటాభిరపాతయత్ || ౭౬||
 పాణిప్రహరణశ్రాన్తో నస్తీ కాంశ్చన దానవాన్ |
 పాదతాడనమాత్రేణ స్మృతిశేషానకల్పయత్ || ౭౭||
 తతో హతేషు సర్వేషు రక్షఃసు భగవద్గణైః |
 యుద్ధాయ క్రోధసమ్భ్రాన్తో నిర్యయావన్ధకాసురః || ౭౮||
 ఆయాన్తమన్ధకం దృష్ట్వా గణవర్గః పలాయితః |
 భగవద్వరతస్తస్యోత్కర్షం గణైరమన్యత || ౭౯||
 గణానుపద్రుతాన్పశ్యన్నన్ధకం చ మహాబలమ్ |
 హసన్మహేశ్వరః శూలశిఖాయాం తం న్యవేశయత్ || ౮౦||
 తతః శూలశిఖారూఢస్యోద్యయుః శోణితాపగాః |
 అన్ధకస్యాఖిలాజ్ఞేభ్యో గణానాం భయహేతవః || ౮౧||
 యత్ర యత్ర పపాతాస్య రుధిరస్య కణః కణః |
 తత్ర తత్ర చ తత్తుల్యో రాక్షసో రాక్షసోఽజని || ౮౨||
 రక్షఃకోటిసహస్రాణి తచ్చోణితకణోత్కరాత్ |
 ఇత్థం నిర్గత్య భూయోఽపి విశ్వజ్ఞోభమకల్పయన్ || ౮౩||
 తస్మిన్నవసరే దేవో వీక్ష్య తత్క్షోభితం జగత్ |
 ససర్జ దక్షిణాత్కర్ణాద్భిషణీయం హుతాశనమ్ || ౮౪||
 తన్మధ్యాన్నిర్యయౌ దేవీ పద్మరాగాచలోపమా |
 నృముణ్డముణ్డితా వ్యాలభూషణా భీషణాకృతిః || ౮౫||
 సింహచర్మావృతకటిర్మేఖలీకృతపన్నగా |
 అస్త్రస్త్రగ్ధామసహితా త్రినేత్రా దీప్తమూర్ధజా || ౮౬||
 తీక్ష్ణత్రస్తస్ఫురద్దంతా ఘణ్టామాలోపవీతినీ |

కపాలఖటాష్టాంగధరా శూలఖడ్గాయుధోత్కటా ॥ ౮౭ ॥

కర్ణనిర్గమనాన్నామ్నా కర్ణామో(భే)దేతి విశ్రుతా ।
సా నిర్గత్య తతో రక్తమన్ధకస్యాఖిలం పపౌ ॥ ౮౮ ॥

తస్మిన్కపాలే నిక్షిప్య రాక్షసోత్పాదనక్షమా ।
పీతరక్తానవా సర్వానన్యానపి నిశాచరాన్ ॥ ౮౯ ॥

నిజఘాన తతో దేవీ దీప్తజ్వాలోపమాకృతిః ।
అథ తత్ర త్రిశూలాగ్రే స శుష్యన్నన్దకాసురః ॥ ౯౦ ॥

సంవత్సరసహస్రాన్తే ప్రోవాచ ప్రణమన్తరమ్ ।
నమస్తే పరమేశాయ పశ్చాత్కృత్యవిధాయినే ॥ ౯౧ ॥

కారజైరప్యవిజ్ఞేయస్వరూపాయ నమోఽస్తు తే ।
విగలన్మోహతిమిరస్తదాసీమన్దకాసురః ॥ ౯౨ ॥

శూలాగ్రాదేవ గిరిశం స్తుత్యేష్ఠం పునరబ్రవీత్ ।
రక్షోవృత్తం నివృత్తం మే గతిస్త్యత్తోఽస్తి నాపరా ॥ ౯౩ ॥

ఉత్పాదితస్త్యయైవాహం శాన్తిం నీతస్త్యయైవ చ ।
ధన్యోఽస్మి దేవ భవతా యః శూలమధిరోపితః ॥ ౯౪ ॥

ఇయత్రైవ చరిత్రేణ మాం స్తోష్యన్తి చరాచరాః ।
అధిగచ్ఛతి లోకోఽయం కిమన్యజ్జన్మనః ఫలమ్ ॥ ౯౫ ॥

యద్దేవదేవ భవతస్త్రిశూలే స్థీయతే మయా ।
త్వమేవ సర్వభూతానాం శరణ్యో విశ్వకృద్విభుః ॥ ౯౬ ॥

ఏకో మహాకారుణికస్తస్మాదనుగృహాణ మామ్ ।
యదజ్ఞానం మయా పూర్వమకారి శ్రీవిమోహినా ॥ ౯౭ ॥

తల్లోకనాథ క్షన్తవ్యం భృత్యో విశ్వప్రభో హ్యహమ్ ।
దేవ్యా గజైర్నన్దినా వా న మే కిఞ్చిత్ప్రయోజనమ్ ॥ ౯౮ ॥

త్వమేవ మే గతిర్దేవ తద్వరం దాతుమర్హసి ।
ఇతి వర్షసహస్రాన్తే శుష్కస్నాయ్వస్థిబన్ధనాత్ ॥ ౯౯ ॥

అన్ధకాద్వచనం శ్రుత్వా ప్రసన్నః శమ్భురబ్రవీత్ ।
ప్రీతోఽస్మి తే వరం కిఞ్చిదభ్యర్థయ నిజేచ్ఛయా ।

విష్ణుత్వం వాసవత్వం వా బ్రహ్మత్వం వా దదామి తే ॥ ౧౦౦॥

అథవా రక్షసాం రాజ్యం ప్రార్థయ త్వం మదాజ్ఞయా ।

యత్నాద్యత్రాభిలాషో వా ప్రసన్నోఽహం న సంశయః ॥ ౧౦౧॥

ఇత్యుక్తే విభునా సోఽపి జగద రచితాజ్ఞానిః ।

భగవన్నధునా మోహో విరతో మే పురాతనః ॥ ౧౦౨॥

శక్రత్వం చ హరిత్వం చ బ్రహ్మత్వం చార్పితం త్వయా ।

కిమేత్తైర్ఘోరసంసారగతాగతవిధాయభిః ॥ ౧౦౩॥

రక్షసామాధిపత్యం యత్తత్పునః కేన యాచ్యతే ।

తత్ప్రమాదాదభవద్భక్తిః శిథిలీభావమాప మే ॥ ౧౦౪॥

ఏకమేవ వరం యాచే భవద్భక్తినిబన్ధనమ్ ।

గణోఽహం స్యాం తవైవేతి కిమన్యైరవ(ధ)రైర్వరైః ॥ ౧౦౫॥

అజ్ఞీవకార తం తస్య వరం కరుణయా శివః ।

అనుగ్రహ నిగ్రహ చ ప్రభోరేవ ప్రవృత్తయః ॥ ౧౦౬॥

అథాయం పరమేశేన త్రిశూలాదవరోపితః ।

స్పృష్టః కరేణాపరేణ నిర్వృణత్వమవాప్తవాన్ ॥ ౧౦౭॥

ఇత్యనుగ్రహమాలోక్య తస్యాశేషదివౌకసః ।

బ్రహ్మాదయః ప్రాజ్ఞాలయో మహాదేవం బభాషిరే ॥ ౧౦౮॥

అహో భగవతః కోపప్రసాదాదానచాతురీ ।

నిగృహ్యనుగృహీతో యదేష కారుణ్యలేశతః ॥ ౧౦౯॥

తదేవ మే తదవృత్తాంతం యః శృణోతి సమాహితః ।

తస్యాస్తు దేహినో లక్ష్మీః స్థిరా శ్రేయశ్చ వర్ధతామ్ ॥ ౧౧౦॥

ఏవమస్త్వితి తేషాం స వచనం ప్రత్యపద్యత ।

అన్ధకశ్చాభవత్పూర్ణభక్తిపావనమానసః ॥ ౧౧౧॥

భవసరణిజుషాం పినాకపాణిః

ప్రసభమనుగ్రహనిగ్రహౌ కరోతి ।

ఇతి హృది వినిధాయ తస్య భక్తిం

రచయతి యః స కృతీ స ఏవ ధన్యః ॥ ౧౧౨॥

ఇతి శ్రీమహామహేశ్వరరాజానకజయద్రథవిరచితే హరచరితచిన్తామణా- వన్ధకాసురవరప్రదానం
నామ పంచమః ప్రకాశః ॥ ౫॥

౬. షష్ఠః ప్రకాశః - అర్ధనారీశ్వరోదయః ।

ఓం నమః శ్రీప్రకాశవిమర్శరూపాభ్యాం శివాభ్యామ్ ।
యత్వాత్తస్త్వమఖణ్డమేవ ఘటతే తచ్చక్తిరిత్యుచ్యతే
శుద్ధః సర్వగతః ప్రకాశ ఇతి యో జాగర్తి సోఽయం శివః ।
అన్యోన్యం విగలద్విభాగమనయోరైకాత్యుమాయాసయ-
న్నిత్యం హర్షపథావతారవిరమద్భేదప్రథః స్యామహమ్ ॥ ౧॥
నియతం నియతం కృత్యం బ్రహ్మవిష్ణోద్విదిషు స్థితమ్ ।
అతిదుర్ఘటకారిత్యం శివాదన్యత్ర న క్వచిత్ ॥ ౨॥
అథేతమన్దకః ప్రాప్య గణత్యం పరమేశితుః ।
శివైకాయనచేతాః స ప్రణనామ న పార్వతీమ్ ॥ ౩॥
త్ర్యక్షం ప్రదక్షిణీకృత్య స గణేంద్రః సహస్రశః ।
ననామ న మహాదేవీం మోహచేతాః సునిశ్చితమ్ ॥ ౪॥
దేవీ విలోక్య తం నిత్యమనన్త్రం శివభావితమ్ ।
చపలో భృంగవదసావితి భృక్లాఖ్యయా వ్యధాత్ ॥ ౫॥
దేవీ తమేకదోవాచ మాతా తేఽహం పితా శివః ।
తం నమన్మాం న నమసి క్రమః కోఽసౌ భవేదితి ॥ ౬॥
అబ్రవీత్స గణేంద్రస్తాం శమ్భుర్మాతా పితా చ మే ।
తవాపి శరణం దేవః స ఏవేతి కిముచ్యతే ॥ ౭॥
అన్యే గణా యథా నన్దిప్రముఖాస్త్యం తథైవ మే ।
ప్రభుః పునరసౌ శమ్భుః స్తూయతే వా ప్రణమ్యతే ॥ ౮॥
నాహం పుత్రో న మాతా త్వం నిశ్చయోఽయం దృఢో మమ ।
తత్కిమన్యన్మయా దేవో నక్షన్దినముపాస్యతే ॥ ౯॥
ఇత్యుక్తే తేన సా దేవీ ప్రకోపస్ఫురితాధరా ।
జగాద భవతః కోఽయం వ్యామోహో హృది వర్తతే ॥ ౧౦॥

సుతోఽసి మమ దాక్షిణ్యాత్కిమేవం ప్రతిభాషసే ।
 నన్వేష పురుషే పుత్ర ప్రకృతిత్వే స్థితా త్వహమ్ ॥ ౧౦॥
 త్వష్యాంసశోణితాస్త్రం యద్వసావస్తిగుదం చ యత్ ।
 తస్మాత్పవీర్యం నిశ్చిత్వ మదీయమవధార్యతామ్ ॥ ౧౧॥
 నఖదంతాస్థిసంక్లాతనాసాశ్మశ్రు శిరశ్చ యత్ ।
 తత్పితృమితీ సజ్జన్త్య శామ్భవం హృదయే కురు ॥ ౧౨॥
 ఇత్థం స్థితే క్రమే కోపం వ్యామోహస్తవ చేతసి ।
 మాతాపితృస్ఫురద్రక్తరేతోరూపో హి విగ్రహః ॥ ౧౩॥
 ఇతి భృగ్గిరిటిః శ్రుత్వా స్వయోగేన బలీయసా ।
 అత్యజన్మాత్మకం భాగం త్వజ్ఞాంసాది శరీరతః ॥ ౧౪॥
 తతః ప్రభృత్యస్థితేషో వవృతే స గణేశ్వరః ।
 అనన్త్రః పరమేశ్వర్యాః శివభక్తిపరాయణః ॥ ౧౫॥
 తమప్రణతమాలోక్య కదాచిత్పరమేశ్వరీ ।
 సుధాంశులేఖామూర్ధానం సప్రశయమభాషత ॥ ౧౬॥
 దృఢోఽస్య నిశ్చయశ్చిత్తే నాథ భృగ్గిరిటిః స్థితః ।
 న యత్క్వచిత్ప్రణమతి ప్రసాదేనాపి దేవ మామ్ ॥ ౧౭॥
 యదన్యగణసామాన్యాదసౌ మామపి గణ్యతే ।
 భవద్భక్తిమదోద్రేకాన్న కింశ్చిదపి చేక్షతే ॥ ౧౮॥
 తదత్ర భగవన్నేక ఉపాయశ్చిన్తితో మయా ।
 నిర్మాయైకశరీరత్వం త్వం వర్తస్వ మయా సహ ॥ ౧౯॥
 ఏకదేహస్థితికృతోరావయోర విభాగయోః ।
 విశేషమేష ప్రమథః కథం కర్తుం ప్రగల్భతే ॥ ౨౦॥
 ఏవముక్తే మహాదేవ్యా తదానీం శశిశేఖరః ।
 అగ్రహీదఙ్గలిం దేవ్యా వామహస్తాత్కనీయసీమ్ ॥ ౨౧॥
 వామహస్తం తయాఙ్గుల్యా మథ్నాతి స్మ స చాత్మనః ।
 సమా సహస్రేణ తతో దేవో గౌరీశ్వరోఽభవత్ ॥ ౨౨॥
 వామే తస్య మహాదేవీ రరాజ కనకోజ్జ్వలా ।

దేవశ్చ దక్షిణే భూరితుషారభరనిర్భరః ॥ ౨౪॥

ఏకత్ర శీతాంశుకలా కపాలాలంకృతం శిరః ।

అభూదన్యత్ర ధమ్మిల్లచూడారత్నవిభూషితమ్ ॥ ౨౫॥

దృష్వద్భుజగమారబద్ధకర్ణికః కర్ణ ఏకతః ।

అన్యతశ్చాభవద్ధివ్యమణికుణ్డలమణ్డితః ॥ ౨౬॥

ఏకతో లోచనం వహ్నిజ్వాలాభాన్వరతారకమ్ ।

అన్యతశ్చ శరత్కాలపీవరేన్ద్రివరోపమమ్ ॥ ౨౭॥

ఏకతో నాసికాఘోరశ్వసనా కన్ధరోపమా ।

అన్యతశ్చాభవత్స్వర్ణఘటితేవ మనోరమా ॥ ౨౮॥

ఏకః కపోలో వ్యాలోలఫణిపూత్కారభూషితః ।

అన్యతశ్చాభవచ్ఛారుకురంగమదమేదురః ॥ ౨౯॥

ఏకత్ర కణ్ఠో దుష్ప్రేక్ష్యకాలకూటవిభూషణః ।

అసీదన్యత్ర విస్తీర్ణమహాహారమనోరమః ॥ ౩౦॥

ఏకో భవద్భుజో భూరిభుజగ్గకటకోత్కటః ।

అపరశ్చాభవచ్ఛారుమరీచిమణికంకణః ॥ ౩౧॥

ఏకతః కఠినం వక్షోం మన్దరాద్రిశిలోపమమ్ ।

అన్యతశ్చాభవద్ధివ్యం కచత్కాఞ్చనసన్నిభమ్ ॥ ౩౨॥

ఏకత్ర వక్షో విస్తీర్ణే భస్మధూలివిలేపనమ్ ।

అన్యతశ్చాభవత్తుంగుచమణ్డలమణ్డితమ్ ॥ ౩౩॥

భోగియజ్ఞోపవీతాఙ్కం బభాసే మధ్యమేకతః ।

అన్యతశ్చ స్ఫురచ్ఛారువలిత్రయవిచిత్రితమ్ ॥ ౩౪॥

ఏకత్ర కఠినంస్థానం భాజనం గజచర్మణః ।

అన్యత్ర రత్నరశనార్పూఙ్కారాఙ్గోదితశ్రుతి ॥ ౩౫॥

ఊరురేకత్ర భస్మాఙ్కః కదలీకాన్తరేకతః ।

ఏకత్ర పాదే భుజగః పరత్ర మణినూపురః ॥ ౩౬॥

ఏవం దక్షిణతస్త్వక్షో వామతశ్చాచలాత్మజా ।

అవిభక్తిమయం కాయం కుర్వాతే స్య నిజేచ్ఛయా ॥ ౩౭॥

అథ గౌరీశ్వరో దేవో ననర్త స నిరస్తరమ్ ।
 వామార్ధం విలసత్కృష్ణో దక్షిణార్ధం గరోత్కటమ్ ॥ ౩౮॥
 తమాలోక్య పరం దేవం విశ్వకౌతుకకారిణమ్ ।
 బ్రహ్మవిష్ణోదయో దేవా భక్త్యావారైరుపాచరన్ ॥ ౩౯॥
 నస్తీ మురజమాదాయ వాదయామాస తత్క్షణే ।
 ఉపవీణయితుం దేవో ప్రాప్తౌ నారదతుమ్భురు ॥ ౪౦॥
 అన్యేఽపి సురగన్ధర్వసిద్ధవిద్యాధరాదయః ।
 ప్రమోదితా విదధిరే గీతం తత్సమయోచితమ్ ॥ ౪౧॥
 అథ భృగ్గిరిటిర్దృష్ట్వా శివశక్తిమయం జగత్ ।
 స్తుతిశ్చకార ప్రణమనృపభక్త్యేకభావితః ॥ ౪౨॥
 తతః ప్రభృతి పార్వత్యాః శక్కురస్యేవ భక్తిమాన్ ।
 సదా భృగ్గిరిటిః పాదౌ వవన్దే తీవ్రభావనః ॥ ౪౩॥
 ననర్త యత్ర భగవాన్స్థానం వరయతి స్మ తత్ ।
 అయం హర్షపథో హర్షం జనోఽస్మాల్లభతామితి ॥ ౪౪॥
 విషమవిషయజన్మమృత్యురూపా
 విరతగతాగతజాయమానచింతా ।
 జగతి కతిపయే శివం స్మరన్తో
 వపురపి మోక్షసదృక్షముద్వహన్తి ॥ ౪౫॥
 ఇతి శ్రీమహామహేశ్వరరాజానకజయద్రథవిరచితే హరచరితచింతామణావర్ధనారీశ్వరోదయో
 నామ షష్ఠః ప్రకాశః ॥ ౬॥

౭. సప్తమః ప్రకాశః - చక్రప్రదానమ్ ।

ఓం నమః శ్రీకామేశ్వరాభ్యామ్ ।
 దృఢ్యద్భుజసహభేదరాక్షసగణక్షోభాదకస్మాదిదం
 రూపం హరయతే స్మ కృష్ణ ఇహ యన్మాయాప్రమాతా హరాత్ ।
 తత్తస్మై ప్రతిపాద్య నిస్తుషకచత్సంవిత్తిచక్రాత్మకం
 శ్రీచైతన్యమహేశ్వరో మమ హృది స్ఫూరం సమారోహతు ॥ ౧॥

దయాలురన్యః కిం దద్యాత్పరమిత్యనియన్త్రితః ।
 ఈశ్వరస్యైవ పూర్ణస్య దాతృత్వం శోభతేతరామ్ ॥ ౨॥
 బభూవ దానవపతిర్బలవాఞ్చురభాభిధః ।
 దేవాయుధాని గాత్రేషు యస్య జీర్ణాన్యనేకశః ॥ ౩॥
 తమజేయం సమాలోక్య సర్వోపద్రవకారకమ్ ।
 వినిర్మమే బ్రహ్మదణ్డం తద్వధాయ పితామహః ॥ ౪॥
 బ్రహ్మదణ్డోఽపి తం ప్రాప్య జ్వలత్పావకభాన్వరః ।
 ఆసాద్య విఫలీభావమకిఞ్చిత్కరతామగాత్ ॥ ౫॥
 ఏవం తదక్షమం వీక్ష్య కదాచిద్విష్ణుమాగతమ్ ।
 స్నిగ్ధగమీభిరయా వాచా జగాద జలజాసనః ॥ ౬॥
 నక్తందినమమీ లోకాః శరభేణ కదర్థితాః ।
 అన్మదస్త్రాణి సర్వాణి నిర్వీర్యాణ్యత్ర భూరిశః ॥ ౭॥
 తదస్య దైత్యరాజస్య వధార్థముపయుజ్యతే ।
 మహేశ్వరకరస్థాయ చక్రం తత్సమప్నుపాద్యతామ్ ॥ ౮॥
 త్వయా తోషయితుం శక్యస్తపోభిః పరమేశ్వరః ।
 స ప్రదాస్యతి చక్రం తే శరభో యేన జీయతే ॥ ౯॥
 ఇత్సుక్తస్తేన గోవిన్దో బభాషే కౌతుకాన్వితః ।
 కుతశ్చక్రం సముత్పన్నం కీదృగ్వా వర్ణ్యతామితి ॥ ౧౦॥
 ఏవం పృచ్ఛతి వైకుణ్ఠే ప్రోవాచ చతురాననః ।
 స్మితేన కుర్వన్తంసానాం మృణాలమృగతృప్తికామ్ ॥ ౧౧॥
 పూర్వం కల్పక్షయే వృత్తే నష్టే స్థావరజగ్గమే ।
 అవ్యక్తభూతే పరితః ప్రసుప్తే జగతి స్థితే ॥ ౧౨॥
 భవిష్యత్సర్గనిషప్తిచిన్తనైకపరే మయి ।
 ఏకదా మన్ముఖాదేకో నిర్జగామ బలీ పుమాన్ ॥ ౧౩॥
 సర్వమేకార్ణవం విశ్వం స చచార మహాబలః ।
 జానుదఘ్నమభూద్వాఠి తస్య దీర్ఘవపుష్మతః ॥ ౧౪॥
 నాపశ్యద్వారిమధ్యే స యదా కిఞ్చిదితస్తతః ।

మామభ్యేత్య తదాదృప్యన్యధం దేహిత్యభాషత || ౧౫||

అహం తదానీం సజ్జన్త్య తత్ర రుద్రమదూరగమ్ |

ఆహ్వయస్వాముమిత్సుక్వాః ఘోరం దైత్యం వ్యసర్జయమ్ || ౧౬||

తతో గాఢమదోన్మాదో రుద్రమాహ్వయతే స్మ సః |

ప్రహరస్వ మయేత్యేనం సోఽబ్రవీచ్ఛ మహేశ్వరః || ౧౭||

దానవః సోఽపి గర్వేణ తదానీం పరమేశ్వరమ్ |

అయఃపిణ్డేన చణ్డేన తాడయామాస మూర్ధని || ౧౮||

స తద్గృహీత్వా యఃపిణ్డం చక్రం చక్రే మహేశ్వరః |

శిరశ్చిచ్ఛేద తేనైవ దానవస్యావహాలయా || ౧౯||

కల్పాన్తకాలచణ్డాంశుసహస్రగుణతేజసః |

తస్య చక్రస్య యద్వీర్యం తద్ధిరాం గోచరే కుతః || ౨౦||

తదారాధ్య మహాదేవం చక్రం యాచస్వ కేశవ |

స దాస్యతి ప్రసన్నస్తే భగవాన్భక్తవత్సలః || ౨౧||

ఇత్సుక్తవన్తం బ్రహ్మణమాప్నచ్చాఘ్నథ జనార్దనః |

జగమ హిమవచ్ఛృంగం బదర్యాశ్రమకాభిధమ్ || ౨౨||

తత్తోర్ధ్వబాహురభవద్వాయుభక్షః సమాశతమ్ |

క్రూరక్రూరతపశ్చర్యాఽపరితోషితశక్జరః || ౨౩||

పునర్వర్షాయుతాన్యష్టౌ నిరాహారో యదా స్థితః |

తదా దదౌ మహాదేవో దర్శనం దయయా శివః || ౨౪||

విశ్వాత్మానం తమాలోక్య పరిక్షీణతపఃక్లమః |

ఉవాచ కేశవో భక్త్యా ముకుటోదఞ్చితాజ్ఞానిః || ౨౫||

జయ ప్రభో మహాదేవ విశ్వాత్మజ్ఞాయ ధూర్జటి |

జయ సృష్టిస్థితిధ్వంసకారిణే భవతే నమః || ౨౬||

ఏవం స్తువన్తం గోవిన్దమువాచ పరమేశ్వరః |

తపసా తే ప్రసన్నోఽహమభీష్టం ప్రార్థ్యతామితి || ౨౭||

అథోవాచ మహాదేవం కేశవో భక్తిభావితః |

ఆనన్దాశ్రుకణ్ఠైః కుర్వన్కర్పూరామీక్షణద్వయామ్ || ౨౮||

భగవన్నాథతే దేవాఞ్చరభో నామ దానవః ।
 సమగ్రాణ్యస్మదస్త్రాణి తత్ర వైఫల్యమాగమన్ ॥ ౨౯॥
 సర్వాతిశాయి తద్దేవ దేహ్యాస్త్రం కరుణాపర ।
 చక్రాభిధం యదాసాద్య దానవో జీయతే మయా ॥ ౩౦॥
 ఏవం బ్రువతి గోవిందే జగద శశిశేఖరః ।
 దశనజ్యోత్స్నయా వర్షన్వప్రసాదసుధామివ ॥ ౩౧॥
 ప్రీతస్తవాహం దాస్యామి విష్ణో చక్రం సుదర్శనమ్ ।
 అశక్యం కింతు తస్మిన్ కరే వోఢుం కథైవ కా ॥ ౩౨॥
 త్వం మద్భక్తిపరో నిత్యమితి ప్రీత్యా మయా పునః ।
 తథా విధీయతే వోఢుం యథా తచ్చక్రమర్హసి ॥ ౩౩॥
 ఇత్యుక్త్వా భగవాన్వక్త్రాదముఞ్చత్రేజసాం కణాన్ ।
 నిచిక్షేవ చ కృష్ణస్య వదనే పరమేశ్వరః ॥ ౩౪॥
 ఉవాచ చ పునః శమ్భుర్భగవాన్భక్తవత్సలః ।
 దేహార్థమేత్య మే కృష్ణ భవ చక్రధృతిక్షమః ॥ ౩౫॥
 తతో జగ్రాహ దేహార్థే భగవాన్మధుసూదనమ్ ।
 అహో భక్తానుకమ్పిత్వం పరమేశస్య శోభతే ॥ ౩౬॥
 దృష్ట్వా తద్రూపమీశస్య విమిశ్రం విష్ణుతేజసా ।
 లోకపాలాదయః సర్వే తుతుషుర్దృఢనిశ్చయాః ॥ ౩౭॥
 అర్థే స ధారయన్విష్ణుం ననర్త పరమేశ్వరః ।
 కుర్వన్నశేషగీర్వాణలోచనామృతవర్షణమ్ ॥ ౩౮॥
 విధాయ తాన్డవం దేవో దేహోదాకృష్య కేశవమ్ ।
 అస్పృశత్సర్వగాత్రేషు కరేణ కరుణాపరః ॥ ౩౯॥
 స్పృష్ట్వా కరేణ సఞ్చిన్త్య తం చక్రోద్వహనక్షమమ్ ।
 ఆదిదేశ మహాదేవో దయామధురయా గిరా ॥ ౪౦॥
 అధునా వర్తతే విష్ణో చక్రధారణయోగ్యతా ।
 మత్కర్కశ్చలిసంస్పృష్టనిశేషవపుషస్తవ ॥ ౪౧॥
 సుదర్శనాభిధం చక్రం గృహ్యతామిత్యదత్త సః ।

చక్రసన్ధానమోక్షౌ చ శిక్షయామాస శక్కురః ॥ ౪౨॥
 స చ ప్రణమ్య చరణౌ భక్త్యా శమోఘః పునః పునః ।
 జగ్రాహ చక్రం తేజోభిరాక్రాంతామ్బరమణ్డలమ్ ॥ ౪౩॥
 స్తోత్రాణి దేవదేవస్య స చకార పునః పునః ।
 చక్రప్రభావాద్దైత్యేన్ద్రజయం మేనే కరస్థితమ్ ॥ ౪౪॥
 అథ తత్సృతినస్తుప్తః పరం రూపమదర్శయత్ ।
 భగవాన్పి విశ్వాత్మా సూర్యకోటిశతోపమమ్ ॥ ౪౫॥
 తదాలోక్య వపుః శంఖోర్భూభాషే గరుడధ్వజః ।
 మూర్ధ్నా ధరణిమాలింగసంభక్తిపావితమానసః ॥ ౪౬॥
 భగవన్దుఃసహం తేజో న తవ ద్రష్టుముత్సహే ।
 ఇదాసిం తద్వపుః శాన్తం ప్రకాశయ కృపావశాత్ ॥ ౪౭॥
 ఇత్యుక్తే తేన భగవాన్శాన్తం వపురదర్శయత్ ।
 పీయూషపూరప్రతిమమనేకేన్ద్రమనోరమమ్ ॥ ౪౮॥
 తమాలోక్య శివం శాన్తం ప్రణనామ జనార్దనః ।
 లేభే వరశతం చేష్టముత్కర్షం పరమం భజన్ ॥ ౪౯॥
 తస్యాభీష్టం స నిష్పాద్య మహాదేవస్తిరోదధే ।
 హరిశ్చక్రేణ శరభం జఘాన చ మహాబలమ్ ॥ ౫౦॥
 ఏవం నారాయణశ్చక్రే తేన చక్రేణ విక్రమమ్ ।
 అనేకశో వ్యదలయన్దానవాన్వ్యధితామరాన్ ॥ ౫౧॥
 కదాచిద్రాక్షసా గర్వాజ్జులోద్భవపురఃసరాః ।
 సురానాక్రమ్య నిఃశేషం స్వీచక్రుర్భువనత్రయమ్ ॥ ౫౨॥
 తతో బ్రహ్మాదయః సర్వే చక్రపాణిముపాశ్రితాః ।
 సోఽపి చక్రేణ చిచ్ఛేద శిరాంసి పిశితాశినామ్ ॥ ౫౩॥
 జులోద్భవశిరశ్చిత్వా చిరం భ్రాన్తాః సుదర్శనమ్ ।
 భూరిరక్తాసవక్షీబం కరం ప్రాప పినాకినః ॥ ౫౪॥
 నారాయణోఽపి సర్వత్ర చక్రమన్విష్య విహ్వలః ।
 శమ్భుమారాధయామాస తపోభిర్భక్తికల్పితైః ॥ ౫౫॥

ప్రత్యహం స సహస్రేణ పద్మైః శమ్భుమపూజయత్ ।
 ఏవం బహూని వర్షాణి భక్త్యా పరిచచార తమ్ ॥ ౫౬ ॥
 కదాచిదర్చ్య(ద్దర్శ)నే పద్మమేకమూనం విలోక్య సః ।
 విపాట్య స్వేక్షణం చక్రే తత్సంక్ష్యాపరిపూరణమ్ ॥ ౫౭ ॥
 తదా దేవః ప్రసన్నోఽస్య ప్రాదాచ్ఛమ్భుః సుదర్శనమ్ ।
 అథాబ్రవీన్మూరారాతిరతిప్రణతవిగ్రహః ॥ ౫౮ ॥
 ఇదం చక్రం యథా భూయో మాం త్యక్త్వా స ప్రయాశ్శతి ।
 తథా కురు మహాదేవ యది సత్యం ప్రసిదసి ॥ ౫౯ ॥
 యత్ర దేవ త్వయా దత్తమిదం చక్రం మమ ప్రభో ।
 సన్నిధేహి సదా తత్ర భక్తానుగ్రహవాఞ్ఞయా ॥ ౬౦ ॥
 తచ్చక్రాభ్యే మహాతీర్థే భగవన్పూజితో భవాన్ ।
 తదత్ర జాహ్నువీ దేవీ సన్నిధతాం త్వదాజ్ఞయా ॥ ౬౧ ॥
 తేనేత్థముక్తో నమతా జగాద శశిశేఖరః ।
 ఏవమస్తు మమాప్యత్ర సన్నిధానం విధీయతే ॥ ౬౨ ॥
 అత్ర మాం పూజయతి యో భవంతం చ దివానిశమ్ ।
 స విష్ణులోకమాసాద్య భవతా సహ మోదతామ్ ॥ ౬౩ ॥
 సిద్ధక్షేత్రమిదం పుణ్యం ప్రాప్తం చక్రధరాభిధమ్ ।
 యః పశ్యతి స దేహాన్తే లభతే వైష్ణవం పదమ్ ॥ ౬౪ ॥
 ఇతి దత్త్వా వరం విష్ణోర్మహాదేవస్త్రిరోదధే ।
 నారాయణోఽపి ముముదే సమవాప్య సుదర్శనమ్ ॥ ౬౫ ॥
 పరిచరతి యమేవ దేవదేవం
 హరిపరమేష్ఠిపురఃసరః సరోఘః ।
 ప్రతిపదమముమేవ చింతయధ్వం
 ప్రసృమరసంసృతిఘోరతాపశ్చన్యైః ॥ ౬౬ ॥
 ఇతి శ్రీమహామహేశ్వరరాజానకజయద్రథవిరచితే హరచరితచింతామణౌ చక్రప్రదానం నామ
 సప్తమః ప్రకాశః ॥ ౭ ॥

౮. అష్టమః ప్రకాశః - దక్షవరప్రదానమ్ ।

ఓం నమో హరిహరాభ్యామ్ ।

తత్తత్కర్మ విధానతః సముచితం లబ్ధుం(బ్ధన్) ఫలం సాదరో
యోసాఉ త్వామవధీరయస్గురుతరైః పాశైశ్చిరం వేష్టితః ।
దక్షః సమృత్తి సో(మో)౭హమీక్షణపథం త్వయ్యాగతే స్యాం ప్రభో
ప్రోన్మీలన్నిఖిలప్రజాపతిగణోత్కర్షాచ్చిరం నిర్వృతః ॥ ౧॥

కియాన్కోపః ప్రసాదో వా నిర్వాహ్యః ప్రభవిష్టుభిః ।
అఖణ్ణశక్తేరీశస్య నిఃసాధారస్తు దృశ్యతే ॥ ౨॥

సర్గారమృక్షణే ధాత్రా సృష్టో దక్షః ప్రజాపతిః ।
కన్యాచతుఃషష్టిమసౌ విశ్వబంధః ప్రసూతవాన్ ॥ ౩॥

తాసాం మధ్యాదథోత్కృష్టామా(మ)దాదేకాం పినాకినే ।
దాక్షాయణీతి యా తత్తత్సమగ్రామరపూజితా ॥ ౪॥

భగవాన్స తయా దేవ్యా సహ వ్యహరదీశ్వరః ।
ప్రణనామ న దక్షం తు ప్రభుత్వేన కదాచన ॥ ౫॥

సర్వేషామస్మి మస్తవ్యస్తదేకో౭యమహంకృతః ।
ఇతి దక్షః స దేవాయ చుకోప వృషలక్ష్మణే ॥ ౬॥

వైరాయమాణః శర్వేణ న మేనే స్వసుతామపి ।
దినే దినే భజత తదపాత్రప్రతిపాదనమ్ ॥ ౭॥

కస్యాన్యస్య న మోహో౭స్తి సంసారోదరచారిణః ।
దక్షో౭పి యన్మహాదేవం నినిన్ద స దినే దినే ॥ ౮॥

దీర్ఘకాలమవిచ్చిన్నక్రియోపకరణశ్చ సః ।
ఏకదా హయమేధేన యజతే సృ ప్రజాపతిః ॥ ౯॥

దేవదానవగంధర్వరక్షసా భుజగా అపి ।
తైలాః సముద్రా నద్యశ్చ తేన తత్ర నిమన్త్రితాః ॥ ౧౦॥

సమగ్రౌషధయో మూర్తా ఋతవశ్చ తదధ్వరే ।
కిమన్యత్సర్వవస్తూని తత్రావర్తంత సర్వతః ॥ ౧౧॥

దక్షో నిమన్తయాశ్చక్రే సమస్తాః సరకామిసీః ।

దుహితృశ్చ నిజాః సర్వాస్తత్ర జామాతృభిః సహ ॥ ౧౨॥

నామస్త్రయత నాయం తు దాక్షాయణ్యా స(మ)హేశ్వరమ్ ।
విడమ్బయతి మూఢానాం విమనా భవితవ్యతా ॥ ౧౩॥

తతః ప్రకుపితా దేవీ జనకస్యావమానతః ।
కదాచిదబ్రవీద్దేవం పరిపాటలలోచనా ॥ ౧౪॥

అభ్యర్థ్య సర్వే నీయంతే దక్షేణాధ్వరకారిణా ।
అయోగ్యత్వం కిమస్మాకమవకాశో న యత్ర తత్ ॥ ౧౫॥

తత్కిమన్యన్మహాదేవ శరీరమపి మే నిజమ్ ।
అవమానాయ తాదృక్షాద్దక్షాద్యద్విహితోదయమ్ ॥ ౧౬॥

ఇత్యుక్తమనయా శ్రుత్వా జగద పరమేశ్వరః ।
సాస్త్రయన్మధురైర్వాక్యైర్హాసం కృత్వా పునః పునః ॥ ౧౭॥

దక్షాధ్వరావకాశేన కిమస్మాకం ప్రయోజనమ్ ।
ఏతావతైవ యద్దేవి త్వమకాణ్డే విపీదసి ॥ ౧౮॥

మూర్తయో మమ యా అష్టా తాః సర్వత్ర ప్రతిష్ఠితాః ।
తత్పరిత్యాగతో నానోఽయజ్ఞః కశ్చిత్ప్రవర్తతే ॥ ౧౯॥

తద్వయం తత్ర తిష్ఠామో నానారూపైరితస్తతః ।
వేదమస్త్రైర్వయం స్తుత్యా న తదశక్యమన్యథా ॥ ౨౦॥

ఇత్యుక్తవతి దేవేశే బహిః కోపం నియమ్య సః ।
ఏవమస్త్వితి గామీభిర్యాదస్తర్గూఢమకల్పయత్ ॥ ౨౧॥

తతో బాలేన్దముకుటే విహర్తుం జాతు నిర్గతే ।
వరం స్థావరతో జన్మ న తు దక్షమునేః క్వచిత్ ॥ ౨౨॥

జన్మాన్తరేఽపి భర్తా మే శమ్భురస్త్విత్యుదీర్య సా ।
దేవీ రహసి తత్యాజ యోగధారణయా తనుమ్ ॥ ౨౩॥

అథోఽన్తతనుం దృష్ట్వా ముహూర్తేనైవ తాం శివః ।
అథ హింస్రం వ్యధాద్రౌద్రం వీరభద్రగణం క్రుధా ॥ ౨౪॥

స వీరభద్రో నిర్ముద్రపరాక్రమ నిరఙ్కుశః ।
ప్రభుం విజ్ఞాపయామాస కిం కరోమ్యుచ్యతామితి ॥ ౨౫॥

దేవోఽపుష్పవాచ తం గచ్ఛ దక్షస్యాధ్వరమాక్షిప ।
 గణైః సమావృతః సర్వైర్నన్దిరుద్రానుగైరితి ॥ ౨౬॥
 శంకరం స ప్రణమ్యాథ నిర్జగామ గణైః సహ ।
 దక్షయజ్ఞం ప్రమథీతుం విపులం జాహ్నువీతటమ్ ॥ ౨౭॥
 అపశ్యత్తత్ర దక్షం స దీక్షితం యజ్ఞకర్మణి ।
 బ్రహ్మవిష్ణుప్రభృతిభిః సమగ్రైః పరివారితమ్ ॥ ౨౮॥
 వీరభద్రం తతో దృష్ట్వా జ్వలన్తమివ తేజసా ।
 సన్త్రస్తేషు చ సర్వేషు స జగాద ప్రజాపతిః ॥ ౨౯॥
 కస్త్యం కిమర్థమాయాతః కుతో వా కథ్యతామితి ।
 శ్రుత్వేతథమబ్రవీత్కూరో వీరభద్రః సహుఙ్కృతిః ॥ ౩౦॥
 మద్యపితౄనానైః కిం కృత్యం పరతో జ్ఞాన్యతే త్వయా ।
 అస్మిన్పునరభవత్కార్యే విస్మయోఽస్తి తదుచ్యతామ్ ॥ ౩౧॥
 యజనే మోహితః కం త్వం సదస్యాః కే చ తావకాః ।
 రక్షితా కశ్చ కో యజ్ఞ ఇతి మే సంశయం హర ॥ ౩౨॥
 శ్రుత్వా తమబ్రవీతోఽపి తదా దక్షః ప్రజాపతిః ।
 కోపకమ్పితసర్వాఙ్గప్రసృతస్వేదనిర్ద్ధరః ॥ ౩౩॥
 అహం దక్షః సదస్యో మే భృగ్వాదిర్మునిమణ్డలః ।
 రక్షితా భగవాన్విష్ణుర్యాజ్యాశ్చేన్ద్రాదయః సురాః ॥ ౩౪॥
 ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వా స జగాద గణాగ్రణీః ।
 రక్షితా భవతో యజ్ఞం సద్యో రక్షత్వసావితీ ॥ ౩౫॥
 అథ ప్రవవృతే యజ్ఞం సంహర్తుం సగణైః సహ ।
 ముష్టిప్రహారైర్నిశేషాన్స్త్రీదశాన్పర్యతాడయత్ ॥ ౩౬॥
 ఆస్కన్ద్య నాభిపద్మేన నారాయణమసౌ వ్యధాత్ ।
 తద్వాసినో విధేస్త్రాసం విహస(ర)న్కారణద్వయమ్ ॥ ౩౭॥
 ధూలిమేకో నిచిక్షేప తథా శక్రస్య దృష్టిషు ।
 యథా స నేత్రమేకైకమశ్వినోః సమదర్శయత్ ॥ ౩౮॥
 భృగ్వాదయోఽపి మునయః సర్వే తత్ర పలాయితాః ।
 వయం న యాజకాః కేచిదవదన్సత్యవాదినః ॥ ౩౯॥

యద్యద్యజ్ఞాయ (ఉద్యద్యతాయ) దక్షేణ నైవేద్యం పరికల్పితమ్ ।
తత్తదేకో గణస్తత్ర భోక్తుం ప్రావర్తతాగ్రతః ॥ ౪౦॥

కిమన్యత్తత్ర సర్వేషు విద్రుతేషు యతస్తతః ।
మృగరూపం వ్యధాద్యజ్ఞోఽప్యపరిజ్ఞానహేతవే ॥ ౪౧॥

పలాయితేషు సర్వేషు వీరభద్రో వ్యవేష్టయత్ ।
దక్షం ప్రజాపతిం క్రూరైర్నాగపాశైర్నిరఙ్కుశైః ॥ ౪౨॥

అథాతిచపలాః సర్వే ప్రమథా మథితామరాః ।
యజ్ఞవాటం సమగ్రం తే లుణ్ణయామాసురాగ్రహాత్ ॥ ౪౩॥

జహుః సురాఙ్గానాః సర్వా యూపానప్యదపాటయన్ ।
ముసీనామవమానాంశ్చ చక్రీరే బహుశో గణాః ॥ ౪౪॥

ఉపద్రుతం గణైర్దృష్ట్వా సర్వం స్థావరజఙ్గమమ్ ।
అథాబ్రవీదీవరభద్రః కిఞ్చిత్కౌపం ప్రకాశయన్ ॥ ౪౫॥

భో భో గణాః (భోర్భగ్గణాః) కృతం కార్యం యదర్థం వయమాగతాః ।
లోకానుపప్లావయతాం భవతామేష కః క్రమః ॥ ౪౬॥

శ్రుత్వా తత్తస్య వచనమవధీర్య చ తే గణాః ।
తథైవ తత్ర సజ్జోభమకుర్వన్త యతస్తతః ॥ ౪౭॥

అథోవాచ స తాన్వీరభద్రో భూ(భూ)భజ్జభీషణః ।
అవధీరితమద్వాక్యాన్యూష్మాన్తన్మి హరాదితి ॥ ౪౮॥

తతస్తేఽప్యవదన్కన్త్యం ప్రభువదాభిషనే కథమ్ ।
నన్దినో వయమాయత్తాస్త్యమస్మాకం సమో గణః ॥ ౪౯॥

ఇత్థం తాన్వదతో వీరో వీరభద్రో జఘాన చ ।
అధిగమ్యేదృశీం వారాం నన్దిరుద్రోఽప్యపాగమత్ ॥ ౫౦॥

దృష్ట్వా గణాన్తాన్తా హో పుత్రకా నిహతా ఇతి ।
వదన్ప్రిశూలమాదాయ నన్ది తం ప్రతి చాగమత్ ॥ ౫౧॥

వీక్ష్య సమ్ముఖమాయాన్తం నన్దినం కుపితం తతః ।
వీరభద్రోఽబ్రవీన్ముర్ధ్నా సంస్పృశన్నవనీతలమ్ ॥ ౫౨॥

శమ్ముఖా నిర్విశేషస్త్యం భగవన్రక్ష రక్ష మామ్ ।

భవత్తేజో హుతాశస్య స్ఫులిగ్లోఽపి న మాదృశః ॥ ౫౩॥

ఇత్యుక్తో వీరభద్రేణ నస్తీ నైనమతాడయత్ ।

కేవలం వేష్టయాంచుక్రే పాశైశ్చాపలశాస్తయే ॥ ౫౪॥

అథ సారజ్గరూపేణ యజ్ఞేన సహ సోఽనయత్ ॥

దక్షం చ వీరభద్రం చ గాఢపాశనియన్త్రితమ్ ॥ ౫౫॥

శమ్భోరదర్శయన్నస్తీ మృగరూపమథాధ్వరమ్ ।

తం విలోక్య చ దేవస్య క్రుధా జజ్ఞాం లోచనమ్ ॥ ౫౬॥

తతో నిరగమత్తేజః పపాత ధరణౌ చ తత్ ।

ఉదియాయ తతో జన్తుః పిఙ్గశ్మశ్రువిలోచనః ॥ ౫౭॥

శోణవర్ణః కృష్ణకాన్తిరాచక్రామ చ తం మృగమ్ ।

మృగం దగ్ధ్వా చ నిఃశేషామవసీమవ్యపాతయత్ ॥ ౫౮॥

తదూష్మణా సురాః సర్వే పలాయన్తే స్మ కుత్రచిత్ ।

ఇత్యుపద్రవమాలోక్య హాహాకారం చ దేహినామ్ ॥ ౫౯॥

బ్రహ్మ చకార విజ్ఞప్తిం తదా నమ్రః పినాకినః ।

అయం దేవ తవ క్రోధో జ్వరో నామోదితః పుమాన్ ॥ ౬౦॥

అస్య తేజోభీరఖిలం జగజ్జీర్ణం చరాచరమ్ ।

ఏకికృతమిదం తేజో న సహ్యం కేనచిద్విభో ॥ ౬౧॥

తదేతద్బహుధా కృత్వా మా దహస్య మహేశ్వర ।

నాగానాం మూర్ధ్ని సర్వేషాం శిలానాం చ శిలాజతు ॥ ౬౨॥

జలస్య నీలికా పృథ్వ్యౌ ఔషర్యం ఖారకో గవామ్ ।

పతూనాం దృష్టిరోధశ్చ శిఖోద్భేదశ్చ కేకినామ్ ॥ ౬౩॥

అవీనాం పితృభేదశ్చ శుకానామపి హిక్కికా ।

నేత్రరోగః కోకిలానాం శార్దూలానామపి శ్రమః ।

జన్మ మధ్యావసానేషు మనుష్యాణామపి జ్వరః ॥ ౬౪॥

ఏవం విభజ్య బహుధా త్రైలోక్యం రక్ష శఙ్కర ।

ఇత్యుక్తే బ్రహ్మణా దేవః సోఽబ్రవీదేవమస్త్వితి ॥ ౬౫॥

ఏవం తేజోమయే తస్మిన్విభక్తే శఙ్కరాజ్ఞయా ।

ఇన్ద్రాదయః సురాః సర్వే స్వాంత్యోకాన్సునరాగమన్ ॥ ౬౬ ॥

తదా పాశనిబద్ధం తం వీరభద్రమదర్శయత్ ।

నన్దిరద్రో భగవతస్తద్వృత్తాన్తం జగద చ ॥ ౬౭ ॥

కుపితో వీరభద్రం చ మర్త్యభావాయ చాశపత్ ।

శాపావసానం చ దదౌ దేవః కారుణికాగ్రణీః ॥ ౬౮ ॥

గణాః శ్మశ్మామవతీర్ణాస్తే కేదారామ్భుఃప్రభావతః ।

యదా గణత్యం గచ్ఛన్తి తదా శాపోఽపయాత్వితి ॥ ౬౯ ॥

అథ పాశావలీవద్ధో దక్షో దేవం పినాకినమ్ ।

స్తోత్రేణ దక్షప్రోక్షేన స్తోతి స్మ రచితాఞ్జలిః ॥ ౭౦ ॥

తేన స్తోత్రేణ తస్యాథ సమ్ప్రీతోఽభూన్మహేశ్వరః ।

ఉపరాగాత్ప్రభోః కోపః ప్రసాదః సహజః పునః ॥ ౭౧ ॥

దేవీం త్యక్తతనుం దృష్ట్వా తదా క్రుద్ధోఽపి ధూర్జటిః ।

నతం తమనుజగ్రాహ దేవః కారుణికః శివః ॥ ౭౨ ॥

ఉవాచ చ విభుర్దక్ష యజ్ఞస్తే మథితో మయా ।

ఏతత్ఫలం కోటిగుణం తత్తవాస్తు మదాజ్ఞయా ॥ ౭౩ ॥

ప్రసన్నే శక్కురే తస్య న్యవర్తన్త ప్రజాపతేః ।

స్వయమేవ తదా పాశాస్త్రీప్రపీడావిధాయినః ॥ ౭౪ ॥

దక్షోఽగమన్నిజం స్థానమాజ్ఞయా చ మహేశితః ।

ఫలం కోటిగుణం ప్రాప్య యజ్ఞస్యానన్దమాశ్రితః ॥ ౭౫ ॥

దృఢతరకరుణారసస్త్రినేత్రా-

త్క్వ చ న పరోఽస్తి విచార్యతామిదానీమ్ ।

అనుసరత తమేవ మోక్షలక్ష్మీ-

వితరణకేలిసమర్థమాదరేణ ॥ ౭౬ ॥

ఇతి శ్రీమహామహేశ్వరరాజానకజయద్రథవిరచితే హరచరితచిన్తామణౌ దక్షవరప్రదానం

నామాష్టమః ప్రకాశః ॥ ౮ ॥

౯. నవమః ప్రకాశః - తారకవధే సురమహోత్సవః ।

ఓం శ్రీమృత్యుజితే నమః ।

ఘోరః కోఽపి నిశాచరోఽయమియతో లోకానలం బాధతే

సర్వస్తారకమేతమాహ పురుషం వైవైష మే రోచతే ।

త్వం దేవ్యా సహసామరస్యవిధినా స్వం వీర్యమాశ్చర్యకృ-

త్తన్నాథ ప్రథయస్వ యేన విలయం సద్యః ప్రయాతీదృశః ॥ ౧॥

ఐకాత్మ్యేన మహాదేవ్యా దాహేన మదనస్య చ ।

అహో రక్తో విరక్తశ్చ జయత్యేకో మహేశ్వరః ॥ ౨॥

కదాచిత్తారకాభ్యేన దానవేంద్రేణ పీడితాః ।

ఇత్థం విజ్ఞాపయామాసుర్నిర్జరాః కమలాసనమ్ ॥ ౩॥

భగవన్భవతః ప్రాప్య వరం స రజనీచరః ।

న కం రచయతే నిత్యమవమానం దివౌకసామ్ ॥ ౪॥

అపహృత్య స దుష్టాత్మా గరుత్మన్తం సురద్రుహః ।

క్రీడాశకున్తం విదధే భుజపఞ్జరగర్వితః ॥ ౫॥

ధ్యాయతే కథమద్యాపి శివమాధిపమణ్డలమ్ ।

చక్రం సంయోగసోత్కణ్ఠం స్యాన్న చేదసురీమనః ॥ ౬॥

సాస్రపూర్ణేక్షణశ్రేణీరముష్యా స్థానవర్తమి ।

విహస్యతే సహస్రాక్షః సమగ్రైరేవ రాక్షసైః ॥ ౭॥

దాహకః సర్వభూతానాం వహ్నీరుష్యా బభూవ యః ।

ఉత్తంసకుసుమగ్లానిరోషాత్స శమితోఽమునా ॥ ౮॥

భవాన్స నామ యో భుక్త్యై కుపితః స కథం జితః ।

ఇత్థం విహస్యతే తేన కృతాన్తోఽపి దినే దినే ॥ ౯॥

తూష్ణీకత్వే విజిహ్వత్వం వాచాటత్వం చటూ(సదు)క్తిషు ।

ఉద్ఘోష్య దివిషద్వర్గస్తదాస్థానే విహస్యతే ॥ ౧౦॥

సిద్ధకిన్నరగన్ధర్వవర్గోఽస్యాస్థానవర్తమి ।

అవకాశో న భవత ఇతి ద్వాఃస్థైర్నిరుధ్యతే ॥ ౧౧॥

సింహాసనస్థి(గ)తే యస్మిన్నేదిసిమమ్భిమౌలయః ।

అవమా(సా)నార్థమమరా మన్యన్తే చిరజీవితమ్ ॥ ౧౨॥

తస్మిన్ప్రభవతి ప్రాయః కిమన్యైర్బహుభాషితైః ।

స్పర్ధతే మరుమార్గేణ స్వర్గముద్వసతాం గతమ్ ॥ ౧౩॥

ఇత్యుక్తవత్సు దేవేషు బాష్పబద్ధరదృష్టిషు ।

దంతాంశుభిర్నభః సింహాన్జ్ఞాగాద జలజాసనః ॥ ౧౪॥

విదితం మమ యతోఽయం బాధతే నిఖిలం జగత్ ।

అద్యాపి జాతో న పునః సంహర్తా తస్య రాక్షసః ॥ ౧౫॥

స హి ఘోరేణ తపసా జగద్విజయసాదరః ।

అగ్గీవకార స్వవధం బాలకాత్సప్తవాసరాత్ ॥ ౧౬॥

బాలః సప్తదినః కో వా తారకం యో వ్య(వి)జేష్యతే ।

ఉత్పత్యతే స వీర్యేణ రుద్రస్యేతి న సంశయః ॥ ౧౭॥

కుతశ్చిత్కారణాత్త్వక్తతనుం దేవీం వినా ప్రభుః ।

స తపః కల్పయన్నాస్తే హిమవత్కన్ధరాగృహే ॥ ౧౮॥

విశ్వాత్మా విశ్వకర్తా చ తత్ర దేవస్తపస్యతి ।

స కేన కారణేనేతి మాదృశామప్యగోచరే ॥ ౧౯॥

జనయిష్యతి సా దేవీ స్వాత్మానం యోగయుక్తితః ।

జితరే హిమవత్పత్న్యా మేనకాయా అసంశయమ్ ॥ ౨౦॥

దేవ్యాః శమోభిశ్చ యద్వీర్యముదేష్యతి నిరంకుశమ్ ।

తదేవ భవతామిష్టం సాధయిష్యతి తద్వధమ్ ॥ ౨౧॥

ఇత్యుక్తాస్తే విరిణ్ణేన హృష్టచిత్తా దివౌకసః ।

ప్రణమ్య భక్త్యా(తా) బహుశో జగ్ముః సర్వే నిజాం భువమ్ ॥ ౨౨॥

అస్మిన్నవసరే విశ్వజననీ పరమేశ్వరీ ।

నిజయోగబలేనైవ మేనకాయామజాయత ॥ ౨౩॥

క్రమేణ వర్ధమానాయాం భగవత్యాం కదాచన ।

శక్రస్య వచసా ప్రాప నారదస్తుహినాచలమ్ ॥ ౨౪॥

నారదోఽథ తుషారాద్రిం(త్రిం) కల్పితాతిభ్యమభ్యధాత్ ।

పీయూషమృదుభిర్వాక్యైః కింఛిద్విసయకారణమ్ ॥ ౨౫॥

చితస్య శిఖరాణాం చ పృథుత్వం తవ దృశ్యతే ।
 పాపాణానాం గుణానాం చ గురుత్వం ప్రతిభావ్యతే ॥ ౨౬ ॥
 స్వభావేన ప్రసన్నత్వం మనసః పయసశ్చ తే ।
 ధన్యో భవాన్యస్య గుహామధ్యాన్తే తపసే హరః ॥ ౨౭ ॥
 నారదే చ వదత్యేవం మేనకా హిమవద్వధూః ।
 ఆజగమ మహాదేవ్యా సహ కన్యాత్వమాస్తయా ॥ ౨౮ ॥
 ననామ మేనకా తస్మై జగదా చ హిమాచలః ।
 ప్రాలేయం జగ్గమత్సేన సృజన్నివ రదాంశుభిః ॥ ౨౯ ॥
 శుభాశుభేన యుజ్యన్తే మునే ప్రాక్కర్మణా నరాః ।
 వ్యాముహ్యన్త్యేవ పితరస్తచ్చిన్తోద్వహనాత్పునః ॥ ౩౦ ॥
 త్వం సత్యవాదీ సర్వజ్ఞస్తన్మయేత్థం నిగద్యసే ।
 పాణిగ్రహాయ కన్యాయాశ్చిన్తా మనసి మే స్థితా ॥ ౩౧ ॥
 ఇత్యుక్తే హిమశైలేన సాదరే నారదోఽబ్రవీత్ ।
 హర్షస్థానే విషాదస్సే కిమయం వర్తతే వృథా ॥ ౩౨ ॥
 శృణు తావదిదం వాక్యం నాస్యా జాతః పతిః క్వచిత్ ।
 తేనేతి గదితే తత్ర మేనకా భయమాదదే ॥ ౩౩ ॥
 పునరస్య భవేత్సృష్టిస్థితిసంహారకారిణః ।
 జన్మమృత్యువిహీనస్య పత్నీయం పరమేశితుః ॥ ౩౪ ॥
 యస్య క్రీడనకాయన్తే బ్రహ్మవిష్ణాదయః సురాః ।
 స దేవదేవో విశ్వాత్మా భర్తాముప్యా భవేదితి ॥ ౩౫ ॥
 చరాచరస్య జగతః పితా స పరమేశ్వరః ।
 తస్య పత్నీ భవత్యేషా జననీ సర్వదేహినామ్ ॥ ౩౬ ॥
 ధన్యః కిమన్యత్సర్వత్ర కోఽన్యోఽస్తి భవతః సమః ।
 విశ్వస్య జననీమేతాం యః ప్రాసూత మహేశ్వరీమ్ ॥ ౩౭ ॥
 ఇయం తదచిరాదేవ యోగం యాతు పినాకినా ।
 అభీష్టఫలనిష్పత్త్యై కో విలమ్బం సమీహతే ॥ ౩౮ ॥
 ఇత్యుక్తే తేన హిమవానువాచ పరితోషితః ।

అజైస్తరజ్జయన్భజీం పులకాఙ్కురదస్తురైః ॥ ౩౯ ॥
 నరకాద్ధుస్తరాతోఽహముద్ధృతో భవతా మునే ।
 అనేన వచసా యేన యదమూర్ధ్వమధిష్ఠితమ్ ॥ ౪౦ ॥
 హిమాచలోఽస్మి హేమాద్రేరపి తిష్ఠామి మూర్ధని ।
 యస్య జామాతృతామేతి దేవశ్చన్ద్రశిఖామణిః ॥ ౪౧ ॥
 దేవేన సంయోజయితుమిమాం యతోఽపి విధీయతే ।
 శ్రేయోఽభినన్ద్యతే కైర్న భవద్వాక్యానువర్తనాత్ ॥ ౪౨ ॥
 ఇత్యుక్తే హిమశైలేన నిజకన్యామమన్యత ।
 మేనకా భగవత్పత్నిం పరితోపముపాగతా ॥ ౪౩ ॥
 సా పునః పార్వతీ దేవీ లజ్జయావనతాననా ।
 చిత్తం కథశ్చోదుద్వోధుం శశాకానన్దమన్ధరమ్ ॥ ౪౪ ॥
 ప్రతిముచ్య తతః శైలం నారదో నిర్ణరేశ్వరమ్ ।
 ధృతిమన్తం వ్యారచయత్తద్వృత్తాన్తనివేదనాత్ ॥ ౪౫ ॥
 జగాద చ పునః శీఘ్రం మదనః ప్రేష్యతామితి ।
 ఇన్ద్రోఽపి స్మరమానీయ జగాద మధురం వచః ॥ ౪౬ ॥
 మనోభవ త్వం జానాసి మమ సర్వం మనోగతమ్ ।
 తత్కిమన్యన్మహాదేవం పార్వత్యా యోజయేరితి ॥ ౪౭ ॥
 అథ తద్వచసా కామో జగామ తుహినాచలమ్ ।
 ప్రవివేశ చ తత్రైవ పవిత్రం శఙ్కరాశ్రమమ్ ॥ ౪౮ ॥
 రత్యాః కరం కరే గృహ్లాన్ప్రవిష్టస్తత్ర మన్మథః ।
 అనుయాతో వసన్తేన సౌహార్దాయ వృథా(ష, షా)స్పృశా(?) ॥ ౪౯ ॥
 నానాప్రసవనిర్ముద్గసరలద్రుమవేదికమ్ ।
 తూష్ణికగణమవ్యగ్రం వృషభం తం దదర్శ సః ॥ ౫౦ ॥
 సేవితం భక్తినప్రేణ నన్దినా ద్వారవర్తినా ।
 సమాధానప్రయోగేన నిఃస్పన్దాఖిలవిగ్రహమ్ ॥ ౫౧ ॥
 భుజ్జయోగపట్టాఙ్కం ధ్యానస్తిమితలోచనమ్ ।
 నాసానిషణ్ణదృష్టిం చ శముఖం తత్ర వ్యలోకయత్ ॥ ౫౨ ॥

వివేక తస్య హృదయం సూక్ష్మేణ వపుషా స్మరః ।
 తదాసీం చ స్మరన్దేపీం దేవోఽపి క్షోభమాయయా ॥ ౫౩ ॥
 శనైశ్చిత్తం నియమ్యాథ తమపశ్యచ్చ యోగతః ।
 దేవో వికారరహితో భూయోఽపి శమమాదదే ॥ ౫౪ ॥
 అపాస్తో మదనస్తేన చితాత్థూలం వపుర్వహన్ ।
 మార్గణం పరమేశాయ సన్దధే మోహనాభిధమ్ ॥ ౫౫ ॥
 స తేనాశోకరూపేణ సంస్పృష్టో వక్షసి ప్రభోః ।
 అసాధారణధైర్యోఽపి కిఞ్చిచ్చక్షోభ చేతసి ॥ ౫౬ ॥
 క్షోభహేతుం తతో వీక్ష్య మదనం పరమేశ్వరః ।
 హుక్కుత్య భస్మసాచ్చక్రే భాలలోచనవహ్నినా ॥ ౫౭ ॥
 దగ్ధ్వా స్మరమథోద్రిక్తో భర్గలోచనపావకః ।
 విశ్వం దగ్ధం ప్రవవృతే కల్పాన్తభ్రాన్తిమావహన్ ॥ ౫౮ ॥
 అథ వ్యభజితేశానస్తం స్వలోచనపావకమ్ ।
 సహకారప్రభృతిషు ద్రుక్రమేషు మధుపాయిషు ।
 అన్యేష్యపి పదార్థేషు రోగిణాం (రాగిణం) జ్వరకారణమ్ ॥ ౫౯ ॥
 మదనం భస్మసాదూభతం వీక్ష్యాథ వివశా రతిః ।
 చిరం సముచితైర్వాక్యైశ్చక్రన్త చ రురోద చ ॥ ౬౦ ॥
 ప్రలప్య చ చిరం శమోభరగ్రే విరచితాఙ్గులిః ।
 సా చకార స్తుతిం యేన ప్రసన్నోఽభూన్మహేశ్వరః ॥ ౬౧ ॥
 సా యయాచే ప్రియం కామం జీవన్తం సోఽప్యభాషత ।
 భవిష్యత్సచిరేణైవ తవ భర్తా ప్రయాహి తత్ ॥ ౬౨ ॥
 జగద చ రతిర్దీనా విలపన్తి పునః పునః ।
 భర్తుర్వియోగః ప్రాయేణ నారీణాం మృత్యునా సమః ॥ ౬౩ ॥
 సఖీయుగలసంయుక్తాం నానాలక్ష్మరధారిణీమ్ ।
 తామానినాయ శైలేన్ద్రస్తదాసీం నిజకన్యకామ్ ॥ ౬౪ ॥
 అపశ్యత్పథి శైలేన్ద్రో రుదతీం కామవల్లభామ్ ।
 పప్రచ్చ చ స్వవృత్తాన్తం సమయం చాభ్యభాషత ॥ ౬౫ ॥
 అధిగమ్య చ కామస్య దాహం తుహినభూధరః ।

ఇయేష స్వపురం గన్తుం దుహిత్రా సహ విహ్వలః ॥ ౬౬ ॥

కన్దర్పదాహమాకర్ణ్య జగదాథ హిమాద్రిజా ।
స్వపురే మమ కిం కార్యం న తత్ర స్థాతుముత్సహే ॥ ౬౭ ॥

కిమేతేన శరీరేణ దుర్భగేన ప్రయోజనమ్ ।
తీవ్రం తపః కరిష్యామి యమేన నియమేన చ ॥ ౬౮ ॥

ఇత్యాకర్ణ్య హిమాద్రిః స జగద స్నేహవిహ్వలః ।
ఉ మా మృదుశరీరాత్వం తపః క్లేశావహం కురు ।
ఏహి త్వముప్పరమేవాత్ర ప్రయావః పుత్రి సామ్పృతమ్ ॥ ౬౯ ॥

ఇత్యుక్తవతి శైలేన్ద్రే తదా వాగశరీరిణీ ।
వాణీ సముద్యయౌ వ్యోమ్నః సత్యార్థపరికల్పినీ ॥ ౭౦ ॥

ఉ-మేతి తపసః సేయం నిపిద్ధా భవతా గిరే ।
ఉమేతి ప్రథితం నామ ప్రాప్నోతి భువనత్రయే ॥ ౭౧ ॥

ఇయం మూర్తిమతీ సిద్ధిశ్చిన్తితం సాధయిష్యతి ।
ఇయం న మానుషీ మూర్తిస్తన్మా మిథ్యావకల్పథాః ॥ ౭౨ ॥

ఇతి శ్రుత్వా స సహసా శైలేన్ద్రః ప్రత్యపద్యత ।
తపస్తస్యాః స్వభవనం జగమ చ సవిస్మయః ॥ ౭౩ ॥

ఉమాప్యథ తపః కర్తుం జగమ శిఖరం గిరేః ।
అభీష్టసిద్ధిపర్యంతం దృఢం విహితనిశ్చయా ॥ ౭౪ ॥

అపశ్యత్తత్ర హరితచ్ఛదమేకం చ పాదపమ్ ।
విచిత్రైః కుసుమైః సిద్ధిం సూచయన్తం మనోహరైః ॥ ౭౫ ॥

సన్న్యజ్య తత్రాభరణాన్యసౌ వస్త్రాణి తాని చ ।
సఖీభ్యాం నేవితా తాభ్యాం తపః కర్తుం ప్రచక్రమే ॥ ౭౬ ॥

సా వల్కలప్రావరణా దర్భకల్పితమేఖలా ।
త్రికాలస్నాయినీ చక్రే తపాంసి శరదాం శతమ్ ॥ ౭౭ ॥

స్వయంశీర్ణేన పర్ణేన ప్రాణయాత్రాం చకార సా ।
ఏతేన ప్రత్యహం యావత్సమానామ(వాస)గమచ్ఛత్తమ్ ॥ ౭౮ ॥

సమాశతం నిరాహారమపి సా విదధే తపః ।
అన్యథా హి కథఙ్కారం తాదృశః పతిరాప్యతామ్ ॥ ౭౯ ॥

అథ తత్తపసా తేన జ్వలితాం భువనత్రయామ్ ।
 అతోక్యోద్వేజితాం శక్రః సప్తర్షీన్కృషచిదస్మరత్ ॥ ౮౦॥
 సప్తర్షయోఽపి నికటం ప్రాప్తా ముదితచేతసః ।
 పూజయిత్వా మహాన్ద్రేణ ప్రోక్తాస్తత్సమయోచితమ్ ॥ ౮౧॥
 హిమద్రౌ పార్వతీ క్రూరం తపస్యతి వరార్థినీ ।
 తస్యాస్తదిష్టసంసిద్ధ్యాః(సమృత్త్యాః) సమాపయత తత్తపః ॥ ౮౨॥
 శక్రోక్తమితి సఞ్చిత్య జగ్ముస్తే తుహినాచలమ్ ।
 వ్యలోకయంత తాం తత్ర పావనీం హిమవత్సుతామ్ ॥ ౮౩॥
 అభాషంత చ తాం భద్రే కిమర్థం కురుషే తపః ।
 సాపి తద్వాక్యమాకర్ణ్య ప్రత్యువాచ తపఃకృశా ॥ ౮౪॥
 ఆశ్రమం మమ సమృప్తా గృహీతైతద్వరాసనమ్ ।
 తతో వఙ్మ్యామ్యశేషేణ విధేయం హృదయేప్పితమ్ ॥ ౮౫॥
 తేన తద్వచసా సర్వైస్తదాసనమగృహ్యత ।
 సాపి వ్రతాత్మకం మౌనం హిత్వా ప్రీమయమగ్రహీత్ ॥ ౮౬॥
 పునః పునశ్చ తైః పృష్టా గౌరవాత్సావ్యభాషత ।
 కిఞ్చిత్స్మితముఖీ కాంతలాభేచ్ఛావరణాక్షరైః ॥ ౮౭॥
 సర్వేషాం ప్రాణినాం చిత్తగతగోచరవర్తినః ।
 తత్త్వవృత్తాంతకథనం కథం నాధీయతే మయా ॥ ౮౮॥
 చిత్తవృత్తిరియం తావత్కిం వాఞ్చుతి దేహినామ్ ।
 అలభ్యప్రార్థితాత్తస్మాన్మాదృశ్యాం న (మాదృశానాం) విడమ్బనా ॥ ౮౯॥
 ప్రార్థయన్వైవ(?) కేషాఞ్చచేతో తేశేన కిఞ్చన ।
 నైపుణం ఘటతే తత్ర కేషాఞ్చద్వివిధోద్యమైః ॥ ౯౦॥
 దేహాన్తరే ఫలం ప్రాప్తం కేషాఞ్చన పరిశ్రమః ।
 కేచిత్తేనైవ కాయేన సిద్ధిమిచ్ఛన్త్యతన్త్రితాః ॥ ౯౧॥
 మమ యస్త్యభిలాషోఽస్తి తపసా కోఽపి సమృతి ।
 ఆత్మనోఽపి సహాయార్థమపరేషాం కిముచ్యతే ॥ ౯౨॥
 చేతః సజ్కల్పసంరంభైర్భయదావఞ్చుతి దినే దినే ।

తత్సాధనాయ కామోఽపి మయాయం వినియోజ్యతే ॥ ౯౩॥

తద్వన్ధ్యా తనయం స్రష్టమభివాఞ్చతి కౌతుకాత్ ।
యత్సార్థయే దురారాధం వరం మదనవైరిణమ్ ॥ ౯౪॥

కారజైరప్యవిజ్ఞేయో భగవాన్స మహేశ్వరః ।
మయాభిలష్యతే హస్త నిర్నిరోధో మనోరథః ॥ ౯౫॥

ఇత్సుక్తవత్సాః పార్వత్యాశ్చిత్తస్త్రిర్యదిదృక్షయా ।
సప్తర్షయోఽభిదధిరే విస్మయాకులచేతసః ॥ ౯౬॥

కాయికం మానసం వాపి లోకేఽస్తి ద్వివిధం సుఖమ్ ।
శక్కురం పతిమాసాద్య తత్రైకమపి నేక్ష్యతే ॥ ౯౭॥

వస్త్రాభరణసంజ్ఞేన దృశ్యతే కాయికం సుఖమ్ ।
ప్రకృత్యైవ స దిగ్వాసాః కరోరాస్థివిభూషణః ॥ ౯౮॥

ఉత్పద్యతే సుఖం లోకే సోత్సాహత్వేన చైతసమ్ ।
జగుప్సితేషు క్రూరేషు శ్మశానేషు వసత్యసౌ ॥ ౯౯॥

కులం గుణాశ్చ లక్ష్మీశ్చ పత్యుకో విచార్యతే ।
స్వయంభువో నిర్గుణోఽయం భస్మమాత్రానులేపనః ॥ ౧౦౦॥

దేవాధిపతిర్ద్వోఽస్తి లక్ష్మీవాన్నిధినాయకః ।
యస్త్యయా ప్రాకృతే హస్త కేవలోఽయం దిగమ్బరః ॥ ౧౦౧॥

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం ప్రకోపస్ఫురితాధరా ।
ఉవాచ హిమవత్పుత్రీ కమ్పమానవిలోచనా ॥ ౧౦౨॥

సదసత్ప్రవివేకేఽస్మిన్స్వసంవేదనగోచరే ।
బుద్ధిమన్తో విముహ్యంతి కా మూఢేషు విచారణా ॥ ౧౦౩॥

స్వేచ్ఛాగృహీతరూపోఽయం కారజైరప్యనిశ్చితః ।
పురన్దరకుబేరాద్యాస్తద్భక్త్యైశ్వర్యశాలినః ॥ ౧౦౪॥

న జానంతి భవన్తస్తు పరమార్థేన శక్కురమ్ ।
తద్విడమ్బునయా కస్మాదవీచిప్రార్థనా కథమ్ ॥ ౧౦౫॥

తన్నిన్దాపాతకాక్రాంతా యూయం భవథ సామ్ప్రతమ్ ।
మమాపి సత్యం యుష్మాకం వాచో నిరయకారణమ్ ॥ ౧౦౬॥

మమ భర్తా స ఏవాస్తు భగవానితి నిశ్చయః ।
 తద్యుష్మదీయం వచనం కః ప్రమాణాయ మన్యతే ॥ ౧౦౭॥
 యాత యాయమితోఽవిఘ్నా గృహీతమునిభూమికాః ।
 దూతోఽథవాహం గచ్ఛామి తపస్యామి వనాన్తరే ॥ ౧౦౮॥
 ఏవముక్త్యా తదా గన్తుమియేష హిమవత్సుతా ।
 మహర్షయః ప్రముదితా నమన్తశ్చ బభాషిరే ॥ ౧౦౯॥
 అహో వత స్థిరం చేతో వర్తతే పర్వతాత్మజే ।
 సత్యం త్వదాలోకనయా వయమద్య పవిత్రితాః ॥ ౧౧౦॥
 స దేవదేవో విశ్వాత్మా ధీమతా కేన నేష్యతే ।
 స్థిరనిశ్చయతాం జ్ఞాతుమస్మాకం కిన్త్వయం క్రమః ॥ ౧౧౧॥
 అనేన స్థిరభావేన త్వం పతిం లప్స్యసే శివమ్ ।
 కిమన్యదచిరేణైవ విశ్వమాతా భవిష్యసి ॥ ౧౧౨॥
 ఇతి ప్రోత్సాహనం కృత్వా పార్వత్యాస్తే మహర్షయః ।
 సురకార్యాయ సర్వేఽపి జగ్గుర్ద్వర్జిష్టుం మహేశ్వరమ్ ॥ ౧౧౩॥
 అథ మునయః స్నాత్వా భాగీరథ్యాం యథావిధి ।
 శఙ్కరార్చనచర్చార్థమగృహస్థాన్కుసుమస్రజః ॥ ౧౧౪॥
 శఙ్కరాశ్రమమాసాద్య బహిర్ద్వారస్థితాస్తతః ।
 ద్వారాధికారిణం దేవం నన్దిరుద్రం బభాషిరే ॥ ౧౧౫॥
 సకృపస్త్యం సమగ్రాణాం గణానాం శిరసి స్థితః ।
 త్వయా నివేద్యమానాస్తు తత్పశ్యామో మహేశ్వరమ్ ॥ ౧౧౬॥
 ఇదాసీం సురకార్యాయ మహాదేవదిదృక్షవః ।
 వయం ప్రదర్శనీయాస్తే శఙ్కరాశ్రమవేదికామ్ ॥ ౧౧౭॥
 త్వమేవ గతిరస్మాకం నన్దిరుద్ర దినే దినే ।
 ప్రభూణాం న స్థితిః కుత్ర ద్వారపాలపురఃసరాః ॥ ౧౧౮॥
 తత్కాలమనతిక్రమ్య సాధయాస్మదభీప్సితమ్ ।
 ద్వారపాలప్రసాదేన ప్రభూణాం హ్యన్తరం గతా ॥ ౧౧౯॥
 ఇత్యుక్తో మునిభిర్నన్ది తానుపాంతు జగాద సః ।

అయం నావసరః శమ్భుస్త్రిష్ఠత్యేవ సమాహితః ॥ ౧౨౦॥

క్షణమాత్రాన్మహాదేవః సన్ధ్యోపాసనకర్మణే ।

ప్రాప్స్యత్యేవ తటం గాఙ్గం తత్తత్రైవ ప్రతీక్ష్యతామ్ ॥ ౧౨౧॥

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా పరితోషముపాగతాః ।

అగమన్మునయో గఙ్గాతీరం శీకరపావనమ్ ॥ ౧౨౨॥

ప్రతీక్షన్తే స్మ తత్రైవ మహాదేవం మహర్షయః ।

వర్షాకాలపయోవాహం తృషితాశ్చాతకా ఇవ ॥ ౧౨౩॥

అథ క్రమేణ విరతసమాధానే పినాకిని ।

విలోక్యవసరం నస్థి జగాద రచితాఙ్గాలిః ॥ ౧౨౪॥

ప్రభో సప్తర్షయః ప్రాప్తాస్త్రిష్ఠన్తి బహిరగ్గనే ।

కృతార్థయితుమాత్మానం త్వత్పాదపరిచర్యయా ॥ ౧౨౫॥

ఇత్యుక్తో నన్దినా దేవో బాలచన్ద్రశిఖామణిః ।

అదత్త తత్ప్రవేశార్థం శనైర్భూభక్తసంజ్ఞయా ॥ ౧౨౬॥

తానాజహావ దూరస్థాన్మూర్ధకమేవన వీరకః ।

నమన్తో వివిశున్తేఽపి శక్కురాశ్రమవేదికామ్ ॥ ౧౨౭॥

తే ప్రవిశ్య ప్రభోః పూజామకుర్వత(న్తు) మహర్షయః ।

శిరసా తుఙ్గజాటేన చరణౌ చ వవస్థిరే ॥ ౧౨౮॥

మన్యమానాః కృతార్థత్వం శమ్భుస్నిగ్ధేక్షణక్షణే ।

బభాషిరే సహర్షాన్తే క్షణమాత్రాన్మహర్షయః ॥ ౧౨౯॥

కృపాపరోఽసి హిమవత్సుతా తీవ్రం తపస్యతి ।

తారకో బాధతే విశ్వం తదత్రోచితమాచర ॥ ౧౩౦॥

బ్రహ్మవిష్ణుప్రభృతయో భవదంశాభిలాషిణః ।

తారకేణ త్రిలోకీయం బాధ్యతే దుష్టచేతసా ॥ ౧౩౧॥

కిమన్యదుచ్యసే దేవ సర్వేషాం హృదయం భవాన్ ।

స్వయమేవ విజానాతి విధేయం యదనన్తరమ్ ॥ ౧౩౨॥

తైరిత్యుదీరితే దేవో జగాద శశిశేఖరః ।

కిఞ్చిత్స్మితేనాపహరన్దుఃఖస్తోమవిభావరీమ్ ॥ ౧౩౩॥

విదితం మే యథా సర్వే తారకేణ తిరస్కృతాః ।
 గాఢోత్కణ్ఠాః ప్రతీక్షంతే మత్కార్యం వాసవాదయః ॥ ౧౩౪॥
 లోకవృత్తానుసారేణ న ప్రవృత్తిర్నివార్యతే ।
 మయ్యన్యథా ప్రవృత్తే తు జాయతే లోకవిప్లవః ॥ ౧౩౫॥
 తత్సాధయే దేవకార్యం భవద్భిన్నత్ర కల్ప(ల్ప)తామ్ ।
 లోకమార్గానువృత్త్యైవ సత్యః(ద్యుః) సముచితః క్రమః ॥ ౧౩౬॥
 ఇత్యుక్తాః శమ్భునా తేఽపి నిర్గత్యేగ్గీతవేదినః ।
 పినాకీ యాచతే కన్యాం త్వామిత్యద్రీన్ద్రమబ్రువన్ ॥ ౧౩౭॥
 తతో హిమగిరిః సాకం మునిభిర్మేనకాన్వితః ।
 జగామ కన్యామానేతుం తద్వాక్యాద్గిరిజాశ్రమమ్ ॥ ౧౩౮॥
 అపశ్యన్పార్వతీం సర్వే నిరఙ్కుశతపఃకృతామ్ ।
 తేజసా పునరుద్రిక్తహుతాశనశిఖోపమామ్ ॥ ౧౩౯॥
 తామాలోక్య తతో దేవీమభాషంత మహర్షయః ।
 అస్మాభిర్భగవానద్రిం యాచితో(చతే) భవతీమితి ॥ ౧౪౦॥
 శ్రుత్వేతి సా తద్వచనం సద్యస్త్యక్తతపఃక్లమా ।
 పూర్ణం తపఃఫలం ప్రాప్తమితి చేతస్యకల్పయత్ ॥ ౧౪౧॥
 తతః పితృభ్యాం సహసా జగామ గిరిజా గృహమ్ ।
 హిమవానప్యసామాన్యముత్సవం పర్యకల్పయత్ ॥ ౧౪౨॥
 ఋతవో మూర్తిమంతోఽస్య దాసభావం వితేనిరే ।
 వాయుర్మార్జరనకృజ్ఞాతస్తదానీం సరలద్రుమః ॥ ౧౪౩॥
 పుష్పోపకారనిర్మాణం చక్రీరే వనదేవతాః ।
 స్వయం లక్ష్మీర్గృహే తస్థౌ చింతామణివిభూషణా ॥ ౧౪౪॥
 నాగకిన్నరగన్ధర్వయక్షవిద్యాధరాదయః ।
 సర్వేఽపి కింకరీభావం హిమార్ద్రైః పర్యకల్పయన్ ॥ ౧౪౫॥
 కులనద్యుః సముద్రాశ్చ మేరుముఖ్యాశ్చ పర్వతాః ।
 సర్వే సాహాయకం చక్రుస్తదానీం హిమభూభృతః ॥ ౧౪౬॥
 సప్తర్షికథితార్థస్య శక్కురస్యాథ నాకినః ।

సర్వాభరణసంరమ్భం చక్రరే గన్ధమాదనే ॥ ౧౪౭॥
 శౌరిః సర్వాణ్యాభరణాన్యానినాయాస్య సేవయా ।
 చాటూని కుర్వజ్జగ్రన్థ చన్ద్రం మూర్ధ్ని పితామహః ॥ ౧౪౮॥
 భస్మాఙ్గరాగద్వైగుణ్యం కృత్వా కర్పూరరేణుభిః ।
 పురన్ధరేణ మన్దారమాలాభిః శమ్భురర్చితః ॥ ౧౪౯॥
 వాయుర్విభూషయాఞ్చక్రే వృషభం సమనోజవమ్ ।
 అన్యేఽపి దేవాః సేవార్థమవర్తన్త పునః పునః ॥ ౧౫౦॥
 మాం నివేదయ దేవాయేత్యాచవక్షే పునః పునః ।
 చాటూని నన్దిరుద్రస్య కుర్వాణో గరుడధ్వజః ॥ ౧౫౧॥
 ధరామాలమ్భ్య జానుభ్యామథోవాచ జనార్దనః ।
 శోభనే భగవత్కృష్ణాంభూ రూపేణానేన చారుణా ॥ ౧౫౨॥
 ప్రాగేవ ప్రతిపన్నార్థా రతిరేషా పురః స్థితా ।
 తదుత్పాదయ కన్దర్పం కరుణా క్రియతామితి ॥ ౧౫౩॥
 అథ గౌరీముఖామ్భోజదర్శనోత్సుకమానసః ।
 ససర్జ మదనం దేవో గిరిశో నిజయేచ్ఛయా ॥ ౧౫౪॥
 తతో వృషభమారుహ్య స జగామ (సజ్జగామ) హిమాచలమ్ ।
 అహంపూర్వికయా క్రాంతానన్యాన్నస్తీ జగాద చ ॥ ౧౫౫॥
 దూరీభవన్తు గిరయఃపాషాణస్పర్శకర్కశాః ।
 ఆర్ద్రీకురుధ్వమాలోకాః(?) కరిసీభవతాబ్ధయః ॥ ౧౫౬॥
 ఇన్ద్రాదయః సురాః సర్వే పురో యాన్తు శనైః శనైః ।
 సమీరో మృదుతామేతు న చేద్రేణుః ప్రగల్భతే ॥ ౧౫౭॥
 కురుతాం యుగపద్మప్రతిం సూర్యాచన్ద్రౌ గిరా మమ ।
 న చేదుష్ణత్వశీతత్వరూపోదేతి కదర్ధనాః ॥ ౧౫౮॥
 కమ్పయన్పవనశ్చత్త్రం కిఙ్కిణీర్వాదయత్వలమ్ ।
 న విచారయతే పశ్య కిన్నరీ కలకాకలీమ్ ॥ ౧౫౯॥
 ఏవం వదతి సాటోపం నన్దిరుద్రే ప్రభోః పురః ।
 నియమేనాగమన్సర్వే బ్రహ్మవిష్ణుపురఃసరాః ॥ ౧౬౦॥

తతః ప్రాప తుషారాద్రిం శశిఖణ్ణశిఖామణిః ।
 చిన్తారత్నగృహప్రాతవశీకృతవిలోచనమ్ ॥ ౧౬౧॥
 తం విలోకయితుం దేవం హిమవత్పురవాసినః ।
 అతిష్ఠన్రాజమార్గేషు నిర్గత్య నిజమన్దిరాత్ ॥ ౧౬౨॥
 పురాజ్ఞనాజనో హర్మ్యగవాక్షవివరాధ్వనా ।
 తమీక్షమాణః పార్వత్యాస్తపః క్రూరమవన్దత ॥ ౧౬౩॥
 తతో మణిమయాగారం విశ్వకర్మవినిర్మితమ్ ।
 ప్రవివేశ హరో గౌరీం విలోకయితుముత్సుకః ॥ ౧౬౪॥
 క్రీడోద్వాననహస్తాఢ్యం కనకామ్భజరాజితమ్ ।
 తదాలోక్య గృహం శక్తశ్చక్షుష్మత్తామవన్దత ॥ ౧౬౫॥
 ఆసీత్తత్ర హరిర్ద్వారి కాశ్చిత్కాంశ్చిత్ప్రవేశయన్ ।
 అలక్షితాః కేఽప్యవిశన్నిపతన్మణికజ్జణాః ॥ ౧౬౬॥
 తుషారాద్రిగిరా తత్ర బ్రహ్మజని పురోహితః ।
 చతుర్భుజాపరదృశ్యైర్భవః పరిణయోచితాః ॥ ౧౬౭॥
 పాణిగ్రహక్షణే తత్ర పార్వత్యా వాసవాదయః ।
 నివృత్తతారకాత్రాసా ఇత్యనోన్యమచిన్తయన్ ॥ ౧౬౮॥
 రత్నాన్యపాయసీచక్రే తత్క్షణే వరుణః పునః ।
 అదత్త చిత్రాభరణాన్యగ్నిశ్చ వృషలక్ష్మణే ॥ ౧౬౯॥
 జగ్రాహ వాసవశ్చత్రమాదత్త హరిరాసనమ్ ।
 నారదస్తుమ్బురుశ్చిత్రం కాలోచితమవాదయత్ ॥ ౧౭౦॥
 పాణిగ్రహే చ నిష్పన్నే ప్రణనామ మహీధరః ।
 దేవం దేవీం చ హర్షాస్తదస్తురీభవదీక్షణః ॥ ౧౭౧॥
 తత్రైవ చ నిశామేకాం దేవ్యా నిన్యే మహేశ్వరః ।
 ప్రాతరాపృచ్ఛయ త్రైలేన్ద్రం మన్దరాద్రిమవాప చ ॥ ౧౭౨॥
 గతే శమ్భౌ సమం దేవ్యా హిమాద్మిరేనకాయుతః ।
 శూన్యీభూతమివాశేషం నిజం పురమమన్యత ॥ ౧౭౩॥
 మన్దరాద్్రౌ తతో దేవో విజహార తయా సహ ।
 నానావిధేషు దేశేషు విలాసైర్వివిధైః ప్రభుః ॥ ౧౭౪॥

కదాచిత్పార్వతీ పుత్రం చకారాశోకపాదపమ్ ।
 అనేచయదముం శశ్వత్ప్రిత్యా కస్తూరికార్పణైః ॥ ౧౭౫॥
 ఏవం గతే బహౌ కాలే వానవేన ప్రచోదితః ।
 జగద పార్వతీం జాతు నమన్మూర్ధ్నా బృహస్పతిః ॥ ౧౭౬॥
 త్వం దేవీ వల్లభా శమ్భోర్జననీ సర్వదేహినామ్ ।
 ఇతి కిఞ్చిన్మయా వాచ్యమిదానీం నిర్ణయస్య తత్ ॥ ౧౭౭॥
 ప్రాయేణ పుత్రో దేహస్య ఫలం సర్వత్ర కీర్త్యతే ।
 సుతం వినా నిర్ధం చ జన్మ కస్యోపయుజ్యతే ॥ ౧౭౮॥
 అత ఏవ హి సర్వేషాం స్నేహః పుత్రేష్వనశ్వరః ।
 తదత్ర మాతర్మర్యాదాం సమాం ద్రష్టుమిహార్హసి ॥ ౧౭౯॥
 ఇత్సుక్తే తేన గిరిజా బభాషే హర్షనిర్భరా ।
 శ్రూయతామత్ర పుత్రస్య మాహాత్మ్యం కథయామి తే ॥ ౧౮౦॥
 (శ్రూయతా(తాం) పుత్ర పుత్రస్య మాహాత్మ్యం కథయామి తే) ॥ ౧౮౦॥
 మరౌ పయోమయం కూపం యః కారయతి కోవిదః ।
 బిన్దునా బిన్దునా చాస్య వర్షం వర్షం వనేద్దివి ॥ ౧౮౧॥
 దశకూపోపమా వాపీ దశవాపీసమో హ్రదః ।
 దశహ్రదసమో వృక్షో దశవృక్షసమః సుతః ॥ ౧౮౨॥
 ఏవం సుతస్య మర్యాదామవధారయ తత్త్వతః ।
 ఇతి శ్రుత్వా చ తద్వాక్యం హృష్టోఽగచ్ఛద్బృహస్పతిః ॥ ౧౮౩॥
 దేవకార్యోద్యత్స్యైవం వాణీం సఞ్చిత్య గీఃపతేః ।
 పుత్రోత్పత్త్యాభిలాషం సా బబన్ధ హృది పార్వతీ ॥ ౧౮౪॥
 అథ వామకరే దేవీం గృహీత్వా పరమేశ్వరః ।
 ప్రవిశ్య రత్నప్రాసాదం దురోదరమకల్పయత్ ॥ ౧౮౫॥
 క్రీడతోర్ధ్వ్యాతవిధినా తయోస్తత్ర పునః పునః ।
 వపుః సహాయతాం భేజే మణికుట్టిమబిమ్బితమ్ ॥ ౧౮౬॥
 తయోరేవం విహరతోః కదాచన నిరస్తరః ।
 ప్రాదుర్బభూవ శస్త్రౌఘః పూరితామృరకన్ధరః ॥ ౧౮౭॥

తతః కిమేతదిత్యుక్తే దేవ్యా తత్ర సవిస్మయమ్ ।
 స్మితేన కకుభో లిమ్పన్పభాషే పరమేశ్వరః ॥ ౧౮౮॥
 ఏతన్నదృష్టపూర్వ తే వర్ణయే శృణు పార్వతి ।
 క్రీడన్తి మత్ప్రియా ఏతే గణాః శైలేఽత్ర సర్వతః ॥ ౧౮౯॥
 మత్తేత్రసేవినః కేచిత్కేచిచ్చ మదుపాసినః ।
 మామిష్టవన్తః కేచిచ్చ భక్తయా మే గణతాం గతాః ॥ ౧౯౦॥
 బ్రహ్మవిష్ణుప్రభృతయస్తేఽపి సర్వే వ్యవస్థితాః ।
 తేఽపి మత్ప్రియతాం దృష్ట్వా గణేశాన్పర్యుపాసతే ॥ ౧౯౧॥
 సఖ్యా న కాచిదన్వేషాం గణానాం దేవి పార్వతి ।
 సన్నిరుద్రశ్చ సేనానీః సర్వేషాం చ స తే సుతః ॥ ౧౯౨॥
 ఇత్యుక్తే తేన దేవేన పార్వతి జాతవిస్మయా ।
 అహో భగవతో రూపమితి చేతసి సన్దధే ॥ ౧౯౩॥
 అథైకదా భగవతో రహఃక్రీడాభిలాషిణోః ।
 ప్రవిష్టయోర్మణిగృహం ద్వారమధ్యాస్త్ర కేశవః ॥ ౧౯౪॥
 స రురోధ తదా సర్వాన్బ్రహ్మశక్రపురఃసరాన్ ।
 అసౌ నావసరో దేవౌ విహరన్తౌ స్థితావితి ॥ ౧౯౫॥
 ఏవం రహఃస్థితవతోస్తయోస్తత్ర నిజేచ్ఛయా ।
 సమాసహస్రమగమద్విలాసమణివేశ్మని ॥ ౧౯౬॥
 తతస్తథా స్థితే దేవే బ్రహ్మద్యాః కార్యవిహ్వలాః ।
 తద్వృతాన్తానుసారేణ హవ్యవాహం వ్యసర్జయన్ ॥ ౧౯౭॥
 ప్రవిశ్య పక్షరన్ధ్రేణ శుకరూపః శిఖీ తతః ।
 దేవమాలోకయామాస దేవ్యా సహ రహఃస్థితమ్ ॥ ౧౯౮॥
 శుకరూపం పరిజ్ఞాయ పావకం ప్రేషితం సురైః ।
 భగవానబ్రవీత్కృపపరిపాటలలోచనః ॥ ౧౯౯॥
 మమైవ తిష్ఠతో యాతో విఘ్నభావం జడో భవాన్ ।
 తదిదానీం వచ ఇదం కురుష్య గలితత్రపః ॥ ౨౦౦॥

సర్వేషామాస్యభూతస్త్యమమరాణాం హుతాశన ।
 తత్సర్వం భుజ్జితే దేవా హుతం క్షిప్తం చ యత్త్వయి ॥ ౨౦౧॥
 దివౌకసాం సమగ్రాణాముపభోగాయ సమ్ప్రతి ।
 తదేతత్ప్రిబ మద్వీర్యమన్యథా న భవిష్యసి ॥ ౨౦౨॥
 ఇత్యుక్తో దేవదేవేన పావకో భయకాతరః ।
 దేవ దేహీతి తద్వీర్యం పపౌ విరచితాజ్ఞానిః ॥ ౨౦౩॥
 అత్యుత్కృటం మహాదేవవీర్యం పీతం హవిర్భుజా ।
 సర్వేషామపి దేవానామవిశజ్జతరాన్తరమ్ ॥ ౨౦౪॥
 ఏకః స్తబ్ధత్వమగమద్వహ్నిః సర్వే సురాస్తథా ।
 దేవకోట్యస్త్రయస్త్రిశదధ నిఃస్పన్దతాం గతాః ॥ ౨౦౫॥
 స్తోత్రేణారాధయామాసురభయాయ మహేశ్వరమ్ ।
 స్తుతీః సురాణామాకర్ణ్య తదానీం హవ్యవాహనమ్ ॥ ౨౦౬॥
 తద్వీర్యపానాద్వామూఢమువాచ పరమేశ్వరః ।
 గచ్ఛ నష్టధృతే వహ్ని మూర్ధానం మేరుభూభృతః ॥ ౨౦౭॥
 మదాజ్ఞయా వమేస్తత్ర మద్వీర్యమిదముత్కృటం ।
 మద్వీర్యే భవతా వాన్తే మేరుపర్వతమూర్ధని ॥ ౨౦౮॥
 యథాప్రకృతి వర్తన్తే స్వస్థత్వేన సురా ఇతి ।
 ఏవం తదాజ్ఞయా వహ్నిరగచ్ఛన్మేరుపర్వతమ్ ॥ ౨౦౯॥
 వవామ తత్ర వీర్యం చ పారమేశ్వరముత్కృటమ్ ।
 వాన్తే హుతాశేన శన్తైః పపాత గహనే వనే ॥ ౨౧౦॥
 ద్రవత్సువర్ణసదృశం తద్వీర్యం శరకాననే ।
 సమ్పద్యతే సృ సరసీ వికసత్కనకామ్బుజా ॥ ౨౧౧॥
 అధిగమ్య తతో దేవీ ద్రవత్కనకనిర్మలామ్ ।
 సరసీమగమత్సాకం సఖీభిర్జలకేలయే ॥ ౨౧౨॥
 అథోపవిష్టా తత్తిరే పాతుకామా పయాంసి సా ।
 స్నాతోష్వత్థితాః కృత్తికాః షడవికల్పా వ్యలోకయత్ ॥ ౨౧౩॥
 ఆదాయ పద్మపత్రేషు తద్వారి గమనోన్ముఖేః ।
 తాః కృత్తికాస్తత్సమయే జగాద పరమేశ్వరీ ॥ ౨౧౪॥

పద్మపత్తస్థితం వారి పిబామ్యస్మి పిపాసితా ।
 ఆనియతామిదం సాన్ధ్యద్రవత్కాఞ్చననిర్మలమ్ ॥ ౨౧౫॥
 ఇత్యుక్తవత్యాం పార్వత్యాం పయోభరపిపాసయా ।
 అవోచన్కృత్తికాస్తత్ర మధురాక్షరయా గిరా ॥ ౨౧౬॥
 నిపీయతామిదం కిన్తు సుతం యం జనయిష్యసి ।
 అస్మాకమపి పుత్రోఽసౌ భవత్పిత్రి కృపాం కురు ॥ ౨౧౭॥
 యువయోర్వర్తతే వీర్యం భువనత్రయదుఃసహమ్ ।
 త్వదంశస్త్యదసాధార ఇతి కిం నామ వర్జ్యతే ॥ ౨౧౮॥
 ఏతత్తదుక్తమాకర్ణ్య సాబ్రవీదేవమస్త్వితి ।
 అపిబత్పద్మపత్తైశ్చ సరసీం సకలామపి ॥ ౨౧౯॥
 అజాయత తతో దేవ్యా బాలో రవిశశిద్యుతిః ।
 తీత్రశక్తికరశ్చుడాపాటలీభిశ్చ శోభితః ॥ ౨౨౦॥
 దేవ్యా వినిర్గతః కుక్షేరైత్యాన్మారయితుం క్షమః ।
 ఇతి లేభే కుమారాఖ్యాం స బాలః పరమేశ్వరాత్ ॥ ౨౨౧॥
 షడభ్యః ప్రసాదీచక్రే యం కృత్తికాభ్యో మహేశ్వరీ ।
 తతః షణ్ముఖతాం లేభే కార్తికేయాభిధాం చ సః ॥ ౨౨౨॥
 చైత్రస్య బహులే పక్షే పఞ్చదశ్యాం కృతోదయమ్ ।
 తమాలోక్య తతో దేవాః పరితోషముపాగతాః ॥ ౨౨౩॥
 తం చైత్రసితపఞ్చమ్యాం షడ్ధినం పరమేశ్వరః ।
 షడ్వక్త్రం ప్రథయామాస శస్త్రాస్త్రప్రథనాదిభిః ॥ ౨౨౪॥
 చైత్రస్య సితషష్ఠ్యాం చ వాసవోఽస్మై నిజాం సుతామ్ ।
 ఆదత్త దేవసేనాఖ్యాం బ్రహ్మవిష్ణుప్రచోదితః ॥ ౨౨౫॥
 మయూరం వాహనం వాయురుపాయనమకల్పయత్ ।
 త్వష్టా చ కుక్కుటం తస్మై క్రీడార్థం కామరూపిణమ్ ॥ ౨౨౬॥
 అథ సర్వే సురాస్తత్ర శక్రోఽపేన్ద్రపురఃసరాః ।
 తస్య సప్తదినస్యాపి విజ్ఞప్తిమితి చక్రరే ॥ ౨౨౭॥
 దేవదేవస్య పుత్రస్త్యం తత్సమానపరాక్రమః ।

ప్రసీద తత్కురు కృపాం సర్వదానవదుర్జయ ॥ ౨౨౮ ॥
 శ్రుత్వేతి తత్క్షణం తేషామభాషత షడాననః ।
 షడ్భిర్ముఖైః ప్రకటయన్నభయామృతసారిణీమ్ ॥ ౨౨౯ ॥
 అభీష్టం కథయధ్వం మే కిమస్తి భవతాం హృది ।
 సమ్పాదయామి యత్సద్యో నిఃసన్దేహం నిమేపతః ॥ ౨౩౦ ॥
 ఇత్యుక్తే తేన శక్రాద్యా అభాషన్త నతాస్తతః ।
 తారకః పీడయత్యస్మాన్మత్తేన్ద్రో విజయస్య తమ్ ॥ ౨౩౧ ॥
 ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా సోఽబ్రవీదేవమస్తితి ।
 చచాల తారకవధం కర్తుం చ శిఖివాహనః ॥ ౨౩౨ ॥
 తస్మిన్నిర్గతవత్సేవ శక్రో దూతం వ్యసర్జయత్ ।
 తారకస్య తిరస్కారవచనైః పరుషక్రమైః ॥ ౨౩౩ ॥
 స పురస్థరదూతస్తం వ్యలోకయత తారకమ్ ।
 అభాషత చ నిఃశఙ్కధైర్యగమీభిరయా గిరా ॥ ౨౩౪ ॥
 భో భోస్తారక దేవేన్ద్రస్త్వామాహ శ్రూయతామిదమ్ ।
 నివార్య దానవవధగీతశ్రవణచాపలమ్ ॥ ౨౩౫ ॥
 లోకోచ్ఛేదనతః కర్మ రాజద్విష్టం త్వయా కృతమ్ ।
 తదద్య తే నియంతాస్మి సమగ్రభువనప్రభుః ॥ ౨౩౬ ॥
 తస్యేతి వచనం శ్రుత్వా సోఽబ్రవీదథ తారకః ।
 కరేణ కరమాస్ఫల్య వికృతస్మితయా గిరా ॥ ౨౩౭ ॥
 కిం కిం నామ న మాం శాస్తి బాధకం పాకశాసనః ।
 అద్యాపి వర్తతే తస్య హృదయే విభుతాజ్వరః ॥ ౨౩౮ ॥
 ధిగ్ధిక్న శక్రః సర్వాఙ్గనేత్రగాఢాఖండమృరమ్ ।
 స్వేదోఽయమితి నిహ్నోతుం ప్రావర్తత పురో మమ ॥ ౨౩౯ ॥
 సహస్రశో మయా తస్య పౌరుషం తత్పరీక్షితమ్ ।
 లఙ్ఘతే హన్త నాద్యాపి పరుషైర్వచనైః ఖలః ॥ ౨౪౦ ॥
 ఇత్యుక్త్వా తారకో దూతం న్యవారయత తం తతః ।
 అచిన్తయచ్ఛ తత్కాలమరిష్టైర్భయమాశ్రయన్ ॥ ౨౪౧ ॥

భూరిశో విజితః శక్రస్తథాప్యేవం వదేత్కథమ్ ।
 అవైమి తస్య కోఽపి స్యాదాశ్రయో ధైర్యకారణమ్ ॥ ౨౪౨॥
 ఏవం విచిన్తయత్యస్మిన్నాజగామ షడాననః ।
 అకస్మాదేవ శుశ్రావ తారకశ్చ సురధ్వనిమ్ ॥ ౨౪౩॥
 సప్తవాసర షడ్వక్త్ర జితనిఃశేషదానవ ।
 జయ శక్తిధర స్కన్ధ గౌరీనన్ధన రక్ష నః ॥ ౨౪౪॥
 ఇతి తత్ర గుహస్తోత్రం స నిశమ్య చ దానవః ।
 కాలనేమిప్రభృతిభిర్హైత్యైః వినిర్యయౌ ॥ ౨౪౫॥
 ఆలోక్య తేజోరూపం చ కుమారం తారకోఽబ్రవీత్ ।
 అయం స మాం భవాఞ్జేతుమాగతః ప్రేరితః సురైః ॥ ౨౪౬॥
 బాలోఽసి భవతో యోగ్యం లీలాకన్ధుకఫేలనమ్ ।
 మత్పౌరుషం యమం పృచ్ఛ పలాయితమితస్తతః ॥ ౨౪౭॥
 బాలానాం నిర్వివేకత్వమితి సర్వత్ర గీయతే ।
 యత్క్షీరకణ్ఠోఽపి భవాన్మాం విజేతుం వ్యవస్యతి ॥ ౨౪౮॥
 ఇతి శ్రుత్వా వచస్తస్య జగాద శిఖివాహనః ।
 వచోభిః పౌరుషనయైః సురచిన్తాం నివర్తయన్ ॥ ౨౪౯॥
 హంహో తారక బాలోఽహం కరవై కన్ధకక్రమమ్ ।
 మూర్ఛైవ పతతా వేగాత్క్షణముత్పతతా చ తే ॥ ౨౫౦॥
 ప్రత్యక్షలక్ష్మ్యే శౌర్యేఽస్మిన్సురః కిమితి పృచ్ఛ్యతే ।
 బాలోఽహమితి కా భ్రాన్తిరిదమాకర్ణ్యతాం వచః ॥ ౨౫౧॥
 భయం శిశోరజగరాద్భాస్వాన్బాలో హి దుఃసహః ।
 అల్పాక్షరశ్చ మస్త్రశ్చ స్ఫురతాం న కిమర్హతి ॥ ౨౫౨॥
 వయోధికత్వం ప్రాయేణ దేహినాం బలహానయే ।
 బహుకాలవశాత్పశ్య క్షీయన్తే పాదపాదయః ॥ ౨౫౩॥
 తద్బాలోఽహం భవాన్భూరివయా ఇతి విచార్యతామ్ ।
 మణిస్తత్కాలసమ్భూతః పాషాణశ్చ చిరన్తనః ॥ ౨౫౪॥
 ఏవం వదత్యేవ గుహే స నిచిక్షేప ముద్గరమ్ ।
 చక్రేణ చ నిరాచక్రే కుమారేణాపి తత్క్షణమ్ ॥ ౨౫౫॥

విభిద్య ముద్గరం స్కన్దో గదాం చిక్షేప కోపతః ।
 కల్పాన్తవాత్యయేవాద్రిశ్చకమ్పే దానవస్తథా ॥ ౨౫౬ ॥
 తారకం కమ్పితం దృష్ట్వా దైత్యేన్ద్రాస్తస్య విగ్రహే ।
 అవలేపేన సహితాః క్రుద్ధాః క్రూరం ప్రజప్తారే ॥ ౨౫౭ ॥
 దానవాయుధసజ్జటాద్గుహో న హృది వివ్యథే ।
 వదన్నేవ మహాతేజాః స జహాస పునః పునః ॥ ౨౫౮ ॥
 బాధ్యమానానథాలోక్య దానవైర్దారుణైః సురాన్ ।
 క్రన్దంతం వాసవం పశ్యన్నువాచ విహసన్లుహః ॥ ౨౫౯ ॥
 తిష్ఠ తారక సర్వాణి నిజాస్త్రాణి స్మరాధునా ।
 అయం నిహన్యనే సద్యో మయా స్వబలగర్వితః ॥ ౨౬౦ ॥
 ఇత్యుక్త్వా శక్తిమముచత్తదాసీం శిఖివాహనః ।
 అదహత్సా చ దైత్యేన్ద్రం మహాతడిదివ ద్రుమమ్ ॥ ౨౬౧ ॥
 హతే తారకదైత్యేన్ద్రే స్తువన్తో వాసవాదయః ।
 అనుజగ్మరథ స్కన్దం శివదర్శనసమ్ముఖమ్ ॥ ౨౬౨ ॥
 ఇన్ద్రస్తదాసీం దైత్యేన్ద్రలుతీతం సురవారణమ్ ।
 జగ్రాహ విహసన్నువైఃశ్రవసం చ తురంగమమ్ ॥ ౨౬౩ ॥
 దైత్యోద్యానేభ్య ఆనీయ సహకారాదయో ద్రుమాః ।
 నన్దనే స్కన్దమాహాత్మ్యాత్సురైర్భూయోఽపి రోపితాః ॥ ౨౬౪ ॥
 దానవే నిహతే తస్మిన్కేషాం నాభవదుత్పవః ।
 భూయోఽపి లేఖరే స్వర్గం చిరాదప్సరసాం గణాః ॥ ౨౬౫ ॥
 అథ స్కన్దో మహేన్ద్రాద్యైః సేవ్యమానో వ్యలోకయత్ ।
 దేవ్యా సహ మహాదేవం స్థితం మన్దరమూర్ధని ॥ ౨౬౬ ॥
 తతోఽవిశన్మహాదేవసభాం కేవల ఏవ సః ।
 తత్ర శమ్భరుమాయాశ్చ పాదౌ జగ్రాహ మూర్ధని ॥ ౨౬౭ ॥
 కుమారావేదితాస్పృహ్మవిష్ణుశక్రపురోగమాన్ ।
 ప్రావేశయత్తతో నస్తి శమ్భుభ్రూభక్తసంజ్ఞయా ॥ ౨౬౮ ॥
 తే ప్రవిష్టాస్తతో దేవాః శిరశ్చుమ్భితభూమయః ।

విజ్ఞప్తిమిత్యరచయన్బాలచన్ద్రశిఖామణేః ॥ ౨౬౯ ॥

విశ్వప్రభుర్భవానేవ తారకారిశ్చ తే సుతః ।

చిరాదిదాసీమస్మాకం సర్వే శామ్యన్త్యపద్రవాః ॥ ౨౭౦ ॥

తారకో నిహతో దేవ తవ ప్రాప్తం చ దర్శనమ్ ।

అభ్యర్థనీయం కిమన్యదస్మాకం హృది వర్తతే ॥ ౨౭౧ ॥

తథాప్యేతావదభ్యర్థ్యమస్మాకం హృది వర్తతే ।

స్మృతః పవిత్రయత్యేష సురతోకమహోత్సవః ॥ ౨౭౨ ॥

య ఇమం వాచయేద్యో వా శృణుయాత్సున్దరచేష్టితమ్ ।

భక్తః స నిర్వృతిం ప్రాప్నోత్వన్తరాయవివర్జితమ్ ॥ ౨౭౩ ॥

యత్రైతత్పర్యతే తత్ర భయం ఘోరం నివర్తతామ్ ।

మా కదాచిచ్ఛ జాయంతాం దుర్భిక్షాద్యా ఉపద్రవాః ॥ ౨౭౪ ॥

ఏవం స ధూర్జటిర్దేవైర్విజ్ఞప్తః కరుణాపరః ।

సురాణామత్యవం పశ్యన్నబ్రవీదేవమస్త్యితి ॥ ౨౭౫ ॥

ఇయతి జగతి నిస్తుషానుకమ్పా

ప్రకటనకేలిపటుర్మహేశ ఏవ ।

ఇతి మనసి నిధాయ కో(తే)౭పి భక్తి

విదధతి తత్ర గలత్సమస్తమోహ(హా): ॥ ౨౭౬ ॥

ఇతి శ్రీమహామహేశ్వరరాజానకజయద్రథవిరచితే హరచరితచింతామణౌ తారకవధే

సురమహోత్సవో నామ నవమః ప్రకాశః ॥ ౯ ॥

౧౦. దశమః ప్రకాశః - విజయేశ్వరావతారః ।

ఓం నమః శ్రీకామేశ్వరాభ్యామ్ ।

ఏతే యే మునయః శివేన్ద్రియమయాస్తేషాం బహిర్వృత్తయః

క్షోభ్యన్తే భవతా ప్రభో ప్రియతమాః స్యాత్స్త్రీలీలాయితమ్ ।

తేష్వజ్ఞానవశాద్వివాదిషు తతో లింగం స్వమాశ్చర్యకృ-

త్వాగ్నిన్నం ప్రకటయ్య సమృతి మయి జ్యోతిర్మయం భాసతామ్ ॥ ౧ ॥

శక్త్యా సర్వానధరయన్ప్రహ్మావిష్టుపురఃసరాన్ ।

నిగృహ్యోష్యనుగృహ్ణాతి మహాదేవో దయానిధిః ॥ ౨ ॥

కదాచన తుషారాద్రేరాగచ్ఛన్వోష్యమవర్తనా ।
 అపశ్యదాశ్రమం శమ్భుర్దేవదారువనాభిధమ్ ॥ ౩॥
 ఉత్సృజస్థా స్మరారాతేర్దీపీ దృష్ట్వా తమాశ్రమమ్ ।
 కౌతుహలం పరం ప్రాప ప్రమోదవికచేక్షణా ॥ ౪॥
 ఫలైః సషడ్వాహరవివిధౌషధిసుందరమ్ ।
 తదనుద్ధతశార్దూలం మనోహారి తపోవనమ్ ॥ ౫॥
 కృష్ణశారకులకాన్తం పవిత్రకుసుమద్రుమమ్ ।
 నిసర్గసంయతైశ్చిత్రం పక్షిభిశ్చ విరాజితమ్ ॥ ౬॥
 అత్తిర్వశిష్టో మాణ్డవ్యః పులస్త్యభృగుకశ్యపాః ।
 మరీచ్యగస్త్యాజ్గిరసః పులహక్రతువత్సకాః ॥ ౭॥
 జమదగ్నిస్తథా విశ్వావసుః కౌశికగౌతమా ।
 అపరేఽప్యేకదా తత్ర తపోఽకుర్వన్మహర్షయః ॥ ౮॥
 వపుషా దీప్యమానాస్తే చిన్తయంతో మహేశ్వరమ్ ।
 క్రూరక్రూరతపశ్చర్యాం చిరకాలమకల్పయన్ ॥ ౯॥
 దంతోలూఖలినః కేచిచ్ఛిలోఞ్చన్తతినః పరే ।
 శుష్కపర్ణాశినశ్చాన్యే బభూవుస్తే మహర్షయః ॥ ౧౦॥
 జటాభారేషు కేషాఞ్చత్కృతాః పక్షిభిరాలయాః ।
 కేషాఞ్చదభవద్దంశకపితస్తత్ర విగ్రహాః ॥ ౧౧॥
 పూర్ణేన్దుభిమ్పుసుందర్యస్తత్పత్నో మధురస్మితాః ।
 వేణా వేణుకరాస్తత్ర గాయంతి స్మ ముహుర్ముహుః ॥ ౧౨॥
 ఏకత్ర మునిపత్నీభిః కుసుమాయుధజీవితమ్ ।
 అన్యత్ర మునిభిశ్చారువైరాగ్యం చ వనం వభౌ ॥ ౧౩॥
 తదాలోక్య తతో దేవీ దేవదారుతపోవనమ్ ।
 పప్రచ్ఛ చన్ద్రముకుటం కౌతుకోద్రక్షయా గిరా ॥ ౧౪॥
 అస్మిన్వనే ప్రభో స్వర్గనరకావివ తిష్ఠతః ।
 యదేకోఽప్యపసరసో నిర్మాంసా ఏకతో నరాః ॥ ౧౫॥
 ఇతి పృష్టో మహాదేవ్యా జగాద పరమేశ్వరః ।

స్మితచన్ద్రికా లిమ్పన్కర్పూరద్రవకల్పయా ॥ ౧౬ ॥

ఏతా అప్సరసో దేవి విహరన్తి తపోవనే ।

పత్న్యో మునీనామేతేషామిమా అత్ర మనోరమాః ॥ ౧౭ ॥

యే చాత్ర విగలన్మాంసాస్తే పార్వతి మహర్షయః ।

క్రూరక్రూరతపశ్చర్యా నియమక్షతవిగ్రహాః ॥ ౧౮ ॥

బ్రహ్మదేహోత్థితా ఏతే దేవి సప్తర్షయస్తథా ।

అన్యైఃపి మునయోఽత్రైవ తపస్యన్తి నిరఙ్కుశమ్ ॥ ౧౯ ॥

ఉద్భూయ బ్రహ్మణో దేహజ్ఞోత్థీరూపా నభస్తలే ।

నిపతన్యభిమానేన పశుత్వే మునయోఽప్యపి ॥ ౨౦ ॥

ఇత్యుక్తవతి చన్ద్రార్ధముకుటే సాప్యభాషత ।

మునయోఽపి మహాభాగ తపస్యన్తితి భాషసే ॥ ౨౧ ॥

భక్తానుకమ్పి సర్వత్ర దీనానాథప్రియో భవాన్ ।

స్మర్యతే యైర్మహాదేవ తేషాం సిద్ధిరదూరతః ॥ ౨౨ ॥

ఏవంవిధాః ప్రియాస్యక్తా తపస్యన్తి మహర్షయః ।

ప్రసీదసి త్వమద్యాపి నైషామిత్యదుభుతం ప్రభో ॥ ౨౩ ॥

యది న క్రూరతపసాం మహర్షీణాం ప్రసీదసి ।

కథమన్యే విధాన్యన్తి తద్భక్తిం త్వయి దేహినః ॥ ౨౪ ॥

తథేతి కథితే దేవ్యా జగద గిరిజాపతిః ।

సత్యం త్వయోదితం భక్తాన్సతతం పాలయామ్యహమ్ ॥ ౨౫ ॥

దుఃఖత్రయమపి కామక్రోధలోభాభిధం పునః ।

వహన్తి తత్ర ముచ్యన్తే పశుసంస్కారపఞ్చరాత్ ॥ ౨౬ ॥

రాజకన్యా ఇమా పత్న్య ఏషాం లావణ్యగర్వితాః ।

కలుషీకురుతే చిత్తం కేషాం న స్మితవిప్రుషా ॥ ౨౭ ॥

అపూర్వాశ్చాత్ర యే కేచిత్పువిశన్తి తపోవనమ్ ।

శపన్తి తాన్నిజవధూచాపల్యాశఙ్కనాదపి ॥ ౨౮ ॥

ప్రవిశ్య పశ్యత్యేతాసాం వదనం యః ప్రమాదతః ।

మునయస్తం దహన్యేవ మూఢాస్తీవ్రతపోర్చిష ॥ ౨౯ ॥

వార్ధకాద్ధుర్బలత్వాచ్చ వ్రతభీత్యా చ సున్దరి ।
 కామభోగేషు సక్తోఽయం వర్తతే మునికీటకః ॥ ౩౦॥
 యథైవ రోగిభిర్నాన్నం పురఃస్థమపి భుజ్యతే ।
 తథైవ వ్రతినామేషాం విద్ధి కాన్తాసమాగమమ్ ॥ ౩౧॥
 ముసీనసుగృహీత్వైతత్కిం మాం ప్రార్థయనే వృథా ।
 ఇత్యుక్తే దేవదేవేన దేవీ భూయోఽప్యభాషత ॥ ౩౨॥
 స్నాయస్థితేషాస్త్యిష్ఠన్తి మునయః ప్రేతవత్ప్రభో ।
 తాపత్రయం వదన్నేషాం హాసమావిష్కరోషి మే ॥ ౩౩॥
 భూయో భూయో బ్రువాణాయామితి తస్యాం శివోఽబ్రవీత్ ।
 ప్రాయః కౌతూహలం స్త్రీణాం నైసర్గికమిహోచ్యతే ॥ ౩౪॥
 ప్రత్యక్షయస్వ విప్రాణాం స్వభావ గగనాదితః ।
 అహం ప్రకాశయిష్యామి ప్రవిశ్చైకస్తపోవనమ్ ॥ ౩౫॥
 ఇత్యుక్త్వా భగవాన్దేవీం స్థాపయిత్వా నభస్తలే ।
 ప్రవివిక్షుర్మునిస్థానం చక్రే రూపవిపర్యయమ్ ॥ ౩౬॥
 స దేవః ప్రకటికుర్వన్స్వేచ్ఛయోన్మత్తకవ్రతమ్ ।
 దర్శ్యైః కణ్ఠస్రజం చక్రే విస్తీర్ణామఙ్గదాని చ ॥ ౩౭॥
 అలాతం దక్షిణే పాణావఙ్గారీభూతమాదదే ।
 వికౌపీనకవస్త్రః స వామే చ ఘటకర్పరమ్ ॥ ౩౮॥
 అరాజత స దిగ్వాసాః కృతభస్మావగుణనః ।
 పీయూషనిఃష్యన్దివపుః శరదీవ సుధాకరః ॥ ౩౯॥
 ఏవంవిధవపుః శమ్భుః ప్రవివేశ తపోవనమ్ ।
 నానావిధైః స్వరైర్గర్జన్నదన్నృత్యస్తనన్నపి ॥ ౪౦॥
 సామ గాయన్ క్వచిద్వీణాం వేణుస్వరకరః క్వచిత్ ।
 నారీమధ్యం మహాదేవః ప్రవివేశ నిరఙ్కుశమ్ ॥ ౪౧॥
 తమాలోక్య తదా (తతః) సర్వా మునిపత్న్యః ప్రచుక్షుభుః ।
 ఏహ్యేహీతి హలేనైవ సమాలిక్ష్ణతుముత్సుకాః ॥ ౪౨॥
 తదాలోకనసజ్జోభే మునిపత్న్యః సహస్రశః ।

నిజాని వస్త్రాణ్యుత్సృజ్య మమజ్జర్మాన్మథే రనే ॥ ౪౩॥
 న కృత్యం మునిభిః కిఞ్చిదితి సఞ్చిన్త్య తత్క్షణమ్ ।
 కాశ్చిత్తమేవాను(న్వ)సరస్మిరవేగతిరస్కృతాః ॥ ౪౪॥
 ప్రసన్నావయవాః కాశ్చిన్మదనజ్వరజర్జరాః ।
 భేషజం సమమన్యంత సాన్ద్యం తదధరామృతమ్ ॥ ౪౫॥
 కాశ్చిత్తు దర్శనాదేవ నిమిలితవిలోచనాః ।
 అపదే ప్రకటీచక్రుః సీత్కారమధురం వచః ॥ ౪౬॥
 కాశ్చిద్వివస్త్రాభరణా గాఢరాగవిశృంఖలాః ।
 పరిచుమ్భితుమున్ముఖ్యో జఘనేన విలమ్బితాః ॥ ౪౭॥
 ఏవం క్షోభమయీం ప్రాప్య తదాసీం రాగవిక్రియామ్ ।
 తా అభాషంత ముఞ్చన్త్యః కటాక్షేన్ద్వివరస్రజమ్ ॥ ౪౮॥
 కణ్ఠసూత్రత్వమిచ్ఛన్తి తవాస్మద్బాహువలయః ।
 ప్రాణేశ్వరాచిరాన్ముఞ్చ కర్కశం దార్భమక్లిదమ్ ॥ ౪౯॥
 అస్మక్ప్రీడోపధానత్వం నయస్య త్వరితం భుజమ్ ।
 కాన్త హేవాకముత్సృజ్య సామ్ప్రతం ఘటకర్పరే ॥ ౫౦॥
 త్వత్పాణిరస్మత్ప్రసయోస్తరక్లియతు సక్లితిమ్ ।
 అయి సున్దర కేయం స్యాదలాతగ్రహణార్థితా ॥ ౫౧॥
 ప్రేష్యతాం పాణిపద్మోఽయమస్మక్ప్రీడాకచగ్రహే ।
 జివితేశ్వర కిం తిష్ఠస్యద్యాపి త్వం దిగమ్భరః ॥ ౫౨॥
 అస్మాకమంశుకేనాస్తామేకవస్త్రసుఖాసికా ।
 లావణ్యాతిశయః కోఽపి తవ వల్లభ వర్తతే ॥ ౫౩॥
 కన్దర్పశరభిన్నాని యోఽస్మచ్ఛిత్తాని బాధతే ।
 ఇత్యుక్తైవ తతః సర్వాః సముత్సృజ్య సతీవ్రతమ్ ॥ ౫౪॥
 ఆలిలింగుర్మహాదేవం రాగజర్జరచేతసః ।
 ఏవంవిధమథోదంతమధిగమ్య మహర్షయః ॥ ౫౫॥
 పత్నిక్షోభతిరస్కారకుపితాః సముపాగమన్ ।
 కేన తావదనార్యేణ ముషితాః సామ్ప్రతం వయమ్ ॥ ౫౬॥

ఇతి సశ్చిన్తయన్తస్యే సమ్ప్రాపుర్నిజమాశ్రమమ్ ।
 తత్రాపశ్యన్స్మరణోభమయపత్నీసమావ్రతమ్ ॥ ౫౭॥
 అపూర్వలావణ్యతనుం మునయస్తం దిగమ్భరమ్ ।
 రాగవిస్మృతపస్త్రాభిర్మునిపత్నీభిరాదరాత్ ॥ ౫౮॥
 మధ్యే గృహీతం తం వీక్ష్య కుప్యన్తి స్మ మహర్షయః । ।
 కమణ్డలుధరాః కేచిత్కేచిత్వాషాణపాణయః ॥ ౫౯॥
 కేచిత్సదణ్డకాష్ఠాశ్చ ప్రజహుర్లోహితాః శివే ।
 మౌఞ్జీం కణ్ఠే వినిక్షిప్య కేశేష్వాకృష్య కేచన ॥ ౬౦॥
 పత్నీరరున్ధన్నున్నిద్రమదనజ్వరవిహ్వలాః ।
 రాజవంశ్యా మహాసాధోవ్యభవత్య ఇతి కేచన ॥ ౬౧॥
 స్వపత్నీః సాన్త్యయామాసుర్రాదుర్బలమూర్తయః ।
 విధాయ మౌఞ్జీబద్ధిన పాశం కేచన దుఃఖితాః ॥ ౬౨॥
 పత్నీక్షోభం పురో దృష్ట్వా చక్రీరే మారణే మతిమ్ ।
 మదనోన్మాదసన్త్యక్తగౌరవాః కాశ్చనాపరే ॥ ౬౩॥
 స్వపత్నీః కర్కశతరైర్ముష్టిదణ్డైరతాడయన్ ।
 గాఢం రాగవిషాసజ్గమూర్ఛితాః పరిభావ్య చ ॥ ౬౪॥
 కేచిత్స్వపత్నీరవదన్నురస్తాడనతత్పరాః ।
 అంశేనాపి న దోషోఽస్తి పత్నీనామస్మదాశ్రమే ॥ ౬౫॥
 అసాధ్య ఇన్ద్రియజపో యత్సిద్ధానామపి స్థితః ।
 ఆసాం క్షోభయితా యస్తు దణ్డ్యతాం బధ్యతాం చ సః ॥ ౬౬॥
 ఇత్యూచురపరే తత్ర కోపావేశవిశృంఖలాః ।
 గృహీత్వా మునయః సర్వే తే కామణ్డలవం జలమ్ ॥ ౬౭॥
 మాయావ్యామూఢమతయః శపన్తి స్మ మహేశ్వరమ్ ।
 ఖరవద్భాషనే క్రూరముపప్లావయనే వనమ్ ॥ ౬౮॥
 ఖరో వర్షాయుతాయుస్త్యమితి కేచిద్బభాషిరే ।
 కపాలపాణినిర్లజ్జ ఉల్ముకం ధారయస్యదః ॥ ౬౯॥
 రాక్షసస్తదటవ్యాం స్యాః కేచిదిత్యవదన్నపి ।

దహ్యతామయమస్మాకం తపోభిశ్చిరసమ్భుతైః ॥ ౭౦॥

అవదన్నితి కేచిచ్చ భూమౌ క్షిప్తా పయఃకణాన్ ।

శమ్భో న ప్రభవంతి స్మ తేషాం శాపాస్తథావిధాః ॥ ౭౧॥

నిర్వాప్యతే సహి తృణైః కదాచిదపి పావకః ।

వధ్యతే కేన పవనో గగనం కేన తన్యతే ॥ ౭౨॥

విచారయన్నితి న తే మూఢాః శాపార్పణోన్ముఖాః ।

విలోక్య విపలీభూతానథ శాపాన్మహర్షయః ॥ ౭౩॥

తే పునరబ్రువన్కోపాజ్జ్వలన్త ఇవ సర్వశః ।

ఆజన్మనేవితః శమ్భురస్మాభిస్తపసా యది ॥ ౭౪॥

తదుపప్లావకస్యాస్య లింగం పతతు భూతలే ।

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా భక్తాస్సాహేతవే శివః ॥ ౭౫॥

స్వేచ్ఛయైవాముచల్లింగం కిఞ్చోత్కృపమివాశ్రయన్ ।

అథాట్టహాసం నిర్మాయ గిరిజాయై ప్రకాశ్య తత్ ॥ ౭౬॥

దేవో నభఃపథేనైవ వృషమారుహ్య సోఽగమత్ ।

తల్లింగం పతితం దృష్ట్వా తత్ర తే మునయస్తతః ॥ ౭౭॥

అన్తకారమయం విశ్వమపశ్యన్భయకాతరాః ।

వాత్యాభిరుల్లసన్తీభిస్తపోవనమకమ్పత ॥ ౭౮॥

అన్తకారేణ చన్ద్రార్కనక్షత్రాణ్యపి జహ్రారే ।

కుతోఽప్యగత్య గర్జద్భిర్ఘోరైః కల్పాన్తవారిధైః ॥ ౭౯॥

తేషాం శాన్తిమనీయన్త శిఖినో రక్తదుర్ద్దినైః ।

పాపాణవర్షిణః కేచిత్కేచిత్కూరపయోముచః ॥ ౮౦॥

తపోవనే వ్యదలయన్మునిశాలాః సహస్రశః ।

ఏవం బహుతరం కాలం దృష్ట్వా తాన్స్తాసుపద్రుతాన్ ॥ ౮౧॥

ఉదగ్రరాగవివశా ముహ్యంతి స్మ మహర్షయః ।

క్షుధా కేచిత్ప్రపా కేచిద్భియా కేచిత్సమాకులాః ॥ ౮౨॥

స్వాధ్యాయాద్యాః క్రియాః సర్వా వ్యస్మరన్మునయస్తదా ।

పితా పుత్రః సుహృత్పత్నీ బన్ధుర్దాసః పితుర్గురుః ॥ ౮౩॥

తత్ర కోఽపి న కస్యాభూత్తస్మిజ్ఞాతే మహాభయే ।
 ఇత్యుత్పన్నే మహాక్షోభే విశ్వసంహారకారిణి ॥ ౮౪॥
 మహర్షయః శోకవశాదభాషంత పరస్పరమ్ ।
 కోఽసౌపుపద్రవః సర్వాన్విమోహయతి చిన్త్యతామ్ ॥ ౮౫॥
 అదృష్టపూర్వకల్పాంతః కిమస్మాకం ప్రగల్భితే ।
 సత్యోఽపి మునిపత్యో యదున్మత్తేన వశికృతాః ॥ ౮౬॥
 ఇదం చ తద్భయం జాతం తస్మాత్తత్పరిభాష్యతామ్ ।
 సంయతా మునిపత్యోఽపి యస్మిన్పాప్తే ప్రచక్షుభుః ॥ ౮౭॥
 ఆయం ప్రలయకాలస్తు వైవాకస్మాద్విశక్యతే ।
 స కోఽపి దేవో దిగ్వాసాః కోపేనేత్థమకల్పయత్ ॥ ౮౮॥
 స కిం స్యాదమరాధీశో నాథో వా చిన్త్యమీదృశమ్ ।
 బిభేతి న యదస్మాకం తపోరూపాత్స్మ పావకాత్ ॥ ౮౯॥
 అన్యోఽపి లోకపాలః కో యః కుర్యాదీదృశం క్రమమ్ ।
 దుఃసహాని విజానంతి యత్సర్వేఽపి తపాంసి నః ॥ ౯౦॥
 బ్రహ్మథవా విష్ణురసౌ యది స్యాన్నామ పావకః ।
 తం తం దహామస్తపసా దేవమారాధ్య శక్కురమ్ ॥ ౯౧॥
 అథ వా భగవానేవ స కిమేష మహేశ్వరః ।
 విహారేణాయయౌ హంత నాన్యసమ్భావనా పునః ॥ ౯౨॥
 అసన్దేహం మహాదేవః స్వయమాగచ్ఛతి స్మ సః ।
 అస్మచ్ఛాపప్రతీఘాతః కుత్రాన్యత్రోపలభ్యతే ॥ ౯౩॥
 ఖరో రాత్రివరశ్చ స్యా ఇత్యస్మాసు శపత్స్వపి ।
 స తేజోవిగ్రహో దేవో మనాజ్ నామాపి నాత్రసత్ ॥ ౯౪॥
 కుణ్ఠేషు సర్వశాపేషు శివభక్తానురోధతః ।
 శాపం గృహీత్వా పశ్చాత్స హసిత్యా లింగమత్యజత్ ॥ ౯౫॥
 ఏవం విచింతయత్స్వేవ సర్వేషు దృఢభీతిషు ।
 అవోచదత్రిః సత్రాసగద్గదాక్షరయా గిరా ॥ ౯౬॥
 యః సర్గస్థితిసంహారకారీ సాక్షాన్మహేశ్వరః ।
 ఆజగామ స విశ్వాత్మా నర్మణేతి నిరూప్యతామ్ ॥ ౯౭॥

తథాహి తస్య దేవస్య సూక్ష్మరూపానువర్తినీ ।
 మయా సూర్యేన్ద్రియదహనచ్ఛాయా దృష్టా నిరూపితా ॥ ౯౮ ॥
 ఇతి తస్మిన్స్వదత్తేవ వశిష్టో మునిరబ్రవీత్ ।
 నిధాయ వక్షసి కరం భయస్ఫుటనకాతరః ॥ ౯౯ ॥
 మునిశాపప్రతిఘాతాల్లక్షితోఽసౌ శివో మయా ।
 రసనా చ వివాదేషు సూనం తేనైవ మోహితా ॥ ౧౦౦ ॥
 ఇత్యుక్తవతి చైతస్మిన్కశ్యపో మునిరబ్రవీత్ ।
 దర్శయన్భయవైక్లవ్యం లోచనద్వయమీలనాత్ ॥ ౧౦౧ ॥
 సింహనాదమసౌ కుర్వన్పురిజ్ఞాతో మయామృతః ।
 యావచ్ఛ కథయే తథ్యం తావత్తేనైవ మోహితః ॥ ౧౦౨ ॥
 ఇత్యుక్త్వా విరతే తస్మిన్భయనిఃశ్వాసధూసరః ।
 దధీచిమునిరాఖ్యాతుం ప్రస్తౌతి స్మ సవిస్మయః ॥ ౧౦౩ ॥
 మత్తమాతక్లలాన్యేన మయా జ్ఞాతో మహేశ్వరః ।
 అన్యథా యే తు మన్యంతే తేషాం కిమభిధీయతే ॥ ౧౦౪ ॥
 ఏవం గదితవత్సస్మిన్నభాషత పరాశరః ।
 పాణిద్వయేన మూర్ధానమవప్టభ్య ససమ్భ్రమః ॥ ౧౦౫ ॥
 అహో భవంతో జానంతి కిం కిం న పరమార్థతః ।
 తస్మిన్గతే యదధునా వికల్పః పరికల్పతే ॥ ౧౦౬ ॥
 యో వాదపరివాదేషు మూకః సర్వత్ర లక్షతే ।
 అథ వా వాక్పటోస్తస్య చరితం కిం న శస్యతే ॥ ౧౦౭ ॥
 ఇహాప్యవస్థితే తస్మిన్నవలేపో విధీయతే ।
 గతే తు ధూర్జటౌ దేవే ఇతి జ్ఞానం నివేద్యతే ॥ ౧౦౮ ॥
 స్త్రస్మితా యది వాక్తేన తత్తుతిర్మా ప్రవర్తతామ్ ।
 అధిక్షేపవచస్తస్య కథమిత్యవధార్యతామ్ ॥ ౧౦౯ ॥
 తస్మాన్న జ్ఞాయతే సోఽయం భగవాన్కో భవేదితి ।
 స్వాభిప్రాయం పరిత్యజ్య తద్ధ్యానేనావధార్యతామ్ ॥ ౧౧౦ ॥

అధేతం కథయత్యస్మిన్ధ్యాయస్తస్మై మహర్షయః ।
 స్మృతిదౌర్బల్యతస్తత్ర జ్ఞానఖణ్డనమాప్పువన్ ॥ ౧౧౧॥
 యదా న కిఞ్చద్దదృశుర్నష్టజ్ఞానా మహర్షయః ।
 అధ్యగచ్ఛంస్త్రిరోధానం తదాసిమత్రిరబ్రవీత్ ॥ ౧౧౨॥
 అస్మాకం వర్తతే కర్మ ధిగేతత్సామవాయికమ్ ।
 ఆజగమ సురాధీశః కోఽప్యసావన్యవిగ్రహః ॥ ౧౧౩॥
 యదధిక్షేపతో జ్ఞానమస్మాకమపి నశ్యతి ।
 అహం పునః కిఞ్చిదేవ మార్గముద్వీక్షితుం క్షమః ॥ ౧౧౪॥
 తదన్తపక్షిన్యాయేన సర్వే మామనుగచ్ఛత ।
 అనేన వర్తమానా యామో దేవం కమలసమ్భవమ్ ॥ ౧౧౫॥
 తత్ప్రసాదాన్నిజం జ్ఞానం పునరప్యధిగమ్యతే ।
 నిశ్చిన్యేతి తతః సర్వే తే సప్తర్షిపురఃసరాః ॥ ౧౧౬॥
 అగమన్బ్రహ్మణో లోకం మునయో దీనచేతసః ।
 ప్రజాపతిరపశ్యత్తానథ దీనవిలోచనాన్ ॥ ౧౧౭॥
 ఆసనే చ పరిస్థాప్య పప్రచ్ఛ త్రాసకారణమ్ ।
 అథాబ్రవీదత్రిమునిర్మునివృత్తాన్తమగ్రతః ॥ ౧౧౮॥
 యథావస్తు శివం హేతుం పద్మయోనిర్జగాద చ ।
 తతోఽబ్రువన్నత్రిముఖాస్తేఽపి సర్వే మహర్షయః ॥ ౧౧౯॥
 భగవన్సర్వకార్యేషు త్వమేవాస్మాకమీశ్వరః ।
 ఇతి తేషాం వచః శ్రుత్వా జగద జలజాసనః ॥ ౧౨౦॥
 శరీరనిర్విశేషా మే యూయమిత్యవధార్యతామ్ ।
 సర్వేష్వమిషు తత్త్వేషు ప్రమాతా పరమేశ్వరః ॥ ౧౨౧॥
 అహం తు పృథివీమాత్రే కృతస్తేనాధికారవాన్ ।
 తదాజ్ఞయా సమగ్రాణామస్మాకం జ్ఞాయతే గతిః ॥ ౧౨౨॥
 న నియన్త్రయితుం శక్యః పరేణ స పునః క్వచిత్ ।
 దేవః స్వతంత్రో విశ్వాత్మా స ఏవ త్వజరామరః ॥ ౧౨౩॥
 అల్పాధికారే తిష్ఠన్తి సర్వే ప్రాయస్తదాజ్ఞయా ।
 ఇత్సుక్తే వేధసా సర్వే మునయో భయవిహ్వలాః ॥ ౧౨౪॥

అరుదస్థిర్ఘనఃశ్వానైః కిం కుర్మ ఇతి కాతరాః ।
 అథోవాచ పునరబ్రహ్మ పశ్యంతేషాముపద్రవమ్ ॥ ౧౨౫॥
 దంతాంశుభిః కిరణ్ణ్యోత్సాహిమివ మోహతమోపహమ్ ।
 అసాధ్యే భవతాం వస్తున్యపాయశ్చిన్తితో మయా ॥ ౧౨౬॥
 బ్రహ్మి వస్తుం తేనైవ శమయధ్వముపప్లవమ్ ।
 నిమ(య)స్త్రితే కథం దేవః కేన వా పరమేశ్వరః ॥ ౧౨౭॥
 అయమారాధనేనైవ ప్రసీదతి న సంశయః ।
 అత్యుత్కఠో హి భగవాన్భక్తిభాజాం ప్రసీదతి ॥ ౧౨౮॥
 ప్రభుభావే దయాలుత్పమితి తస్యైవ శోభతే ।
 తద్గత్వా భగవానేవ లింగరూపో మహేశ్వరః ॥ ౧౨౯॥
 భవద్భిః పూజ్యతాం నిత్యం యేన శామ్యన్త్యుపద్రవాః ।
 సర్వేషాం భవతామద్య తిరోధానం దృఢం స్థితమ్ ॥ ౧౩౦॥
 ఆధిక్యాదభగవద్భక్తిరత్రేరంశేన వర్తతే ।
 ఇత్యుక్తే బ్రహ్మణా కిన్చిన్మోదమానా మహర్షయః ॥ ౧౩౧॥
 అభాషంత తదా సిద్ధిమాసన్నా మోక్షసాదరాః ।
 ఉపద్రవం శమయితుం పూజయామో మహేశ్వరమ్ ॥ ౧౩౨॥
 తదన్ధకారేణ విభో కథం దృష్టిః ప్రవర్తతే ।
 ఇత్యుక్తే మునిభిరబ్రహ్మ భూయోఽప్యకథయంతదా ॥ ౧౩౩॥
 సర్వోపద్రవశాన్తిర్వస్తద్ధ్యానేన భవత్పతి ।
 స్వయముభవమథాపృచ్ఛ్య జగ్ముస్తే నిజమాశ్రమమ్ ॥ ౧౩౪॥
 తస్మిన్నుజ్ఞితకర్తవ్యః పూజయన్తి స్మ శఙ్కరమ్ ।
 యథా యథా మహాదేవం తదా తే సమపూజయన్ ॥ ౧౩౫॥
 తథా తథా తమిస్రాద్యాః సమశామ్యన్నుపద్రవాః ।
 తదాప్రభృతి తే సర్వే నిబిడాం భక్తిమాశ్రితాః ॥ ౧౩౬॥
 దేవమారాధయామాసుస్తీవ్రేణ తపసా శివమ్ ।
 సామభిర్వివిధైర్మన్తైః పుష్పమూలఫలాదిభిః ॥ ౧౩౭॥

ఆజ్ఞాహుతిభిరవ్యేతే పూజయన్తి స్మ శక్కురమ్ ।
 అనవాప్తమహాదేవదర్శనాని మహర్షయః ॥ ౧౩౮॥
 శరీరాణ్యపి నిర్మోక్షమైచ్చన్సంసారసాగరాత్ ।
 ఏవంవిధమథోదన్తమవధార్య పితామహాః ॥ ౧౩౯॥
 ఆజగామ సమం దేవైరిన్ద్రోపేన్ద్రపురఃసరైః ।
 దృష్ట్వా తే పద్మజన్మానం ప్రణమ్య చ మహర్షయః ॥ ౧౪౦॥
 స్వశరీరాహుతీరైచ్చన్దాతుం జ్వలతి పావకే ।
 అభాషత తతో బ్రహ్మ మునయః కోఽయమక్రమః ॥ ౧౪౧॥
 పశువత్త్యజ్యతే కాయస్తత్సహధ్వం గిరా మమ ।
 ప్రసీదతి స నాద్యాపి భగవాన్పార్వతీపతిః ॥ ౧౪౨॥
 యుష్మచ్ఛివ్యేయమత్యర్థం హృదయం మమ బాధతే ।
 అద్యప్రభృతి తత్సర్వే తపస్యామో వయం సమమ్ ॥ ౧౪౩॥
 యావన్న చన్ద్రముకుటః ప్రసాదాయ ప్రవర్తతే ।
 స్వయమూఖః కథయిత్వేతి మునీనాం దుఃఖనాశనమ్ ॥ ౧౪౪॥
 తపస్యతి స్మ తత్రైవ సురైః శక్రాదిభిః సహ ।
 నిరాహారాస్తతశ్చక్రశ్చిరకాలం శివైషణాః ॥ ౧౪౫॥
 స్తోత్రైర్విచిత్రైర్మన్తైశ్చ పవిత్రైస్తే త్రిలోచనమ్ ।
 నిత్యమారాధయామాసురనుద్విగ్నేన చేతసా ॥ ౧౪౬॥
 అథైకదా సమాధానం విదధానే చతుర్ముఖే ।
 దివ్యః పురో వ్యోమగర్భాత్సింహనాదః సముద్యయౌ ॥ ౧౪౭॥
 తేనామృతరసేనైవ ముదితాస్తదనన్తరమ్ ।
 మన్దారపుష్పప్రకరానపశ్యన్పతితాన్భువి ॥ ౧౪౮॥
 అపూర్వం హృదయాహ్లాది తద్గీతం తత్ర శుశ్రువే ।
 నృత్యన్త ఇవ సన్తోషాదదృశ్యన్త వనద్రుమాః ॥ ౧౪౯॥
 శారదేన్ద్ర సహస్రాణామపి యన్నావలోక్యతే ।
 అకస్మాదుదభూదర్చిస్తత్పరం పారమేశ్వరమ్ ॥ ౧౫౦॥
 అదృశ్యత శనైస్తత్ర వ్యక్తరూపో మహేశ్వరః ।

చన్ద్రచారుజటాజూటస్తుహినాచలసన్నిభః ॥ ౧౫౧॥

అభయం పాణినా పుష్పన్తసన్నమృతసున్దరమ్ ।
వ్యలోక్యతే స్మ తత్కాలం సమగ్రైః పరమేశ్వరః ॥ ౧౫౨॥

యావత్సేవాభవత్పూర్వం గాఢా జ్ఞానమయీ స్థితిః ।
తేషాం తద్దర్శనాత్తావత్సేవ జ్ఞానమయీ తదా ॥ ౧౫౩॥

తే సర్వే శక్కురం దృష్ట్వా జ్ఞానవ్యక్తిముపాగతాః ।
అట్టహాసకృతోద్రేకాః సచమత్కారమస్తువన్ ॥ ౧౫౪॥

మహేశపాదరజసా స్పృష్ట్వా వక్త్రచతుష్టయీమ్ ।
కృతాజ్ఞాలిరథోవాచ ప్రణమ్య జలజాసనః ॥ ౧౫౫॥

భగవన్భవతా స్పృష్టిస్థితిసంహారకారిణా ।
భక్తిమాత్రోపరోధేన స్వయం కో నానుగృహ్యతే ॥ ౧౫౬॥

అభీ తు మునయో నిత్యం భవద్భక్తిపరాయణాః ।
దేవానుగ్రహమిచ్ఛన్తి తదస్మాకం కృపాం కురు ॥ ౧౫౭॥

ఇత్యుక్తే బ్రహ్మణా దేవో జగాద సుభగం హసన్ ।
అదీక్షితానామేతేషాం కథం కుర్యామనుగ్రహమ్ ॥ ౧౫౮॥

ఇత్థం భగవతా ప్రోక్తే జగాద చతురాననః ।
ప్రభో విమోహయసి కిం భూయోఽప్యస్మాన్ గిరానయా ॥ ౧౫౯॥

ప్రకటీభూయ కారుణ్యాదిదాసిం పరమేశ్వర ।
విధత్సే భక్తిశైథిల్యం మునీనామితి నోచితమ్ ॥ ౧౬౦॥

అనేన వచసా చేతఃపరీక్షా విహితా త్వయా ।
అదీక్షితత్వమేతేషాం న తు స్వప్నైఃపి విద్యతే ॥ ౧౬౧॥

త్వత్స్వరూపమితి జ్ఞానమితి దీక్షా మహేశ్వర ।
త్వయి దృష్టే స్వయం దీక్షాం కః ప్రతీక్షేత చాపరామ్ ॥ ౧౬౨॥

ప్రసీద తన్మహాదేవ మా మహర్షీన్విమోహయ ।
కథం దాసేషు వైముఖ్యం ప్రభోర్జాతు ప్రగల్భతే ॥ ౧౬౩॥

ఇత్యుక్తే బ్రహ్మణా దేవో గాఢభక్తివశీకృతః ।
మునీన్విలోకయామాస కరుణార్ద్రేణ చక్షుషా ॥ ౧౬౪॥

తదీక్షణాన్మహర్షీణాం నిపపాత శిఖా స్వయమ్ ।
 నిష్కాపీనకవస్త్రం చ గాత్రం భస్మాకులం బభౌ ॥ ౧౬౫॥
 శివశాసనమాసాద్య తదాకస్మాన్మహర్షయః ।
 అలభన్త పరం జ్యోతిః స్వయమేవ నిరిన్ద్రియమ్ ॥ ౧౬౬॥
 తదాసాద్య ప(వ)రం రూపం మహాదేవవిలోకనాత్ ।
 సర్వైఽపి దణ్డవద్భూమౌ పతన్తి స్మావికల్పితాః ॥ ౧౬౭॥
 తతశ్చిరేణ చోత్థాయ తే సమాహితచేతసః ।
 విహితాఙ్జుల్యో దేవా అవదన్భక్తితత్పరాః ॥ ౧౬౮॥
 అనుగ్రహీతుం కః శక్తో భగవన్భవతా వినా ।
 త్వద్ధర్మనసుఖాన్నాన్యః కోఽపి కుత్రాప్యనుగ్రహః ॥ ౧౬౯॥
 తదద్య గలదఙ్జానా వయం తత్త్వావలోకనాత్ ।
 ప్రభవస్యధునా రూపముపదేష్టుం నిజం స్వయమ్ ॥ ౧౭౦॥
 ఇతి శ్రుత్వా వచస్తేషాం జగాద గిరిజాపతిః ।
 దన్తాంశురాశిఖః కుర్వన్మోహధాన్వతిరస్కృతిమ్ ॥ ౧౭౧॥
 మాం యే(తే) న జానతే కేచిత్పశుసంస్కారమోహితాః ।
 తే పాశవేష్టితాః శశ్వత్సృజ్చరన్తి కలేవరే ॥ ౧౭౨॥
 క్రూరైస్తపోభిర్వివిధైర్న తుష్యామి కదాచన ।
 భక్తయైవ ప్రకటిభూయ దదామి సతతం ఫలమ్ ॥ ౧౭౩॥
 మాయావన్తస్తు యే తేషాం మద్భక్తిర్న ప్రరోహతి ।
 తస్మాద్భక్తిప్రియో నిత్యమహం నాన్త్యత్ర సంశయః ॥ ౧౭౪॥
 సా షోడశవిధా భక్తిర్విధేయా మమ సాధుభిః ।
 శృణు సక్షేపతస్తస్యాః స్వరూపాణి ప్రకాశయే ॥ ౧౭౫॥
 అసాధ్యాన్తికతా సత్యం తుష్ట్యర్ద్రోహార్జవక్షమాః ।
 అహింసాశౌచవైరాగ్యసమతాః సజ్గవర్జనమ్ ॥ ౧౭౬॥
 సన్తోషాక్రోధకారుణ్యసత్పరిగ్రహతాస్తథా ।
 భేదాస్తస్యాః ప్రయత్నేన సేవనీయాః సమాహితైః ॥ ౧౭౭॥
 భక్తిమాహాత్మ్యమిత్యుక్తౌ భూయోఽపి పరమేశ్వరః ।
 యోగజ్ఞానే మహర్షీణాముపాదిశదశేషతః ॥ ౧౭౮॥

అథ బ్రహ్మప్రభృతయో దేవాస్తే చ మహర్షయః ।
 సమ్యాప్తజ్ఞానసర్వస్వాః సప్రమోదం బభాషిరే ॥ ౧౭౯ ॥
 అస్మాభిర్విజయః ప్రాప్తస్త్యస్తప్రసాదాన్మహేశ్వర ।
 ఏతేనైవావియోగః స్యాదిదానీమిహ దేహినామ్ ॥ ౧౮౦ ॥
 ఇత్యుక్తవత్సు దేవేషు స్తువత్సు చ మహేశ్వరమ్ ।
 జ్యోతీరూపం పరం ధామ తల్లిజ్ఞాత్స వ్యలోక్యత ॥ ౧౮౧ ॥
 సర్వాతిశాయి తత్రేజః పాతాలాత్ప్రభృతిస్థితి ।
 జహర కేషాం నాజ్ఞానం దర్శనాదేవ దూరతః ॥ ౧౮౨ ॥
 విస్మితేషు సమస్తేషు వీక్ష్య లింగం తదద్భుతమ్ ।
 అనుగ్రహపరాం వాణీమువాచ పరమేశ్వరః ॥ ౧౮౩ ॥
 అహమేవ పరం రూపమహమేవ పరః శివః ।
 అహమేవైవ లిజ్ఞాత్మా జ్యోతీరూపో వ్యవస్థితః ॥ ౧౮౪ ॥
 విష్ణునా సహ తే బ్రహ్మన్సర్గారమ్భే వివాదినః ।
 యదుజ్జగామ తల్లిజ్ఞం తదేవైతత్తమోపహమ్ ॥ ౧౮౫ ॥
 ఇదానీం ఘోరసంసారగతాగతవిధాయినామ్ ।
 ఏతన్మూర్త్యవతీర్ణోఽహం నృణామనుజిఘృక్షయా ॥ ౧౮౬ ॥
 యుష్మాభిర్విజయః ప్రాప్త ఇత్యుక్తం మద్విలోకనాత్ ।
 విజయేశ్వరనామైవ తత్ప్రసిద్ధ్యతు సర్వదా ॥ ౧౮౭ ॥
 ఏతల్లిజ్ఞం సదా పూజ్యం భక్తిమాస్థాయ దేహిభిః ।
 పరమాం గతిమేతేన ప్రాప్నువన్తి న సంశయః ॥ ౧౮౮ ॥
 వారాణస్యాం సదా స్థిత్యా బ్రహ్మహత్యా నివర్తతే ।
 శరీరిణాం నిమేషాత్తు విజయేశ్వరదర్శనాత్ ॥ ౧౮౯ ॥
 ఆగమేషు పురాణేషు శాస్త్రేష్వన్యత్ర వా పునః ।
 క్షేత్రాణి కథితాన్యేభ్యో విజయం క్షేత్రముత్తమమ్ ॥ ౧౯౦ ॥
 ఏవమత్ర మహాక్షేత్రే విజయేశ్వరనామని ।
 ఆకర్ణ్యతాం పరిచ్ఛేదం కథయామి యథావిధి ॥ ౧౯౧ ॥

పూర్వస్మిన్నుత్తరేణాపి వితస్తా పాపనాశినీ ।
 గమ్భిరా పశ్చిమే భాగే విశ్వవత్సపి దక్షిణే ॥ ౧౯౨॥
 యే సదా విజయేశానమర్చయన్తి యథావిధి ।
 తే తత్సాయుజ్యమాసాద్య దేహన్తే శివభాగినః ॥ ౧౯౩॥
 మన్తాదికమజానన్తస్తీర్థమాత్మైకభావితాః ।
 దేహన్తే క్షేత్రమాహత్యాత్సామీప్యం ప్రాప్నువన్తి చ ॥ ౧౯౪॥
 ప్రాణాన్తకాలే యః క్షేత్రమిదమాప్నోతి మానవః ।
 స తత్సాయుజ్యమాసాద్య భజతే గతిముత్తమామ్ ॥ ౧౯౫॥
 సురాలయే గృహే వాపి రథాయాం యత్ర తత్ర వా ।
 శుద్ధైష్యశుద్ధే వా స్థానే క్షేత్రమాహత్యముత్తమమ్ ॥ ౧౯౬॥
 అన్యేఽపి క్రిమికీటాద్యాస్తీర్థకృక్షిణరీసృపాః ।
 యేఽస్మిన్మియన్తే తేషాం స్యాదుత్కృష్టం జన్మ దేహినామ్ ॥ ౧౯౭॥
 నాస్తికవ్రతనిష్ఠానాం మిథ్యాజ్ఞానవిమోహినామ్ ।
 రాగద్వేషాభినిష్ఠానాం దమభవ్రతవిధాయినామ్ ॥ ౧౯౮॥
 అనాశ్రితవివేకానాం పాపానాం క్రూరకర్మణామ్ ।
 అత్ర ప్రమథ(థమ)కో నామ ప్రమథః స్థాప్యతే మయా ॥ ౧౯౯॥
 తేషాం మరణకాలే తు బ్రహ్మవిద్యాం పఠత్యసౌ ।
 అవ్యక్తరూపాన్తేనైవ తే ప్రాప్స్యన్త్యుత్తమాం గతిమ్ ॥ ౨౦౦॥
 విద్యాం కన్యాం సువర్ణం గామన్నం దీపం తథా శుభమ్ ।
 ఛత్రాది చాత్ర యో దద్యాత్స లోకానుత్తమాన్వృజేత్ ॥ ౨౦౧॥
 వైశాఖస్యాన్తదివసే తృతీయాయాం సితే తథా ।
 సజ్కాన్తావాత్సినే మాసి హ్యమావస్యాదినే శుభే ॥ ౨౦౨॥
 విశేషాద్విషువత్కాలే లిక్ష్మణే ధ్యేయః సదాశివః ।
 చంద్రాయుతసహస్రాభైః శోభనః పంచభిర్ముఖైః ॥ ౨౦౩॥
 సోమసూర్యాగ్నినయనో దశబాహుపలక్షితః ।
 స్ఫురచ్ఛీతాంశుశకలభాస్వజ్జాటతటావహః ॥ ౨౦౪॥
 నానారత్నచయాకీర్ణః కిరీటావలిమణ్ణితః ।
 భక్తానామభయం దాతుముద్యతో వరదః శివః ॥ ౨౦౫॥

ధనుః శరధరశ్చైవ మాతులుక్లౌవభాసితః ।
 కేయూరనూపురయుతో ముక్తాహారైః ప్రభాసితః ॥ ౨౦౬ ॥
 కర్పూరపూరరుచిరః కణ్ఠచ్ఛాయోపశోభితః ।
 తామూలప్రేరితముఖః సౌందర్యస్యైకమాస్పదమ్ ॥ ౨౦౭ ॥
 దివ్యవస్త్రపరీధానః సింహచర్మోపశోభితః ।
 కృపయా భక్తతోకస్య శిష్యార్థమివ సర్వదా ॥ ౨౦౮ ॥
 జపన్నజ్గుప్తతర్జన్యోరగ్రభాజాక్షమాలయా ।
 అనశ్వరం సుధారాశిమగ్నైః ప్రకటయన్నివ ॥ ౨౦౯ ॥
 అముత్ర లిజ్జే సతతం పూజ్యో ధ్యేయశ్చ భావితైః ।
 నిష్కలేనాపి రూపేణ భక్తానామస్మి మోచకః ॥ ౨౧౦ ॥
 భక్త్యైర్భోజ్యైశ్చ వివిధైర్ద్రవ్యైః పేయైశ్చ నిర్మలైః ।
 నైవేద్యైః పూజనీయోఽహం పుష్పధూపాదిభిర్వరైః ॥ ౨౧౧ ॥
 తదత్ర సర్వదా కార్యా భక్తిః సర్వార్థదాయినీ ।
 వితస్తాయామముత్రాస్తే తీర్థే విజయసంజ్ఞకమ్ ॥ ౨౧౨ ॥
 దశహస్తపరిచ్ఛిన్నం విజయేశస్య చాగ్రతః ।
 సదాశివపురాదేతదవతీర్ణం సుపావనమ్ ॥ ౨౧౩ ॥
 అస్మిన్నువర్ణకమలే దృశ్యతే భక్తిశాలిభిః ।
 స్వర్ణమీనాకృతిధరాస్త్రిష్ఠస్త్యత్ర గణాః సదా ॥ ౨౧౪ ॥
 అత్ర స్నాత్వా పూజనీయో భక్తానాం విజయేశ్వరః ।
 యత్పాపమన్యస్థానేషు క్రియతే యత్రకుత్రచిత్ ॥ ౨౧౫ ॥
 నివర్తతే తన్నిఃశేషం విజయేశ్వరదర్శనాత్ ।
 జన్మన్యముష్మిన్నథవా ప్రాక్షనం పాతకం కృతమ్ ॥ ౨౧౬ ॥
 క్షయం యాత్యస్య దేహస్య దర్శనాత్స్పర్శనాదపి ।
 యే శ్రీమద్విజయేశానమర్చయన్తి యథావిధి ॥ ౨౧౭ ॥
 రుద్రలోకావతీర్ణాస్తే రుద్రా ఏవ మహితలే ।
 యే లుభిమనసో విఘ్నమోహితా నార్చయన్త్యభుమ్ ॥ ౨౧౮ ॥
 తే ఘోరం నరకం యాన్తి సాహజ్కారా నరాధమాః ।

అత్ర క్షేత్రవరే లోభాత్కుక్కుత్యం విదధాతి యః ॥ ౨౧౯ ॥
 భోగం వినా న తస్య స్యాత్కర్మణః సంశయః క్వచిత్ ।
 ధనధాన్యసువర్ణాని యో హరత్యత్ర లోభతః ॥ ౨౨౦ ॥
 స మహారౌరవే వర్షలక్షమాస్తే నరాధమః ।
 నరకేషు చిరం స్థిత్యా కృకిలాసః ప్రజాయతే ॥ ౨౨౧ ॥
 శివదీక్షామవాప్యపి యోఽన్యదర్శనపూజకః ।
 ఉభయభ్రష్టతాం ప్రాప్య న కుత్రాపి న పూజ్యతే ॥ ౨౨౨ ॥
 శివప్రతిష్ఠాం కృత్వా యో నిర్వివేకో విమోహితః ।
 అన్యస్సూజయతే తస్య నరకే శాశ్వతీ స్థితిః ॥ ౨౨౩ ॥
 అసత్యవాదీ క్షేత్రేఽస్మిన్నపకర్తా పరస్య చ ।
 పరాపవాదీ గుర్వాదినిన్దకః శల్మలౌ వసేత్ ॥ ౨౨౪ ॥
 అథాత్ర దేవస్వాద్వాపి శ్వేతికామపి యో హరేత్ ।
 స స్థిత్యా నరకే ఘోరే కాంతారే పన్నగో భవేత్ ॥ ౨౨౫ ॥
 పుష్పం ఫలం తృణం వాపి దేవదేవస్య కల్పితమ్ ।
 యో హరత్యత్ర లోభేన స రౌరవమవాప్నుయాత్ ॥ ౨౨౬ ॥
 పరిత్యజ్య నిజాం పత్నీం పరదారాన్తరన్తి యే ।
 పతిత్వా లోహశఙ్కౌ తే జాయన్తే శలభా వనే ॥ ౨౨౭ ॥
 అత్ర పాపాని కురుతే యో ఘోరాణి విశేషతః ।
 స మహారౌరవే తిష్ఠేత్కల్పానామర్బుదం సదా ॥ ౨౨౮ ॥
 సూక్ష్మాణ్యుత్పత్తౌ పాపాని యో నిదధ్యాన్నరాధమః ।
 నరకేషు చిరం స్థిత్యా కృకిలాసః ప్రజాయతే ॥ ౨౨౯ ॥
 ఏవం క్షేత్రవరస్యాస్య ప్రభావః కేన వర్జ్యతే ।
 అహమేవ విజానామి తత్సేవ్యోఽయం మదర్థిభిః ॥ ౨౩౦ ॥
 అస్మిన్నాశ్వయుజే మాసే చతుర్దశ్యాం సితేతరే ।
 పక్షే సర్వాత్మనా పూజ్యో భుక్తిముక్తిఫలప్రదః ॥ ౨౩౧ ॥
 ఇతి కృత్వా మహాదేవో మహర్షీణామనుగ్రహమ్ ।
 కృపానిధిస్తత్ర తతః క్షణమాత్రాత్తిరోదధే ॥ ౨౩౨ ॥

అదృశ్యత్వమథ ప్రాప్తే మహాదేవే మహర్షయః ।
 పరం ప్రమోదమభజన్మజ్ఞానవినివర్తనాత్ ॥ ౨౩౩॥
 విష్ణుః శ్రీవిజయేశానమపూజయదథాదరాత్ ।
 తతో బ్రహ్మ సురౌఘశ్చ మహర్షినివహస్తథా ॥ ౨౩౪॥
 ఏవమత్ర మహాక్షేత్రే తతః ప్రభృతి సర్వదా ।
 జజ్వాల తత్పరం జ్యోతిర్జన్మమృత్యుజరాపహమ్ ॥ ౨౩౫॥
 యే జన్మసహస్రం తు విదధే దుష్కరం తపః ।
 అత్ర క్షేత్రే స లభతే మృత్యుం భూయో న జాయతే ॥ ౨౩౬॥
 అత ఏవేహ సర్వత్ర తిష్ఠన్యేవోత్తమోత్తమాః ।
 దేహస్తైః ప్యపరిచ్ఛిన్నా భవన్తి జ్ఞానభాగినః ॥ ౨౩౭॥
 అస్మిన్నేవ మహాక్షేత్రే శ్రీవర్షాఖ్యోఽవసద్గురుః ।
 మమాపి యః కరుణయా దీక్షాసంస్కారమాదధే ॥ ౨౩౮॥
 తదత్ర పరమేశానో దేవో జాగర్తి సర్వదా ।
 యమాలోక్య స సంసారో హేలయైవ విజీయతే ॥ ౨౩౯॥
 అత్రైవ భగవత్క్షేత్రే సేవార్థం పరమేశితుః ।
 తీర్థాణి సన్నిదధతే పరానుగ్రహణేచ్ఛయా ॥ ౨౪౦॥
 తథాహి చన్ద్రతీర్థేణ స్థితమత్ర మహాత్మనా ।
 తదమ్బు స్పృశతామస్త్రీ రాజసూయాదికం ఫలమ్ ॥ ౨౪౧॥
 త్రిసప్తకృత్వా క్షత్త్రాణి నిహత్య ప్రాప్తకిల్బిషః ।
 జామదగ్న్యోఽపి యత్నాన్నానాన్ప్రాప్తవాన్గతిముత్తమామ్ ॥ ౨౪౨॥
 వృత్రం ఛలేన హత్వేన్ద్రో లబ్ధవాన్దగ్ధతిం ఘనామ్ ।
 అత్ర స్నాత్వా నిజాం లక్ష్మీం లేభే సురవరార్చితామ్ ॥ ౨౪౩॥
 తదత్ర తీర్థం ప్రథమం హయపూర్వం కృతస్థితి ।
 గోసహస్రప్రదానస్య ఫలం యత్స్పర్శతో భవేత్ ॥ ౨౪౪॥
 అత్ర పంచతపో నామ తీర్థమస్తి మునీన్ప్రతి ।
 ప్రకటికృతమీశేన భూరిపాపక్షయావహమ్ ॥ ౨౪౫॥
 పాదోదకప్లవం నామ తీర్థమత్రైవ తిష్ఠతి ।

యదమ్బు స్పృశతో జన్తోరగ్నిష్టోమఫలం లభేత్ ॥ ౨౪౬ ॥

కులోద్వరణికాఖ్యా తు స్థితా సహ వితస్తయా ।

అత్ర స్నాత్వా జన్తైర్లభ్యమశ్వమేధక్రతోః ఫలమ్ ॥ ౨౪౭ ॥

తత్ర సుశ్రవనాగేన స్థీయతే పావనాత్మనా ।

హారీతస్వామినామాత్ర రవిర్నిత్యం వ్యవస్థితః ॥ ౨౪౮ ॥

అత్రైవ హి వితస్తాయా ఏకదేశే శుభావహమ్ ।

కపాలమోచనం నామ తీర్థం సిద్ధనిషేవితమ్ ॥ ౨౪౯ ॥

మాఘకృష్ణవతుర్దశ్యాం దయాలుర్విజితేన్ద్రియః ।

అత్ర స్నానేన లభతే మహాసత్రాజితం ఫలమ్ ॥ ౨౫౦ ॥

ఖణ్డపుచ్చస్య నాగస్య భవనం చాత్ర విద్యతే ।

యత్ర చాన్ధ్రాయణశతం స్నానాత్ప్రాప్నోతి మానవః ॥ ౨౫౧ ॥

మడవావర్తనాగోఽత్ర వితస్తామధ్యమాశ్రితః ।

స్నానేన మోచయత్యేవ పాతకాద్భూహలాన్నరాన్ ॥ ౨౫౨ ॥

అత్రైవ పశ్చాద్భాగేఽస్తి క్రోశమాత్ర శుభావహమ్ ।

అనస్తభవనం సిద్ధైరమరైః సునిషేవితమ్ ॥ ౨౫౩ ॥

స్నానం భాద్రపదే మాసే ప్రథమే దివసేఽత్ర యః ।

స జన్తుః ఫలమాప్నోతి క్రతోర్ద్వాదశవార్షికాత్ ॥ ౨౫౪ ॥

పాపసూదనమిత్యస్తి తీర్థమత్రాతిపావనమ్ ।

యథార్థనామా యత్స్నానాజ్ఞాయతే కాపి నిర్వృతిః ॥ ౨౫౫ ॥

అనస్తకార్కోటకయోర్హృదయోః పార్శ్వవర్తినీ ।

అచలాత్ర సరిత్తిష్ఠేదశ్వమేధఫలావహో ॥ ౨౫౬ ॥

ఉపమన్యుమునేర్యత్ర తపోధామ మనోరమమ్ ।

యత్ర సోమాఖ్యయా తీర్థం వ(ప్రప)న్నర్షిగణావృతమ్ ॥ ౨౫౭ ॥

మహాదేవో యత్ర తిష్ఠత్సుపమన్యుప్రతిష్ఠితః ।

అమావస్యా ససోమా చ సన్నిధానాయ కల్పతే ॥ ౨౫౮ ॥

సోమతీర్థస్యాస్తి పశ్చాత్సోమతీర్థం యదమ్భసా ।

సప్తమ్యాం భానవీయేఽహ్ని పుణ్యక్షేత్రే శుభం నృణామ్ ॥ ౨౫౯ ॥

నికటే తస్య పీతం చ వహ్నితీర్థం సదా స్థితమ్ ।
 యత్ర సాత్వా శ్రద్ధధానైరుత్కృష్టం ప్రాప్యతే ఫలమ్ ॥ ౨౬౦॥
 అష్టాశీతిసహస్రాణి గృహస్థాశ్రమసేవినామ్ ।
 మునీనామఖిలాన్ధర్మాన్సమృగవర్తయితుం భువి ॥ ౨౬౧॥
 అఫలాకాఙ్క్షిణాం నిత్యం ధ్యాయినాం పరమం పదమ్ ।
 ఆసీదత్రైవ తుష్టస్య ప్రసాదాత్పరమేశితుః ॥ ౨౬౨॥
 ముక్తిం క్రమేణ చ ప్రాపుర్ముక్తిసంస్థం తతః స్మృతమ్ ।
 భగవన్భువనత్రాణసమర్థో భోగమోక్షదః ॥ ౨౬౩॥
 లిఙ్గాకృతిర్భరద్వాజమునీంద్రిణ ప్రతిష్ఠితః ।
 జ్యేష్ఠకృష్ణచతుర్దశ్యామచిరాత్సర్వసిద్ధిదః ॥ ౨౬౪॥
 యత్ర ప్రచేతా విదధే సత్తం ద్వాదశవార్షికమ్ ।
 తత్సానమత్ర సత్త్రాఖ్యవ్యాఖ్యయైవ ప్రసిద్ధ్యతి ॥ ౨౬౫॥
 శ్రేష్ఠా గణేవ సరసాం శచీవ మృగచక్షుపామ్ ।
 శబ్దవిద్యేవ విద్యానాం పుణ్యారణ్యం భువామసౌ ॥ ౨౬౬॥
 నానయా స్పర్థతే జాతు కురుక్షేత్రాది కిఞ్చన ।
 ఆత్ర స్వయం మహాదేవో దేవ్యా సహ దివానిశమ్ ॥ ౨౬౭॥
 క్రీడతి స్వేచ్ఛయా తస్మాన్నాన్యత్ర స్థానమీదృశమ్ ।
 శ్రీమద్విజయమాహాతమ్యం య ఇమం పఠతి స్వయమ్ ॥ ౨౬౮॥
 వ్యాఖ్యాపయేద్వా స కృతీ ప్రాక్కర్మభ్యో విముచ్యతే ।
 రాగో ద్వేషస్తథా లోభో మోహః క్రోధాభిధస్తథా ॥ ౨౬౯॥
 ఆలస్యం మమతా దమ్భశ్చేతి విఘ్నాష్టకం స్మృతమ్ ।
 తేనైతత్క్షేత్రమతులం పరివారయతేన తు ॥ ౨౭౦॥
 వ్యాప్తం న బాధతే జన్తుం శివభక్తిపరాయణమ్ ।
 యేషాం తు శాఙ్కరీ భక్తిః సచ్చాస్త్రనిరతాత్మనామ్ ॥ ౨౭౧॥
 సద్గురూపాసకానాం చ తేషాం విఘ్నభయం కుతః ।
 యే సదాశివసిద్ధాన్తభావనాః శుచిబుద్ధయః ॥ ౨౭౨॥
 యోగాభ్యాసప్రసక్తాశ్చ తేషాం విఘ్నభయం కుతః ।

నాస్తికా దామిభాకాః ఋద్రాః శిశ్నోదరపరాయణాః ॥ ౨౭౩॥

వజ్రాకాః కుచరిత్రాశ్చ తే విఘ్నేః పరిపీడితాః ।

తస్మాద్విఘ్నాన్వినిశ్చిత్త్య ప్రార్థనీయో మహేశ్వరః ॥ ౨౭౪॥

ఇదమచలంసుతాపతేశ్చరిత్రం సపది విలోక్య సమగ్రమత్ర సంతః ।

విదధతు దృఢభక్తివాసనాభిర్నసతరఘోర(భవోత్త)తాపశాన్త్యై(న్దిమ్) ॥ ౨౭౫॥

ఇతి శ్రీమహామహేశ్వరజయద్రథవిరచితే హరచరితచిన్తామణౌ విజయేశ్వరావతారో నామ
దశమః ప్రకాశః ॥ ౧౦॥

౧౧. ఏకాదశః ప్రకాశః - పిఙ్గలేశ్వరావతారవర్ణనం ।

ఓం నమః శివాయ ।

సోఽయం బోధహుతాశనో విమలితానల్పస్వతేజోభరో

విచ్ఛాయత్వముపైతి మే శివ తవానుగ్రాహకస్సాగ్రతః ।

స్వం లిఙ్గం తదుదఙ్చాయస్వ భగవన్నూర్ణాద్వయాత్మ స్వయం

యేనాయాస్యతి నాథ కారణగణావశ్యోపజీవ్యాం దశామ్ ॥ ౧॥

జగద్దాహకమప్యగ్నేస్తేజో మ్లాయతి జాతుచిత్ ।

అమ్లానం పునరేకస్య శమోఽభిర్విశోపకారిణః ॥ ౨॥

కదాచిద్భృగుణా శస్త్రః పరిక్షీణాస్త్రసౌష్ఠవః ।

వహ్నిరారాధయామాస తపసా పరమేశ్వరమ్ ॥ ౩॥

కృతస్నానో నిరాహారోఽనుధ్యాయన్మనసా శివమ్ ।

సంవత్సరసహస్రం స చకార విషమం తపః ॥ ౪॥

అథ తత్తపసా తేన చిరకాలప్రవర్తినా ।

త్రైలోక్యం దగ్ధమారబ్ధం కల్పాన్తభయదాయినా ॥ ౫॥

బ్రహ్మవిష్ణుప్రభృతయో వీక్ష్య తస్యోత్కటం తపః ।

త్రైలోక్యదాహసన్త్రాసాద్ధ్యాయతి స్మ మహేశ్వరమ్ ॥ ౬॥

అస్మిన్నవసరే దేవస్తం జ్ఞాత్వా స్థిరనిశ్చయమ్ ।

పాతాలగర్భాదుద్భూతం జ్ఞాత్వామాలావిభూషితమ్ ॥ ౭॥

పిఙ్గాఖ్యం పిఙ్గకేశం చ పిఙ్గలం వీక్ష్య తం ప్రభుమ్ ।

అథాస్త్రః పరమాం ప్రీతిం ప్రణనామ విభావసుః ॥ ౮॥

అతో జగాద భగవాన్కరుణారసనిర్భరః ।
 తవ పావక తుష్టోఽహమభీష్టం ప్రార్థ్యతామితి ॥ ౯॥
 తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా ప్రమోదాన్వితమానసః ।
 అబ్రవీత్పావకో భూమిం సుచిరం శిరసా స్పృశన్ ॥ ౧౦॥
 ఇయతాం జగతామేకస్త్వం కారణముమాపతిః ।
 త్వత్పాదధూలిసమృక్కాదబ్రహ్మాద్యాః ప్రభవన్తి చ ॥ ౧౧॥
 మహాదేవ నమస్తేఽస్తు పశ్చాత్కృత్యవిధాయినే ।
 మునిశాపాన్మయా ప్రాప్తో నాథ తేజఃపరిక్షయః ।
 ఆరాధయామి విధినా త్వామేవ పరమేశ్వరమ్ ॥ ౧౨॥
 ఇత్యుక్తే వహ్నినా దేవో జగాద మధురం వచః ।
 దంతాంశువీచిభిః శాపకాలుష్యం శమయన్నివ ॥ ౧౩॥
 సర్వభక్షో భవేతి త్వామశపద్యన్మహామునిః ।
 తచ్ఛాపం విరమత్వద్య మామాశ్రితవత్తవ ॥ ౧౪॥
 సమగ్రలోకపూజ్యస్త్యం మద్వాక్యాదభవ పావక ।
 హుతాశనత్వమాప్నోషి పరాం శుద్ధిముపాగతః ॥ ౧౫॥
 అధ్వరేషు భవద్యక్తే మన్తపూతం యదిజ్యతే ।
 తద్గ్రహీష్యన్తి సర్వేఽపి దేవాః పీయూషవత్సదా ॥ ౧౬॥
 శ్రుతిస్మృత్యుదితం యద్వా ద్విజైః కర్మ విధీయతే ।
 తత్సర్వం పూర్ణతామేతి న జాతు భవతా వినా ॥ ౧౭॥
 ఏవం తీర్థం మయా వహ్ని త్వదర్థమవతారితమ్ ।
 వితస్తాయాః ప్రదేశేఽస్మిన్నశేషదురితాపహమ్ ॥ ౧౮॥
 లభస్వ సమృతి నిజం తేజః ప్రాచ్యాతిశాయీ చ ।
 వరం కమన్యం దాస్యామి వద వహ్ని విశేషతః ॥ ౧౯॥
 ఇతి దేవస్య వచనం శ్రుత్వా తేజోమయోఽభవత్ ।
 విరచయ్యాజ్ఞాలిం మౌలావభాషత హుతాశనః ॥ ౨౦॥
 నాథేనానుగృహీతోఽహం తపః ఫలితమద్య మే ।
 తదిదాసీం భవత్యేవ భక్తిమిచ్ఛామి శాశ్వతీమ్ ॥ ౨౧॥

ఇహ పిఙ్గలరూపస్తవమవతీర్ణో మహేశ్వర ।
 సన్నిధత్స్వ తదత్రైవ సర్వలోకానుకమృతాయా ॥ ౨౨॥
 త్వయైవ దేవ కారుణ్యాద్యతీర్థమవతారితమ్ ।
 నిత్యం సన్నిహితం లోకం మన్నామైవ ప్రసిధ్యతు ॥ ౨౩॥
 ఇతి వహ్నిర్వచస్తస్య ప్రతిపద్య మహేశ్వరః ।
 సన్నిధతే స్మ సతతం పూజయామాస చానలః ॥ ౨౪॥
 అస్మిన్నవసరే దేవాః పురస్తరపురఃసరాః ।
 అపూజయన్త తం గాఢభక్తయః పరమేశ్వరమ్ ॥ ౨౫॥
 స్నాత్వా పావకత్తిరే తే పూజయిత్వా చ తం ప్రభుమ్ ।
 అభ్యభాషన్త సన్తుష్టాః శివభక్తం హుతాశనమ్ ॥ ౨౬॥
 జగత్ప్రవిత్రితం వహ్ని శివభక్తిమతా త్వయా ।
 యేనావతారితం తీర్థం తోషితశ్చ మహేశ్వరః ॥ ౨౭॥
 స్నాత్వా పావకత్తిరేఽస్మిన్వైః సన్తుష్టః పిఙ్గలేశ్వరః ।
 రాజసూయస్య యజ్ఞస్య లభన్తే మానవాః ఫలమ్ ॥ ౨౮॥
 అత్ర కృష్ణవతుర్దశ్యాం నభన్యే మాసి యే నరాః ।
 తీర్థే స్నాత్వాచయస్తీశం తే మృతాః శివభాగినః ॥ ౨౯॥
 త్రైలోక్యే యాని తీర్థాని నివసన్తి సహస్రశః ।
 తాన్యత్ర సన్నిధతే దినేఽస్మిన్నితి నిశ్చయః ॥ ౩౦॥
 పితౄణామత్ర యః శ్రాద్ధం విధతే శ్రద్ధయాన్వితః ।
 తస్య తే తృప్తిమాసాద్య పరితుష్యన్తి సర్వదా ॥ ౩౧॥
 అత్ర యః సర్వదా స్నాత్వా పూజయేత్పిఙ్గలేశ్వరమ్ ।
 స దుష్కర్మాణి సన్త్యజ్య లభతే గతిముత్తమామ్ ॥ ౩౨॥
 ఇత్యుక్త్వా నిర్జరాః సర్వే నన్దన్తో వహ్నినా సహ ।
 అగమన్స్వపురాణ్యేవ వన్దిత్వా పిఙ్గలేశ్వరమ్ ॥ ౩౩॥
 తస్మాత్కాలాత్ప్రభృత్యేష స్వయమేవ మహేశ్వరః ।
 పిఙ్గలేశ్వరరూపేణ భక్తాన్మోచయితుం స్థితః ॥ ౩౪॥
 త్రిభువనమనుగృహ్ణతో మహేశా-

తృథయత కోఽస్తి కృపాపరః పరోఽస్మిన్ ।

బహుభిరవతీర్య విగ్రహార్యో

దలయతి భక్తిమతాం విమోహనిద్రామ్ ॥ ౩౫॥

ఇతి శ్రీమహామాహేశ్వరజయద్రథవిరచితే హరచరితచింతామణౌ పిఙ్గలేశ్వరావతారవర్ణనం
నామైకాదశః ప్రకాశః ॥ ౧౧॥

౧౨. ద్వాదశః ప్రకాశః - వితస్తావతారః ।

ఓం నమః శివాయ ।

త్వామశ్రిత్య మునిర్మహేశ్వర చిరం యామర్థయత్యాదరా-

ద్వ్యక్తావ్యక్తతయా ప్రకాశితవతో యా స్వేచ్ఛయావస్థితమ్ ।

కుర్వాణా మలహానిమద్వయరసస్యన్దిన్యసౌ సర్వదా

శక్తిస్తే స్వయమేవ సంవిదసమాం శుద్ధిం విధత్తాం మమ ॥ ౧॥

యో యమర్థయతే తస్య తద్దత్తే కల్పపాదపః ।

ఏవం వరయతి తీవ్రే బహవః పూర్ణవాఙ్మతాః ॥ ౨॥

సతీదేశస్థితాఙ్జాన్తాన్పుద్గర్తుం జాతుః కశ్యపః ।

ఆరాధయామాస చిరం మహాదేవం సమాధినా ॥ ౩॥

ప్రసన్నే చ మహాదేవే యాచతే స్మ మహామునిః ।

అస్మిన్నేశే నదీ కాచిత్పవిత్రోత్పాద్యతామితి ॥ ౪॥

అఙ్గీకృత్య వరం తస్య జగద గిరిజాం హరః ।

నదీరూపా సతీ దేశం పునీహి రభసాదితి ॥ ౫॥

సా శమ్భోర్వచసా కృత్వా నదీరూపం రసాతలే ।

న చ తత్యాజ తద్దేహం క్రమశ్చిత్రోఽయమైశ్వరః ॥ ౬॥

నదీరూపా చిరమసావభూత్పాలవర్తినీ ।

దైత్యానుద్ధరతా భూమిం ముచ్యతే స్మ చ విష్ణునా ॥ ౭॥

వితస్తిపరిమాణాం తాం దృష్ట్వా తత్ర జనార్దనః ।

పాపక్షయావహం దేవీం జగద వినయాన్వితః ॥ ౮॥

వితస్తిరూపా త్వం దేవీ వితస్తితి శుభావహా ।

సమగ్రదేవగన్ధర్వసిద్ధదానవపూజితా ॥ ౯ ॥
 తదేహి దేవి భూలోకం పవిత్రయ చరాచరమ్ ।
 త్వత్స్మర్మాన్మాదృశస్యాపి సమ్మన్నా కృతకృత్యతా ॥ ౧౦ ॥
 ఇత్థం స్తుతాపి న యదా సా జగామ రసాతలాత్ ।
 తదా విష్ణుర్మహేశస్య తదవృత్తాంతం న్యవేదయత్ ॥ ౧౧ ॥
 ఆస్మిన్నవసరే సోఽపి కశ్యపో విదధే తపః ।
 మహాదేవ పవిత్రా మే నదీ నిర్మీయతామితి ॥ ౧౨ ॥
 తపస్యంతం మునిం వీక్ష్య తదానీం పరమేశ్వరః ।
 నిశితేన త్రిశూలేన గిరేః శృంగం వ్యధారయత్ ॥ ౧౩ ॥
 సురగన్ధర్వముక్తేషు ప్రసవేషు నభస్తలాత్ ।
 నిపతత్స్వసకృద్భూమౌ కమ్పితాయాం చ సర్వతః ॥ ౧౪ ॥
 సా తద్భిలపథేనాథ నిర్జగామోత్తమా నదీ ।
 అమృతకణైర్విభిన్నస్త్రీ పాపసంఘం శరీరిణామ్ ॥ ౧౫ ॥
 అనుజగ్రాహ సా తత్ర నీలాఖ్యం భుజగేశ్వరమ్ ।
 యత్ర స్నాత్వా భవేజ్జన్తుర్హతనిఃశేషపాతకః ॥ ౧౬ ॥
 నీలకణ్ఠం వితస్తాఖ్యం శూలఘాతమితి త్రిభిః ।
 అభిధానం ప్రసిద్ధం తదద్యాపి విలముత్తమమ్ ॥ ౧౭ ॥
 పరిశుద్ధప్రభావోఽపి తత్రైవాద్యాపి దృశ్యతే ।
 యదశుద్ధా ఉత్సవస్తే మజ్జన్తి శుచయస్తథా ॥ ౧౮ ॥
 అథ తాం పార్వతీం దేవీం నదీత్వేన వ్యవస్థితామ్ ।
 ఆసాద్య కశ్యపమునిస్తపః కృత్వా న్యవర్తత ॥ ౧౯ ॥
 పాపినోఽపి నరాః సర్వే యయుస్తామభితో నదీమ్ ।
 సా తాన్వీక్ష్య వహన్తి చ యోజనాత్తిరోదధే ॥ ౨౦ ॥
 రసాతలప్రవిష్టాం చ తాం పశ్యన్నథ కశ్యపః ।
 చిరమారాధయాశ్చక్రే తపోభిః శివభావితః ॥ ౨౧ ॥
 మహార్షేస్తపసా తేన తదానీం పరితుష్టయా ।
 పశ్చాహస్తస్య భవనాత్సముత్తస్థే వితస్తయా ॥ ౨౨ ॥

అత్ర దుర్వారసంసారపఞ్చ(జ్ఞ)ప్రజ్ఞాలనేచ్ఛయా ।
 అనేవత వ్యాసమునిర్వితస్తాం తపసా చిరాత్ ॥ ౨౩॥
 గోసహస్రప్రదానేన యత్ఫలం లభతే నరః ।
 అప్నోతి తత్కీటిగుణం తత్ర స్నానేన భావితః ॥ ౨౪॥
 తతో వినిర్గతా మ్రూరాన్నాత్మకామాన్వితోక్య సా ।
 పునరప్యగమద్దేవీ నదీమూర్తిరదృశ్యతామ్ ॥ ౨౫॥
 ఆరాధ్యమానా భూయోఽపి కశ్యపేన మహాత్మనా ।
 కోశమాత్రాద్విసుస్రావ యత్ర దేశః స విస్రవః ॥ ౨౬॥
 వాజి(జ)పేయసహస్రస్య యత్ఫలం పరికీర్తితమ్ ।
 తదేవ తత్ర స్నానేన లభతే భావితో నరః ।
 శరీరాన్తే చ లభతే వైష్ణవం పదముత్తమమ్ ॥ ౨౭॥
 నరసింహశ్రమాద్దేశాన్నిర్గచ్ఛన్తి శుభావహా ।
 బ్రహ్మఘ్నైర్దారుణైర్దృష్టా భూయోఽప్యన్తరథీయత ॥ ౨౮॥
 తాం విలోక్య నదీం తత్ర ప్రవిశన్తిం రసాతలమ్ ।
 విషణ్ణః కశ్యపమునిః సామ్యర్థనమభాషత ॥ ౨౯॥
 నమో నమస్తే మాతస్తే త్వాం నౌమి హిమవత్సుతామ్ ।
 విధేహి కరుణాం దేవి రుద్రసంపూర్కపావనే ॥ ౩౦॥
 యైర్వైరమ్బు తవ స్పృష్టం వితస్తే భావితాత్మభిః ।
 ప్రాప్నువన్త్యచిరాదేవ సర్వాభిలషితాని తే ॥ ౩౧॥
 పాపినాముపకారాయ మయా త్వమవతారితా ।
 భూయో భూయోఽపి తన్మాతర్విముఖీ వర్తసే కథమ్ ॥ ౩౨॥
 శక్తిత్రైతమలం ఫలాత్కలయతా జ్ఞానత్రిశులేన యా
 మూర్ధం ప్రాపితవాన్తలేన భగవానాకృష్య పాతాలతః ।
 వ్యక్తవ్యక్తతయా ప్రకాశితవతీ స్వాతన్త్ర్యలీలాయితం
 పూర్ణానుగ్రహసమ్పదే భవతు సా దేవీ వితస్తా మమ ॥ ౩౩॥
 ఇతి తేన స్తుతా దేవీ తదానీం సహసోద్యయౌ ।
 హరన్తీ దర్శనేనాపి దురితాని శరీరిణామ్ ॥ ౩౪॥
 లక్ష్మీమపి తతో విష్ణుర్నదీత్వేన వ్యసరజయత్ ।

సా విశోకా చ సమృన్నా వితస్తాస్పర్శమాత్రతః ॥ ౩౫॥

క్రికీటా సా దితిస్తత్ర చతుర్వేదీతి సాపగా ।

అన్యగాత్పార్వతీం దేవీం వితస్తారూపమాశ్రితామ్ ॥ ౩౬॥

రాజసూయఫలం తత్ర స్నాత్వా ప్రాప్నోతి మానవః ।

ఏకత్రాస్తీ వితస్తాయాం తీర్థ పాదప్లవాభిధమ్ ॥ ౩౭॥

పుణ్యం శ్రీవిజయక్షేత్రే సర్వకిల్బిషనాశనమ్ ।

ఏకదేశే చ తత్రైవ ఖగ్గం జాలితవాన్తరః ॥ ౩౮॥

అనేకరాక్షసక్షోదప్రసరద్రుధిరారుణమ్ ।

శబ్దేనైవ మహామోహం లునీతే భావితాత్మనామ్ ॥ ౩౯॥

సిన్ధుసమృద్ధినీ యత్ర వితస్తా వర్తతే నదీ ।

సభస్యపూర్ణిమాకాలే తత్ర తీర్థాని కోటిశః ॥ ౪౦॥

తీర్థానాం కోటయః షష్టిరేవ్యశ్చ బ్రహ్మణా సహ ।

తత్రాత్మానం పావయన్తి స్నాత్వాస్మిన్దివసే సదా ॥ ౪౧॥

ఏవమస్మిన్దివే పూజ్యా వితస్తా భావితాత్మభిః ।

స్యాదాశ్వయుజమాసస్య ప్రథమేఽహ్నోప్యయం క్రమః ॥ ౪౨॥

వరాహక్షేత్రమాసాద్య సా ధునీతే శరీరిణః ।

యస్తత్ర స్నాతి దేహాన్తే స విష్ణుర్నాత్ర సంశయః ॥ ౪౩॥

కృష్ణయా సజ్గతి కృత్వా నదీ భువనపావనీ ।

మధ్యదేశే చన్ద్రభాగా పవిత్రయతి వారిభిః ॥ ౪౪॥

భోగప్రస్థమతిక్రమ్య జాహ్నువీ సహవాహినీ ।

బృహత్సిన్ధ్యాఖ్యాయా లోకాన్పవిత్రయతి సాదరాత్ ॥ ౪౫॥

వినిర్గతా సిన్ధుదేశాద్విత్తంతేతి ప్రకీర్తితా ।

ప్రవిష్టా జలధిం దేవీ రుద్రస్య దయితా నదీ ॥ ౪౬॥

నభస్యశుక్లపక్షే సా త్రయోదశ్యాం వినిర్గయౌ ।

అవతారదేనే తస్మాత్పూజనీయా శుభావహః ॥ ౪౭॥

అత్ర తిష్ఠన్తి తీర్థాని ద్వాదశాంగులమాత్రతః ।

తస్మాద్విత్తంతా పూజ్యేయం నిఃశేషదురితాపహా ॥ ౪౮॥

ఉత్తరాం దిశమాశ్రిత్య గతేత్సుత్తరజాహ్నువీ ।
 సా యత్ర పూర్వాభిముఖీ తత్ర స్నాతవ్యమాదరాత్ ॥ ౪౯॥

ప్రాణప్రయాణకాలే యైర్వైతస్తం పీయతే పయః ।
 తే శక్రలోకమాసాద్య భోగానాసాదయన్త్యలమ్ ॥ ౫౦॥

యజ్ఞైర్న దక్షిణావద్భిస్తుప్యన్తి పితరస్తథా ।
 యథా వైతస్తసలిలప్రదానేన శుభాత్మనామ్ ॥ ౫౧॥

వితస్తాశీకరాద్ద్రేణ స్పృశ్యతే పవనేన యః ।
 న కదాచిత్స లభతే యాతనా సజ్జతివ్యథామ్ ॥ ౫౨॥

నిత్యమేవ పవిత్రేయం నదీ యద్యపి కీర్తితా ।
 శుక్లపక్షత్రయోదశ్యాం ప్రతిమాసం పునరభ్యుశమ్ ॥ ౫౩॥

పాపం దశసు మాసేషు యద్యత్ప్రకురుతే నరః ।
 మాఘషాల్మణ(న)యోః స్నానాత్తత్సన్నాశయతే హతాత్ ॥ ౫౪॥

మునినా కశ్యపేనేత్య దేవీయమవతారితా ।
 కరోతి స్పర్శమాత్రేణ వితస్తానుగ్రహం నృణామ్ ॥ ౫౫॥

నిఖిలజగదనుగ్రహాయ శమోఽభిః
 ప్రసరతి శక్తిరనశ్వరస్వరూపా ।
 ఇతి సపది చిరం విచారయన్తో
 వితతథియో న తతః పరం స్తువన్తి ॥ ౫౬॥

ఇతి శ్రీమహామాహేశ్వరజయద్రథవిరచితే హరచరితచింతామణౌ వితస్తావతారో నామ
 ద్వాదశః ప్రకాశః ॥ ౧౨॥

౧౩. త్రయోదశః ప్రకాశః - స్వయమ్భూనాథావతారః ।

ఓం నమో భైరవాయ ।
 ఏతద్వేదవేద్యవేదనమయం దగ్ధ్వా పురాణాం త్రయం
 పూర్ణాద్వైతహుతాశనేన శమయన్మాయామయోపద్రవమ్ ।
 జ్వాలాలింగితయా స్ఫురజ్జగదనుగ్రాహీ స్వయమ్భూరసౌ
 దేవః సమృత్తి భాసతాం మమ పరాముల్లాసయన్నిర్వృతిమ్ ॥ ౧॥

యః సేవతే మహాదేవం తస్య సిద్ధిః కరగ్రగా ।
 తదవజ్ఞాపరాణాం చ విపత్తిః పురతః స్థితా ॥ ౨॥
 అభూవన్నద్భుతారమ్భాస్త్రయః పూర్వం నిశాచరాః ।
 విద్యున్నాతీ తారకాఖ్యః కమలాఖ్యశ్చ దుర్జయః ॥ ౩॥
 తే త్రయోఽపి త్రిజగతీం విజేతుం వ్యవసాయినః ।
 బహూని యుగలక్షాణి తపస్తీత్రం వితేనిరే ॥ ౪॥
 యథాయథం తపో ఘోరం తేషు కుర్వతు సమ్భ్రమాత్ ।
 ఆవిర్భూయ చతుర్వక్త్రః ప్రసన్న ఇదమబ్రవీత్ ॥ ౫॥
 అహం ప్రసన్నో యుష్మాకం వరం ప్రార్థ(సమ్ప్రార్థ్య)తాం చిరమ్ ।
 నివర్తతాం తపశ్చర్యాసిద్ధిం వః సాధయామ్యహమ్ ॥ ౬॥
 ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వా ప్రసాదం సముపేయుషః ।
 వరమభ్యర్థయామాసుర్దానవాః స్థిరనిశ్చయాః ॥ ౭॥
 అశేషభువనేశత్వం దేహి నో జలజాసన ।
 అజేయా అమరాశ్చాపి భూయాస్మ భవదాజ్ఞయా ॥ ౮॥
 ఇత్థమభ్యర్థయత్స్వేషు విశోపద్రవకామ్యయా ।
 సాన్త్యయన్మధురైర్వాక్యైరువాచ కమలాసనః ॥ ౯॥
 ఏవంవిధం వరం దాతుం కః శక్నోతి మహాసురాః ।
 జన్మమృత్యుమయః కాయో నామరత్వాయ కల్పతే ॥ ౧౦॥
 గృహీత కారణం తస్మాన్మరణం ప్రతి దానవాః ।
 భువనాధిపతిత్వం తు దాతుం సామర్థ్యమస్తి మే ॥ ౧౧॥
 ఇత్యుక్తే బ్రహ్మణా తేఽపి సమ్మన్త్య కవినా సహ ।
 దానవాః ప్రార్థయన్తే స్మ తీవ్రస్య తపసః ఫలమ్ ॥ ౧౨॥
 పురాణి కామరూపాణి కామచారీణి దేహి నః ।
 నానారూపవిచిత్రాణి శ్రీణి లోకేషు చ త్రిషు ॥ ౧౩॥
 దివ్యవర్షసహస్రేణ మిలిత్వైతత్పురత్రయమ్ ।
 నిమేషమాత్రం పురతః పృథగ్స్పృత్తి కరోతు చ ॥ ౧౪॥
 ఏతస్మిన్నేవ సమయే యదైకేన శరేణ చ ।
 వేధ్యామహే తదా లోకో యది తిష్ఠేద్ద్యిశశ్శుకరః ॥ ౧౫॥

ఉదేతు మృత్యురస్మాకం బలాత్పజ్కేరుహాసన ।
 అన్యథా విభవః ప్రజ్ఞా బలమాయుః ప్రవర్ధతామ్ ॥ ౧౬ ॥
 ఇత్థం మనోరథం తేషాం విరిక్తిః ప్రత్యపద్యత ।
 కిం కిం న తపసా సాధ్యం దృఢనిశ్చయచేతసా ॥ ౧౭ ॥
 అథ ప్రాప్తవరాస్విక్ష్య శుక్రస్తాన్నమభాషత ।
 కిం కిం న సిద్ధం భవతామధునా కథయామి తత్ ॥ ౧౮ ॥
 కృతం తపస్తీవ్రతరం సమ్పదాసాదితాప్యసౌ ।
 తామేవ తు ద్రథయితుం శ్రూయతాం వచనం మమ ॥ ౧౯ ॥
 అమి బ్రహ్మాదయో లోకే యన్నియత్యవలమ్బినః ।
 స ఏవ శక్కురో దేవః శరణం పరికల్ప్యతామ్ ॥ ౨౦ ॥
 తపసా విద్యయా దానమహిమ్నా స చ నాప్యతే ।
 భక్తిమాత్రేణ లభ్యస్తు మహాకారుణికః శివః ॥ ౨౧ ॥
 తత్సర్వదా పూజయధ్వం శివలిక్ష్ణాని భావితాః ।
 అన్యథా నాశమాప్నోతి సమ్పదిత్యవధార్యతామ్ ॥ ౨౨ ॥
 అహో లింగస్య మాహాత్మ్యం యదభ్యర్థ్య పితామహాః ।
 సమస్తే పృథివీతత్త్వే పతిభావమవాప్తవాన్ ॥ ౨౩ ॥
 పూజయిత్వా మహాదేవలింగం సతతమచ్యుతః ।
 ఆయం ప్రభవతి స్థిత్యై లక్ష్మీం చ లభతే స్థిరామ్ ॥ ౨౪ ॥
 సామాన్యదేహినో లింగం ధ్యాయంతః పారమేశ్వరమ్ ।
 ఇన్ద్రాద్యా లోకపాలతవం ప్రాప్య హృష్యన్తి సర్వతః ॥ ౨౫ ॥
 కిమన్యదుచ్యతే తస్మాన్న స్యాలిక్ష్ణార్చనార్గతః ।
 ఆలభ్యోఽపి మహాదేవస్తావతా కరగోచరే ॥ ౨౬ ॥
 ఇత్యుక్తాః బహుశస్తేషాం శుక్రో మణిసముద్గతః ।
 ఏషా గతిర్మయాపీతి శివలింగమదర్శయత్ ॥ ౨౭ ॥
 తే దానవేన్ద్రాస్తద్వాణీమగృహ్ణాన్నిజమూర్ధని ।
 ప్రణమ్య శివలింగం చ మయేన సమమబ్రువన్ ॥ ౨౮ ॥

అద్యప్రభృతి సర్వేషాం గతిరస్మాకమీశ్వరః ।
 యదిచ్ఛామనువర్తన్తే బ్రహ్మవిష్ణోద్వదయః సురాః ॥ ౨౯॥
 కిం బ్రహ్మణా ప్రసన్నేన తపోభిః కిం చ తాద్భుతైః ।
 ప్రాప్తమద్వైవ సర్వం నః శివలిక్ష్ణావలోకనాత్ ॥ ౩౦॥
 ధన్యః స భగవాన్బ్రహ్మ యశ్చతుర్భిర్ముఖాముఖజైః ।
 జపన్నదా మహాదేవలిక్ష్ణం కారణతాం గతః ॥ ౩౧॥
 శ్లాఘ్యః స కేశవో యేన చతుర్భిః పావనైః కరైః ।
 నిత్యం సమర్చ్యతే లిక్ష్ణం శివభక్తివిధాయినా ॥ ౩౨॥
 మాన్యః సురేంద్రో యో నేత్రసహస్రేణ దివానిశమ్ ।
 ధ్యాయత్యనన్యహృదయో భగవల్లిక్ష్ణమాదరాత్ ॥ ౩౩॥
 వలీయసా హి మోహేన వయం నూనం విడమ్భితాః ।
 యదధ్యాపి మహాదేవలిక్ష్ణనామాపి న శ్రుతమ్ ॥ ౩౪॥
 గతే తదనుబంధః క ఇదానీం తు కదాచన ।
 మా భూయాద్భగవల్లిక్ష్ణవైముఖ్యం నః కదాచన ॥ ౩౫॥
 ఇత్యుక్త్వా దానవేంద్రాస్తే మయశ్చ శివభావితః ।
 భగవల్లిక్ష్ణపూజాయామభవన్మాథనిశ్చయాః ॥ ౩౬॥
 తదా ప్రభృతి తే సర్వే లిక్ష్ణార్చనపరాయణాః ।
 మనసా కర్మణా వాచా తస్థుః శివకథామయాః ॥ ౩౭॥
 ఏవం గతే వహౌ కాలే తానాక్రమణతత్పరాన్ ।
 అవధార్య సురా జగ్ముః సమస్తాః కమలాసనమ్ ॥ ౩౮॥
 తస్మై నివేదయామాసుః సురా దానవజం భయమ్ ।
 బ్రహ్మాదయో మహాదేవం శరణం సముపస్థితాః ॥ ౩౯॥
 వాచా గర్గదయా దృష్ట్యా చాస్తునిర్జరపూర్ణయా ।
 బ్రహ్మాదత్త వరస్తేషాం కిం కరోమీతి విహ్వలః ॥ ౪౦॥
 సురైః సహ తతో దేవం తం స్తోత్రైస్తత్ర తుష్టువుః ।
 న్యవేదయన్త దైత్యాంశ్చ లోకాక్రమణతత్పరాన్ ॥ ౪౧॥
 తేషాం మనోగతం జ్ఞాత్వా దానవేంద్రవధార్థినామ్ ।
 కిఞ్చిత్సహసస్తత్కాలమబ్రవీత్పార్వతీపతిః ॥ ౪౨॥

దానవాస్తే విజీయస్తే కేన కుత్ర కదా కథమ్ ।
 మల్లిజ్గర్చనమేవాస్తి యేషాం కర్మ దినే దినే ॥ ౪౩॥
 భవతా విష్ణునా వాపి లోకపాలాదిభిః సురైః ।
 మల్లిజ్గపూజామాహాత్మ్యాద్భజ్యతే విమలం ఫలమ్ ॥ ౪౪॥
 తదాసాం సమృదాం లోకే మద్భక్తిర్మూలసాధనమ్ ।
 యస్యాస్తి సా కథం తస్య భవామి విముఖః స్వయమ్ ॥ ౪౫॥
 ఇత్యం భగవతా ప్రోక్తో జగద జలజాసనః ।
 ఆక్రాంతే తైస్త్రిభువనే వ శక్తోఽస్త్వధికారవాన్ ॥ ౪౬॥
 దేవ త్వదాజ్ఞయా సోఽహమధికారీ మహేశ్వర ।
 ప్రాయచ్ఛం చ వరం తేషామనల్పమహసాం తదా ॥ ౪౭॥
 ఏకేనైవేషణా వేధః సజ్జటన్తే పురాణి చ ।
 శ్రీణి ద్విశక్కరో లోకో యదా మృత్యుస్తదాస్త్వితి ॥ ౪౮॥
 తదాకర్ణ్య మహాదేవో బభాషే ప్రకటం హసన్ ।
 మయి భక్తిర్దృఢా తేషాం హన్యన్తే తేన తే కథమ్ ॥ ౪౯॥
 ద్విశక్కరస్తు లోకోఽయ సర్వదైవ హి వర్తతే ।
 అనేన నన్దిరుద్రేణ మయా చ పరమార్థతః ॥ ౫౦॥
 ఆసాధ్యం సాధయామ్యన్యదన్యద్విఘటయామ్యహమ్ ।
 మల్లిజ్గర్చనభక్తస్తు న కేనాపి విహన్యతే ॥ ౫౧॥
 ఇత్యుక్తవతి చన్ద్రార్ధముకుటే ప్రణతప్రియే ।
 ఉవాచ ప్రణమన్బ్రహ్మ ముకుటే రచితాంజలిః ॥ ౫౨॥
 లిజ్గర్చనపరో జన్తుస్త్వద్భక్తః కేన హన్యతే ।
 అభక్తాస్తు యదా తే స్యుః స్మర్తవ్యా వాగీయం తదా ॥ ౫౩॥
 బ్రహ్మణోత్సృదితో దేవ ఏవమస్త్విత్యభాషత ।
 నిర్జరాస్తు తతః సర్వే నిర్గతాః స్వపురం యయుః ॥ ౫౪॥
 అథ దృష్ట్వా నిజం రాజ్యం నిష్ప్రతాపం పురన్దరః ।
 కదాచిన్మన్త్రయాఞ్చక్రే విజనే గురుణా సహ ॥ ౫౫॥

ప్రజ్ఞయా నిఖిలం పశ్యన్యక్తాయుక్తం బృహస్పతిః ।
 తతో జగద జమ్భరిం సుభగారమ్భయా గిరా ॥ ౫౬ ॥
 అహో భగవతః శమోః ప్రణయిష్యనుకమ్పనమ్ ।
 తద్భక్తానాం వరాకః కశ్చాయామపి విలంబయేత్ ॥ ౫౭ ॥
 ఇత్థం వాచస్పతేర్వాణీమధిగమ్య పురస్తరః ।
 కమ్పమానసమగ్రాజో లోలలోచనమబ్రవీత్ ॥ ౫౮ ॥
 త్వదధిష్ఠానతో రాజ్యం మమ స్వర్గే వ్యవస్థితమ్ ।
 కథమేతే విజీయంతే దానవాస్తన్నిరూపశతామ్ ॥ ౫౯ ॥
 శ్రుత్వేతి వాక్యం శక్రస్య స ప్రోవాచ బృహస్పతిః ।
 నిరీక్ష్య నిభృతం కింశ్చోత్పృజ్ఞారూపేణ చక్షుషా ॥ ౬౦ ॥
 రిపూణాం భగవద్భక్తిర్విజయే మూలకారణమ్ ।
 సా శైథిల్యమవాప్నోతి కేన యత్సేన చిన్త్యతామ్ ॥ ౬౧ ॥
 తత్రాభ్యుపాయః ప్రాయేణ కశ్చిత్సంశ్చింతితో మయా ।
 శుక్రస్య సన్నిధానే స కథంకారం ప్రగల్భితే ॥ ౬౨ ॥
 తేషాం హితం ప్రార్థయితుం శుక్ర ఏవ దినే దినే ।
 భగవద్భక్తిదార్ధ్యాయ ప్రయత్నమధితిష్ఠతి ॥ ౬౩ ॥
 స్వయం యద్యపి యే భక్తాస్తథాప్యైశ్వర్యగర్వితాః ।
 మితప్రజ్ఞాశ్చ యోజ్యంతే హేలయైవ విపర్యయే ॥ ౬౪ ॥
 ఇత్యుక్తవాన్మహేష్ఠేణ పృచ్ఛతే స్మ స కౌతుకాత్ ।
 భగవన్సూరహి తాం యుక్తిం తేషాం లిజ్ఞార్చనాపహమ్ ॥ ౬౫ ॥
 శ్రుత్వేతి సోఽబ్రవీత్పశ్య ప్రాయః సర్వేఽపి సర్వదా ।
 ఉత్తరోత్తరముత్కర్షం జ్ఞాత్వా రజ్యన్తి జన్తవః ॥ ౬౬ ॥
 తదీశ్వరాదృతే కోఽత్ర సర్వేషాం మూర్ధని స్థితః ।
 స్వవికల్పేన తస్యాపి కశ్చిదూర్ధ్వస్థ ఉచ్యతే ॥ ౬౭ ॥
 ఏవం మాయామయం తేషాం వర్జ్యతే సోపకల్పితమ్ ।
 శాస్త్రం చ దృశ్యతే కింశ్చిల్లిఖితా నిజయా ధియా ॥ ౬౮ ॥
 ధ్యానాని దేవతానాం చ లిఖ్యంతే తాని కైతవాత్ ।

యాసాం మహేశ్వరోఽప్యేష న్యగ్భావేన న్యవేశ్యతే || ౬౯ ||

ఏవం మహేశ్వరాదన్య ఉత్కృష్ట ఇతి కథ్యతే |
తేషాం యతో భవేల్లజ్జపాజాశైథిల్యతః క్షతిః || ౭౦ ||

శుక్రస్య సన్నిధానే తు ప్రథన్తే న కదుక్తయః |
సప్రతీపోపపత్త్యా చ పరమార్థవిశారదః || ౭౧ ||

ఇత్యుక్తవానా(గా)ఙ్గిరసో వాసవేన సగౌరవమ్ |
అభ్యర్థ్యతే స్మ సా యుక్తిరఖణ్డా కథ్యతామితి || ౭౨ ||

ఉవాచ స తతః శుక్రమాకలయ్య బృహస్పతిః |
భవతో భగవల్లజవైముఖ్యే నౌచితీ క్వచిత్ || ౭౩ ||

ఏషాముపప్లావయితుం సత్యమేష మమ క్రమః |
బుద్ధిరాగతమిత్యేతద్దర్శనం బౌద్ధముచ్యతే || ౭౪ ||

బుద్ధః ప్రసిద్ధస్తత్త్వైకః సజ్కల్పేత సురేశ్వరః |
ధ్యానే యచ్ఛత్రధర్మత్వే లిఖ్యన్తే కారణాన్యపి || ౭౫ ||

గణపత్యాదయో యే చ శైవా అత్యుత్తమాః స్థితాః |
తేషాం మూర్ధని లిఖ్యన్తే దేవా బౌద్ధా అమీతి చ || ౭౬ ||

మిథోపకల్పితాన్యేవం ధ్యానాన్యాలోక్య దానవాః |
శివాదుక్తర్షవన్తోఽపి ఇతి ముహ్యన్త్యసంశయమ్ || ౭౭ ||

ఏవం ధ్యానేషు సిద్ధేషు ప్రసిద్ధిం లభ్యితేషు చ |
శైవతన్త్రానువాదేన మన్త్రానపి నియోజయే || ౭౮ ||

ఉద్భృత్య శివశాస్త్రేభ్యః ఖణ్డాన్లజ్జాన్నియోజయే |
మన్తతన్త్రాదికం కృత్యం యత్కించోచ్చపకల్పితమ్ || ౭౯ ||

బన్ధమాక్షవ్యవస్థాయాం శాస్త్రం యచ్ఛ విరచ్యతే |
తత్ర తీవ్రతరప్రజ్ఞాప్రకర్షః పరితోషకః || ౮౦ ||

లిజ్గౌర్వనాదికస్తత్ర బన్ధస్తావన్నిగద్యతే |
ముక్తిస్తు శూన్యతైవ స్యాదితికర్తవ్యహరిణీ || ౮౧ ||

యజ్ఞాదికా క్రియా సేయం సా తత్ర పరిహన్యతే |
ఆత్మా నాస్తీతి సఞ్చిన్త్య దూష్యతే పరమేశ్వరః || ౮౨ ||

ఏవంవిధం మయా శాస్త్రం విరచయ్య పురస్తర ।
 హృది ప్రవిశ్య భగవద్భక్తిస్తేషాం విహన్యతే ॥ ౮౩॥
 అచిరేణైవ సర్వం తే సాధయామి ప్రయోగతః ।
 శుక్రస్య సన్నిధానం తు తత్ర సిద్ధ్యే ప్రతీక్షతే ॥ ౮౪॥
 ఉపదిష్టే మయా మాయాతన్త్రే నూనం ప్రయోగతః ।
 శుక్రోఽపి తేషాం వ్యామోహం న నివారయితుం క్షమః ॥ ౮౫॥
 ఊర్ధ్వరోహ మహాన్యతో నాధఃపాతే పునః క్వచిత్ ।
 కథమారుహ్యతే శైలః కథం వాస్మాన్నిత్యతే ॥ ౮౬॥
 ఆకర్ణ్యేతి గిరం తస్య జగాద స శచీపతిః ।
 హసన్విస్మయసంరమభుపుల్లనేత్రసరోరుహః ॥ ౮౭॥
 విచిత్రేయమహో ప్రజ్ఞా భగవన్స్వరతే తవ ।
 అన్యథా కథమీదృంశి సూక్ష్మవస్తూని పశ్యసి ॥ ౮౮॥
 బుద్ధ ఇత్యుచ్యతే యోఽసావేతేన వపుషా హరిః ।
 ఈశేచ్ఛయావతరతి ప్రాయః ప్రతిచతుర్యుగమ్ ॥ ౮౯॥
 ఇత్యుక్తవతి దేవేశే బృహస్పతిరభాషత ।
 ఏతదద్యాపి న జ్ఞాతం భవతా తద్విచిన్త్యతామ్ ॥ ౯౦॥
 లోకాసపప్లావయితుం హస్తం యజ్ఞాదికాః క్రియాః ।
 ఘోరం కలిం ప్రథయితుం బుద్ధత్వం యాతి కేశవః ॥ ౯౧॥
 బుద్ధరూపం న చేదేష గృహ్లాతి కమలాపతిః ।
 కలికాలే భవేత్త్వర్తి కథం ఘోరా వ్యవస్థితిః ॥ ౯౨॥
 స ఏవ బుద్ధస్త్రాన్య దేవతా కల్పితా మయా ।
 యదాలోకనతస్తేషాం భక్తిః శైథిల్యమేష్యతి ॥ ౯౩॥
 తద్గత్వా భగవద్భక్తిం తేషాం నిర్మూలయామ్యహమ్ ।
 ఇత్యుక్త్వా ప్రతిముచ్యేన్ద్రం జగామాథ బృహస్పతిః ॥ ౯౪॥
 సదాభిలషితా సిద్ధిః సురారీణాం యథా తథా ।
 శుక్రస్యాసన్నిధానం స చకాఙ్గ ధిషణాధిపః ॥ ౯౫॥
 అస్మిన్నవసరే శుక్రో దైత్యేన్ద్రాన్ప్రతిముచ్య సః ।

జగము యజ్ఞమాధాతుం వర్షనివర్త్యమాదరాత్ ॥ ౯౬ ॥

అధాసన్నిహితం శుక్రమధిగమ్య బృహస్పతిః ।
సమ్పన్నమేవ దేవానాం హితం కార్యమమన్యత ॥ ౯౭ ॥

విధాయ శుక్రవేశం స కపటేన బృహస్పతిః ।
తారకాక్షపురం ప్రాప విచిత్రవిభవోజ్జ్వలమ్ ॥ ౯౮ ॥

తత్రామం శుక్రబుద్ధ్యా స ప్రణనామాథ దానవః ।
విస్తీర్ణాసనమభ్యర్చ్య పప్రచ్ఛ వినయాన్వితః ॥ ౯౯ ॥

భగవన్భవతాస్మాకమాదిష్టమభవద్గురో ।
యజ్ఞం కర్తుం ప్రయామీతి తదద్యైవాగమః కుతః ॥ ౧౦౦ ॥

ఇతి శ్రుత్వా వచస్తస్య బృహస్పతిరభాషత ।
శుక్రత్వమాత్మనో వ్యజ్ఞాన్వవనైరుచితక్రమైః ॥ ౧౦౧ ॥

మమ యుష్మత్కులశ్రేయశ్చిన్తనేన దినే దినే ।
విసృష్టా దేవతోపాసాప్రభృతిర్భవతి క్రియా ॥ ౧౦౨ ॥

తదద్య భవతాం కిఞ్చిద్విజనే చిన్తితం మయా ।
జిజ్ఞాసా యది తత్రాస్తి శ్రూయతామవధానతః ॥ ౧౦౩ ॥

ఇహోత్తరోత్తరోత్కర్షతోకనాత్పరికల్ప్యతే ।
ప్రభుత్వం యస్య స త్రాతుం సమర్థ ఇతి నిశ్చయః ॥ ౧౦౪ ॥

తస్మయా పూజ్యతే కశ్చిత్ప్రభుర్నిత్యం విశేషతః ।
యస్య ధారయతి ఛత్రం సోఽపి చన్ద్రశిఖామణిః ॥ ౧౦౫ ॥

అద్యాపి భవతాం నాయముపదిష్టో మయా క్రమః ।
అథునా మయ్యనాసన్నే స ఏవ పరికల్ప్యతామ్ ॥ ౧౦౬ ॥

ఇత్యుక్త్వా గురుణా తస్య తదేవ ప్రతిపాదితమ్ ।
దూషతే స్మ మహాదేవ భక్తిచర్చా పునః పునః ॥ ౧౦౭ ॥

భగవన్నిన్దయా కిఞ్చిత్తోభం ప్రాప్యేవ దానవః ।
అభాషత తతో గాఢవిస్మయాకాంతమానసః ॥ ౧౦౮ ॥

కిమేతదుచ్యతే లింగం మాహేశం ముచ్యతామితి ।
అహో చిరేణ దుఃఖాయ సూచ్యా విధేవ మే శ్రుతిః ॥ ౧౦౯ ॥

స ఏవ జయతాం పూజ్యో ధ్యేయశ్చ జగతామపి ।
 సృష్టిసంహారకర్తా చ తదేతదసమజ్ఞానమ్ ॥ ౧౧౦॥
 తస్మిన్వైముఖ్యమభ్యేతి యః కదాచన మానవః ।
 కిమన్యదచిరేణైవ స నశ్యతి స సంశయః ॥ ౧౧౧॥
 అహమల్పమతిః కోఽత్ర గురుజైవ విచార్యతామ్ ।
 కోఽన్యః ప్రజాహితకరో విధాయ వపురష్టథా ॥ ౧౧౨॥
 ఇత్యుక్తవస్తం తం వీక్ష్య తారకాఖ్యం బృహస్పతిః ।
 బహులం విస్మయం ప్రాప్య తదానీం సమచిన్తయత్ ॥ ౧౧౩॥
 అహో స్థిరతరా భక్తిరముష్య పరమేశ్వరే ।
 అన్యథా న ప్రవర్తేరస్మిదృశ్యః సమృదః స్వయమ్ ॥ ౧౧౪॥
 ఈదృశీం భగవద్భక్తిమన్య వ్యాహన్తుమిచ్ఛతా ।
 మయాపి సత్యమధునా దురితం భూరి సఙ్గీతమ్ ॥ ౧౧౫॥
 కిం కిం న క్రియతే హస్త మయా శక్రవశాత్మనా ।
 దూషయిత్వా మహేశం యదసమజ్ఞానముచ్యతే ॥ ౧౧౬॥
 మిథ్యోపదిశ్యతే యత్తదహో సావర్థాన్ధతా మమ ।
 విడమృశ్యతే యద్విశ్వాత్మా సోఽపి దేవో మహేశ్వరః ॥ ౧౧౭॥
 అథవా విరచయ్యేదం కుకర్మ నరకావహమ్ ।
 తం పాపహారిణం దేవం చిరం ధ్యానయామి ధూర్జటిమ్ ॥ ౧౧౮॥
 ఇత్యాకలయ్య ప్రోవాచ బృహస్పతిరథ క్షణాత్ ।
 వాచా హృదయహారిణ్యా సాన్త్యయన్దానవేశ్వరమ్ ॥ ౧౧౯॥
 సాన్ధ్యప్రవృత్తిః కేయం స్యాన్మా గృహ్ణీత వచో మమ ।
 మయా పునరిదం వాచ్యం శిష్యేషు పరమార్థతః ॥ ౧౨౦॥
 గతానుగతికో ముఞ్చత్సుపపత్తిం పృథగ్గనః ।
 భవాదృశాన్తు నిర్మదప్రభావప్రతిభాజుషః ॥ ౧౨౧॥
 యస్యేశ్వరోఽపి భగవాశ్చత్రం ధారయతి స్వయమ్ ।
 ఉత్కృష్టో యది నాయం స్యాద్బుద్ధః సర్వార్థసాధకః ॥ ౧౨౨॥
 మహేశ్వరోఽపి తచ్ఛత్రం కిముద్దిశ్య స ధారయేత్ ।
 అహం యది గురురూయం యది శిష్యాః సుభావితాః ॥ ౧౨౩॥

ఉత్సృజ్య తన్మహాదేవలింగం బుద్ధోఽయమర్చ్యతామ్ ।
 అభిధాయేతి భూయోఽపి బహ్విభిరుపపత్తిభిః ॥ ౧౨౪॥

స తస్య భగవద్భక్తిం బభ్రజ్ఞః ప్రతిభాబలాత్ ।
 అనైనైవ క్రమేణాయం విద్యన్మానిని దానవే ॥ ౧౨౫॥

కమలాశ్లేఽపి తద్బద్ధం ప్రథయామాస దర్శనమ్ ।
 అథాపహృత్య భగవద్భక్తిం తేభ్యో బృహస్పతిః ॥ ౧౨౬॥

సానన్దమగమద్గర్జన్పురన్దరపురీం జవాత్ ।
 తదాప్రభృతి తే దైత్యాః శివభక్తిపరాఙ్ముఖాః ॥ ౧౨౭॥

అసహన్త స లింగస్య నామాపి కిముతార్చనమ్ ।
 అబాధన్త సమస్తాని భువనాన్యథ దానవాః ॥ ౧౨౮॥

యద్యన్మనోరమం వస్తు తత్తత్స్వీచక్రురేవ చ ।
 అథోద్విగ్నాః సురాః సర్వే దానవేన్దైరుపద్రుతాః ॥ ౧౨౯॥

బ్రహ్మవిష్ణు పురస్కృత్య జగ్ముః శరణమీశ్వరమ్ ।
 స్తుత్యా తత్ర మహాదేవమూచుః ప్రాజ్ఞలయః సురాః ॥ ౧౩౦॥

భగవన్నభయం దేహి బాధనే దానవా ఇతి ।
 అభక్తత్వం పరిజ్ఞాయ దానవానాం మహేశ్వరః ॥ ౧౩౧॥

క్షయమగ్గీకరోతి స్య దేవోపద్రవశాన్తయే ।
 పునః పునరథామర్త్యైః కృతస్తోత్రో మహేశ్వరః ॥ ౧౩౨॥

పురాణి శ్రీణి నిర్దగ్ధం క్రీడాసంరమ్భమగ్రహీత్ ।
 రథో బభూవ పృథివీ వేదాస్తురగతాం యయుః ॥ ౧౩౩॥

అథ త్త ధ్వజతాం మేరుశ్చన్ద్రార్కౌ చక్రతాం గతౌ ।
 మన్దరాద్ధిరభూత్తుజ్గం తస్య దేవస్య కార్ముకమ్ ॥ ౧౩౪॥

గుణత్వం వాసుకిర్లేభే బ్రహ్మ సారథితాం గతః ।
 విష్ణుః శరత్వమవహత్పుష్కభావం చ మారుతః ॥ ౧౩౫॥

ఫలాగ్రవృత్తిర్జగృహే దుఃసహన చ వహ్నినా ।
 అథ తం రథమారుహ్య పార్వత్యా సహ శఙ్కరః ॥ ౧౩౬॥

అభూత్పరివృతో నన్దిప్రముఖైర్బలిభిర్గజైః ।
 నన్దినా సింహమారుహ్య ఛగలధ్వజశాలినా ॥ ౧౩౭॥
 ద్విశక్జరత్వం జనితం విచిత్రబలధారిణా ।
 ఇత్థం శక్జరముద్యుక్తమధిగమ్యాథ దానవాః ॥ ౧౩౮॥
 నావిదన్వపమాసన్నం వ్యామోహవివశీకృతాః ।
 అస్మిన్క్షణే దైత్యగురుర్యజ్ఞం నిషాద్య చాగతః ॥ ౧౩౯॥
 అపశ్యద్దానవాధీతాల్లక్ష్మదైముఖ్యభాగినః ।
 అబ్రవీచ్ఛ విషాదీవ కేయం కాపథవర్తితా ॥ ౧౪౦॥
 అయం త్రిభువనత్రాతా పూజ్యతే యన్న శక్జరః ।
 తేఽప్యబ్రువన్గురో పూర్వముపదిష్టం త్వయైవ నః ॥ ౧౪౧॥
 రహస్యరూపం యద్వస్తు తదర్హ్యం సోపపత్తికమ్ ।
 ఉక్తిప్రత్యుక్తిభిస్తేషామధిగమ్యాథ నిశ్చయమ్ ॥ ౧౪౨॥
 ఏవంవిధాభిరజ్ఞాసీచ్ఛక్తో మాయాం బృహస్పతేః ।
 భూయోఽపి భగవద్భక్తిం విధత్తేతి గురోర్గిరః ॥ ౧౪౩॥
 తేషాం న హృదయే రూఢా వ్యామూఢానాం కుకర్మణా ।
 అథాబ్రవీన్మయో నామ దైత్యః క్వచన దానవాన్ ॥ ౧౪౪॥
 ధిషణాధిపమాయాభిరస్పృష్టః శివభావితః ।
 అహో విమోహో భవతాం వినాశాయ విజృమ్భతే ॥ ౧౪౫॥
 అపాస్య యన్మహాదేవలింగమన్యత్ర భావ(స)నాః ।
 విముచ్య భగవల్లిజపూజాం యోఽన్యత్ర రజ్యతి ॥ ౧౪౬॥
 స ఖలః సమృదం త్యక్త్వా దుర్గతిం బహు మన్యతే ।
 తథా హి యూయం భగవద్భక్త్యా సమృత్తిభాగినః ॥ ౧౪౭॥
 తాముజ్ఞతామిదానీం వః కిం భావీతి పురః స్థితమ్ ।
 అద్య స్వప్నే మయా దృష్టః క్రుద్ధః సాక్షాత్పినాకభృత్ ॥ ౧౪౮॥
 అస్మత్పురాణ్యేవ హఠాన్నిగిరన్ ఘోరఘుక్కుఠిః ।
 రక్తవస్త్రావృతాత్మానో దానవేన్ద్రా విలోకితాః ॥ ౧౪౯॥
 చరమప్రహరే రాత్రౌ సృత్యంతః స్వపతా మయా ।
 దినే దినేఽపి దృశ్యన్తే భీషణాః ప్రేతయోషితః ॥ ౧౫౦॥

ఇత్యురిష్టం విజానీత శివవైముఖ్యకల్పితమ్ ।
 ఇత్యుక్తవస్తమాలోక్య మయం తే తత్ర దానవాః ॥ ౧౫౧॥
 క్రోధహుక్కారిణః శుక్రమభాషంత మదోత్కటాః ।
 పశ్యాసురగురో సోఽయమస్మాకమసుహృన్మయః ॥ ౧౫౨॥
 యో దేవపక్షపాతేన విడమ్బయతి దానవాన్ ।
 యస్య వేశ్మని మాహేశం లింగం సన్నిహితం సదా ॥ ౧౫౩॥
 తేన సాకం చ వైరం నస్తదయం తాడ్యతే మయః ।
 ఇదాసీం శాఙ్కరం లింగం నాశయామోఽస్య మన్దిరే ॥ ౧౫౪॥
 నిబద్ధోఽనుభవత్వేష ఫలం లిఙ్గార్చనోచితమ్ ।
 శ్రుత్వేతి వచనం తేషాం శివనిన్దావిధాయినామ్ ॥ ౧౫౫॥
 అథ దైత్యగురుస్తత్ర సస్తప్తస్తానభాషత ।
 మా మా భవన్తో నిన్దన్తు లింగం మాహేశ్వరం క్వచిత్ ॥ ౧౫౬॥
 సర్వకామప్రదాం పూజాం తస్మిన్కో న కరోతి వా ।
 యే ప్రత్యహం మహాదేవలింగం ధ్యాయన్తి భావితాః ॥ ౧౫౭॥
 తేషాం త్రిభువనైశ్వర్యం శాశ్వతం కరగోచరే ।
 స ఏవ ధన్యః శ్లాఢ్యః స స చ సేవ్యో మహాజనేః ॥ ౧౫౮॥
 యో లింగపూజావిధ్యస్తఘోరసంసారబన్ధనః ।
 యస్మిన్దేశే సదా లింగం పూజ్యతే భక్తిశాలిభిః ॥ ౧౫౯॥
 న తత్రోపద్రవః కశ్చిత్కదాచన విలోక్యతే ।
 అర్చితం శాఙ్కరం లింగం భుక్తిముక్తి ప్రయచ్ఛతి ॥ ౧౬౦॥
 ఇత్యుక్తం బ్రహ్మవిశ్వాద్వైర్భగవద్భక్తిభావితైః ।
 పూజోపకరణం యద్వా పుష్పమూలఫలాదికమ్ ॥ ౧౬౧॥
 తత్సర్వం లింగమాహాత్మ్యాద్భుజితే పరమం పదమ్ ।
 జ్ఞాత్వేత్థమచలాం భక్తిం భగవద్భక్తిశాలినామ్ ॥ ౧౬౨॥
 మా మా మయం న్యక్కురుత వ్యామోహేనైవ దానవాః ।
 ఇతి శుక్రగిరం మోహదవజ్ఞాయైవ దానవాః ॥ ౧౬౩॥
 అబధ్నన్నుత్కటైర్నాగపాశైర్మయమనర్గలాః ।

మయార్చితం చ తల్లిజమానీయ క్వచన స్థలే ॥ ౧౬౪॥
 అక్షిపన్క్రూరకర్మాణః శివవైముఖ్యశంసినః ।
 అద్యాపి మయలిక్ష్ణాఖ్యం తత్ప్రసిద్ధం స్థలేశ్వరే ॥ ౧౬౫॥
 త్రిసప్తకులసంయుక్తో ముచ్యతే తస్య దర్శనాత్ ।
 అథాస్మిన్నమయే దేవః ప్రజా లేఢుం సమాస్థితః ॥ ౧౬౬॥
 మన్దరాద్రిధనుష్కౌటో వాసకిజ్ఞాం న్యవేశయత్ ।
 అధిజ్యధన్వనస్తస్య దక్షిణాదీక్షణాత్ప్రభోః ॥ ౧౬౭॥
 బాష్పామ్బుబిన్దురగలప్రమోదేన మహితలే ।
 స ఏవ రుద్రాక్షతరుః ఫలవాన్సమపద్యత ॥ ౧౬౮॥
 తత్తజ్జన్మాన్తరోపాత్తపాతకప్రతిబన్ధకః ।
 మహాపాతకయుక్తానామపి రుద్రాక్షధారిణామ్ ॥ ౧౬౯॥
 యజ్ఞలక్ష్మైరలభ్యాపి దేహాన్తే గతిరుత్తమా ।
 ద్వితీయాదీశుర్వామనేత్రాచ్ఛాస్త్ర వినిర్యయౌ ॥ ౧౭౦॥
 రజతం తదభూల్లోకే పిత్ర్యే కర్మణి శంసితమ్ ।
 యద్యద్రజతసంస్పృష్టం పితృణాం శ్రాద్ధకర్మణి ॥ ౧౭౧॥
 తత్సర్వమక్షయం తేషాం పరితోషాయ కల్పతే ।
 అస్మిన్నవసరే దేవః క్రీడన్భగవదీచ్ఛయా ॥ ౧౭౨॥
 ననర్త కరముత్క్షిప్య గర్జితైః కుజ్జరాననః ।
 తమాలోకయితుం సర్వే కౌతుకాత్స్వయమాయయః ॥ ౧౭౩॥
 నానావిధేభ్యః స్థానేభ్యస్తదానీమేవ దేహినః ।
 తద్దర్శనేచ్ఛయైవాథ మిలితం తత్పురత్రయమ్ ॥ ౧౭౪॥
 విహసన్సరమేశశ్చ నన్దిరుద్రమభాషత ।
 నన్దిగచ్ఛ మయం రక్ష బద్ధం మోహేన దానవైః ॥ ౧౭౫॥
 మద్భక్తిపూతమనసః కుతస్తస్య భయం భవేత్ ।
 యేనాహం చేతసా ధ్యాతస్తస్య దుఃఖం కథం భవేత్ ।
 నిత్యం లిక్ఖార్చనవ్యగ్రం తన్మయం రక్ష మద్గిరా ॥ ౧౭౬॥
 ఏవం మహాదేవచో మూర్ధ్ని నస్తీ విధాయ సః ।

జగము వేగేన మయం రక్షితుం దైత్యపీడితమ్ || ౧౭౭||
 అవలోక్య మయం నస్తి దైత్యపాశవివేష్టితమ్ |
 దైత్యలో(శో)కమనాదృత్య బభాషే చతురం వచః || ౧౭౮||
 భో భో మయ మహాదేవస్తవ్యయి సత్యం ప్రసీదతి |
 అహం తదాజ్ఞయా ప్రాప్తో హస్తం పీడామిమాం తవ || ౧౭౯||
 ధన్యోఽసి యేన భగవల్లిజ్జభావితచేతసా |
 ఆశ్రితః శరణం దేవః సమస్తభువనేశ్వరః || ౧౮౦||
 దీనానాం శరణం లోకేష్వన్యోఽస్తి యది కశ్చన |
 తదద్వైవ మహాత్మానో జ్ఞాన్యన్తి పురతః స్థితమ్ || ౧౮౧||
 యో యో లిజ్జార్చనవ్యగ్రః కృతీ జగతి జాయతే |
 తస్య తస్య మహాదేవస్తాత్రైవేతి న సంశయః || ౧౮౨||
 వ్యామూఢో యః పునర్లోకో భక్తిం నిన్దతి శాఙ్కరీమ్ |
 స నాశమచిరాదేతి లోకద్వయవిడమ్భకః || ౧౮౩||
 ఉదుత్తిష్ట దురాచారైర్దానవైస్త్వం కదర్థితః |
 భగవద్భక్తిమాహాత్మ్యాద్విశోకో భవ సమృద్ధిః || ౧౮౪||
 ఇత్యుక్త్వా మయముత్థాప్య స యావన్నయతి స్వయమ్ |
 తావదేవాఖిలా దైత్యాః సాయుధాస్తమవేష్టయన్ || ౧౮౫||
 బ్రహ్మవిష్ణుప్రభృతయో యేషాం నామ్నైవ కమ్పితాః |
 నామన్యత తృణం వాపి నస్తి తాన్దానవేశ్వరాన్ || ౧౮౬||
 కిమన్యద్బలవాన్స్తత్వా నస్తి రుద్రోఽథ దానవాన్ |
 ఆనినాయ మయం హృష్టం నికటం పార్వతీపతేః || ౧౮౭||
 మయస్తత్ర మహాదేవం వినిశ్చిత్య కృపాపరమ్ |
 లిజ్జభావితమాత్మానం కృతకృత్యమమన్యత || ౧౮౮||
 తతస్తస్మిలితం జ్ఞాత్వా మహాదేవః పురత్రయమ్ |
 ముమోచ త్రిశుం బాణం జ్వలన్తం జాతవేదసా || ౧౮౯||
 అథ తద్భగవాన్త్రాణహుతాశనవివేష్టితమ్ |
 పురత్రయం తదా ప్రాప భస్మశేషదశాం క్షణాత్ || ౧౯౦||

త్రయోఽపి దానవేన్ద్రాస్తే దహ్యామానాః శిఖాభైరైః ।
 ఇహైవ జన్మని ప్రాపుః శివనిన్దోద్భవం ఫలమ్ ॥ ౧౯౧॥
 తే దానవాః సప్తతనా భస్మీభూతా ఇతస్తతః ।
 భగవల్లింగనిన్దాయా దుఃఖమన్వభవన్ ఘనమ్ ॥ ౧౯౨॥
 సంహృతం త్రిపురం దృష్ట్వా రౌద్రరూపం మహేశ్వరమ్ ।
 అథ బ్రహ్మాదయో దేవా అవదన్భక్తినిర్భరాః ॥ ౧౯౩॥
 నమో నమో భగవతే సర్వసిద్ధివిధాయినే ।
 త్వత్ప్రసాదాద్వయం సద్యః సమ్పన్నా నిరుపద్రవాః ॥ ౧౯౪॥
 తదిదానీం మహాదేవ దానేషు కరుణాపర ।
 రౌద్రం తేజః పరిత్యజ్య భవ త్వం సౌమ్యదర్శనః ॥ ౧౯౫॥
 త్వత్తేజసా హతా దృష్టిరస్మాకం భక్తివత్సల ।
 అధునా సౌమ్యమాధేహి రూపం దేవ ప్రసీద నః ॥ ౧౯౬॥
 ఇత్యుక్తవత్సు దేవేషు భగవాన్నిజయేచ్ఛయా ।
 జగ్రాహ సౌమ్యమాకారం సుధాకరశతోపమమ్ ॥ ౧౯౭॥
 తతస్తమీశ్వరం వీక్ష్య సౌమ్యభావముపాగతమ్ ।
 ప్రణమ్య బ్రహ్మ ప్రోవాచ విసీతః శివభావితః ॥ ౧౯౮॥
 ఇహైవ భగవన్నద్యో లోకానుగ్రహవాఙ్మయా ।
 (ఇహైవ భగవన్నద్యో లోకానుప్రణేచ్ఛయా ।)
 సన్నిధేహి మహాదేవ మమ నాథ కృపాం కురు ॥ ౧౯౯॥
 ప్రభో శ్రీబిన్దనాదేశ తథా శ్రీత్రిపురేశ్వర ।
 సన్నిధేహి మహాదేవ లోకానుగ్రహణేచ్ఛయా ॥ ౨౦౦॥
 ఏవమస్త్యితి దేవేశస్తద్వచః ప్రతిపద్య చ ।
 పాతాలాత్ప్రభృతి వ్యక్తం తేజోలిజ్జత్వమాదదే ॥ ౨౦౧॥
 అథ బ్రహ్మాదివిజ్ఞప్త్యా చోదితః పరమేశ్వరః ।
 తదైవ వరయామాస మహాదేవో దయానిధిః ॥ ౨౦౨॥
 యత్తదస్తు మహాక్షేత్రం లోకానాం దురితాపహమ్ ।
 అత్ర ప్రియన్తే యే భక్తాస్తే లభన్తే పదం మమ ॥ ౨౦౩॥
 కృమికీటాదయోఽప్యత్ర ప్రియన్తే యది పాపినః ।

తేఽపి పాపం విధూయాన్తే వ్రజన్తి చ శుభాం గతిమ్ || ౨౦౪||

యః పితౄస్తర్పయత్యత్ర దేవాన్వా గాఢభావనః |

నిఖిలం కులముద్ధృత్య సోఽనన్తం లభతే ఫలమ్ || ౨౦౫||

యే త్యజన్తి హఠాత్ప్రాణాన్దురాచారా నరాధమాః |

తేభ్యః పలాయతే క్షేత్రం తే జ్ఞేయా ఆత్మఘాతినః || ౨౦౬||

తతస్తు తైజసం లింగం స్వయమ్భూః ప్రాగపూజయత్ |

అతః స్వయమ్భూనాథాఖ్యం జగామ భువనత్రయే || ౨౦౭||

బ్రహ్మదయోఽపి తే సర్వే తద్ధ్యానేన గలన్మలాః |

మహాదేవస్య కారుణ్యం మాహాత్మ్యం చ విచిన్తయన్ || ౨౦౮||

తస్మాత్కాలాత్ప్రభృత్యేతత్స్వయమ్భూస్థానముత్తమమ్ |

కాశీక్షేత్రాధికత్వేన సర్వశాస్త్రేషు గీయతే || ౨౦౯||

అత్రైవాపాపినః సిద్ధా యోగినశ్చ దినే దినే |

నిర్వికల్పం పరం రూపం విమృశన్తి పదే పదే || ౨౧౦||

అత్ర శక్కురభూతిః స స్వకర్మక్షయమాదదే |

శివభక్తత్యాగసవక్షీబో నిశ్చేష్ట ఇవ సర్వతః || ౨౧౧||

విదధే స్థితిరత్రైవ తేన ధర్మతపస్వినా |

పరమార్థోపదేశేన యోఽనుజగ్రాహ భావితామ్ || ౨౧౨||

అద్యాత్రైవ స్థితః క్షేత్రే స రాజానకహిగ్గకః |

అఖణ్డం భగవద్రూపం విమృశన్సర్వజన్తుషు || ౨౧౩||

ధ్యాయత్యోన్మనసం పదం పరమితి ప్రాయేణ సర్వో జన-

స్తద్ధర్మాయ యదాగమేషు నిరతావచ్ఛేదచర్చార్చితమ్ |

బాహ్యం నశ్వరమన్యశాస్త్రసరణౌ యద్యస్తు తత్తత్త్వత-

శ్చిద్రూపత్వముపైతి యస్య స జయత్యేకః స్వయమ్భూరసౌ || ౨౧౪||

యస్యైకస్య పరప్రకాశవపుషః శక్తిర్విమర్శాత్మకా

సా నానావిధవాచ్యవాచకతయా ద్వైరూపమాలమ్బితే |

సోఽయం సమ్ప్రతి వేద్యవేదకమయద్వైతవిమోహస్ఫుర-

త్వాన్వితస్త్వప్రతిపత్తిరుల్లసతు మే దేవః స్వయమ్భూర్యది || ౨౧౫||

తదస్మిన్యో మహాక్షేత్రే వర్తతే శివభావితః |

బ్రహ్మదీనస్వధః కృత్య స ప్రయాత్యుత్తమాం గతిమ్ ॥ ౨౧౬॥

అస్మిన్ద్రి(న్ద్రి)యస్తే యే క్షేత్రే శక్తిపాతపవిత్రతాః ।
సదాశివపురం ప్రాప్య తే యాన్తి పరమం పదమ్ ॥ ౨౧౭॥

యే వ్రతేనాత్ర ముఞ్చన్తి దేహం తేషాం వ్రతాత్ఫలమ్ ।
న పునః క్షేత్రజనితం శాస్త్రేష్వీతి నిరూపితమ్ ॥ ౨౧౮॥

ఇతి నిరుపమమీశ్వరస్వరూపం
కిమపి విచార్య విశుద్ధయా స్వబుద్ధయా ।
అపి దధతు సచేతనాః సమస్తాః
శివశివశబ్దమహేశమోహశాన్త్యై ॥ ౨౧౯॥

ఇతి శ్రీమహామహేశ్వరజయద్రథవిరచితే హరచరితచింతామణౌ త్రిపురదాహే స్వయంభూనాథావతార
నామ త్రయోదశః ప్రకాశః ॥ ౧౩॥

౧౪. చతుర్దశః ప్రకాశః - కపటేశ్వరావతారవర్ణనమ్ ।

ఓం నమః శ్రీకపటేశ్వరాయ ।

సంసారాధ్వని ఘోరఘోరబలవన్మాయాప్రమేయాకులే
వ్యామహ్యమి కిమాచరామి కతరం వాఙ్మామి వా సేవితుమ్ ।
సద్యస్త్యై భవంతమేకకపటేనాత్ర స్వరూపాంతరం
జ్ఞాత్వా కామపి నిర్వృతిం విచినుయాం దారుణ్యరి త్వన్మయే ॥ ౧॥

ఇహ కిఞ్చిత్కరైరన్యైరీవద్భిః స్థావరాయితమ్ ।
స్థావరత్వేఽపి విశ్వాత్మా జన్తూనుద్ధరతి ప్రభుః ॥ ౨॥
అభూత్కృతయుగే పూర్వం పులోమా నామ దానవః ।
జితేన్ద్రియః సత్యవాదీ శరణ్యో బ్రహ్మవిత్తథా ॥ ౩॥

కన్యాద్వయమభూత్తస్య రమణీయం జగత్త్రయే ।
తయోర్జ్యేష్ఠాముషాం సోఽదాద్భగవే దక్షిణాం మఖే ॥ ౪॥

కనీయసీం కశ్యపాయ శచ్యాఖ్యాం ప్రత్యపాదయత్ ।
కశ్యపేన చ సా దత్తా తదాసీమేవ వజ్రిణే ॥ ౫॥

పులోముః సూనవోఽప్యన్యే దానవత్వాత్పునః పునః ।
అయుధ్యంత సురైర్నిత్యం సర్వలోకజయోన్ముఖాః ॥ ౬॥

దేవైర్యుధి హతాస్తృష్టాః భ్రాతృనాథ రుద(న్)త్యుషా ।
 భృగుమభ్యర్థయామాస తత్ప్రత్యుజ్జీవనాశయా ॥ ౭॥
 విద్యాం భగవతా దత్తాం భృగుః సజ్జీవనీం స్మరన్ ।
 నిహతానపి గీర్వాణైః ప్రత్యుజ్జీవయతి స్మ తాన్ ॥ ౮॥
 అథ దృష్ట్వా సురాః శత్రూన్మృతానపి సజీవితాన్ ।
 జగ్ముః శరణమఘోధిశాయినం పురుషోత్తమమ్ ॥ ౯॥
 ప్రణీపత్య సురాస్తస్య స్తుతీః కృత్వా సహస్రశః ।
 అభాషంత పరిక్షీణసౌష్ఠవా మధుసూదనమ్ ॥ ౧౦॥
 ఈశ్వరః సర్వభూతానాముపర్యైవ వ్యవస్థితః ।
 తదాజ్ఞయా భవాన్కృష్ట స్థితికృత్యే ప్రవర్తితః ॥ ౧౧॥
 తదద్య సైవ చాస్మాకం స్థితిరివపరివర్తతే ।
 షడ్భృగుర్యుద్ధనిహతాన్సజ్జీవయతి దానవాన్ ॥ ౧౨॥
 దానవానాం భృగువధూర్భగినీ జ్ఞాయతాముషా ।
 తస్యా ఏవ శిరశ్చిన్ధి నాన్యత్కర్తవ్యమస్తి నః ॥ ౧౩॥
 ఇతి తేషాం వచః శ్రుత్వా తదాసీమేవ కేశవః ।
 దేవానాముపకారార్థముషామూర్ధానమచ్ఛినత్ ॥ ౧౪॥
 సా ఛిన్నశీర్షా మేదిన్యాముషావిగతజీవితా ।
 పపాత రుధిరస్యస్థనిరభరీకృతదిక్కు(క్ర)టా ॥ ౧౫॥
 తదుదంతాధిగమనాదథ సత్వరమాగతః ।
 భృగుః పత్నిం తథాభూతాం శీర్షేణ సమయోజయత్ ॥ ౧౬॥
 స్మరన్విద్యాం మహాదేవదత్తాం సజ్జీవనీం భృగుః ।
 ప్రత్యుజ్జీవితవాన్పత్నిమాశ్చర్యావహయా దృశా ॥ ౧౭॥
 తదా సుప్తోత్థితేవాథ రూపం ప్రాప్తవతో నిజమ్ ।
 కిమేతదితి పప్రచ్ఛ భర్తారం సా పునః పునః ।
 భర్తా విదితవృత్తాం చ తాం చక్రే స తతశ్చిరాత్ ॥ ౧౮॥
 అథ కోపాద్వమన్యుల్కామివ పాటలయా దృశా ।
 జగాద పరుషం భూమిం తాడయన్తీ చిరాయ సా ॥ ౧౯॥

అహం సాధ్వీ స గోవిన్దో బాలిశః ప్రేరితః సురైః ।
 అవజ్ఞయా మహాపాపో మామబాధత దుర్మతిః ॥ ౨౦॥
 తదిదానీం మమ గిరా సతీదేశే దివౌకసః ।
 అశ్మకాష్టతృణత్వేన జాయంతామవివేకినః ॥ ౨౧॥
 కేశవో నామ యః సోఽపి క్షయమాప్నోతు దుర్మతిః ।
 భూయో భూయః పృథివ్యాం చ జాయతామజతాం త్యజన్ ॥ ౨౨॥
 ఏవముక్తే తయా సాధ్వ్య సత్యవాచా తదా భృగుః ।
 జగాద సాన్త్వయన్నగ్రకరేణ మధురాక్షరమ్ ॥ ౨౩॥
 అశ్మకాష్టతృణత్వేన దేవాః శప్తాన్త్వయా ప్రియే ।
 ఈశాజ్ఞయా స్థితిం కుర్వఞ్చుప్తః కిమితి కేశవః ॥ ౨౪॥
 అస్మాకమపి సర్వేషాం శరణం పరమేశ్వరః ।
 ఏష కేశవశాపేన ప్రియే కుప్యతి శఙ్కరః ॥ ౨౫॥
 ఇతి భర్తుర్వచః శ్రుత్వా బాష్పావిలవిలోచనా ।
 అధికం కోపమాసాద్య సా జగాద భయఙ్కరమ్ ॥ ౨౬॥
 కిం భాషనే మహాదేవస్యాజ్ఞయా కురుతే స్థితిమ్ ।
 కేశవో మమ వక్త్రాత్తు వాగసత్కా న జాయతే ॥ ౨౭॥
 అథ వా స మహాదేవో భగవానపి మద్గిరా ।
 కాష్టత్వేన సతీదేశే స్థితిం గృహ్లాతు సమృత్తి ॥ ౨౮॥
 యది నావతరత్యేష కాష్టత్వేన మహేశ్వరః ।
 అనర్థం సత్యవాదిత్వం తన్నే దేవ్యాః సమర్పితమ్ ॥ ౨౯॥
 ఏవముక్తే తయా తత్ర భృగౌ హోహతి కుర్వతి ।
 ఉచ్చవార తదా వాణీ పునస్తి నిఖిలం జగత్ ॥ ౩౦॥
 అహం చ దేవీ చేత్యేకం రూపం తద్భాగ్నిముత్సృజ ।
 త్వం సత్యవాదినీత్యేషా గీతిర్న పరివర్తతే ॥ ౩౧॥
 దేవాః సర్వే కేశవశ్చ నాతిక్రామంతి తే గిరమ్ ।
 ఉషేఽహమపి కాష్ఠాత్మావతా(త)రామ్యుమయా సహ ॥ ౩౨॥
 ఏవం వాణీం సమాకర్ణ్య తదానీమశరీరిణీమ్ ।
 ఉషా దృఢతరాం మేనే భక్తిం భగవతీం ప్రతి ॥ ౩౩॥

తతః ప్రభృతి దేవేశః కపటేనాత్మవిగ్రహః ।
 కపటేశ్వరనామ్నైవ కాష్ఠరూపః ప్రసిద్ధ్యతి ॥ ౩౪॥
 దేవీకుమారవిఘ్నేశాస్త్రథా నన్యాదయో గణాః ।
 కాష్ఠరూపాః సతీదేశే సర్వే తం పర్యవారయన్ ॥ ౩౫॥
 సజ్కర్షణేన సేవార్థం గృహీతా తత్ర నాగతాః ।
 పాపసూదననామ్నా యః ప్రసిద్ధో భువనత్రయే ॥ ౩౬॥
 చతుర్ముఖః కాష్ఠరూపం ప్రాప సేవితుమీశ్వరమ్ ।
 భక్తః పరిజనో నిత్యం ప్రభుమేవానువర్తతే ॥ ౩౭॥
 అథావతరతః శమ్భోస్తదా భక్తానురోధతః ।
 ఉషాభృగూ దృఢతరాం భక్తిం కిమపి చక్రతుః ॥ ౩౮॥
 అస్మిన్నవసరే కేచిత్తపస్యంతో మహర్షయః ।
 పుణ్యే దృషదవ్యతీతీరే స్వప్నే దదృశురీశ్వరమ్ ॥ ౩౯॥
 ప్రణమన్తస్తతః సర్వే మేదినీస్యస్తజానవః ।
 ఏవం విజ్ఞాపయామాసుః ప్రసన్నేనాన్తరాత్మనా ॥ ౪౦॥
 భగవన్కరుణారాశే భక్తిమాత్రైకసాధన ।
 ఇదానీం భవ నస్త్రాణం ఘోరఘోరం తపస్యతామ్ ॥ ౪౧॥
 ఇతి తేషాం వచః శ్రుత్వా బభౌషే వృషకేతనః ।
 కాష్ఠరూపోఽవతీర్ణోఽహం లోకానుగ్రహకామ్యయా ॥ ౪౨॥
 హయశీర్షే మహాతీర్థే హస్తీకరే చ నిర్మలే ।
 దాస్యామి దర్శనం తత్ర యుష్మాకం చిరసేవితః ॥ ౪౩॥
 ఇత్యుక్త్వాన్తర్లితే శమ్భో ప్రాబుధ్యన్త మహర్షయః ।
 తతః పరస్పరం స్వప్నం వర్ణయిత్వా తపోధనాః ॥ ౪౪॥
 అమన్యన్త గిరం సత్యాం ప్రసన్నస్య మహేశితుః ।
 తతః సమేత్య సర్వే తే జగ్ముః కశ్మీరమణ్డలమ్ ॥ ౪౫॥
 తత్ర తీర్థవరే దేవం కాష్ఠరూపం వ్యలోక(అపూజ)యన్ ।
 ఏషాం స్నానాయ తత్రామ్బు నావిద్యత మనాగపి ॥ ౪౬॥

తతః సన్దిగ్ధమనసః కేచిత్కష్టాన్యచాలయన్ ।
 తత్సర్పర్యమాత్రాద్రుద్రత్వం ప్రాప్య చాన్తర్హితాస్తదా ॥ ౪౭॥
 కేచిత్తీర్థవరే తత్ర నాగస్య భవనే శుభే ।
 నాపశ్యన్ధూర్జటిం దేవం సంశయం చ ప్రపేదిరే ॥ ౪౮॥
 జమ్బుకం జరతం కేచిదపశ్యజ్ఞామ్బుకావృతమ్ ।
 ఉత్తరాభిముఖం భీమం రూక్షపూత్కారకారిణమ్ ॥ ౪౯॥
 కేఽప్యుత్తరాశాభిముఖం హ్రస్వాఙ్గం తిమిరోపమమ్ ।
 అపశ్యజ్ఞామ్బుకం తత్ర క్రీడన్తం న విదుః (నిబిడం) స్థితమ్ ॥ ౫౦॥
 పాషాణఖణ్డాశ్చ తతస్తీర్థాదుత్థాయ కాష్టవత్ ।
 అర్యమణ్యుదితే ప్రాపుః స్థలమార్గం ముహుర్ముహుః ॥ ౫౧॥
 ఆదిత్యస్యాస్తనమయే పునస్తత్రైవ చాపతన్ ।
 తత్సర్పర్యేన తదా కేచిద్రుద్రత్వం ప్రాప్య నిర్వృతాః ॥ ౫౨॥
 ఏతదాశ్చర్యమాలోక్య వశిష్టో ధీమతా వరః ।
 అకరోచ్ఛ తదా సర్పం కాష్టరూపస్య ధూర్జటిః ॥ ౫౩॥
 ఉల్లసద్భక్తిరోమాఞ్చస్తిరే తీర్థస్య సంస్థితః ।
 పరమేశ్వరముద్దిశ్య నిదధే దుష్కరం తపః ॥ ౫౪॥
 తస్యాథ తపసా ప్రీతః స్వప్నే ధూర్జటిరబ్రవీత్ ।
 కిమర్థం పుత్ర కురుషే ఘోరఘోరతరం తపః ॥ ౫౫॥
 తీర్థేఽత్ర బహుభిః స్పృష్టా దారుణ్యాపైవ రుద్రతా ।
 తదిదానీం త్వయాప్యేవమేష మార్గోఽభిలష్యతామ్ ॥ ౫౬॥
 ఏవం భగవతో వాణీమాకర్ణ్య మునిపుంజవః ।
 హర్షగర్గదయా వాచా జగద రచితాఞ్జలిః ॥ ౫౭॥
 కిమద్భుతం తద్గురుత్వం ప్రాప్తైరాలోక్యనే ప్రభో ।
 చార్మణేనైవ నేత్రేణ మమ త్వాం ద్రష్టుమేషణా ॥ ౫౮॥
 తస్మై యది మహాదేవ తపసా ప్రీయసేఽమునా ।
 తదనేనైవ దేహేన త్వాం పశ్యేయం పునః పునః ॥ ౫౯॥
 ఇతి తస్య మునేర్వాణీమాకర్ణ్య కరుణాపరః ।

ప్రబుద్ధస్య మహాదేవో దర్శనం సహసా దధౌ || ౬౦||
 దేవ్యా సహ వృషారూఢః శూలాఙ్కుః శశిశేఖరః |
 నన్దినానుగతః శమ్భుర్మునినా దదృశే పురః || ౬౧||
 భక్త్యా నమంతం తం దృష్ట్వా వశిష్ఠమథ ధూర్జటిః |
 ఉవాచ శశినః కాన్తిం జయన్సహ మరీచిభిః || ౬౨||
 ప్రీతోఽహం భవతః పుత్ర తపసా పశ్య సమ్ప్రతి |
 రుద్రలోకం మయా సీతాస్తవ సబ్రహ్మచారిణః || ౬౩||
 యైరహం మునిభిః స్పృష్టః కాష్ఠరూపోఽత్ర జాతుచిత్ |
 తే సర్వే రుద్రతాం ప్రాప్య పరమాం యాన్తి నిర్వృతిమ్ || ౬౪||
 తవానేనైవ దేహేన దివ్యం చక్షురుదేత్వతః |
 అతీతానాగతజ్ఞానం యత్ప్రసాదాత్ప్రవర్తతే || ౬౫||
 అధునా పశ్య మాం పుత్ర సర్వతో వర్తినం శివమ్ |
 ఇయమేకాత్మభావేన దేవీ మే సంవ్యవస్థితా || ౬౬||
 నన్దిరుద్రో మహాకాలో దిణ్డిలమ్బాదరస్తథా ||
 అమీ గణాశ్చ సర్వే మే స్వాత్మైవేతి న సంశయః || ౬౭||
 పశ్యాత్ర జమ్బుకాఖ్యం మాం విష్ణుం కపటవాసనమ్ |
 యక్షం వైశ్రవణం నారీ మాతరం చ మమాజ్ఞయా || ౬౮||
 వసిష్ఠోఽథాఖిలం జ్ఞాత్వా భక్తీనమ్రో మహేశ్వరమ్ |
 ఉవాచ ముకుటే బద్ధన్నజ్జాలిం పులకాఙ్కితః || ౬౯||
 భవంతం పశ్యతా దేవ ప్రాప్తం జ్ఞానం మయాఖిలమ్ |
 ఇదాసీమత్ర సర్వేషామనుగ్రహపరో భవ || ౭౦||
 వసిష్ఠస్య గిరం శ్రుత్వా తతశ్చన్ద్రశిఖామణిః |
 ఏవమస్త్యితి జల్పిత్యా పునః ప్రోవాచ సస్మితమ్ || ౭౧||
 వైశాఖమాసే జానీహి మమాగమనలక్షణమ్ |
 బాహుల్యాత్పయసో భూరివర్షణాచ్చ పయోముచామ్ || ౭౨||
 తత్సర్వనాత్కృతయుగే తదైవోదేతి రుద్రతా |
 యుగాన్తరేషు దేహాన్తే దేహినామితి నిశ్చయః || ౭౩||

గణోఽయం మషకత్వేన నన్ధీ తిష్ఠతి మద్గిరా ।
 అనుగృహ్లాతి లోకాంశ్చ స్పర్శమాత్రేణ సర్వదా ।
 ఏవముక్త్యా మహాదేవో దేవ్యా సహ తిరోదధే ॥ ౭౪ ॥
 తతః ప్రభృతి సోఽప్యాసీన్మునిః శివపరాయణః ।
 ససత్కుమారో వ్యాసేన విజ్ఞప్తః పావనాత్మనా ॥ ౭౫ ॥
 ఇత్థం శ్రీకపటేశస్య మాహాత్మ్యం నిరవర్తయత్ ।
 సతీదేశే మహాతీర్థే పాపసూదననామని ॥ ౭౬ ॥
 నిత్యం సన్నిహితో దేవః సదేవీకో గణాన్వితః ।
 కాష్ఠరూపాః స్థితా రుద్రా లోకానుగ్రహకారిణః ॥ ౭౭ ॥
 అస్మిన్కలౌ పావయన్తే స్పర్శమాత్రేణ మానవాన్ ।
 గణేశ్వరస్తత్ర నిత్యం నివసత్యచలాఖ్యయా ॥ ౭౮ ॥
 స్వయమాగచ్ఛతి త్ర్యక్షః కదాచిన్నిజయేచ్ఛయా ।
 వర్షద్భిర్బలదైర్భాగిప్రోద్భవద్భిస్తథా జలైః ॥ ౭౯ ॥
 ఆగమః పరమేశస్య సూచ్యతే నాత్ర సంశయః ।
 జ్యోతీరూపో మహాదేవస్తత్ర సత్వానుకమ్పయా ॥ ౮౦ ॥
 శివా దూతీ భగవతీత్యపూర్వోఽయం కథానకః ।
 శిలోచ్ఛయస్తత్ర రమ్యో రుద్రపాదాఖ్యయా శ్రుతః ॥ ౮౧ ॥
 నానారత్నశతాకీర్ణో నానాధాతువిచిత్రితః ।
 కదమ్బపుష్పైర్బహులైర్భ్రమరైః క్వచిదావృతః ॥ ౮౨ ॥
 సువర్ణపద్మైర్వైదూర్యనాలైః క్వచన శోభితః ।
 గన్ధరైః కిన్నరైర్యక్షైః క్రీడద్భిః క్వచిదాశ్రితః ॥ ౮౩ ॥
 అస్తి తత్ర మహాదేవస్యోద్యానే వరపర్వతః ।
 దీప్యమానో మహాపుష్పైస్తరుణాదిత్యసన్నిభైః ॥ ౮౪ ॥
 తత్రామ్బుజాని వాపీషు వికసంతి దివానిశమ్ ।
 సీలోత్పలాని చోత్కృష్టసౌరభాణి యతస్తతః ॥ ౮౫ ॥
 నానావిధైస్తరువరైః ఫలద్భిరమృతాత్మకమ్ ।
 అత్ర దివ్యైశ్చ భౌమైశ్చ శోభా కాపి విధీయతే ॥ ౮౬ ॥
 కురజ్ఞాః కేకినశ్చాత్ర క్రీడంతి సేవచ్ఛయా క్వచిత్ ।

కవచిన్మధురశబ్దాశ్చ హంసాస్తిష్ఠన్తి భాస్వరాః ॥ ౮౭ ॥

గాయస్త్రీభిః కవచిత్తత్ర కిన్నరీభిర్వ్యవస్థితమ్ ।

నృత్యస్త్రీభిశ్చ గన్ధర్వవనితాభిరితస్తతః ॥ ౮౮ ॥

కేతకీకుసుమస్పర్శకోమలస్తత్ర మారుతః ।

ఆహ్లాదయతి సర్వాఙ్గం వాపీజలకణోక్షితః ॥ ౮౯ ॥

భూమిదేవా బ్రహ్మసమాః సామగానపరాయణాః ।

ఋషయో బహవో దేవదేవనేవారసోత్సుకాః ॥ ౯౦ ॥

మౌనవ్రతపరాః కేచిత్సాంఖ్యయోగపరాః పరే ।

కాణాదా ఔపనిషదాస్తత్ర తిష్ఠన్తి సర్వతః ॥ ౯౧ ॥

తత్ర తీర్థే మహాదేవో దృశ్యతే భక్తిభావితైః ।

సదాగమాద్భుతోద్భూతభక్తిశ్రద్ధాచమత్కృతైః ॥ ౯౨ ॥

బ్రాహ్మణాః క్షత్రియా వైశ్యాః శూద్రా జన్మాన్తరాణి చ ।

యదత్ర తీర్థే దదతే తద్విచిత్రఫలం భవేత్ ॥ ౯౩ ॥

దైవం పితృం చ యః కశ్చిద్విదధ్యాదత్ర భావితః ।

తదక్షయం భవత్యేవ సిద్ధిర్విఘ్నవివర్జితా ॥ ౯౪ ॥

యే కేచిద్ధమ్భరహితాః పాపేన పరివర్జితాః ।

తేషాం తీర్థవరో దత్తే శాశ్వతీం గతిముత్తమామ్ ॥ ౯౫ ॥

సన్త్యజ్య శరతాం తత్ర పూజనీయో మహేశ్వరః ।

ధర్మార్జితేన విత్తేన నిష్పాపేన చ చేతసా ॥ ౯౬ ॥

పరస్య పీడాముత్పాద్య యో విత్తం పరికల్పయేత్ ।

న తస్య పూజాం గృహ్లాతి మహాదేవః కదాచన ॥ ౯౭ ॥

యే లబ్ధాః పాపినః క్రూరాః పరబాధాయ దామ్భికాః ।

అవీచౌ పాతయత్యేవ తానత్ర పరమేశ్వరః ॥ ౯౮ ॥

అత్రైవ కార్తికేయోఽస్తి దర్శనీయశ్చ మానవైః ।

ఆగ్నేయ్యాం దిశి విస్తీర్ణకదలీద్వారరక్షకః ॥ ౯౯ ॥

కార్తికేయప్రసాదేన ప్రాప్యతే ద్వారమీశితః ।

తత్రాపి దేవదేవేన తీర్థముత్పాదితం పురా ॥ ౧౦౦ ॥

శతహ్రదాయాస్తత్రాపి నలిన్యాశ్చ సమాగమః ।
 అత్ర స్నానేన భక్తానాం కిల్బిషం క్షీయతేతరామ్ ॥ ౧౦౧॥
 చతుర్దశ్యాం పౌర్ణమాస్యాం పాత్రమాదాయ కాఞ్చినమ్ ।
 పద్మేనాచ్ఛాదితం దద్యాత్తత్ర భక్తాయ ధూర్జటేః ॥ ౧౦౨॥
 ఏకాయనేన చిత్తేన స్నాత్వా పాపనిసూదనే ।
 ధనేశ్వరం మూర్తిమంతం తత్ర పశ్యన్తి భావితాః ॥ ౧౦౩॥
 పృథివ్యాం యాని తీర్థాని పుణ్యాన్యాయతనాని చ ।
 పాపసూదనతీర్థేత్ర తాని తిష్ఠన్తి తత్త్వతః ॥ ౧౦౪॥
 వ్యోమమధ్యం రవౌ ప్రాప్తే యః స్పృశేత్పాపసూదనమ్ ।
 సమగ్రపృథీవీదానస్య ఫలం స సమవాప్నుయాత్ ॥ ౧౦౫॥
 కపిలానాం శతం దత్వా యత్ఫలం ప్రాప్యతే జనైః ।
 సతి ప్రభాతే స్పృశతాం పాపసూదనమేవ తత్ ॥ ౧౦౬॥
 పృథివీం శస్యసమూర్ణాం రాహుగ్రస్తే దివాకరే ।
 సంక్రాంతౌ చ కురుక్షేత్రే యో దద్యాత్పుణ్యకర్మణే ॥ ౧౦౭॥
 కృష్ణపక్షే చతుర్దశ్యాం పాపసూదనవారిణా ।
 కృతస్నానస్య శాస్తస్య తత్ఫలం నాత్ర సంశయః ॥ ౧౦౮॥
 చతుర్థ్యామథ వా షష్ఠ్యామత్ర స్నాత్వా సమాహితైః ।
 పూజనీయశ్చ యత్సేన దేవః శ్రీకపటేశ్వరః ॥ ౧౦౯॥
 అత్ర స్థానే సోదరాఖ్యం తీర్థం వసతి సర్వదా ।
 బ్రహ్మవిష్ణుప్రభృతిభిర్దైవైః సిద్ధైశ్చ సేవితమ్ ॥ ౧౧౦॥
 కపాలమోచనం తీర్థం సౌమాఖ్యం పుష్కరం తథా ।
 శతహ్రదం ప్రభాసం చ తత్ర సన్నిహితం సదా ॥ ౧౧౧॥
 బ్రహ్మ విష్ణుః కుమారశ్చ రవిర్వాయుశ్చ సేవితమ్ ।
 కపటేశ్వరమత్రైవ తీర్థత్వేన వ్యవస్థితః ॥ ౧౧౨॥
 కపిలాచక్రతీర్థాభ్యామత్రైవ స్థీయతే సదా ।
 కిమన్యత్సర్వదేవానామేతదేవ నికేతనమ్ ॥ ౧౧౩॥
 అత్ర భక్త్యా సదా స్నాతో యః కశ్చిద్దౌతకిల్బిషః ।

స దేహాన్తే శివం యాతి నాస్తి స్వప్నేఽపి సంశయః ॥ ౧౧౪ ॥

సితచ్ఛదగణాకీర్ణం ముక్తాహారవిభూషితమ్ ।

అస్సరోవర్గరుచిరం సిద్ధవిద్యాధరాదృతమ్ ॥ ౧౧౫ ॥

నానావిధాన్నపానాదిరుచ్యవస్తుసుఖావహమ్ ।

కృణధ్ధణ్ణాశతం గాయత్కిన్నరీగణసేవితమ్ ॥ ౧౧౬ ॥

ఆదిత్యమణ్డలమివ ప్రదీప్తం రత్నరాశిభిః ।

విమానం తస్య దేహాన్తే స్వయమేవ పురో భవేత్ ॥ ౧౧౭ ॥

తత్రాన్నేన విదధ్యాద్యః శ్రాద్ధం మూలైః ఫలైరథ ।

పరితృప్త్యన్తి పితరస్తస్య శమ్ముప్రసాదతః ॥ ౧౧౮ ॥

చాన్ద్రాయణసహస్రేణ యా శుద్ధిః స్యాద్ద్విజన్మనః ।

వారిస్పర్శనమాత్రేణ సా స్యాదత్ర న సంశయః ॥ ౧౧౯ ॥

తిలప్రమాణం యో దద్యాదన్నమత్రార్థినే నరః ।

మేరుప్రమాణం లభతే స తీర్థస్య ప్రసాదతః ॥ ౧౨౦ ॥

పాపసూదనతీర్థస్య యః కరోతి ప్రదక్షిణమ్ ।

అగ్నిష్టోమఫలం ప్రాప్య మోదతే స నరో దివి ॥ ౧౨౧ ॥

వైశాఖమాసప్రతిపద్ధివసే తత్ర మానవః ।

పర్వతారోహణం కృత్వా వాజపేయఫలం లభేత్ ॥ ౧౨౨ ॥

నశ్యత్సలక్ష్మీరేతస్య తేజశ్చ పరివర్ధతే ।

సంవత్సరసుఖీ స స్యాదారు(రో)హేద్యోఽత్ర తం గిరిమ్ ॥ ౧౨౩ ॥

అత్ర స్నాత్వా ధనాధ్యక్షమర్చయేద్యః సమాహితః ।

ధనాని నిర్విరామాణి లభతే నాత్ర సంశయః ॥ ౧౨౪ ॥

స్నాత్వా తీర్థేఽత్ర విధివత్పూజ్యః స(శ్రీ) జమ్బుకేశ్వరః ।

క్షీరాదిభిః శుభైర్ద్రవ్యైః పుష్పైశ్చ శుభచేతసా ॥ ౧౨౫ ॥

అత్ర జమ్బుకరూపేణ గణనాథో వ్యధాద్రుతమ్ ।

శివారుతమితి ఖ్యాతం దృక్ప్రసాదావహం తతః ॥ ౧౨౬ ॥

తపస్యతో వాలఖిల్యాననుజగ్రాహ ధూర్జటిః ।

అత్రైవ సౌరం స్థానం చ కారుణ్యేన వ్యసర్జయత్ ॥ ౧౨౭ ॥

ఏవం బ్రహ్మసుతాద్వ్యసః శ్రుత్వా శివకథామృతమ్ ।
 పాపసూదనమేవాగాద్భక్తియుక్తేన చేతసా ॥ ౧౨౮॥
 తత్ర స్నాత్వా మహాదేవం కపటేశ్వరభావితమ్ ।
 పూజయిత్వా చ తనయం లేభే బ్రహ్మవిదం శుకమ్ ॥ ౧౨౯॥
 ఆగచ్ఛతో గచ్ఛతశ్చ తీర్థే తత్ర మహేశితః ।
 కాష్ఠరూపస్య సాశ్చర్యం చరితం కైర్న చర్చ్యతే ॥ ౧౩౦॥
 కదాచిద్బహుభిర్వర్షైరాగచ్ఛన్కపటేశ్వరః ।
 కరోతి చిరముత్కణ్ఠాం శ్రద్ధాపావనచేతసామ్ ॥ ౧౩౧॥
 ప్రతిసంవత్సరం వైష ఆగచ్ఛజ్ఞాతుచిత్ప్రభుః ।
 దర్శనేనైవ కురుతే జన్తూన్విగతకిల్బిషాన్ ॥ ౧౩౨॥
 పఞ్చామృతాదిభిర్దేవం స్నాపయేత్కపటేశ్వరమ్ ।
 కుఙ్కుమేన ప్రసూనైశ్చ పూజయిత్వా సమాహితః ॥ ౧౩౩॥
 రుచ్చైర్నైవేద్యసజ్జైశ్చ నృత్తగీతాదిభిస్తథా ।
 యో యః పరిచరేదీశం స స రుద్రో న సంశయః ॥ ౧౩౪॥
 అత్ర కాష్ఠమయో దేవో వాలఖిల్యైస్తపోధనైః ।
 అనేన స్తోత్రరాజేన స్తూయతే స్మ దివానిశమ్ ॥ ౧౩౫॥
 ఓం వృక్షైరావృతకాయాయ పరాయ పరమాత్మనే ।
 నానారూపాయ దేవాయ నమస్తుభ్యం స్వయంబుభవే ॥ ౧౩౬॥
 శివాయ శిశికణ్ఠాయ సోమసూర్యాగ్నిచక్షుషే ।
 భీమాయ భీమరూపాయ భీషణాయామృతాయ చ ॥ ౧౩౭॥
 చణ్డాయ చణ్డరుద్రాయ చణ్డశూలార్గపాణయే ।
 యోగినే బ్రహ్మనిష్ఠాయ సర్వాయుధస్థరాయ చ ॥ ౧౩౮॥
 ఉమాయాః స్వామినే తుభ్యం పశూనాం పతయే నమః ।
 ఋగ్యజుఃసామమన్త్రాణాం త్రైలోక్యపతయే నమః ॥ ౧౩౯॥
 చన్ద్రసూర్యాగ్నిమరుతామమ్బసాం పతయే నమః ।
 సితాయ కృష్ణవర్ణాయ పీతాయ కర్పూరాయ చ ॥ ౧౪౦॥
 అరుణాయ పిశంగాయ సర్వోద్భవభవాయ చ ।

సవృషాయోగ్రకాయాయ సోమాయ సగుహాయ చ ॥ ౧౪౧॥

సగణాయ నమస్తుభ్యం నమస్తేఽస్తు సనన్దినే ।

గజేంద్రవక్త్రసహితసభృజ్జిన్ద్రయే నమః ॥ ౧౪౨॥

విత్వైః సాద్యైః సుతస్త్యం హి బ్రహ్మణా కేశవేన చ ।

సతతం స్తూయసే దేవైర్పృషిభిర్భావితాత్మభిః ॥ ౧౪౩॥

స్తుత్యానాం గుణసంజ్ఞానాం నాన్తోఽస్తి తవ శఙ్కర ।

దేవాన్విత్పాశ్చ దేవేశ మునీన్సిద్ధాన్ప్రజాపతీన్ ॥ ౧౪౪॥

నియునక్షి సదా దేవ స్వేషు స్వేష్టేషు కర్మసు ।

యోగినాం యోగయోనిస్త్యం యోగకర్తా చ శఙ్కర ॥ ౧౪౫॥

ధ్రువోఽవ్యయో హ్యజో నిత్యః సంహర్తా భూతభావనః ।

విశ్వరూపో హ్యనంతశ్చ స్వనిత్యో వృషవాహనః ॥ ౧౪౬॥

అజితో హ్యప్రమేయశ్చ లోకాలోకప్రకాశకః ।

ప్రభుర్వరేణ్యో భగవాన్పర్ణాశ్రమవిభాగవిత్ ॥ ౧౪౭॥

సుసూక్ష్మో హ్యవ్యయో వ్యాపీ భవార్ణవతరిర్విభుః ।

త్వాం న జానన్తి యే మూఢా వైతే యాన్తి పరాం గతిమ్ ॥ ౧౪౮॥

జాయన్తే చ మ్రియన్తే చ కర్మభిర్వివశీకృతాః ।

జితకామా జితక్రోధా జితద్వంద్వా జితేన్ద్రియాః ॥ ౧౪౯॥

త్వాం జ్ఞాత్వా దేహినో నిత్యం గచ్ఛన్తి పరమాం గతిమ్ ।

త్ర్యంబుకస్త్రీపురేశానస్త్రీపురఘ్నా మహీధరః ॥ ౧౫౦॥

త్రిలోకపాతా పర్జన్యః కాలకామాఙ్గానాశనః ।

బ్రహ్మవిష్ణిర్వర్ధురద్రాణామన్యేషాం చైవ దేహినామ్ ॥ ౧౫౧॥

సంహరకాలే దేవేశ స్మృతిమాక్షిప్య తిష్ఠసి ।

ధ్యేయస్త్యం యోగనిష్ఠానాం మునీనాం భావితాత్మనామ్ ॥ ౧౫౨॥

స్తుతవంతశ్చ తే సర్వే సర్వదుఃఖవినాశనమ్ ।

యోగినాం యోగసిద్ధిస్త్యం యోగస్యోత్పత్తికారకః ॥ ౧౫౩॥

తిష్ఠ మే హృదయే నిత్యం వీర్యాత్మా సురసత్తమః ।

చక్షుషోర్ద్వయే చైవ భ్రువోర్మధ్యగతస్తథా ॥ ౧౫౪॥

నిష్కలం ధ్యాయినస్తావం హి ప్రపశ్యన్తి సదాశివమ్ ।
 పశ్చాద్ధా త్వం శరీరేషు దేహినాం సమృత్తిష్టసి ॥ ౧౫౫॥
 ప్రాణాయామైః క్షపయనే కల్మషం విశ్వసమ్భవమ్ ।
 బ్రహ్మాదీనాం చ దేవానామన్యేషాం చైవ దేహినామ్ ॥ ౧౫౬॥
 సుఖస్య దాతా నాన్యోఽస్తి ఇతి మే నిశ్చితా మతిః ।
 అస్మాకమపి దేవేశ కర్మణ్యుద్విగ్నచేతసామ్ ।
 శరణం భవ భీతానాం సంసారాధ్వని వర్తతామ్ ॥ ౧౫౭॥
 నాన్యా గతిర్మహాదేవ విద్యతే శరణార్థినామ్ ।
 ముక్త్యై తద్భక్తిమీశాన శశాంకకృతశేఖర ॥ ౧౫౮॥
 తనుభిర్ధారయన్యేవ జగత్సావరజ్జమమ్ ।
 నాన్యం పశ్యామి దేవేశ వ్యాపినం సచరాచరమ్ ॥ ౧౫౯॥
 అజ్ఞాప్తపర్వమాత్రాణాం జాతానాం బ్రహ్మతేజసా ।
 తపసా చ మహాదేవాద్వాఙ్మృతముత్తమం వరమ్ ॥ ౧౬౦॥
 సంసారార్ణవమగ్నానామిచ్ఛతాం విపులం యశః ।
 అస్మాకం దేవదేవేశ ప్రసాదం కర్తుమర్హసి ॥ ౧౬౧॥
 న జ్ఞానం న చ వా ధ్యానం న తపో న చ వై క్రతుః ।
 సర్వభావవిహీనానాం శరణం త్వం మహేశ్వర ॥ ౧౬౨॥
 బ్రహ్మవిషిష్టగోప్తా త్వం బ్రహ్మణో బ్రహ్మవిత్తమః ।
 బ్రహ్మచారీ పరం పాత్రం నీలగ్రీవో గుహాశయః ॥ ౧౬౩॥
 ఏవం స్తుతో మహాదేవో వాలఖిల్యైరహర్నిశమ్ ।
 ప్రీయతే స్య మహాదేవః కపటేశ్వరవిగ్రహః ॥ ౧౬౪॥
 ఇదం పౌరాణికస్తోత్రం వాలఖిల్యైర్వినిర్మితమ్ ।
 కపటేశ్వరదేవస్య ప్రత్యహం యః పఠేన్నరః ॥ ౧౬౫॥
 తస్య రోగా వినశ్యన్తి ధనధాన్యాది వర్ధతే ।
 ఆయుశ్చ దీర్ఘతాం యాతి సంతతిశ్చ ప్రవర్ధతే ॥ ౧౬౬॥
 భుక్తిముక్తిత్వమభ్యేతి సంసారశ్చ వినశ్యతి ।
 శృణ్వతామపి సర్వేషామేతదేవ ఫలం భవేత్ ॥ ౧౬౭॥

యః కశ్చిత్పథి వా గచ్ఛన్తోత్రమేతత్పరేన్నరః ।
 స సర్వసిద్ధిమాప్నోతీత్యాజ్ఞా సత్యా మహేశితః ॥ ౧౬౮॥
 ఇదం పవిత్రం దాతవ్యం పాపిష్ఠాయ న జాతుచిత్ ।
 శ్రద్ధాభక్తిమనోజ్ఞాయ దాతవ్యం సర్వథా పునః ॥ ౧౬౯॥
 అహహ భగవతశ్చరిత్రమేత-
 త్కిమపి విచిత్రతమం మహేశ్వరస్య ।
 కపటవపురపి క్షణేన లోకాన్-
 రచయతి యో విరమద్భవోపతాపాన్ ॥ ౧౭౦॥
 ఇతి శ్రీమహామాహేశ్వరజయద్రథవిరచితే హరచరితచింతామణౌ కపటేశ్వరావతారవర్ణనో
 నామ చతుర్థశః ప్రకాశః ॥ ౧౪॥

౧౫. పశ్చాదశః ప్రకాశః - చణ్డరుద్రావతారః ।

ఓం శ్రీ చణ్డేశాయ నమః ।
 హేయాహేయమపద్వయప్రథనతశ్చణ్డేన రుద్ర త్వయా
 వాహ్యం యత్సమధిష్ఠితం మమ మతిస్తత్సర్వర్కతః పావనీ ।
 అద్వైతప్రథనాది ఘోరవపుషం త్వామేవ దేవాధునా
 ధ్యాత్వైవం పరిశుద్ధమేతు కిమపి స్వాతన్త్ర్యాశక్త్యా తవ ॥ ౧ ౧॥
 న యత్పూర్థయితం శక్యం తద్దదాతి మహేశ్వరః ।
 అన్యః కారుణికః కోఽస్తి సర్వశక్తిశ్చ తత్త్వతః ॥ ౨॥
 కదాచిత్రేచ్ఛయా దేవో విహరన్ గగనాధ్వనా ।
 సాశ్చర్యయా మహాదేవ్యా సాభ్యర్థనమభాషత ॥ ౩॥
 భగవన్ కరుణారాశే విశోద్ధరణతత్పుర ।
 మర్త్యానాం క్రూరరోగితవ్యం కర్మణా కేన నిర్మితమ్ ॥ ౪॥
 క్వచిదేతే కుష్టవస్తః కచిద్వికలదృష్టయః ।
 క్వచిచ్ఛ శూలవివశాః క్వచిన్నిశ్చేష్టతాం గతాః ॥ ౫॥
 అన్యేఽపి ప్రాణినో భూమ్నా శ్రీమిపర్యస్తమీశ్వర ।
 భజన్తి వేదనాం తీవ్రాం కుత్సితేష్వపి జన్మసు ॥ ౬॥
 ఇత్యుక్తే పరమేశ్వర్యా ప్రత్యువాచ మహేశ్వరః ।

సరోమాశ్చాన్ గజైః సర్వైః ప్రణమద్భిర్నిరీక్షితః ॥ ౭॥
 జడత్వాత్కర్మ ఫలితుం న సమర్థం కచిద్భవేత్ ।
 మన్నియత్యా పునః సర్వో విచిత్రయతి సంసృతిమ్ ॥ ౮॥
 శరీరిణః స్వతస్తావత్ప్రాక్కిపాసాదిపీడితాః ।
 తత్రాపి రోగవైవశ్యే కారణం శృణు దుఃసహమ్ ॥ ౯॥
 పూర్వజన్మని యే కేచిదవలేపేన మానవాః ।
 ఉల్లఘ్నయన్తి నిర్మాల్యం శైవం తేషామసౌ గతిః ॥ ౧౦॥
 పుణ్యం యత్కించోదన్యేషాం జన్మాన్తరశతార్జితమ్ ।
 తన్నిష్ఫలత్వం భజతి నిర్మాల్యోల్లఘ్ననాత్ప్రియే ॥ ౧౧॥
 మన్తయోగజ్ఞానమూలాః సిద్ధయో వివిధాశ్చ యాః ।
 తా అపి గ్లానిమాయాన్తి మద్వాక్యాన్నాత్ర సంశయః ॥ ౧౨॥
 అథ శమ్భోగ్గిరం శ్రుత్వా ప్రాణినామనుకమ్పయా ।
 అభాషత మహాదేవీ ప్రణమ్య రచితాంజ్ఞలిః ॥ ౧౩॥
 భగవన్నఖిలస్యాపి భక్తోకస్య సమృత్తి ।
 ఉపదేశాయ భాషస్య శైవనిర్మాల్యచేష్టితమ్ ॥ ౧౪॥
 ఆకర్ణ్యతి మహాదేవో జగద మధురాక్షరమ్ ।
 దృష్ట్వా ప్రసాదామలయా హ్లాదయన్నమృతాభయా ॥ ౧౫॥
 పురా విప్రసుతః కశ్చిత్సుమత్యాఖ్యో మహీతలే ।
 పితుర్గాః పాలయన్నాసీద్భహుకాలమితస్తతః ॥ ౧౬॥
 ఏకదా సికతాశిఖం కృత్వా భక్తివశాదసౌ ।
 పయోభిః స్నాపయామాస గవాం తాసాం ఘటాహృత్తైః ॥ ౧౭॥
 యథాయథం వర్ధమానభక్తిః ప్రత్యహమేవ సః ।
 లిఖన్నానాయ నిఖిలం తత్పయః పర్యకల్పయత్ ॥ ౧౮॥
 ఏవం సమగ్రే తద్దుగ్ధే తేన లిక్ఖాయ కల్పితే ।
 అలబ్ధదుగ్ధప్రసరస్తత్ప్రితా శోచతి స్మ సః ॥ ౧౯॥
 అథ గోపగణాద్బుద్ధ్వా సుతవృత్తాన్తమాకులః ।
 క్వ తద్దుగ్ధమితి జోభం పితౄ తస్య సమాయయౌ ॥ ౨౦॥

లిङ్గం విలోక్య స్పృహితం పయసా స తతో ద్విజః ।
 లోభేన విహ్వలో దూరాత్సమ్రాభక్తమభాషత ॥ ౨౧॥
 సికతాం పయసా సిఞ్చన్ మూఢ కిం నామ మన్యనే ।
 అవజానీహి మాం గర్వాత్సమగ్రపథవర్తినమ్ ॥ ౨౨॥
 ఆరే బాల తవాత్యర్థమస్థానే కోఽయముద్యమః ।
 విచారయసి నాస్మాకమతివాహమయం పయః ॥ ౨౩॥
 ఉక్త్యేతి సికతా లిङ్గం క్రోధాన్నాశయతి స్మ సః ।
 ఇతస్తతో వినిషిష్య పయోభాణ్ణాని చాభినత్ ॥ ౨౪॥
 అథ క్షీరం తథా లిङ్గం పరిషిప్తవతః పితుః ।
 క్రోధాన్ధః సుమతిర్యష్ట్యా జఙ్ఘాయాం ప్రజహార సః ॥ ౨౫॥
 సా యష్టిస్తత్కరస్పర్శాత్పరశోర్భావమాగతా ।
 అవలేపేన తజ్జఙ్ఘమచ్చినద్భినకన్దవత్ ॥ ౨౬॥
 పితరి చ్చిన్నజఙ్ఘ౯థ పతితే నష్టచేతనే ।
 పూజాలిజ్ఞే ప్రణష్టే చ పశ్చాత్తాపమవాప సః ॥ ౨౭॥
 అథాసౌ సుమతిస్తీత్రం తపః కర్తుం సముత్సుకః ।
 నిరాహారతయా నిన్యే బహుకాలం స్థిరాశయః ॥ ౨౮॥
 అథ వ్యతీతే బహులే కాలే సదృఢనిశ్చయః ।
 మాముద్దిశ్య నిజం వహ్నోవక్త్రమక్లం జహోవ చ ॥ ౨౯॥
 స్వాఙ్గాని జహ్వతస్తస్య తదాసిం క్రూరకర్మణః ।
 మా మా చణ్డేతి కథయన్నహం వపురదర్శయమ్ ॥ ౩౦॥
 మద్దర్శనవశాత్తేన తదాసిం ఫుల్లచక్షుషా ।
 దగ్ధాన్యఙ్గాని లభ్యాని భక్తిపావనచేతసా ॥ ౩౧॥
 తథాహం తస్య సఞ్చిన్త్య భక్తి సర్వాతిశాయినీమ్ ।
 స్థాపయిత్వా కరం మూర్ధ్ని వరమిత్థమకల్పయమ్ ॥ ౩౨॥
 శివపూజోపకరణం రక్షతా పుత్రక త్వయా ।
 స్థిరనిశ్చయచిత్తేన సత్యమావర్జితం మనః ॥ ౩౩॥
 తన్మదీయాజ్ఞాయా వత్స చణ్డరుద్రగణో భవ ।
 ఉచ్చిష్టం శివలింగస్య భోజనాయ తవాస్తు చ ॥ ౩౪॥

పరం పవిత్రం నిర్మాల్యం దేవానామపి దుర్లభమ్ ।
 భక్తాయ తే మయా దత్తం భావనాపూతచేతనే ॥ ౩౫॥
 త్వదర్పితం పరో భుక్త్యై లోభలౌల్యవశీకృతః ।
 బ్రహ్మహత్యాసమం పాపమస్తు తస్య మదాజ్ఞయా ॥ ౩౬॥
 మల్లిజోచ్చిష్టమన్యేషాం దేవానామపి దుర్లభమ్ ।
 తస్మాత్తదజరం దత్తం మయా తే స్వేచ్ఛయా సుత ॥ ౩౭॥
 స్పర్శనం లజ్ఘనం భోగో విక్రి(క్ర)యాద్యమథాపి వా ।
 మదాశ్రయస్య యః కుర్యాన్నరకే స చిరం వసేత్ ॥ ౩౮॥
 యః కశ్చిదవలేపేన నిక్షిపేద్యత్ర కుత్రచిత్ ।
 వహ్నీవహ్వవధానేన దహేత్స నరకం వ్రజేత్ ॥ ౩౯॥
 నరకే ఘోరఘోరాశ్చ లభ్యాసంఖ్యాః కదర్థనాః ।
 జన్మాంతరం ప్రాప్నువతో యదిహస్త్యస్య తచ్ఛృణు ॥ ౪౦॥
 దౌర్గత్యం స్పర్శనవశాదధివాసేన చ శ్వతా ।
 చణ్డాలతా భక్షణాచ్చ కుష్ఠిత్వం లజ్ఘనేన చ ॥ ౪౧॥
 ఉపేక్షణాత్పాదపత్వం దానాత్క్రవ్యాదతా భవేత్ ।
 శ్వవిష్టాయాం క్రిమిత్వం చ హరణేన కిరాతతా ॥ ౪౨॥
 విక్రి(క్ర)యాదవిధానేన దాహానిక్షేపణాదపి ।
 శ్వపాకత్వం ఫణిత్వం చ భవతీతి న సంశయః ॥ ౪౩॥
 పూజాకాలే ప్రణమనే భక్త్యా సన్దర్శనాదిషు ।
 అధివాసో న దోషాయ స్పర్శోఽప్యర్చావిసర్జనే ॥ ౪౪॥
 గ్రామో హట్టం ధనం ధాన్యం వస్త్రమాభరణాని చ ।
 యద్యదన్యన్మదీయం చ తత్త్వం తత్రాసి రక్షితా ॥ ౪౫॥
 యః కశ్చిత్తత్ర కురుతే భక్షణాద్యం సుపాతకమ్ ।
 మృతో నరకమాయాతి లభతే యాతనాస్తథా ॥ ౪౬॥
 ఇహాపి జన్మ సమ్రూప్య తిర్యక్త్వాది ప్రపశ్య సః ।
 రోగపీడితసర్వాణ్ణో వైవశ్యమవలమ్బతే ॥ ౪౭॥
 యః ప్రసాదాన్మహాదేవనిర్మాల్యం జాతు సంస్పృశేత్ ।

అఘోరసేవాం కుర్యాత్స తతః శుద్ధత్వమేష్యతి || ౪౮ ||

తపోదర్శనసంతోషాదిత్యుక్తాః విరతే మయి ।
సుమతిశ్చణ్డరుద్రత్వమాససాద స సాదరః || ౪౯ ||

నమః స్వాతన్త్ర్యరూపేణ పశ్చాత్కృత్యవిధాయినే ।
భవతే సతతం కృతస్సచేతసాం చేతనాత్మనే || ౫౦ ||

పరస్పరం వ్యవచ్చిన్నాః సర్వే భావా జడాజడాః ।
లభంతే విపులాం సత్తాం భవతా సంవిదాత్మనా || ౫౧ ||

వాచ్యవాచకరూపోఽపి వాచ్యవాచకవర్జితః ।
భవానేవ మహాదేవ వైచిత్రీమయతీం శ్రితః || ౫౨ ||

స్తువన్నితి సభారబ్ధతాణ్డవః స తదా ప్రియే ।
అలిక్కితో నన్దిరుద్రప్రాముఖైః ప్రమత్తైశ్చిరమ్ || ౫౩ ||

తతః ప్రభృతి నిర్మాల్యరక్షితాస్తీ మమాజ్ఞయా ।
తస్మాద్రక్ష్యం ప్రయత్నేన తదుల్లంఘనపాతకమ్ || ౫౪ ||

దీక్షితస్యాపి నిర్మాల్యలంఘనాత్పపమస్తి యత్ ।
పునర్దీక్షాప్రసాదేన తన్నాశముపగచ్ఛతి || ౫౫ ||

ఇత్థముక్తవతి త్ర్యక్షే నిర్మాల్యవిధిమద్భుతమ్ ।
దేవీ ప్రసన్నవదనా పరితోషముపాగతా || ౫౬ ||

నానావిధేషు శాస్త్రేషు సర్వజ్ఞః కరుణావశాత్ ।
అవర్ణయత నిర్మాల్యం దేవానామపి దుఃసహమ్ || ౫౭ ||

పూర్వామూయే ప్రసిద్ధస్య విశ్వానుగ్రహకారిణః ।
శ్రీహోటకేశభవనం ప్రవిష్టస్య ప్రభావతః || ౫౮ ||

తన్నిర్మాల్యం స్వర్ణపద్మాధివాసేన గలత్స్వయమ్ ।
సమస్తమేవమజ్ఞానం బ్రహ్మవిష్టుదురాసదమ్ || ౫౯ ||

ఇతి నిరవధిశాస్త్రవర్ణనేన
త్రినయనలింగమభగ్నభక్తిసారః ।
య ఇహ పరిచరేత్స్వయం క ఏవ
క్షి(క్ష)పయతి సంస్మృతిముత్కృటాం క్షణేన || ౬౦ ||

ఇతి శ్రీమహామహేశ్వరజయద్రథవిరచితే హరచరితచింతామణౌ చణ్డరుద్రావతారో నామ
పంచదశః ప్రకాశః ॥ ౧౫॥

౧౬. షోడశః ప్రకాశః - శ్రవణద్వాదశీవర్ణనమ్ ।

ఓం శ్రీశివాయ నమః ।

విశ్వాభాసవిధాయినీ తవ పరా శక్తిః క్రియాత్మా విభో
నక్షత్రగ్రహౌసతిధ్యృతుమయః కాలోఽయమాభాసతే ।
సమప్రోప్తాభవదిచ్ఛయా ప్రకటయన్త్యేషాం స్థితి పఞ్చధా
బంహీయఃఫలతాం మమాద్య నయతు స్నానార్చనాద్యాః క్రియాః ॥ ౧॥

కః కిన్నామోపకురుతే దుస్తరాయాం భవాపది ।
హేలయా త్వనగుప్తాసి బహూన్మత్వా మహేశ్వరః ॥ ౨॥

సమేత్య మునయః సర్వే నారదాద్యాస్తపోధనాః ।
ద్వాదశీం ద్వాదశీం నిన్యూర్విష్టోరాయతనే శుభే ॥ ౩॥

తైర్భక్తైర్మునిభిర్దత్తాం పూజాం జగ్రాహ కేశవః ।
తుతోష చ విశేషేణ లక్ష్మ్యో సహ ముహుర్ముహుః ॥ ౪॥

అథ భాద్రపదే మాసి ద్వాదశ్యాం తే కదాచన ।
పుష్పాన్యాదాయ పూజార్హమగచ్ఛన్ కేశవాలయమ్ ॥ ౫॥

తైస్తత్ర భక్తివివశైర్లభ్యతే స్మ న కేశవః ।
పూజోపకరణామ్లానికాతరైశ్చ వ్యచిన్త్యత ॥ ౬॥

ప్రతిద్వాదశి పూజాం యోఽన్యగృహ్లాచ్చ కృపాపరః ।
అధునా స కథం విష్ణురస్మాకం దూరతాం గతః ॥ ౭॥

ఏవం విచిన్తయత్స్వేషు కాలేన బహునా హరిః ।
ఆజగామ చమత్కారవిచిత్రీకృతవిగ్రహః ॥ ౮॥

దృష్ట్వా గోవిన్దమాయాన్తం తే ప్రణమ్య పునః పునః ।
పూజాం నివేదయామాసుః ప్రహృష్టేనాన్తరాత్మనా ॥ ౯॥

పూజయత్సు సమన్తేషు కౌతుకాక్షిప్తలోచనః ।
జగాద నారదో విష్ణుం లలాటఘటితాఞ్జలిః ॥ ౧౦॥

ప్రభో గోవింద పూజ్యోఽసి ప్రతిద్వాదశి మాదృశామ్ ।
 చిరేణ దర్శనం దత్త్వా కథమద్య తు నేక్ష్యసే ॥ ౧౧॥
 అత్యర్థవినయాదాయిన్యేవం పృచ్ఛతి నారదే ।
 జగద విష్ణుః పీయూషమధురాక్షరయా గిరా ॥ ౧౨॥
 విదితం సర్వలోకేషు మహర్షే చేతనావతామ్ ।
 యథా స్వార్థానుసంధానాద్భవన్యైవ ప్రవృత్తయః ॥ ౧౩॥
 పరార్థముత్సృజ్య జడః స్వార్థం హి బహు మన్యతే ।
 తస్మాత్స్వార్థః పరార్థశ్చేత్యేకార్థా వాగ్విపశ్చితః ॥ ౧౪॥
 శబ్దవైచిత్ర్యమార్గేణ వక్తా జాతు న రుప్యతి ।
 అద్యాహమీదృక్సంసారవిలోకనవిశ్లేఖలః ॥ ౧౫॥
 అనన్తశక్తిమీశానం ద్రష్టుం కైలాసమభ్యగామ్ ।
 పూజయిత్వా మహాదేవం సదేవీకం పునః పునః ॥ ౧౬॥
 ఇహ ప్రాప్తో మునీన్ద్రాహం చిరేణ నిజమాలయమ్ ।
 ప్రతిద్వాశి యుష్మాకం సన్నిధాతా భవామ్యహమ్ ॥ ౧౭॥
 శ్రవణద్వాదశి త్వద్య తదహం శక్కురం శ్రితః ।
 ఇత్యుక్తో విష్ణునా తూష్టిం స్థితేష్వన్యేషు చర్షిషు ॥ ౧౮॥
 పాదావాదాయ శిరసా నారదో ధీరమబ్రవీత్ ।
 భగవన్మాదృశాం బుద్ధిరణుమాత్రం నిరీక్ష్యతే ॥ ౧౯॥
 లోకద్వయాలోకనయా త్వత్ప్రజ్ఞా త్వతిరిచ్ఛతే ।
 తస్మాత్కృపాం కురు బ్రూహి శ్రవణద్వాదశీతి కా ॥ ౨౦॥
 శక్కురశ్చైప కో యస్య సేవకః స భవానపి ।
 ఇతి పృష్టో మునీన్ద్రేణ జగద గరుడధ్వజః ॥ ౨౧॥
 శివస్మరణహర్షాన్తు గర్గదాక్షరయా గిరా ।
 ప్రతివర్షం భవన్యైవ ద్వాదశ్యో ద్వాదశోత్తమాః ॥ ౨౨॥
 పక్షే సితేఽసితే శ్రేష్ఠాః శ్రవణద్వాదశీ త్వియమ్ ॥ ౨౩॥
 అస్యా భార్తృపదో మాస ఋతుర్వర్షా బుధో గ్రహాః ।
 నక్షత్రం శ్రవణం తస్మాదియముత్కర్షమర్హతి ॥ ౨౪॥

యదా యదేత్థం పఞ్చానాం భవేత్సంజ్ఞానా శుభా ।
 తదా సన్నిహితః స్యాత్స పఞ్చశక్త్యాత్మకః శివః ॥ ౨౫॥
 నాతః పరతరో మాసో నాతః పరతరా తిథిః ।
 ఋతుర్నాన్యో గ్రహో నాన్యో నక్షత్రం నాన్యదుత్తమమ్ ॥ ౨౬॥
 ఏవం మునీన్ద్ర శ్రవణద్వాదశీ సజ్జటేత చేత్ ।
 పఞ్చభిః శక్తిభిర్దేవస్తత్ప్రసీదతి సేవితః ॥ ౨౭॥
 మయాపి పూర్వం నాజ్ఞాయ మునే సజ్జటితాప్యసౌ ।
 అనుత్పన్నవివేకానాం ప్రసాదః శక్యరాత్మకః ॥ ౨౮॥
 ఏకదా భగవల్లిజపూజైకాగ్రమనా అహమ్ ।
 అత్యర్థమధురం శబ్దమారాదశృణవం మునే ॥ ౨౯॥
 తచ్ఛబ్దశ్రవణాదస్తశ్చమత్కారేణ నిర్భరః ।
 పురఃస్థస్యాపి లిజస్య వ్యస్మరం పూజనక్రియామ్ ॥ ౩౦॥
 చిరేణ స్మృతిమాసాద్య శివలింగం ప్రపూజ్య చ ।
 తచ్ఛబ్దశ్రవణశ్రద్ధాపరతన్త్రస్తపో వ్యధామ్ ॥ ౩౧॥
 మహాదేవమయం వాక్యం మహాదేవమయీ స్మృతిః ।
 ఆసీన్మమోపకరణం చిరకాలం తపస్యతః ॥ ౩౨॥
 అథాపశ్యం వృషారూఢం దేవ్యా సహ మహేశ్వరమ్ ।
 సింహాసనమృతేనేవ మాం తపోవశతః కృశమ్ ॥ ౩౩॥
 తద్దర్శనక్షణేనాద్య చాస్మరం బత కింఞ్చన ।
 అనుభూతచరః శబ్దః స ఏవ పునరుద్యయౌ ॥ ౩౪॥
 తాత్కాలికచమత్కారపరిపూరితలోచనః ।
 అపశ్యం చ మహాదేవీం కేవలామేవ భావితః ॥ ౩౫॥
 ప్రీతాస్మి కృష్ణ భవతో వరమభ్యర్థయేప్పితమ్ ।
 వదంతీమితి తాం స్మేరమపృచ్ఛమహమానతః ॥ ౩౬॥
 మాతస్తస్వద్ధర్మనేనైవ కిం తత్ప్రాప్తం న యన్మయా ।
 కిన్త్యపూర్వో ధ్వనిః కోఽయమితి సూన్యతముచ్యతామ్ ॥ ౩౭॥
 అథ తత్ప్రార్థితా దేవీ కర్ణపూరికృతేక్షణా ।

ఆప్యాయయస్తీ దృష్ట్యైవ వక్తుమేవం ప్రచక్రమే || ౩౮||
 మాసగ్రహర్తునక్షత్రతిథయః పఞ్చ పావనాః |
 యదా యదా సజ్ఘటన్తే సన్నిధానం తదా తదా || ౩౯||
 మాసో భాద్రపదస్తత్ర బుధాఖ్యో గ్రహపుజవః |
 ఋతుర్వర్షాశ్చ నక్షత్రం శ్రవణం ద్వాదశీ తిథిః || ౪౦||
 ఏతే యదా సజ్ఘటన్తే తదా దేవో మహేశ్వరః |
 పఞ్చమస్తతనుః సమ్యక్సన్నిధత్తే మయా సహ || ౪౧||
 సర్వేషాం దర్శనానాం చ తదేకం పావనం చిరమ్ |
 స్నానార్చనప్రదానాది తత్రాధికఫలం భవేత్ || ౪౨||
 శ్రవణద్వాదశీత్యేషా ప్రసిద్ధిముపగచ్ఛతి |
 శివరాత్రిదినస్యామనుకల్పోఽధిగమ్యతామ్ || ౪౩||
 అముష్మిన్దివసే కృష్ణ సరీసృత్యన్తి దేవతాః |
 తన్నూపురధ్వనిం భక్తాః శృణ్వన్తి చ మనోరమమ్ || ౪౪||
 తత్త్వయా శివభక్తేన శ్రవణద్వాదశీదినే |
 శ్రుతశ్చమత్కారకరో దేవతానూపురధ్వనిః || ౪౫||
 అహం దేవశ్చ దేవ్యాశ్చేత్యభిన్నం కృష్ణ శాసనమ్ (?) |
 విమోహితస్తు భేదేన జానతే నైవ కిఞ్చన || ౪౬||
 శ్రవణద్వాదశీత్యేషా సర్వేస్పితవిధాయినీ |
 దేవతానాం సమగ్రాణాం జీవితేనాతిరిచ్యతే || ౪౭||
 న క్వచిత్పఞ్చారహితం పఞ్చపఞ్చాత్మకం దినమ్ |
 ఇతి జ్ఞాత్వా తదా శైవైః స్వమన్త్రః పూజ్యతేతరామ్ || ౪౮||
 కుమార్యః పూజనీయాశ్చ యథాశక్తి శుభార్థిభిః |
 స్వయం సన్నిహితస్తాను దేవదేవో మయా సహ || ౪౯||
 తపస్వినశ్చ సమూజ్యాస్తద్రూపేణ మహేశ్వరః |
 గృహస్థానన్నగృహ్లాతి భిక్షామాదాయ భావితాన్ || ౫౦||
 క్రీడయైవ హి దేవేశో రూపైస్సైన్దరితస్తతః |
 అనుగృహ్లాతి గోవిన్ద కేవలం వా మయా సహ || ౫౧||

శివస్యేదం వ్రతమితి జ్ఞాత్వా పూజ్యాస్తపస్వినః ।
 నానావిధాభిశ్చర్యాభిః శివ ఏవ తు తాదృశః ॥ ౫౨॥
 ఏకాయనేన చిత్రేన యః శైవం మార్గమాశ్రితః ।
 స శివో బ్రాహ్మణో జ్ఞేయః స చ పూజ్యః ప్రయత్నతః ॥ ౫౩॥
 గౌః క్షీరపూర్ణా ఛత్రం చ పాదుకే హేమభాజనమ్ ।
 ధనం ధాన్యం చ దాతవ్యం విత్తశాత్ర్యవివర్జితైః ॥ ౫౪॥
 దదాతి యద్యదేతస్మిన్ద్రివసే శుద్ధమానసః ।
 తస్య తస్య ఫలం లక్షగుణం ప్రాప్నోతి మానవః ॥ ౫౫॥
 తదేషా శ్రవణద్వాదశ్యాఖ్యాతా తే మయా స్వయమ్ ।
 భోగమోషార్థిభిశ్చైవ యజ్య(గ)మస్యాం స్వదర్శనమ్ ॥ ౫౬॥
 అయం భాద్రపదోమాసస్తద్వశాత్పావనోఽభవత్ ।
 ఆశ్విసస్యాప్యాయద్యపక్షే పితౄణాం తత్ర సన్నిధిః ॥ ౫౭॥
 జాతువిజ్ఞాతుచిత్తత్ర శ్రవణద్వాదశీదినమ్ ।
 పక్షస్త్రాశ్వయుజస్యాద్యః పితృసన్నిధికృత్సదా ॥ ౫౮॥
 ఆశ్విస శుక్ల నవమీ పూజనీయా జగత్త్రయే ।
 దేవీనాం సన్నిధివశాన్మహాత్పూర్వా ప్రకీర్తితా ॥ ౫౯॥
 సదైవ సాధకాదీనామభీష్టఫలదాయినీ ।
 అస్యాం నక్షత్రవేలాదినియమో నైవ విద్యతే ॥ ౬౦॥
 భక్తానాం సిద్ధికామానాం మాతేవ పరిరక్షణీ ।
 తస్మాత్పూజ్యా విశేషేణ సా మహానవమీ సతామ్ ॥ ౬౧॥
 ఇదానీం కృష్ణ కిమపి ప్రార్థయస్వ గిరా మమ ।
 దేవ్యేత్థముక్తే దేవేశమపి తత్ర వ్యలోకయమ్ ॥ ౬౨॥
 దేవేశం దేవదేవీం చ పునః పునరథానమమ్ ।
 లింగస్య భక్తౌ దార్ఢ్యం చ ప్రార్థయే స్మ కృతాజ్ఞానిః ॥ ౬౩॥
 అభిలాషమిమం శ్రుత్వా మహాదేవో మయా యయౌ ।
 ప్రసాదమాప్తవంతౌ తావేవమస్త్వితి మధిరా ॥ ౬౪॥
 యేషామన్తరహం లింగాకృతి తిష్ఠామి కేశవ ।
 దేవీం చ పీఠరూపేణ త్వద్భక్తిపరితోషితా ॥ ౬౫॥

ఇత్యుక్త్వా భగవాన్దేవ్యా సహ తత్ర తిరోదధే ।
 అహమప్యగ్రకరగాణ్యపశ్యం కుసుమాన్యథ ॥ ౬౬ ॥
 తేషామన్తర్మహాదేవలిక్ఖం పీఠోపరిస్థితమ్ ।
 నిరీక్ష్య తపసః పూర్ణఫలమజ్ఞాసిషం తదా ॥ ౬౭ ॥
 తతః ప్రభృత్యహం రుద్ర శ్రవణద్వాదశీదినే ।
 భగవత్పాదసేవార్థం గచ్ఛామి స్ఫటికాచలమ్ ॥ ౬౮ ॥
 అద్య ప్రభుం చన్ద్రమాలిం సేవితుం మయి గచ్ఛతి ।
 మునీన్ద్ర భవతస్తస్మాద్విలమ్బ ఇతి నిశ్చయః ॥ ౬౯ ॥
 సదా పఞ్చవిధం కృత్యమక్రమేణ కరోతి యః ।
 స శజ్కరః సమగ్రాణాం సేవ్యః సర్వత్ర మాదృశామ్ ॥ ౭౦ ॥
 ఇత్యుక్తే విష్ణునా తత్ర భగవచ్ఛరీతాద్భుతే ।
 నారదః సాదరతయా భక్తిం పప్రచ్ఛ శాజ్కరీమ్ ॥ ౭౧ ॥
 ఉపదేశాత్తతో విష్ణోర్నిరదాద్వైస్తపోధనైః ।
 భగవద్భక్తిరేవాప్తా లోకద్వయవిశోధినీ ॥ ౭౨ ॥
 నారదో జగతామీశస్తతఃప్రభృతి సేవతే ।
 అన్యేఽపి మునయో గాఢపరభక్తిపవిత్రతా ॥ ౭౩ ॥
 ఇతి చరితమకృత్రిమాభిరామం
 కిమపి విచార్య సదా మహేశ్వరస్య ।
 పరిచరతి దురాశయో పరం యో
 భజతి స ఏవ భవామ్బురాశిమగ్నః ॥ ౭౪ ॥
 ఇతి శ్రీమహామహేశ్వరజయద్రథవిరచితే హరచరితచింతామణౌ శ్రవణద్వాదశీవర్ణనో నామ
 షోడశః ప్రకాశః ॥ ౧౬ ॥

౧౭. సప్తదశః ప్రకాశః - గరుడానుగ్రహః ।

ఓం నమః శ్రీశివాయ భక్తానుగ్రహతత్పరాయ ।
 దేహప్రాణమనోమయేన భగవన్తస్త్రియేణామునా
 సర్వే పజ్కరుహాసనప్రభృతయో న్యగ్భావమాపాదితాః ।

స్వామినోజయ తద్భలేన సహజేనాద్వైవ మాం యద్వశా-
 ద్విశ్వస్యాభయమావహామి తదధఃకారేణ తార్క్యో యథా ॥ ౧॥
 మాయావినాం భవేత్పుష్టా పరబాధాయ కేవలమ్ ।
 మాయోజ్ఞుతః పునః శమ్భుః పరిత్రాణాయ దేహినామ్ ॥ ౨॥
 సురాణామసురాణాం చ పురా సక్లౌమకర్మణి ।
 పరస్పరజయామర్షాత్పురూఢిముపగచ్ఛతి ॥ ౩॥
 మాయాశమ్భు(మ్భ)రికో నామ్నా హేరుకాఖ్యశ్చ దారుణః ।
 ఆదిబుద్ధాభిధానశ్చేత్యసురాస్త్రయ ఆసతే ॥ ౪॥
 అష్టా శిరాంసి చత్వారః పాదాః షోడశ బాహవః ।
 నైరాత్మ్యానిగ్గతస్యానస్తస్య హేరుకరక్షసః ॥ ౫॥
 షక్తైకపాత్రసన్నద్ధహస్తాః షోడశ రాక్షసీః ।
 అభితః సన్నధౌ పాత్రం తస్య హేరుకరక్షసః ॥ ౬॥
 కేచిన్మధ్యమనామానాః కేచిన్మన్తనయాత్మకాః ।
 భ్రమమోహాత్మకాః కేచిన్మిథ్యాజ్ఞానాత్మకాః పరే ॥ ౭॥
 కేచన శ్రావకాత్మానో బుద్ధాః స్త్రీసంయుతాః పరే ।
 లోకానుపప్లావయితుం హేరుకం పర్యవారయన్ ॥ ౮॥
 వజ్రడాకావితీ ఖ్యాతౌ తదా హేరుకశమ్భురౌ ।
 ఆదిబుద్ధేన సహితౌ సురాణాం చక్రతుర్భయమ్ ॥ ౯॥
 నిర్జిత్య దేవానఖిలాన్సహసా తే నిశాచరాః ।
 స్వర్గం వినాశ్య నిఃశేషం తస్మద్దేహ్మార్తిమూర్ధని ॥ ౧౦॥
 అనాథాస్తత్క్షణం సర్వే దీనదీనాః శరీరిణః ।
 తానేవ శరణం జగ్మురపాస్యస్తశ్చ రక్షకాన్ ॥ ౧౧॥
 నిశాచరాస్తదాయాతేష్యమరేషు యతస్తతః ।
 సర్వే ప్రవిష్టాః శరణం వీక్ష్య గర్వమవాప్నువన్ ॥ ౧౨॥
 న్యవారయన్ క్రియాం ధర్మ్యాం నినిన్తుః సురపుష్కవాన్ ।
 స్వచేష్టాం ప్రథయామాసుర్మోహోపహతచేతసః ॥ ౧౩॥
 అథ సర్వాసు నష్టాసు క్రియాసు చతురానసః ।

దేవైః సహ మహాదేవం ప్రభుం శరణమగ్రహీత్ ॥ ౧౪॥
 స్తుతీశ్చక్రుర్మహేశస్య సుపర్వాణః సహస్రశః ।
 వక్త్రైశ్చతుర్భిః ప్రణమన్నువాచ జలజాసనః ॥ ౧౫॥
 భగవన్నూర్ణశక్తిస్త్యం కథం విజ్ఞాయసే మయా ।
 స్వేచ్ఛయైవ సమగ్రాణామభయం దాతుమర్హసి ॥ ౧౬॥
 ఇతి శ్రుత్వా వచస్తస్య తదానీముదితస్మితః ।
 అఖణ్ణశక్తిర్భగవానభయం ప్రత్యపద్యత ॥ ౧౭॥
 అస్మిన్నవసరే విష్ణోర్భగవన్నికటస్పృశః ।
 అనుగామీ వైనతేయోఽప్యహ దానవజం భయమ్ ॥ ౧౮॥
 భగవాన్గరుడం దృష్ట్వా తద్భయక్షామకన్ధరమ్ ।
 హసన్నువాచ నిఃశేషసురాభయమయీం గిరమ్ ॥ ౧౯॥
 వైనతేయ భవాన్గచ్ఛత్వధునైవ మమాజ్ఞయా ।
 విజిత్య రాక్షసబలం స్వస్థానం ప్రాపయామరాన్ ॥ ౨౦॥
 తాం శ్రుత్వా పరమేశస్య వాణీం విహగపుజ్జవః ।
 దుర్బలోఽహం కథం శక్తో జేతుమిత్యబ్రవీన్నమన్ ॥ ౨౧॥
 అథ దేవః కరాగ్రేణ గరుత్మానం పరిస్పృశన్ ।
 బలేన యోజయామాస స జగాద కృపాపరః ॥ ౨౨॥
 ఇదానీం గరుడ త్వం హి క్షమోఽసి వచసా మమ ।
 విజయస్య మహాపాపాన్బలేన రజసివరాన్ ॥ ౨౩॥
 తతః సమూర్ణసామర్థ్యో గరుడః సమపద్యత ।
 మహాదేవస్య కర్తృత్వమహో సర్వత్ర జృమ్భతే ॥ ౨౪॥
 గరుత్మానమరైః సాకం విస్పృష్టోఽథ మహాత్మనా ।
 రాసభీరూపమాశ్రిత్య మేరుం విపరివర్తయన్ ॥ ౨౫॥
 త్రిరేష్టితేన పుచ్ఛేన కృతరావస్తదూర్ధ్వగాన్ ।
 శ్రీనాక్షసాన్సకటకాన్ప్రేతలోకే న్యపాతయత్ ॥ ౨౬॥
 స్వే స్వే స్థానే సురాన్సర్వాన్సంస్థాప్య వినతాసుతః ।
 ప్రణస్తుమగమద్దేవమర్థచన్ద్రశిఖామణిమ్ ॥ ౨౭॥

భక్తస్య వైనతేయస్య భగవాన్దర్శనం దదౌ ।
 ప్రవర్తతే నావలేపః శ్రద్ధధానేషు ధూర్జటః ॥ ౨౮॥
 పప్రచ్ఛాథ మహేశానం గరుడో భక్తినిర్భరః ।
 నిశాచరాః కీదృశాన్తే యైరిదం మోహితం జగత్ ॥ ౨౯॥
 ఇత్యాకర్ణ్య మహాదేవో గరుడం వీక్ష్య చాదృతమ్ ।
 యథాస్థితం వర్ణయితుం ప్రారేభే భక్తవత్సలః ॥ ౩౦॥
 కర్తవ్యః సర్వదా ధర్మో లోకద్వయహితైషిభిః ।
 తతో భవేచ్ఛుభఫలం ప్రాప్నోత్యాత్మా శరీరిణామ్ ॥ ౩౧॥
 ఆత్మైవ నాస్తీతి జడైరుక్త్వా తైరసురాధమైః ।
 ఉన్మాదితః సమస్తోఽయం ధర్మః శూన్యాలయైర్హ్రాత్ ॥ ౩౨॥
 మన్నిన్ద్యామేవ కుర్వన్తి పరలోకం న మన్యతే ।
 కాపథేన నయన్త్యన్యానపి చిత్తప్రవేశతః ॥ ౩౩॥
 యో మాం నిన్దతి మోహేన వచసా హృదయేన వా ।
 స నిమజ్జతి పాపీయాన్దస్తరే నరకార్ణవే ॥ ౩౪॥
 స్త్రోతి మాం యో విశేషేణ పావనాత్మా జగత్ప్రయమ్ ।
 తస్మాభయం ప్రయచ్ఛామి విధేయో నాత్ర సంశయః ॥ ౩౫॥
 మాం స్తువన్నపి యః కశ్చిదన్యదర్శనభావితః ।
 స నిర్వివేకో లభతే ప్రసాదం వైవ మామకమ్ ॥ ౩౬॥
 తస్మాదేకాయనం చిత్తం విధాయైవ యథావిధి ।
 యో మామర్చయతే భక్త్యా తస్య తుష్యామి ధీమతః ॥ ౩౭॥
 యస్యాస్తి చపలం చిత్తం స కుత్రాపి న యుజ్యతే ।
 తస్మాత్ఫిరేణ భావేన శ్రద్ధేయాం కృతినామహమ్ ॥ ౩౮॥
 చతుర్వేదీపరిజ్ఞాతా ప్రియో మమ న జాతుచిత్ ।
 యః శ్వపాకోఽపి మద్భక్తః స మత్తో నావశిష్యతే ॥ ౩౯॥
 విపశ్చితాం మతే జాతిర్నాస్త్యేవ పరమార్థతః ।
 తస్మాత్ప్రజీవితానాం తు బ్రాహ్మణానాం శివం కుతః ॥ ౪౦॥
 బ్రాహ్మణ్యం కోశికస్యాన్తే ప్రకృష్టేనైవ కర్మణా ।
 కుకర్మాణశ్చ బహవో జాతిమాత్రాదపావనాః ॥ ౪౧॥

బ్రాహ్మణ్యాం బ్రాహ్మణాజ్ఞాతో బ్రాహ్మణో జాతిపావనః ।
చాపలాచ్చేతసస్తస్య బీజశుద్ధయా చ కీదృశః ॥ ౪౨॥

ఉత్కృష్టశ్చ ద్విజః శ్రద్ధం ప్రసిద్ధస్యావహన్పితుః ।
“యన్మే మాతా ప్రలులుభే” ఇత్యాద్యాం హి పరేదృచమ్ ॥ ౪౩॥

తస్మాదేవంవిధా జాతిః కర్మ జానీహి సర్వథా ।
శుభాశుభఫలం యేన విశిష్యన్తే శరీరిణః ॥ ౪౪॥

ఉత్పత్తిర్బ్రాహ్మణో వక్త్రాద్బ్రాహ్మణానామితి శ్రుతిః ।
బ్రహ్మ మే చరణాజ్ఞాతో భక్తః స్వాత్మైవ నాపరః ॥ ౪౫॥

బ్రాహ్మణేభ్యః ప్రకృప్యన్తే మద్భక్తా ఇతి నిశ్చయః ।
యదేషాం యజ్ఞలక్షణ తదేషాం మద్విలోకనాత్ ॥ ౪౬॥

మద్భక్తో బ్రహ్మవేదిత్యాద్బ్రాహ్మణః పరికీర్తితః ।
ఏవం పాత్రం న దానస్య న జాతిబ్రాహ్మణః పునః ॥ ౪౭॥

తపస్వినోఽపి మద్భక్తాః పూజనీయాః శివద్విజాః ।
మయ్యభక్తాః పునర్జాతిద్విజా ఏవేతి నిశ్చయః ॥ ౪౮॥

దర్శనాన్తరముత్సృజ్య బ్రాహ్మణో మయి భావితః ।
శివబ్రాహ్మణ ఏవోక్తస్తస్మై జ్ఞే(దే)యం చ మద్గిరా ॥ ౪౯॥

అదర్శనమనుష్ఠాయ మామప్యర్చతి యో ద్విజః ।
ఉభయభ్రష్టతామేత్య స న క్వచన భావితః ॥ ౫౦॥

తస్మామారాధయతి యో దేయం తస్మై శివార్థిభిః ।
విప్రో భవతు వా మా వా నేయం శైవత్వఖణ్డనా ॥ ౫౧॥

అదీక్షితోఽపి మన్నామ స్మరన్ననిశమేవ యః ।
తస్య సర్వాతిశాయిత్వం విభూతిర్భవతి స్వయమ్ ॥ ౫౨॥

వేదాద్యపి మయైవోక్తం బ్రహ్మాదీనాం హితావహమ్ ।
అనన్తరం శివజ్ఞానమపి లోకోత్తమం స్వయమ్ ॥ ౫౩॥

ఇత్సుక్తే పరమేశేన భూమిక్షిప్తశిరాస్తతః ।
రోమాఞ్చవివశిభూతపక్షతిర్గరుడోఽబ్రవీత్ ॥ ౫౪॥

భగవన్నిదమాశ్చర్యముపదిష్టం త్వయైవ చేత్ ।

వేదాదికమదః సర్వం విశేషస్తర్హి కిం కృతః ॥ ౫౫ ॥
 విశ్వానుగ్రహకారీ త్వమేక ఏవ మహేశ్వరః ।
 ఉత్కృష్టమపకృష్టం చ తత్కిమిత్యపదిశ్యతే ॥ ౫౬ ॥
 తవ సర్వే కృపాక్షేపం బ్రహ్మవిష్ణాద్వదయః సురాః ।
 ఉపదేశః కిమిత్యేష భిన్నభిన్నః ప్రకల్పితః ॥ ౫౭ ॥
 ఇతి మే కథ్యతాం నాథ సంశయో బలవాన్స్థితః ।
 త్వమేక ఏవ సర్వజ్ఞస్థాణం తత్కరుణాం కురు ॥ ౫౮ ॥
 శ్రుత్వైవ వైసతేయస్య వాచం కారుణికః శివః ।
 ఉవాచ దస్తప్రభయా సంహరన్మోహశర్వరీమ్ ॥ ౫౯ ॥
 సాధు ప్రోక్తం త్వయా పుత్ర విష్ణౌ బ్రహ్మణి వా పరే ।
 నిర్విశేషైవ మే దృష్టిరితి సత్యతమం వచః ॥ ౬౦ ॥
 కిన్త్వాధారానుసారేణ సమగ్రముపదిశ్యతే ।
 శ్రోతా చ గృహ్యతే తస్మాద్వ్యోగ్యతైవ విచార్యతే ॥ ౬౧ ॥
 సంసారః స్థితిమూలోఽయం స్థితిర్వేదసమాశ్రయా ।
 వేదా మయోపదిష్టాస్తు ప్రథమం పద్మజన్మనే ॥ ౬౨ ॥
 పద్మజన్మా తథైవాయం సృష్టిభావేన యోజితః ।
 స సృజన్నేవ సంసారం ప్రవర్తయతి సర్వతః ॥ ౬౩ ॥
 నారాయణోఽపి స్థితికృత్సంసారస్య మదిచ్ఛయా ।
 వేదోక్తమేవ పథానం సమగ్రం ప్రతిపద్యతే ॥ ౬౪ ॥
 బ్రహ్మణా ప్రథమం సృష్టాః ప్రజాపతయ ఉత్తమాః ।
 తేషాం చ వైదికో మార్గో నిఖిలః ప్రకటీకృతః ॥ ౬౫ ॥
 తతోఽపి మునయస్తే తే సృష్టాః సంసారమణ్డలే ।
 వేదా ఏవ పరం తేషాం కరణీయం దివానిశమ్ ॥ ౬౬ ॥
 క్రమశ్చతుర్థశవిధః సర్గో నిష్పత్తిమాగతః ।
 మదిచ్ఛయా పద్మయోనేః స్థితౌ జాగర్తి చాచ్యుతః ॥ ౬౭ ॥
 బ్రాహ్మణాః క్షత్రియా వైశ్యాః శూద్రా ఇత్యపి వేదసా ।
 చత్వారః కల్పితా వర్ణాః పరస్పరవిభేదినః ॥ ౬౮ ॥

పరస్పరం సజ్కరతస్తేషాం వర్ణాంతరోదయః ।
 ఇతి సజ్జీవతః పుత్ర విధి సంసారమణ్డలమ్ ॥ ౬౯ ॥
 సంసారమణ్డలస్యాస్య స్వరూపం వైదికీ క్రియా ।
 తదుక్షేనైవ మార్గేణ ప్రవృత్తిః సర్వదేహినామ్ ॥ ౭౦ ॥
 యజ్ఞాః క్రియంతే వివిధాస్తైః స్వర్గాదికమాప్యతే ।
 క్రమాత్తతశ్చ పతనం గతిశ్చాన్యేన కర్మణా ॥ ౭౧ ॥
 నివర్తయంతి నిఃశేషం జన్మ సంసారమణ్డలే ।
 పశువద్భృగమాత్రోత్కాః సర్వ ఏవ శరీరిణః ॥ ౭౨ ॥
 కదాచిత్కశ్చిదాయాతి ఖేదం తత్ర సచేతనః ।
 అనేకజన్మమరణభ్రమణేన ముహుర్ముహుః ॥ ౭౩ ॥
 తస్య క్షణే క్షణే వైవ వాసనోదేతి కాచన ।
 యా జన్మమృత్యురూపస్య సంసారస్య నికృన్తిసి ॥ ౭౪ ॥
 తస్య చేతః సవిస్తీర్ణం సంసారోన్మూలనక్షమమ్ ।
 ఉత్కృష్టస్యోపదేశస్య యోగ్య ఆధార ఉచ్యతే ॥ ౭౫ ॥
 రోహంతి తత్ర సద్వాక్యాన్యత్కృష్టానీతి నిశ్చయః ।
 అనాధారే తు నశ్యంతి మరుప్రత్యుప్తబీజవత్ ॥ ౭౬ ॥
 ప్రథమం వైదికో మార్గో మత్తః ప్రాప్తో నిరన్తరః ।
 బ్రహ్మవిష్ణుప్రభృతిభిరనేకైరేవ దేహిభిః ॥ ౭౭ ॥
 సంసారనిర్వేదవశాత్క్రమశః సాధువాసనైః ।
 శివజ్ఞానామృతప్రాప్తావభిలాషః ప్రకల్ప్యతే ॥ ౭౮ ॥
 అన్యత్సమగ్రం సఞ్చీత్య శివజ్ఞానాభిలాషిణామ్ ।
 తేషాం ప్రదర్శితో మార్గః క్రమశోఽపి మయా ద్విజ ॥ ౭౯ ॥
 తస్మాన్న రాగద్వేషాభ్యాం ప్రవృత్తిర్మమ జాతుచిత్ ।
 ఆధారం వీక్ష్య సర్వస్య భిన్నభిన్నోపదేశతః ॥ ౮౦ ॥
 వేదం సాఙ్ఖ్యం యోగశాస్త్రం తైవం శాక్తమతం త్రికమ్ ।
 ఉపదేశమతోఽప్యన్యదహమేవ నిజేచ్ఛయా ॥ ౮౧ ॥
 స సర్వ ఏవ స్యాతస్త్యశక్త్యా సజ్కల్పితో మయా ।
 యో యో మార్గోఽస్తి మాయాయో మాయా యో వా విమృశ్యతామ్ ॥ ౮౨ ॥

సర్వైర్యజ్ఞసహస్రేణ యత్థానం ప్రాప్యతే చిరాత్ ।
 తత్క్షణేనైవ శైవైస్తన్మయి పుష్పసమర్పణాత్ ॥ ౮౩॥
 గోసహస్రప్రదానేన లభతే వైదికేన యత్ ।
 సమ్మార్జనప్రదానేన తద్భక్తస్య మదాలయే ॥ ౮౪॥
 సమగ్రతీర్థస్నానేన యత్ఫలం శ్రుతివాదినః ।
 తల్లగ్గుణమాప్నోతి భక్తో ధూపేన మాం యజన్ ॥ ౮౫॥
 వ్రతాని కుర్వన్సర్వాణి వైదికం యత్ఫలం శ్రయేత్ ।
 తత్కృతీగుణమాప్నోతి యజన్సర్వేణ మాం నరః ॥ ౮౬॥
 పారావబోధో కుర్యాతే చాతుర్వేదద్విజస్య యత్ ।
 తదర్చుదగుణం జన్తోర్యజతశ్చన్దనేన మామ్ ॥ ౮౭॥
 హేమరత్నావృతాం భూమిం దాతా శ్రోతా చ యత్ఫలమ్ ।
 తత్పూర్వార్ధ్యగుణం దీపదానాత్స లభతే నరః ॥ ౮౮॥
 యో మాం పూజయతే భక్త్యా పూజితం యశ్చ పశ్యతి ।
 ప్రశంసితా తయోర్యశ్చ తే త్రయోఽపి గణా మమ ॥ ౮౯॥
 మాయయా యో వ్యవహరత్యసత్యం తేన కథ్యతే ।
 మద్భారతీ తు సత్త్వేవేత్సుక్తం ప్రత్యాగమం మయా ॥ ౯౦॥
 కేపాఞ్చపితా బుద్ధిరర్థవాదాదిశక్యయా ।
 యేఽపి శ్రయన్తి వేదోక్తా మదుక్తిర్మన్దబుద్ధయః ॥ ౯౧॥
 శుభాశుభత్వం మద్వాక్యాత్కర్తవ్యేషు వ్యవస్థితం ।
 అకిఞ్చిత్కర ఏవాస్తామర్థవాదవిమోహితః ॥ ౯౨॥
 యథా మమేచ్ఛా ప్రసరేత్తథా విశ్వం ప్రవర్తతే ।
 తన్మమేచ్ఛదీతా వాణీ కథం యాతి విపర్యయమ్ ॥ ౯౩॥
 అసత్యవాదినం మాం యో మన్యతే దుష్టచేతనః ।
 అర్చయత్సేవ మిథ్యా స తత్ఫలే తస్య కా ప్రథా ॥ ౯౪॥
 మదర్చకోఽపి మద్వాక్యమసత్యం కథయేత యః ।
 తిరోహితః స విజ్ఞేయస్తత్సర్వార్థాత్పాతకం భవేత్ ॥ ౯౫॥

దర్శనాని సమగ్రాణి మయోక్తాని నిజేచ్ఛయా ।
 అసత్యం మన్యమానైస్తు కష్టమాత్మైవ వఞ్చితః ॥ ౯౬॥
 మయి పుష్పార్పణాద్యజ్ఞసహస్రఫలముచ్యతే ।
 ఇచ్ఛయైవ తదా చేన్న కర్తృత్వే కర్త్తి కః క్రమః ॥ ౯౭॥
 స్వాతన్త్ర్యం మమ కర్తృత్వం యదిచ్ఛామి కరోమి తత్ ।
 ఉపాదానం న చేద్భిన్నం న తదస్తీతి నిశ్చయః ॥ ౯౮॥
 లోకోత్తీర్ణేషు సర్వేషు దర్శనేషు మయోదితమ్ ।
 నామస్మరణమాశ్రేణ ముక్తిరిత్యత్ర నాన్యథా ॥ ౯౯॥
 తస్మాద్విధేయో మద్వాక్యే సమాశ్వాసో విపశ్చ(శ్చి)తా ।
 తదుక్తం చ ఫలం ప్రాప్తం పూజా కార్యా యథావిధి ॥ ౧౦౦॥
 ఫలాభిసంధిముత్సృజ్య యైః పూజా క్రియతే మయి ।
 తైర్మద్వాక్యసమాశ్చయైః ప్రాప్యమత్యుత్తమం పదమ్ ॥ ౧౦౧॥
 నానావిధాని శాస్త్రాణి మయైవోక్తాని తత్త్వతః ।
 తత్ర బ్రాహ్మణభావేన నాపరస్య ప్రకల్పనా ॥ ౧౦౨॥
 తస్య వృత్తిర్మయైవోక్తా శ్రుతిస్మృతిమయే పథి ।
 అన్యథా వర్తతే యస్తు బ్రాహ్మణో న స కథ్యతే ॥ ౧౦౩॥
 శూద్రానం యో ద్విజో భుక్త్యై స శూద్రో న పునర్ద్విజః ।
 ఇత్యాదిభిరుక్తి(ర్ప)న్ధశతైః కృతం బ్రాహ్మణలక్షణమ్ ॥ ౧౦౪॥
 ఇత్యుక్తౌ భగవాన్దృష్టిం ముమోచ వినతాసుతే ।
 తతః శివశివాలాపక్షీణనిఃశేషకల్మషే ॥ ౧౦౫॥
 భగవన్దృష్టిపాతేన సుపర్ణమనుగృహ్య సః ।
 అన్తర్దధే మహాదేవః స్థితసిక్తాధరః ప్రభుః ॥ ౧౦౬॥
 కిమపి కిమపి జైత్రమేకమేవ
 త్రిషు భువనేషు విలోక్య చన్ద్రమౌలిమ్ ।
 అఖిలషతి పరం న జాతు బుద్ధిః
 వచన వివేకవతామితి ప్రతిజ్ఞా ॥ ౧౦౭॥
 ఇతి శ్రీమహామహేశ్వరజయద్రథకవివిరచితే హరచరితచింతామణౌ గరుడానుగ్రహో నామ
 సప్తదశః ప్రకాశః ॥ ౧౦౮॥

౧౮. అష్టాదశః ప్రకాశః - శ్రీగణపత్యవతారః ।

ఓం నమో విఘ్నహర్త్రే శ్రీశివాయ ।

బిభృత్పంచముఖాని యోఽయముదితః స్వాతన్త్ర్యమత్రాత్మనః

శక్తేర్ద్వైభవతః పరప్రతిహతద్వైతాఖ్యవిఘ్నవ్యయః ।

ఏకీభూతసుఖః స కారణగుణానుగ్రాహిణా తేజసా

దేవః సమృద్ధి తి భాసతాం మయి యథా తత్త్వం గుణాధీశ్వరః ॥ ౧॥

సర్వత్ర సర్వదా విఘ్నేః కిం కిం యన్న తిరస్కృతమ్ ।

తన్నిరూకార్వతః శమ్భార్ధయాలత్వం ప్రకల్పతా ॥ ౨॥

తైలాసశైలే విలసన్కదాచిత్పరమేశ్వరః ।

చన్ద్రప్రభాభిధానాయాం పుర్యాం దేవ్యా సహవసన్ ॥ ౩॥

మన్దారకుసుమాక్రాన్తే వైదూర్యమణిమణ్డలే ।

దేవ్యా సహ రహః క్రీడాం తత్ర చక్రే మహేశ్వరః ॥ ౪॥

రతశ్రాన్తా తతో గౌరీ లీలావాపీముపాసరత్ ।

సర్వాఙ్గోద్వర్తనం తత్ర నిచిక్షేప చ వారిణి ॥ ౫॥

తదుద్వర్తనమాదాయ దీర్ఘికాజలమాశు చ ।

పూర్ణార్ణవే వినిక్షిప్తం దాసీభిర్గగనాధ్వనా ॥ ౬॥

తత్పయో నిపతత్తత్ర గజ్ఞాసాగరసంక్రమే ।

మాలినీతి పపౌ గౌరీశాపాద్గజముఖీ స్థితా ॥ ౭॥

తదుద్వర్తనపానేన సూత్యా హస్తిముఖం సుతమ్ ।

అవాప సాపి శాపాన్తం పార్వత్యా పూర్వకల్పితమ్ ॥ ౮॥

అథ సా మాలినీ దృష్ట్వా పుత్రం కుఞ్జారాననమ్ ।

జాతం శుక్లచతుర్దశ్యాం వైశాఖే ముముదేతరామ్ ॥ ౯॥

సర్వభూతపతిర్భూయా ఇత్యుక్త్వా సా నిజాత్మజమ్ ।

న్యవేదయత పార్వత్యై సర్వం తైలాసభూభృతి ॥ ౧౦॥

అథ పంచముఖం తీక్షణపరశుం వహ్నితేజసమ్ ।

వ్యలోకయత సా తత్ర జాహ్నువీ కుఞ్జారాననమ్ ॥ ౧౧॥

మమ పుత్రోఽయమిత్సుక్వా తం జగ్రాహ సురాపగా ।
 స్నేహాచ్చ వర్ధయామాస పయఃపూర్ణపయోధరా ॥ ౧౨॥
 గృహీతం గజయా దృష్ట్వా సముద్రస్తమభూషయత్ ।
 మణిమాలాశతైర్ముక్తాహరైరపి నిరన్తరః ॥ ౧౩॥
 అస్మిన్నవసరే దేవీ మాలినీవచనేన సా ।
 ఆజగమ మహాదేవసహితా ప్రమథాన్వితా ॥ ౧౪॥
 తతోఽబ్రవీన్మహాదేవః సుతోఽయం తవ సుందరి ।
 యదుద్వర్తనచార్ణత్యే వీర్యమాస్తావయోరితి ॥ ౧౫॥
 మర్త్యానాం వాఞ్చితం దాతుం సర్వకార్యేష్వభేత్వరః ।
 తమజ్ఞానగిరౌ హస్తివక్త్రం రాజ్యేఽభిషేచయత్ ॥ ౧౬॥
 తతః కరిముఖం కశ్చిదువాచాదృష్టవిగ్రహః ।
 అనర్చితస్త్యం కస్యాపి సిద్ధీర్మా సాధయేరితి ॥ ౧౭॥
 ఏవమస్త్వీతి తద్వాక్యమగ్గీచక్రే గజాననః ।
 పూజితః కామదో భూయా ఇత్యువాచ చ జాహ్నువీ ॥ ౧౮॥
 అథ సర్వే సురాస్తత్ర పూజయిత్వా గజాననమ్ ।
 బ్రహ్మవిష్ణుప్రభృతయో భాషన్తే స్మ నతాః పురః ॥ ౧౯॥
 భగవన్రాక్షసా యజ్ఞా దైత్యా దుష్టాశ్చ యే నరాః ।
 తేఽస్మాన్నదైవ బాధన్తే త్వం తేషాం విఘ్నదో భవ ॥ ౨౦॥
 ప్రత్యపద్యత తేషాం స వచనం తద్గజాననః ।
 తతో ముముదిరే దేవాః కార్యసిద్ధినిరూపణాత్ ॥ ౨౧॥
 ఇత్థం యః పూజయేద్భక్త్యా శివపుత్రం గణాధిపమ్ ।
 స సిద్ధీర్లభతే విఘ్నాస్తం బాధన్తే న జాతుచిత్ ॥ ౨౨॥
 క్రీడన్భగవతోరగ్రే గుహేన సహ జాతుచిత్ ।
 ఙ్గోణీం ప్రదక్షిణయితుం పణం చక్రే గజాననః ।
 దంతాకర్షణమాచఖ్యావాత్మనో గణనాయకః ॥ ౨౩॥
 గౌరీం ప్రదక్షిణీచక్రే నిమిషేణ షడాననః ।
 జగ్రాహ దక్షిణే పాణౌ మహాముసలసన్నిభమ్ ॥ ౨౪॥
 అభాషత తతో గజౌ సాధు సాధు గణాధిప ।

సత్యవ్రతస్తవం విశ్వస్మిన్నాజ్యభావమవాప్స్యసి ॥ ౨౫॥

మాతా హి పృథివీ స్వర్గః పితా తే పరికీర్తితః ।
జానాతి పృథివీమేవ తత్కుమారః స్వమాతరమ్ ॥ ౨౬॥

ఏవం తచ్ఛరితం దృష్ట్వా ప్రజహర్ష మహేశ్వరః ।
అభాషత చ పీయూషసుకుమారమిదం వచః ॥ ౨౭॥

దర్శనేషు సమగ్రేషు యస్తాం నార్చయతి క్వచిత్ । ।
స తత్ఫలం న లభతే విఘ్నకోటికదర్శితః ॥ ౨౮॥

యస్తామర్చయతే భక్త్యా యత్ర యత్రోపయాచితైః ।
తస్య నిర్ధ్యన్తి కార్యాణి తత్ర తత్ర న సంశయః ॥ ౨౯॥

ఇతి శమ్భోర్వరం ప్రాప్య జహర్ష గణనాయకః ।
బ్రహ్మవిష్ణుప్రభృతిభిర్నిహితప్రసవాఙ్జాలిః ॥ ౩౦॥

తతస్తం పశ్చవక్త్రత్వాదుత్కటం చీక్ష్య శంకరః ।
అభాషత హితాకాక్షీ సర్వేషామేవ దేహినామ్ ॥ ౩౧॥

పుత్రైకవక్త్రో వర్తస్య చతుర్బాహుశ్చ మద్ధిరా ।
ఈదృశస్యోత్కటం తేజః సహన్తే దేహినో న తే ॥ ౩౨॥

ఏవం శమ్భోర్గిరా సోఽథ హేరమృతః ప్రత్యపద్యత ।
దంష్ట్రాక్షసూత్రపరశూన్మోదకం చ కరైర్వహన్ ॥ ౩౩॥

ఏష విశ్వస్య నిశేషప్రార్థనీయప్రదః ప్రభుః ।
గణాధిపతిరత్యుగ్రవిఘ్నసంహరణోద్యతః ॥ ౩౪॥

సర్వేషు దర్శనేష్వేవ పూజనీయః ప్రయత్నతః ।
అన్యథా భూరయో విఘ్నా మోహయన్తి ముహుర్ముహుః ॥ ౩౫॥

బహుసుకృతఫలం మహేశభక్తి-
ర్దలయతి విఘ్నాతమో దదాతి సిద్ధిః ।
ఇతి కిమపి చిరం విచారయన్తో
విషమతమం భవసాగరం తరన్తి ॥ ౩౬॥

ఇతి శ్రీమహామహేశ్వరజయద్రథకవివిరచితే హరచరితచింతామణౌ శ్రీగణపత్యవతారో
నామాష్టాదశః ప్రకాశః ॥ ౧౮॥

౧౯. ఏకోనవింశతః ప్రకాశః - ఉపమన్యువరప్రదానమ్ ।

ఓం శ్రీశక్కురక్షీరసిన్ధుర్జయతి ।

అస్మిన్వస్తుని కృత్రిమేఽపి బహుశో నిర్దిశ్య తత్వాత్మతా-
మజ్ఞోఽహం సుచిరప్రవృత్తివిపదామాత్రాచిరం మోహితః ।
శమ్భో బోధపయోనిధిం తవ పురస్తావం తత్త్వతః ప్రార్థయే
యేన స్యామభినన్దనీయమహిమా మావ్యైర్మునీన్దైరవి ॥ ౧॥

అస్మిన్విశాలే సంసారే దాతా నాన్యో మహేశ్వరాత్ ।
యేనాదాయ పయోరాశిర్బాలాయాప్యపమన్యవే ॥ ౨॥

అభూత్కృతయుగే పూర్వం వ్యాప్తుపాద ఇతి శ్రుతః ।
అశేషవేదవేదాఙ్గపారగో మునిపుంజవః ॥ ౩॥

ఉపమన్యుశ్చ ధౌమ్యశ్చ తస్యాభూతాముభౌ సుతౌ ।
గాఢస్నేహవతాన్మాతః ప్రాణేభ్యోఽప్యవిశేషిణౌ ॥ ౪॥

సదైవ బాలయోర్ముగ్ధభావాదజ్ఞాతతత్త్వయోః ।
అలోఢ్య మిష్టం జననీ క్షీరమిత్యనయోరదాత్ ॥ ౫॥

కదాచిత్క్షీరమపిబత్తదా కాలేన భూయసా ।
ఉపమన్యుర్గతో యజ్ఞసమయే జ్ఞాతిమన్దిరమ్ ॥ ౬॥

తత్ర సాధు పయః పీత్వా రసాయనరసోపమమ్ ।
అసౌ పిష్టరసం మేనే మాధుర్యపరివర్జితమ్ ॥ ౭॥

జ్ఞాతక్షీరరసాఖాదో జననీమబ్రవీత్తతః ।
పరమార్థపయో మాతర్దేహీతి స పునః పునః ॥ ౮॥

ఉపమన్యోరథ వచః శ్రుత్వా క్షీరరసార్థినః ।
జగాద మాతా దుఃఖేన పుత్రస్నేహవిశృంభలా ॥ ౯॥

కన్దమూలఫలాహారైః ప్రాణవృత్తివిధాయినామ్ ।
వనే నివసతాం పుత్ర కుతోఽస్మాకం పయోరసః ॥ ౧౦॥

నదీనాం పావనం వారి ధీయతే మునిభిర్వనే ।
అరణ్యేషు కుతో గావస్తక్కిం మిథ్యైవ ఖిద్యసే ॥ ౧౧॥

సర్వకామప్రదో యావత్ప్రసన్నో న మహేశ్వరః ।

యథారుచి భవేత్తత్ర కథం తావదవస్థితిః ॥ ౧౨॥

ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వా హ్యుపమన్యురభాషత ।
మహేశ్వరః కః కుత్రాస్తే కథం తుష్యతి మే వద ॥ ౧౩॥

ఇత్యాకర్ణ్యబ్రవీన్నాతా వాష్యాకులవిలోచనా ।
పునః పునః పరిష్యజ్య మూర్ధన్యాపూయ చాత్మజమ్ ॥ ౧౪॥

చరాచరస్య జగతః సర్గస్థితిలయావహః ।
అనేకరూపో విశ్వాత్మా జయత్యేకో మహేశ్వరః ॥ ౧౫॥

అంశోఽపి విద్యతే నాత్ర పుత్ర స్థావరజ్జమే ।
న యత్రాస్తే మహాదేవో విఖ్యాతః కారణైరపి ॥ ౧౬॥

బ్రహ్మద్వైరప్యవిజ్ఞేయో విభురేకో మహేశ్వరః ।
అనర్హభక్తిభాజాం తు ప్రసీదతి న సంశయః ॥ ౧౭॥

మాతుర్గిరమితి శ్రుత్వా తదానీముపమన్యునా ।
అకస్మాదేవ పాపఘ్నీ భగవద్భక్తిరాశ్రితా ॥ ౧౮॥

తదాప్రభృతి మేనే స ప్రాణాంజ్ఞైవ తృణోపమాన్ ।
అన్తరేణ మహాదేవం శరీరం హి శిలావిభమ్ ॥ ౧౯॥

అథ తీవ్రం తపశ్చక్రే శక్కురారాధనాయ సః ।
దివాద్దినం ప్రయత్నేన వర్ధయన్భక్తివాసనామ్ ॥ ౨౦॥

ఫలాహారః శిర్ణపర్ణభోజనః సలిలాశనః ।
శతాని శ్రీణి వర్షాణాం స చకార మహత్తపః ॥ ౨౧॥

ఉపమన్యుమునిశ్చక్రే తతస్తీవ్రతరం తపః ।
శతాని సప్త వర్షాణాం యదాసీత్పవనాశనః ॥ ౨౨॥

దివ్యం వర్షసహస్రం తు యావదేవమవర్తత ।
ఇన్ధ్రాకారధరస్తావదాయయౌ పరమేశ్వరః ॥ ౨౩॥

సహస్రనయనో వజ్రపాణిరైరావణస్థితః ।
హరకేయూరరుచిరస్మితశ్చాత్ర విరాజితః ॥ ౨౪॥

గన్ధర్వైరప్సరోభిశ్చ దేవైశ్చ పరివారితః ।
తమాహేన్ద్రః ప్రసన్నోఽహం వరమభ్యర్థయేతి సః ॥ ౨౫॥

తం శక్రమితి విజ్ఞాయ స జగాద నిరాదరః ।
 దేవరాజ వరాకాజ్ఞా మమ త్వత్తో న వర్తతే ॥ ౨౬ ॥
 అన్యే చ దేవా యే కేచిద్బ్రహ్మవిష్ణుపురఃసరాః ।
 ప్రార్థ్యన్తే న మయా తేఽపి కదాచన మనోగతమ్ ॥ ౨౭ ॥
 యోఽయం విశ్వప్రభుర్దేవో భవతాముపరిస్థితః ।
 అనన్యమానసస్తస్య ప్రసాదాయ యతే పునః ॥ ౨౮ ॥
 విరసాదపి సంసారాన్మా నివర్తేయ జాతుచిత్ ।
 అమహేశ్వరబద్ధా చేత్కథాపి శ్రుతిమేష్యతి ॥ ౨౯ ॥
 మహేశ్వరగిరా భూయాం పశురథ క్రిమిద్రుమః ।
 మా భూవమన్యవాచా తు జాతు త్రిభువనేశ్వరః ॥ ౩౦ ॥
 శివభక్తస్య జన్మాస్తు శ్వపాకసదనేఽపి మే ।
 అమహేశ్వరభక్తః స్యాం పురన్దరపురేఽపి మా ॥ ౩౧ ॥
 పవనాహారమాత్రేణ కుతస్తావత్క్షమం నృణామ్ ।
 న యావద్భగవద్భక్తిపీయూషరసచర్వణమ్ ॥ ౩౨ ॥
 ధర్మార్థకామసహితా అపి తా వితతాః కథాః ।
 న యత్ర మోక్షజననీ భగవద్భక్తివాసనా ॥ ౩౩ ॥
 దినే దినార్థే ప్రహరే నాలికాయాం క్షరోఽపి వా ।
 కన్యాలబ్ధప్రసాదస్య భక్తిః స్యాత్పరమేశ్వరే ॥ ౩౪ ॥
 ఇన్ద్రోపేన్ద్రాదిలోకేషు సామ్రాజ్యం మే న రోచతే ।
 ఈశ్వరస్సైవ దాతృత్వమర్థయామి పునః పునః ॥ ౩౫ ॥
 తావత్కథం నివర్తేత సంసారే జన్మమృత్యవః ।
 యావన్నాసాదితా శుద్ధా భగవద్వాసనాసుధా ॥ ౩౬ ॥
 ఉపమన్యోరితి శ్రుత్వా వచనం భక్తిపావనమ్ ।
 అభాషత స విస్తార్య సహస్రమపి చక్షుషామ్ ॥ ౩౭ ॥
 కిమత్ర కారణం యేన నాన్యస్మాద్వరమిచ్ఛసి ।
 తపోభిరారాధయసే తమేవ చ మహేశ్వరమ్ ॥ ౩౮ ॥
 ఏవమాకర్ణ్య తద్వాణిముపమన్యుర్మహామునిః ।

అథోవాచ మహాదేవభక్తిదార్ధ్యావహం వచః ॥ ౩౯ ॥

స ఏవ శక్తో భగవాన్స్వతంత్రః పరమేశ్వరః ।

అన్యే ప్రాదేశికాః కేఽపి తదాజ్ఞామాత్రకారిణః ॥ ౪౦ ॥

అనాదిమధ్యనిధనం యత్పరం ధామ తద్విభుః ।

స ఏవ విశ్వమాకారైః పృథివ్యాదిభిరష్టభిః ॥ ౪౧ ॥

అస్తి తేన వినా కోఽన్యః సర్వః సర్వత్ర చిన్త్యతామ్ ।

మహేశ్వరాద్భగవతో వరం తస్మాద్వృణోమ్యహమ్ ॥ ౪౨ ॥

బహుభిర్వైత్తువాదైర్వా కిమన్యైః పరిశీలితైః ।

పురస్తర త్వయాపీదం స్వయమేవావధార్యతామ్ ॥ ౪౩ ॥

అపరాం గతిమిచ్ఛన్తి యది బ్రహ్మాదయః సురాః ।

అసురైర్బాధ్యమానాస్తు శివమేవాశ్రయన్తి హి ॥ ౪౪ ॥

స్వకార్యమాత్రసజ్జేషు బ్రహ్మాదిష్యపి దృశ్యతామ్ ।

ఏతైకలోకాధిపతీన్నియుజ్క్తే హి మహేశ్వరః ॥ ౪౫ ॥

దిగ్విససం తం సేవన్తే సమస్తభువనేశ్వరాః ।

అర్ధనారీశ్వరో దేవః కథ్యతే స్మ స్మరాంతకః ॥ ౪౬ ॥

స శ్మశానే విహరతే భక్తిభాజశ్చ రక్షతి ।

అపరిచ్ఛిన్నమేతస్య మహిమానం బ్రవీతి కః ॥ ౪౭ ॥

నిచిక్షేప ముఖే వహ్నారన్యః కో వీర్యముత్కటమ్ ।

సమృన్నో యత్పుసాదేన సర్వతః స హిరణ్మయః ॥ ౪౮ ॥

భగలిజ్ఞాఙ్గితం విశ్వమితి శక్తిశివాత్మకమ్ ।

చక్రవజ్రాఙ్గితం తత్రైత్యహో మాహేశ్వరం జగత్ ॥ ౪౯ ॥

యథా మహేశితుర్లింగం సమగ్రైరరచ్ఛతే సురైః ।

తథా బ్రూహి యదీశేన లింగమన్యస్య పూజ్యతే ॥ ౫౦ ॥

బ్రహ్మణా పద్మనాభేన భవతా చ సురైః సహ ।

లింగం యస్సార్చితం నిత్యం కస్తస్మాదుత్తమః పరః ॥ ౫౧ ॥

తస్మాచ్ఛాప్తోఽపి మే శ్లాఘ్యా విశ్వమూర్తేర్మహేశ్వరాత్ ।

అన్యస్మాన్న పునర్దేవాత్సర్వకామఫలాన్యపి ॥ ౫౨ ॥

తత్కిమన్యదపాదేయం న కిఞ్చిన్నే భవాదృశాత్ ।
 గచ్ఛ స్వభవనం భద్ర తిష్ఠ వా కిమనేన వా ॥ ౫౩॥
 ఏవముక్తోపమన్యస్తం శివైకాయనమానసః ।
 న ప్రసీదతి మే శమ్భురద్యాపీతి శుచం దధే ॥ ౫౪॥
 అథ తస్య తదా దృష్టా రూఢామీశ్వరభావనామ్ ।
 వాసవత్వం పరిత్యజ్య రూపం శమ్భురదర్శయత్ ॥ ౫౫॥
 దేవ్యా సహ వృషారూఢో దృశ్యతే స్మోపమన్యనా ।
 అష్టాదశభుజః శమ్భుర్భాసితవ్యోమమణ్డలః ॥ ౫౬॥
 జాజ్వల్యమానాన్యస్త్రాణి మూర్తిమన్త్యపమన్యనా ।
 అదృశ్యంత త్రినేత్రస్య సేవాసన్నిహితాన్యపి ॥ ౫౭॥
 అద్వితీయం మహాదంష్ట్రమేకపాదం భయావహమ్ ।
 జ్వాలామయం సహస్రైశ్చ శిరోభిరుదరైస్తథా ॥ ౫౮॥
 సహస్రభుజజహ్వాక్షే తేషాం మధ్యే వ్యరాజత ।
 అస్త్రం మహాపాశుపతం కల్పాంతజ్వలనోపమమ్ ॥ ౫౯॥
 తదస్త్రం చ త్రిశూలం చ పరస్పరతులాశయా ।
 అభూతాం పరితోషాయ తస్యాశేషతమఃక్షయాత్ ॥ ౬౦॥
 ప్రభోరనుచరాస్తేన బ్రహ్మవిష్ణుపురందరాః ।
 దృష్టాః సమస్తదేవాశ్చ భూతాశ్చ వివిధాత్మకాః ॥ ౬౧॥
 అథ దృష్ట్వా మహాదేవం తేజోరాశిమనశ్వరమ్ ।
 కృతాఞ్జలిపుటో మూర్ధన్యపమన్యరభాషత ॥ ౬౨॥
 నమో విశ్వాత్మానే తుభ్యమలభ్యాయ స్వయమ్భువా ।
 స్వయమేవ తు భక్తానాం ప్రకటికృతమూర్తయే ॥ ౬౩॥
 అవేద్యస్త్యం కథం నామ ప్రథనే మాహశామపి ।
 పరాపరతయైవాయమనుగ్రాహీ తవ క్రమః ॥ ౬౪॥
 న తదస్త్రీహ యత్తత్వం పరమాత్మమయః ప్రభుః ।
 అభేదోఽపి స్వతంత్రైశ్చ భేదోఽయం కల్పితస్త్యయా ॥ ౬౫॥
 తత్ప్రసీద మహాదేవ పరం రూపం ప్రకాశయ ।
 నిర్వర్తతామియం మాయా ద్వయదుఃఖానుబంధినీ ॥ ౬౬॥

అభూన్మమ చిరం క్లేశః స్వసంవేద్యో మహేశ్వర ।
 నివర్తతే సోఽద్య విభో త్వామాసాద్య పరాం గతిమ్ ॥ ౬౭ ॥
 విమోహితోఽహం ప్రాగ్దేవ త్వయా రూపవిపర్యయాత్ ।
 క్షమస్వావినయం తన్నే శక్తోఽయమితి జానతః ॥ ౬౮ ॥
 ఇత్యుక్త్వా స మునిః శమ్భోః పాదపూజామకల్పయత్ ।
 పపాత మూర్ధ్ని చాముష్య పుష్పవృష్టిర్నభస్తలాత్ ॥ ౬౯ ॥
 ఉపమన్యశిరఃప్రాప్తప్రసూనసురభీకృతః ।
 వాతి స్మ పుణ్యః పవనో దేవదున్దభిరధ్వనత్ ॥ ౭౦ ॥
 పురః స్థితం మునిం వీక్ష్య జగాద త్రిపురాస్తకః ।
 సర్వే పశ్యత మద్భక్తిమముష్య త్రిదశా ఇతి ॥ ౭౧ ॥
 అభాషన్త తతో దేవాః ప్రణమ్య పరమేశ్వరమ్ ।
 శ్లాఘ్నైః కాయం భగవన్యస్య త్వయి భక్తిః ప్రశస్యతే ॥ ౭౨ ॥
 ఏకో భక్తానుకమ్పి త్వం తదస్మై దేహి వాఞ్ఞితమ్ ।
 ఈదృశేన చరిత్రేణ దేవానామేష మూర్ధని ॥ ౭౩ ॥
 ఇత్యుక్తవత్సు దేవేషు కృపాసరలమానసః ।
 అబ్రవీత్సావ్యతీకాన్తః కింఞ్ఞేత్స్మైరముఖామ్బుజః ॥ ౭౪ ॥
 వత్సోపమనోఽస్మి ప్రీతోఽస్మి గాఢభావనయానయా ।
 అభీష్టమభ్యర్థయ తత్తవాహం సర్వకామదః ॥ ౭౫ ॥
 ఇత్యుక్తః ప్రభుణా హృష్యన్నస్తదస్తరలోచనః ।
 మూర్ధానమవనౌ క్షిప్త్వా జగాద మునిపుజ్జవః ॥ ౭౬ ॥
 జాతోఽహమద్య భగవన్నద్య మే సఫలం తపః ।
 స్వయమేవ ప్రసన్నో యత్పరమేశః పురః స్థితః ॥ ౭౭ ॥
 యం పశ్యన్తి ప్రయత్నేన దేవాగారే కదాచన ।
 తం విలోకయతా దేవం మయా కిం కిం న యత్కృతమ్ ॥ ౭౮ ॥
 వరమభ్యర్థయామ్యేవం ప్రసీద పరమేశ్వర ।
 అభిజ్ఞరా భవద్భక్తిరుత్కృష్టా మమ వర్తతామ్ ॥ ౭౯ ॥
 విజ్ఞానప్రతిభేదం హి యత్ప్రసాదాన్నిరూపయే ।

అతీతం వర్తమానం చ భవిష్యం చ యథాస్థితమ్ || ౮౦||

శుభం క్షీరం వితర మే తత్రాహమధికాదరః ।

బాన్ధవైః సహ యద్భక్తా సుఖం ప్రాప్నోమి శక్కుర || ౮౧||

అముష్మిన్నాశ్రమే నిత్యం సన్నిధానం కురు ప్రభో ।

దేవ్యా సహ మహాదేవ తేజోరూపత్వమాశ్రితః || ౮౨||

ఇతి వాచం మునేః శ్రుత్వా జగాద గిరిజాపతిః ।

కారుణ్యాతిశయం దృష్ట్వా స్తుతః సేవాగతైః సురైః || ౮౩||

మద్భక్తిర్భవతో నిత్యం వర్తతాం పుత్ర నిర్మలా ।

జ్ఞానం లభస్వ చ పరం ప్రాతిభం తదహమ్మయమ్ || ౮౪||

యత్ర యత్ర పయోవాఞ్ఞా జాయతే హృదయే తవ ।

తత్ర తత్రైవ క్షీరాబ్ధిః సన్నిధత్యాం మదాజ్ఞయా || ౮౫||

సామృతం తత్పయః పీత్వా కల్పం బన్ధసమన్వితః ।

సమావేక్ష్యసి ధామైవ పరం మమ న సంశయః || ౮౬||

సన్నిధానం కరోమ్యత్ర తేజోమూర్తిరహం సదా ।

త్వచ్చిన్తితశ్చ ప్రాప్స్యామి వ్యక్తమూర్తిస్తపోవనమ్ || ౮౭||

అసాధారణరూపస్త్వమజరామరతాం భజ ।

నివృత్తసర్వదుఃఖస్య కులమక్షయమస్తు తే || ౮౮||

ఇతి తస్య మహాదేవః ప్రతిపద్య తిరోదధే ।

ఉపమన్యుమునేర్భక్తిం స్తువద్భిరమరైః సహ || ౮౯||

తతః ప్రభృతి నిర్ధూతనిఃశేషక్షేత్రబన్ధనః ।

మూర్ధన్యః సర్వభక్తానామపమన్యుర్మహామునిః || ౯౦||

వితరతి న కిమేష భక్తిమద్భ్యో

నిఖిలసురాసురసేవ్యమానపాదః ।

ఇతి చిరతరమాకలయ్య లోకః

శరణముపైతు శశాంకమౌలిమేవ || ౯౧||

ఇతి శ్రీమహామహేశ్వరజయద్రథకవివిరచితే హరచరితచింతామణాపుపమన్యువరప్రదానం

నామైకోనవింశః ప్రకాశః || ౧౯||

౨౦. వింశః ప్రకాశః - వాసుదేవవరప్రదానమ్ ।

ఓం నమః శ్రీశివాయ భక్తవరప్రదాయ ।

కృష్ణోఽహం శివముగ్ధయా నిజధియా రాగాకులః స్వీకృతో
నిర్మాయ ప్రసవప్రసక్తిమనయా ముహ్యమి మాయాపథే ।
తద్బోధాత్మవపుః ప్రకాశయ విభో స్యాత్స్వశక్త్యాన్వితం
యేన స్యాం పరిపూర్ణతత్తదఖిలాభీష్టో భృశం నిర్వృతః ॥ ౧॥

కర్పతప్తం శోభతే శమ్భోరేకస్యైవావినశ్వరమ్ ।
క్రీడయా పూరితా యేన విష్ణోరపి మనోరథాః ॥ ౨॥

కృష్ణావతారం వైకుంఠం వసుదేవద్విజాత్మజమ్ ।
జామభవత్యాభిధా పత్ని భాషతే స్మ కదాచన ॥ ౩॥

ఆరాధ్య భవతా శమ్భుం చారుధిష్ఠ్యాదయః సుతాః ।
ఉత్పాద్యవై స్మ రుక్మిణ్యామాత్మతుల్యపరాక్రమాః ॥ ౪॥

స్వతుల్యమధునా కాన్తం దేహి పుత్రం మమాపి తత్ ।
అస్మిజ్జగతి తన్నాస్తి యన్న సాధ్యం భవాదృశామ్ ॥ ౫॥

శుష్యన్ద్వాదశవర్షాణి పవనాహారతత్పరః ।
శమ్భుం పర్యచరః పూర్వం రుక్మిణ్యాః పుత్రకామ్యయా ॥ ౬॥

మమాపి నాథ త్వం భర్తా వాఙ్మతం పరిపూరయ ।
అన్యథా కిం శరీరేణ తృణేనేవామునా విభో ॥ ౭॥

ఇతి శ్రుత్వా వచః పత్న్యాస్తదాసీం మధుసూదనః ।
నిర్జగామ సుతాకాక్షీ తపః కర్తుం మహేశితః ॥ ౮॥

తపో విధాతుం వైకుంఠే నిర్గచ్ఛతి సుతేచ్ఛయా ।
జామభవత్యపి సిద్ధ్యర్థం చక్రే స్వస్త్వయనాని సా ॥ ౯॥

అథ నిఃసంశయాం సిద్ధిం మన్యమానో జనార్దనః ।
ధ్యాయన్ప్రది మహాదేవం ప్రాపద్భదరికాశ్రమమ్ ॥ ౧౦॥

అర్చితం దేవగన్ధర్వైః సుగన్ధివివిధద్రుమమ్ ।
ఉపమన్యుమునేః పశ్యన్నాశ్రమం ముముదే హరిః ॥ ౧౧॥

జాహ్నువీశికరాక్రాన్తపవనక్షపితక్లమః ।

నానావిధవ్రతపరాన్ముసీన్విష్టుర్య్వలోకయత్ || ౧౨||

అథ తత్ర మనోహారిపదార్థశతసుందరే ।

పరస్పరగలద్వైరైస్త్విర్యగిభిరపి సేవితే || ౧౩||

రచితాజ్ఞానిభిర్గాఢవినయైర్దృఢభావనైః ।

మహర్షిభిః సేవ్యమానం జ్వలితైరివ పావకైః || ౧౪||

జటాచీరధరం సౌమ్యం యువానం శశిసుందరమ్ ।

ఉపమన్యుమపశ్యత్స విమలజ్ఞానపావనమ్ || ౧౫||

ఉపమన్యుమునిం దృష్ట్వా కేశవో రచితాజ్ఞానిః ।

మూర్తిమంతమివ త్ర్యక్షం పునః పునరవన్దత || ౧౬||

ఆలోక్య ప్రణతం విష్ణుముపమన్యురభాషత ।

గిరా మధురయా వర్షస్పృధాం శ్రవణయోరివ || ౧౭||

గోవింద స్వాగతం సద్యస్తపాంసి ఫలితాని నః ।

సమస్తలోకద్రష్టవ్యో యద్భవాన్దృష్టుమిచ్ఛసి || ౧౮||

యో యదిచ్ఛతి తత్తస్మై దదాతి పరమేశ్వరః ।

భక్తిభాజామనర్హోఽయం చింతామణిరివ స్థితః || ౧౯||

యే కేచిదన్యప్రముఖాస్తే సర్వేఽపి యదిచ్ఛయా ।

లోకాధిపత్యం కుర్వన్తి ధారయన్త్యాయుధాని చ || ౨౦||

విశిష్టాన్యపి శస్త్రాణి గ్రహస్యాజ్ఞే దివౌకసః ।

పునః ప్రజప్తంర్షిశక్యం భగవద్వాక్యమాత్రతః || ౨౧||

మహేశ్వరప్రసాదేన లోకాధిపతితాం భజన్ ।

విద్యుత్ప్రభో వర్షలక్షం గణమధ్యే స్థితిం వ్యధాత్ || ౨౨||

అనన్యహృదయః శముఖం ధ్యాత్వా వర్షశతత్రయమ్ ।

సహస్రం తనయాన్ప్రాప ఋతుః స్వామముఖవః పురా || ౨౩||

యాజ్ఞవల్క్యే మహాదేవభక్త్యా జ్ఞానమవాప్తవాన్ ।

పారాశర్యేణ మునినా వాఙ్మయం ప్రాప్తముత్తమమ్ || ౨౪||

అనుసూయా స్వభరారం సన్త్యజ్య బ్రహ్మవాదినమ్ ।

త్రిభిర్వర్షశతైర్లభే పుత్రమారాధ్య శక్యరమ్ || ౨౫||

శాకల్యో మునిభిర్వర్జైః శతైరారాధ్య శక్కురమ్ ।
 అవాప గ్రన్థకారత్వం సూత్రకారం సుతం తథా ॥ ౨౬ ॥
 తణ్ణినా భగవన్నామసహస్రం హృదయే దదౌ(దే) ।
 తణ్ణిప్రోక్షం మహర్షిః స హృష్యన్భూయోఽప్యభాషత ।
 తణ్ణినా భగవన్నామసహస్రేణ స్తుతశ్చిరమ్ ॥ ౨౭ ॥
 బ్రహ్మదత్తస్య యత్పారాత్కా కా సిద్ధిర్న జాయతే ।
 ఇత్యుక్త్వా భగవన్నామసహస్రం హరయే దదౌ ॥ ౨౮ ॥
 ఆరాధితో మహాదేవ మయాపి తపసా చిరమ్ ।
 అదత్త దర్శనం శమ్భురముష్మిన్కృపయాశ్రమే ॥ ౨౯ ॥
 దాతా శర్వసమో నాస్తి నాస్తి శర్వసమః ప్రభుః ।
 గతిః శర్వసమా నాస్తి ధ్యేయస్తస్మాత్స త్న సర్వదా ॥ ౩౦ ॥
 అనాదిమధ్యనిధనం రూపం యస్య సదోదితమ్ ।
 కస్తం వర్ణయితుం శక్తో భగవన్తం మహేశ్వరమ్ ॥ ౩౧ ॥
 జన్మ మృత్యుశ్చ సర్వేషాం దేహినామిహ దృశ్యతే ।
 యో జన్మమృత్యురహితః శరణం స మహేశ్వరః ॥ ౩౨ ॥
 స్వయం జిహ్వావ జానాతు శ్రుతిర్నిశ్చిన్వతాం తథా ।
 శివాత్పరస్య చేద్వాక్యం శ్రవ్యం నామ న కస్యచిత్ ॥ ౩౩ ॥
 మహాదేవ మహాదేవ మహాదేవేతి భారతీ ।
 ఇయం సమగ్రగాత్రాణి సుధాభిరవ సిఞ్చతి ॥ ౩౪ ॥
 ఏవం తద్వచనం శ్రుత్వా జగాద కమలాపతిః ।
 జానన్సుతప్రాప్తిమయాం సిద్ధిమవ్యభిచారిణీమ్ ॥ ౩౫ ॥
 ధన్యస్త్యం భగవన్యస్య ప్రసన్నః పరమేశ్వరః ।
 వినా తదిచ్ఛయా కో వా తద్భక్తిం లభతే నరః ॥ ౩౬ ॥
 ముస్సీగ్ధ తదుపాయం మే ప్రకాశయ కృపాం కురు ।
 సర్వాభీష్టో యేన విభురేష ప్రసీదతి ॥ ౩౭ ॥
 యావత్ప్రసన్నో న విభుర్మయా దృష్టో మహేశ్వరః ।
 తావన్నిరర్థః కాయోఽయం ధార్యతే చ ఘటోపమః ॥ ౩౮ ॥
 ఇతి విష్ణోర్గిరం శ్రుత్వా మహామునిరభాషత ।

జ్ఞానేన విశ్వం కలయన్నఖిలం కరగోచరే || ౩౯ ||
 ద్రక్ష్యస్యేవ మహాదేవం కృష్ణ నిఃసంశయం తతః ।
 పద్భిర్మాసైః సదేవీకో వరాన్షోడశ లప్స్యసే || ౪౦ ||
 మహాదేవాశ్రయా హ్యేవం కథా విదధతస్తయోః ।
 అగమన్దివసాః సప్త ముహూర్తవదచిన్త్రితాః || ౪౧ ||
 అథాష్టమే దినే విష్ణుం భక్తం దీక్షితవాన్మునిః ।
 ఉల్లాసితాజ్ఞులిపుటం శివభావైకభావితః || ౪౨ ||
 మునరాలోకనాదేవ స తదానీం జనార్దనః ।
 మృణ్మీశ్చిరీ కుశీ దణ్డీ మేఖలి సమపద్యత || ౪౩ ||
 తతో హరిస్తపశ్చక్రే మహార్షేరుపదేశతః ।
 మాసం పరిమితాహరో మాసం చ సలిలాశనః || ౪౪ ||
 మాసాత్ప్రతీయాదారభ్య విదధే దుష్కరం తపః ।
 ఉర్ధ్వబాహుః పిబన్వాయుమేకపాదశ్చ కేశవః || ౪౫ ||
 అపశ్యదథ షష్ఠే స మాసి తేజోమయం శివమ్ ।
 సహస్రమపి సూర్యాణామధఃకృత్య వ్యవస్థితమ్ || ౪౬ ||
 తేజస్తస్య మధ్యే స దదర్శ పరమేశ్వరమ్ ।
 శశాంక్తోటిసదృశం దేవ్యా యుక్తం తథా గణైః || ౪౭ ||
 దృష్ట్వా తం గిరిజాకాన్తమానన్దాస్రప్లతేక్షణః ।
 అబ్రవీత్పుణ్డరీకాక్షః శివం భక్తిపవిత్రితః || ౪౮ ||
 నమస్తే భగవన్సుప్తిస్థితిసంహారకారిణే ।
 భక్తిమాత్రేణ లభ్యాయ దుర్విజ్ఞేయాయ శమభవే || ౪౯ ||
 ఏకస్త్యమేవ విశ్వాత్మా వర్తనే బహువిగ్రహః ।
 కో వేత్తి పరమార్థం చ బన్ధమాఙ్గోభయాత్మకమ్ || ౫౦ ||
 ఇత్యాదిభిర్మహాదేవం వచోభిః స్తువతో హరేః ।
 అపతన్నసకృన్నూర్ద్ని నభస్తః పుష్పవృష్టయః || ౫౧ ||
 ప్రణమన్తం విభుర్దృష్ట్వా జగద మధుసూదనమ్ ।
 వరాష్టకం వృణోష్యతి ప్రసాదం ప్రాప్తవాన్పరమ్ || ౫౨ ||

తతః ప్రణమ్య గోవిన్దో జగాద పరమేశ్వరమ్ ।
 భగవన్కరుణారాశే ప్రసాదః క్రియతాం త్వయా ॥ ౫౩॥
 కీర్తిం ఫలం యుధి జయం ధర్మదార్థ్యం ప్రయచ్ఛ మే ।
 త్వత్సన్నికర్షం యోగిత్వం సహస్రాణి దశాత్మజాన్ ॥ ౫౪॥
 అష్టమం తు వరం దేహి శివభక్తిమభిజ్ఞురామ్ ।
 యన్మాహాత్మ్యాత్ప్రధానత్వం సురాణామపి ధారయే ॥ ౫౫॥
 ఏవమస్త్యితి తస్యైతదగ్గీచక్రే మహేశ్వరః ।
 అమ్బికాపి దదౌ దేవీ కేశవాయ వరాష్టకమ్ ॥ ౫౬॥
 వరషోడశకం ప్రాప్య తదానీం గరుడధ్వజః ।
 విశ్వస్య మాతాపితరౌ ప్రణనామ పునః పునః ॥ ౫౭॥
 అఖణ్డకరుణారాశిర్జననీ విశ్వదేహినామ్ ।
 అథాబ్రవీద్భగవతీ ప్రణమంతం జనార్దనమ్ ॥ ౫౮॥
 సామృద్ధే భవితా పుత్రః ప్రసాదాత్పరమేశితః ।
 భవిష్యన్తి ప్రియాః పత్న్యః సహస్రాణి చ షోడశ ॥ ౫౯॥
 ఇతి పుణ్యాం గిరం దేవ్యాః కృష్ణో జగ్రాహ మూర్ధని ।
 మహాకారుణికత్వం చ శంసన్తి స్మ సురాః ప్రభోః ॥ ౬౦॥
 అనుగృహ్యేతి గోవిన్దం వరైః సర్వాతిశాయిభిః ।
 అన్తర్దధే మహాదేవో దేవీ చ ప్రమథైః సహ ॥ ౬౧॥
 ఉపమన్యప్రసాదేన పరిపూర్ణమనోరథః ।
 నారాయణస్తతో లేభే సామ్రాజ్యానుత్తమాన్సుతామ్ ॥ ౬౨॥
 తతః ప్రభృతి గోవిన్దో భగవద్భక్తిభావితః ।
 ఉపమన్యం గురుం ధ్యాయన్తైతి ధ్యాయతి వన్తతే ॥ ౬౩॥
 ఏతమేవ కథాం భీమే శరశయ్యాగతే హరిః ।
 ప్రష్టర్యుధిష్ఠిరస్యాగ్రే కథయామాస భారతే ॥ ౬౪॥
 యుధిష్ఠిరాదయః శమోభిః కథామిత్థం నిశమ్యతే ।
 నమో నమః శివాయేతి పరాం భక్తిమవాప్నువన్ ॥ ౬౫॥
 ఏవం శ్రుత్వా శివకథాం స్తుత్వా చ చరితం నిజమ్ ।
 అభాషత సభామధ్యే కృష్ణద్వైపాయనో మునిః ॥ ౬౬॥

తణ్ణిప్రోక్షం పరన్నామసహస్రమహమీశ్వరాత్ ।
 ప్రాప్తవానుత్తమం పుత్రం సర్వాన్కామాంశ్చ దుర్లభాన్ ॥ ౬౭॥
 పారాశర్యే వదత్యేవమాలమ్బాయనిరబ్రవీత్ ।
 శక్తస్య యః ప్రియసుహృచ్చతుర్వక్తస్య చాత్మజః ॥ ౬౮॥
 శతం సమాస్తపః కృత్వా మయా సుతశతం శివాత్ ।
 అవాప్యతే స్మ దాంతానాం శతం చాయోనిజన్మనామ్ ॥ ౬౯॥
 అముష్మిన్కథయత్యేవం భగవదభక్తిభాస్వరః ।
 ఆనందబాష్పం వికిరన్వాల్మీకిమునిరబ్రవీత్ ॥ ౭౦॥
 బ్రహ్మఘ్నోఽసీతి వాదేన సాగ్నిభిర్మునిభిర్జితః ।
 ఈశ్వరేణ శరణ్యేన మోచితోఽహం దయాలునా ॥ ౭౧॥
 ఇత్యుక్తవతి వాల్మీకౌ శివస్య పరమాం గతిమ్ ।
 గాఢభక్తిచమత్కారో మాణ్డవ్యో మునిరబ్రవీత్ ॥ ౭౨॥
 శూలాధిరోపితః పూర్వమచౌరశౌరశఙ్కయా ।
 అహం సజ్జీవితః శమ్భోః ప్రసాదేన సమార్బుదమ్ ॥ ౭౩॥
 ఏవం సర్వేషు కుర్వత్సు మహాదేవమయీః కథాః ।
 బభాషే పుణ్డరీకాక్షో వహన్త్రోమాఞ్చకఞ్చుకమ్ ॥ ౭౪॥
 అస్మిన్నియతినంసారే కోఽభూత్కో వా భవిష్యతి ।
 యస్య ప్రవృత్తిః స్వప్నోఽపి మహాదేవేచ్ఛయా వినా ॥ ౭౫॥
 బ్రహ్మాదయోఽపి మజ్జంతి యస్య మాయాపయోనిధౌ ।
 స బిన్దురివ దేవస్య విశ్వమూర్తిర్విభావ్యతే ॥ ౭౬॥
 నాహమీశ్వరచారిత్వం చిత్రం కథయితుం క్షమః ।
 భక్తిమాశ్రిత్య పాపఘ్నిం స్వయమేవావధార్యతామ్ ॥ ౭౭॥
 ఏవం వదతి గోవిందే సర్వే భావితచేతసః ।
 పునః పునర్మహాదేవకింవదన్తిరవర్ణయన్ ॥ ౭౮॥
 కిం బహూక్తేన కృష్ణః స తతః ప్రభృతి సర్వదా ।
 భవత్యనన్యసామాన్యశివభక్తిపవిత్రతః ॥ ౭౯॥
 ఇతి సకలసురేంద్రవన్దనీయం

విభుమజరామరమాకలయ్య శమ్భుమ్ ।

జననమరణభేదితాః కమన్యం

శరణమశేషశరీరిణః ప్రయాన్తు ॥ ౮౦॥

ఇతి శ్రీమహామాహేశ్వరజయద్రథకవివిరచితే హరచరితచింతామణౌ వాసుదేవవరప్రదానం
నామ వింశః ప్రకాశః ॥ ౨౦॥

౨౧. ఏకవింశః ప్రకాశః - మహాకాలావతారః ।

ఓం శ్రీమృత్యుజితే నమః ।

ఏకస్త్యం భగవన్సహస్రకర ఇత్యాభాసనే యః సదా

మాహాత్యం నతు తస్య కాలకలనానైయత్యతో నశ్వరమ్ ।

తేజోమూర్తిరనాదిమధ్యనిధనస్తస్మాన్మహాకాల ఇ-

త్యుజ్జుమృత్యు నిజేచ్ఛయా జనిజరామృత్యున్నిహన్తుం మమ ॥ ౧॥

అన్యోన్యస్సర్వాస్సముత్సృజ్య శరణం గృహ్యతాం శివః ।

బాణాసురో మహాకాలగణ ఆసీద్వదిచ్ఛయా ॥ ౨॥

కల్పాన్తసమయే విశ్వం సంహరన్పరమేశ్వరః ।

క్రోధేన పీడయామాస హస్తం హస్తేన జాతుచిత్ ॥ ౩॥

అన్యోన్యహస్తసమృద్ధాదుదభూత్తస్య దానవః ।

కాలాకృతిర్మహాతేజా బాణో నామ భయఙ్కరః ॥ ౪॥

రుద్రక్రోధోద్భవో భీతేర్వన్యమానః సురైరపి ।

స సహస్రకరో బాణః ప్లక్షద్విపేకరోత్థితిమ్ ॥ ౫॥

జిత్వా త్రిభువనం బాణః సదేవాసురమానుషమ్ ।

సద్విపసాగరాం భూమిం విచచార నిరఙ్కరః ॥ ౬॥

అథ కాలేన బహునా తపో వ్యధిత దానవః ।

శఙ్కరద్వారపాలత్వే వ్యాపారయితుముత్సుకః ॥ ౭॥

బాహుం బాహుమయం జహ్వదతిదీప్తే హుతాశనే ।

ఏకబాహురభూద్యావదాయయౌ తావదీశ్వరః ॥ ౮॥

అబ్రవీచ్ఛన్ద్రమౌలిస్తం వరమభ్యర్థయేరితి ।

అభాషత తతో బాణః ప్రమోదేన కృతాఙ్గాలిః ॥ ౯॥

పాషాణమపి విశ్వాత్మనః ప్రభో పూజయామ్యహమ్ ।
 త్వల్లింగవత్స మోక్షాయ పూజకానాం ప్రగల్భతామ్ ॥ ౧౦॥
 ఇత్థం ప్రత్యుక్తవన్తం తం నిజగాద మహేశ్వరః ।
 బాణలింగత్వమభ్యేత్య పాషాణోఽపి త్వదర్చితః ॥ ౧౧॥
 యద్యర్చయసి పాషాణాల్లక్షదభ్యధికాన్పునః ।
 మదాక్షోల్లంఘనాద్బాణ నాశం ప్రాప్సున్తి త్వద్భుజాః ॥ ౧౨॥
 ఇతి శంభోగ్గిరం భక్త్యా నిధాయ నిజమూర్ధని ।
 అబ్రవీద్దానవేన్ద్రోఽపి తపోగర్వవిశృంఖలమ్ ॥ ౧౩॥
 భవన్తమాలోకయితుం సర్వదాహం సముత్సుకః ।
 మమ ద్వాదశప్రదేశే తత్త్విష్ట తుష్టోఽసి చేదయమ్ ॥ ౧౪॥
 ఏవం వదతి దైత్యేన్ద్రే నస్తీ యావద్యధాత్కుధమ్ ।
 ఉవాచ తావద్విశ్వాత్మా సాన్త్యయన్మధురం వచః ॥ ౧౫॥
 భోః పుత్ర నన్నిన్నస్థానే న క్రోధం కర్తుమర్హసి ।
 తపః ప్రసన్నాద్యత్కించినైత్తః ప్రార్థయతామయమ్ ॥ ౧౬॥
 మనోరథం చేదఫలం కరోమ్యస్య తపస్యతః ।
 భక్తిభాజాం తదన్యేషామాశ్వాసః కేన జాయతే ॥ ౧౭॥
 చిరాదారాధితా అన్యే దద్యుః పరిమితం న వా ।
 మమ వాక్సేవకాభీష్టనిషేధం నైవ శిక్షతే ॥ ౧౮॥
 కిమన్యన్ననిరుద్ర త్వం శరీరాన్తరమేవ మే ।
 బాణస్య ద్వాదశపాలత్వం తత్కరోమి త్వదాత్మనా ॥ ౧౯॥
 ఇతి ప్రభోర్వచః శ్రుత్వా హృష్యన్బాణాసురోఽబ్రవీత్ ।
 హుతపూర్వం దధద్బాహుసహస్రం శమ్భుదర్శనాత్ ॥ ౨౦॥
 జగత్కఖణమైశ్వర్యం కస్యాన్యస్య ప్రశస్యతే ।
 త్వమేవ యన్మహాదేవ వాఙ్మతార్పణకోవిదః ॥ ౨౧॥
 కోపితోఽసి మయా మోహాత్ప్రసాదం విదధాసి చేత్ ।
 భక్తాయతత్వమేతేన తవైవైకస్య దృశ్యతే ॥ ౨౨॥
 భవస్మార్త్యన్తరం నస్తీ ప్రభుర్మమ భవానివ ।

తస్మగ్ధేన మయా దేవ ధిగ్ధిక్పార్థితమీశ్వరమ్ ॥ ౨౩॥

ఏవం వరం న యాచేహమేతేనాప్రతిమోహితః ।

ఇదానీం భగవదభిక్తిరభవత్యేవాస్తు శాశ్వతీ ॥ ౨౪॥

ఇతి బాణం గదంతం తం జగదాద పరమేశ్వరః ।

ప్రవర్తతే హి స్వప్నైపి న మే వచనమన్యథా ॥ ౨౫॥

నస్తి తే ద్వారపాలోఽస్తు మయి భక్తిశ్చ నిశ్చలా ।

ఇత్యుక్తోఽస్థాయ విశ్వేశో గణైః సహ తిరోదధే ॥ ౨౬॥

నస్తి శూలాఙ్గీతకరః పరమేశ్వరశాసనాత్ ।

తతః ప్రభృతి బాణస్య ద్వారపాలత్వమాదధే ॥ ౨౭॥

బాణాసురసుతః శమ్భుపూజనైకపరాయణః ।

అన్యత్కర్తవ్యసంత్యాగం చకార దృఢనిశ్చయః ॥ ౨౮॥

ఆదాయ నర్మదామధ్యం సహస్రేణ భుజైరసౌ ।

అహోరాత్రేణ పాషాణలక్షం భక్తిచమత్కృతః ॥ ౨౯॥

అన్యాయవ్యర్చయామాస విస్మృత్యేశ్వరభారతీమ్ ।

లక్షాధికత్వమాలోక్య బాణానాం నర్మదాజలే ॥ ౩౦॥

అథ ద్వారస్థితో నస్తి దానవేంద్రమభాషత ।

దానవైశ్వర్యమాసాద్య సర్వాజ్ఞా విస్మృతా తవ ॥ ౩౧॥

లక్షాధికార్చనాద్బాహుచ్ఛేదమాదిశతి స్మయత్ ।

ప్రభుః స శమ్భుః సర్వేషామితి కస్య న గోచరే ॥ ౩౨॥

తదాజ్ఞాతిక్రమం నాన్యే సహస్రే జాతు కేచన ।

మహాదేవాజ్ఞయా సోఽహం కార్యాకార్యే విచింతయన్ ॥ ౩౩॥

దేహినాం స్థితయే విష్ణురథికారే వ్యవస్థితః ।

క్షీరాబ్ధౌ శేషపర్యజ్ఞే యోగనిద్రాపరాయణః ।

శివాజ్ఞోల్లంఘనం విష్ణుః క్షమతే న కదాచన ॥ ౩౪॥

ఇత్యుక్తో నస్తిరుద్రేణ కుప్యన్దానవపుజ్జవః ।

న కిఞ్చిదబ్రవీద్బాణో భ్రుకుటీమథ నిర్మమే ॥ ౩౫॥

అసన్నిహితమాలోక్య ముహూర్తాదథ నస్తిసమ్ ।

జగమ బాణో గోవిందశయ్యామన్దిరమమ్బుధిమ్ ॥ ౩౬॥

ఆలోక్య తత్ర నిద్రాణం నారాయణమనఙ్కుశమ్ ।
 హలేన బోధయామాస సహస్రేణ భుజైరసౌ ॥ ౩౭॥
 బభాషే దానవేంద్రశ్చ ప్రబుద్ధం మధుసూదనమ్ ।
 ఆదాయ చక్రం యుద్ధాయ సన్నద్ధో భవ సత్వరమ్ ॥ ౩౮॥
 తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా కేశవః సహసోత్థితః ।
 జ్ఞానేన కృతస్నం నిశ్చిత్య నిజచక్రమభాషత ॥ ౩౯॥
 భో భోః సుదర్శన త్వం మే దత్తో దేవేన శమ్భునా ।
 సమస్తప్రభుణా హస్తం నిఖిలానపరాధినః ॥ ౪౦॥
 బాణాభిధేన చానేన దానవేన దురాత్మనా ।
 ఉల్లఙ్ఘ్య శఙ్కరస్యాజ్ఞాం క్రియతే స్థితివిప్లవః ॥ ౪౧॥
 అయం శివస్యైవ గిరా భుజవిచ్ఛేదమర్హతి ।
 అన్యథా భగవద్భక్తిః కథం నామ విజీయతే ॥ ౪౨॥
 ఇహ సన్నిహితో నస్తి ద్వితీయ ఇవ శఙ్కరః ।
 అస్మిన్నాప్తే గతిర్న స్యాత్తవాన్యస్య కథాపి వా ॥ ౪౩॥
 స్మరన్మాహేశ్వరం పీర్యం సర్వతేజోతిశాయ తత్ ।
 బాణబాహుద్రుమవనం లునీహి రభసాదిదమ్ ॥ ౪౪॥
 ఇతి దైత్యారివచసా జ్వలన్నివ సుదర్శనః ।
 విచ్ఛేద బాహునాన్బణస్య స్ఫురత్కులిశకర్కశాన్ ॥ ౪౫॥
 ఛిన్నేషు బాహుషు తదా పపాత భువి దానవః ।
 తస్మాల్లరుధిరస్రోతః ప్రవర్తితభుజాంతరః ॥ ౪౬॥
 అస్మిన్నవసరే నస్తి తం ప్రదేశమవాప్తవాన్ ।
 అపశ్యద్దానవం ఛిన్నభుజం భూమౌ నిపాతితమ్ ॥ ౪౭॥
 ఈశానవచనం హేతుం జానన్తమపి నన్దినమ్ ।
 ఉపగమ్యాబ్రవీద్విష్ణుః కుప్యంతం బాణదర్శనాత్ ॥ ౪౮॥
 వినా మహేశ్వరస్యేచ్ఛాం కస్య కుత్ర వ్యవస్థితిః ।
 తదత్ర కారణం శమ్భురితి తత్తేన చిన్త్యతామ్ ॥ ౪౯॥

క్రోధో న తద్విఘాతవ్యో నస్తీశ్వర త్వయా మయి ।
 త్వమపి ప్రభురస్మాకం మహేశ్వర ఇవాపరః ॥ ౫౦॥
 ఇత్యుక్తవతి గోవిందే నందరుద్రోఽప్యభాషత ।
 మయ్యసన్నిహితే విష్ణో భిన్నాః కిమితి బాహవః ॥ ౫౧॥
 త్వత్కర్మణా తదేతేన యాతు వృష్టికులం క్షయమ్ ।
 శప్తేతి కృష్ణమవదత్పతితం భువి చాసురమ్ ॥ ౫౨॥
 సత్యం యది మహాదేవః సర్వదేవకృపాపరః ।
 తదనేనైవ దేహేన గణత్వం త్వమవాప్స్యసి ॥ ౫౩॥
 ఇత్యుక్త్వా శక్కురం స్మృత్వా నస్తీ భూయోఽప్యభాషత ।
 ఉత్తిష్ఠాష్ఠాదశభుజం లభస్వ వపురుత్తమమ్ ॥ ౫౪॥
 అజరామరతాం ప్రాప్తం యథాహం గణపుంగవః ।
 తథైవ త్వం మహాకాలః శమ్భోః సేవాపరో భవ ॥ ౫౫॥
 యావన్తో బాహవశ్చిన్నాస్తవ విక్రమకర్కశాః ।
 తత్సంక్ల్యాః ప్రమథాః సన్తు పరివారాయ మద్గిరా ॥ ౫౬॥
 ఇతి నన్దిగిరా బాణస్తథైవ సమపద్యత ।
 శివభక్తీవమత్కారవిగలనోహకాలికః ॥ ౫౭॥
 స్మృతోఽథ నన్దిరుద్రేణ శివభావితచేతసా ।
 దదౌ చ దర్శనం దేవో దేవ్యా సహ మహేశ్వరః ॥ ౫౮॥
 అభ్యర్థితో విసీతేన నన్దిరుద్రేణ భూరిశః ।
 దేవోఽపి వరయామాస మహాకాలం కృతస్తుతిమ్ ॥ ౫౯॥
 అథాబ్రవీన్మహాకాలో నిక్షిప్య ధరణౌ శిరః ।
 భగవన్నద్య మే శాన్తో బహుజన్మార్జితో మలః ॥ ౬౦॥
 యే పూజితా మహాదేవగ్రావాణో నర్మదాజలే ।
 తాన్పూజయిత్వా త్వల్లోకం భజన్త్యన్యేఽపి దేహినః ॥ ౬౧॥
 న మానం దిగ్విభాగో న నాన్యలక్షణవీక్షణమ్ ।
 నర్మదాబాణలిఙ్గస్య ప్రభుణేత్యుచ్యతాం మమ ॥ ౬౨॥
 బాణలిఙ్గస్య పూజాయాం మానభేదభయం హర ।
 నిర్మాల్యం జాతు మాభూచ్చ మహాదేవ త్వదాజ్ఞయా ॥ ౬౩॥

యత్ర సన్నిహితో దేవ బాణలిङ్గః కదాచన ।

క్రీడ త్వం తత్ర విశ్వాత్మా భుక్తిముక్తిఫలప్రదః ॥ ౬౪॥

ఇతి సర్వం మహాదేవః కృపయా ప్రత్యపద్యత ।

అభాషత చ నిఃశేషభక్తలోకాభయప్రదః ॥ ౬౫॥

స మహాభైరవో దేవః సమస్త్రః పరమార్థికః ।

ఫలప్రతిష్ఠితే బాణే పట్రింశత్తత్వశోధనాత్ ॥ ౬౬॥

వైదిక్తైర్వైష్ణవైః సారైః శైవైః శాక్తైశ్చ సర్వథా ।

అవ్యమార్గస్థితైర్వాపి బాణాః పూజ్యాః ప్రయత్నతః ॥ ౬౭॥

నిత్యం సన్నిహితో బాణే దేవ్యా సహ భవాభ్యహమ్ ।

తదేతత్పూజనాన్ముక్తిర్భుక్తిశ్చ కరగోచరే ॥ ౬౮॥

వరం శ్వపాకశ్చాణ్డాలః పుక్కసో వధ్యఘాతకః ।

త్రైలికః సానికో వాపి న తు లిङ్గోపజీవికః ॥ ౬౯॥

ధనేన పూజయత్త్రిङ్గం యశ్చ భుక్త్యై తదర్పితమ్ ।

స గచ్ఛేద్ద్రౌరవం ఘోరం సాదాఖ్యం వత్సరత్రయమ్ ॥ ౭౦॥

తస్మాత్ప్రయత్నతః పూజ్యా బాణా ఇత్యభిధాయ సః ।

తిరోదధే గణైర్నన్దిమహాకాలాదిభిః సహ ॥ ౭౧॥

జగతి ఖలు చరాచరే మహేశః

ప్రభురయమిత్యవధార్య శుద్ధబుద్ధిః ।

ఘటయతి యది బాణలిङ్గపూజాం

విరమతి తత్స్వయమేవ పాపరాశిః ॥ ౭౨॥

ఇతి శ్రీమహామాహేశ్వరజయద్రథకవివిరచితే హరచరితచింతామణౌ మహాకాలావతారో

నామైకవింశః ప్రకాశః । ౨౧॥

౨౨. ద్వావింశః ప్రకాశః - దేవీస్వరూపలాభదిణ్ణిమహోదరావతారవర్ణనమ్ ।

ఓం నమః శివాయ ।

త్యక్త్వా భేదతమోమయం వపురిదం దేవీ తవ స్వేచ్ఛయా

సంవిన్నిస్తుషబోధభాస్వరతయా దేదీప్యతే చేన్మయి ।

తజ్ఞానేహమిదమ్మయౌ మృగపతీ హింసౌ మితత్వం హఠా-
దుజ్ఞిత్వామరతామనుగ్రహవశాదాయాస్య తస్థౌ విభో || ౧||

అనన్యసాధారణయా భ(శ)క్త్యా భగవతో జితమ్ |
యత్ప్రసాదాత్తిరశ్చోపి జాయతే మతిరుత్తమా || ౨||

దేవీ హిమవతః పుత్రీ కాశీ నీలోత్పలచ్ఛవః |
అష్టవర్షా తపోయుక్తా భర్తారం ప్రాప ధూర్జటిమ్ || 3||

సా క్రీడస్తీ పితృగే(గృ)హే శమ్భునా సహ పార్వతీ |
దృష్ట్వా దృష్ట్వా వపుః శ్యామం నాహం గౌరీత్యలజ్జిత || ౪||

ఏకదా క్రీడతోస్తత్ర పార్వతీపరమేశయోః |
సన్ధ్యాసమయమాలోక్య నన్దిరుద్రోభ్యభాషత || ౫||

ప్రవృత్తేయం ప్రభో సన్ధ్యా తదిదానీముపాస్యతామ్ |
దేవేన లోకయాత్రాయాం క్రమోయమవతారితః || ౬||

ఇతి నన్దివచః శ్రుత్వా జగద పరమేశ్వరః |
దన్తకాన్తిభిరాబధ్నన్విశదాం కౌముదీమివ || ౭||

అత్ర నాస్త్యపరా సన్ధ్యా రాత్రిర్వా దినమేవ వా |
ఏవైవ సా పరా శక్తిః పార్వతీతి వ్యవస్థితా || ౮||

ఆరాధయామి తదిమామన్యకర్తవ్యముత్సృజన్ |
ఏతావతైవ సతతం జాయతే మమ నిర్వృతిః || ౯||

ఇతి శమ్భోర్గిరం శ్రుత్వా బభాషే హిమవత్సుతా |
కోపకమిప్తసర్వాజ్ఞీ పాటలీభవదీక్షణా || ౧౦||

కిం మహేశ్వర మాం వక్షి తమోరూపాం విభావరీమ్ |
అభవా మద్యపుః శ్యామముపహాసాయ జాయతే || ౧౧||

తదిదానీం తపః కృత్వా యావద్గౌరీ భవామి తే |
తావత్త్వద్వదనాలోకం న కరిష్యామి ధూర్జటే || ౧౨||

ఇత్యుక్త్యా పర్వతసుతా మిథ్యా కోపముపాగతా |
జగమ వ్యోమమార్గేణ సవేగేన నిజాశ్రమమ్ || ౧౩||

లబ్ధం సువర్ణసావర్ణ్యం తపస్తత్ర చకార సా |
ధ్యాననిష్పన్నాసాగ్రనిష్ణనయనోత్పలా || ౧౪||

ఊర్ధ్వ గుహాయాః పశ్యంతౌ తపస్యస్త్రీం హిమాద్రిజామ్ ।
అథస్తాన్నిశ్చతౌ సింహౌ తత్రాస్తామామిషాశయా ॥ ౧౫॥

దంష్ట్రాకరాతౌ క్రూరాక్షౌ నిభృతీకృతవిగ్రహౌ ।
తామామిషీ చిక్కిర్షంతౌ తత్ర సింహౌ బభూవతుః ॥ ౧౬॥

అథ దేవీం తపస్యస్త్రీం సశ్చింత్యాసన్నసమ్భృమాః ।
బ్రహ్మవిష్ణుప్రభృతయో దేవాః సర్వే సమాయయుః ॥ ౧౭॥

తత్రాశ్రమే మహాదేవ్యా జ్వలంత్యా ఇవ తేజసా ।
స్వయమ్నూభుః పురతః స్థిత్యా జగాద రచితాజ్జాలిః ॥ ౧౮॥

మాతర్భవత్యాశ్చారిత్రం విచిత్రం ప్రతిభాతి మే ।
స్వయం ప్రయచ్ఛసి ఫలం స్వయం ప్రార్థయనే చ యత్ ॥ ౧౯॥

ఇయచ్ఛరాచరం విశ్వం ప్రభుస్తస్య మహేశ్వరః ।
తస్య త్వం పరమా శక్తిస్తపస్యస్యద్భుతం మహత్ ॥ ౨౦॥

అహం విష్ణుర్మహేన్ద్రాద్యా లోకపాలాస్తథా సురాః ॥
త్వత్తః సర్వేఽపి జాయంతే కల్పే కల్పే మహేశ్వరి ॥ ౨౧॥

సంహృత్య నిఖిలం విశ్వం శమ్ముఖః స్థావరజ్జమమ్ ।
త్వయా సహైక ఏవాస్తే మహాప్రలయకేలిషు ॥ ౨౨॥

సర్వే క్షీయామహే మాతర్వయం కాలనియన్త్రితాః ।
అక్షయా త్వం పరా శక్తిరేకైవ పరమేశితుః ॥ ౨౩॥

తత్త్వాన్యమూని షట్త్రింశన్మమ వాచోఽప్యగోచరే ।
ఉల్లసన్తి భవత్యాం తు తేషామపి లయోదయాః ॥ ౨౪॥

తత్కిం త్రిజగతీమాతరస్తి యత్ప్రార్థ్యతే త్వయా ।
వయం పరిమితా ఏవ త్వద్బలాత్ప్రభుతాం గతాః ॥ ౨౫॥

తత్కృష్ణతాం పరిత్యజ్య గౌరీ త్వం స్వేచ్ఛయా భవ ।
మా మా విమోహయ హ్యస్మానజ్ఞానే తేన కర్మణా ॥ ౨౬॥

త్వామాలోక్య తపస్యస్త్రీమియత్రాం కల్పయన్తి యే ।
తే ఘటోదరమానేన జానన్తి గగనాఙ్గనమ్ ॥ ౨౭॥

అయం జనయితా దేవః ప్రకాశాత్మా మహేశ్వరః ।
 సావతస్త్వరూపా శక్తిస్త్వం తస్యైవావ్యభిచారిణీ ॥ ౨౮॥
 ఇయదభ్యర్థనీయం నో భక్తిస్త్వయ్యేవ వర్ధతామ్ ।
 అహో శరీరిణాం మోహో యదిమౌ త్వజ్జఘాంసయా ॥ ౨౯॥
 పరమార్థమజానంతౌ మహాసింహౌ వ్యవస్థితౌ ।
 ఇతి బ్రహ్మోక్తమాకర్ణ్య విమృషంతి పరం వపుః ॥ ౩౦॥
 అనుగ్రహమయీం దేవీ సింహయోరముచద్ధృశమ్ ।
 మృగేన్ద్రవిగ్రహం త్యక్త్వా దేవీదృక్పాతమాత్రతః ॥ ౩౧॥
 తావభూతాం గణౌ తత్ర త్రినేత్రౌ దణ్డధారిణౌ ।
 జటావికటమూర్ధానౌ కామరూపౌ చతుర్భుజౌ ॥ ౩౨॥
 తౌ శివజ్ఞాననిరతౌ బ్రహ్మణా ప్రణతౌ తతః ।
 అథాబ్రవీన్మహాదేవీ ప్రణమంతం స్వయమ్భువమ్ ॥ ౩౩॥
 భక్తానుగ్రాహిణావేతౌ గణౌ దిణ్డిమహోదరౌ ।
 దేవ్యాస్తదవచనం శ్రుత్వా శిరోవినిహితాఞ్జలిః ॥ ౩౪॥
 విచిన్త్య చ తదాశ్చర్యం బభాషే జలజాసనః ।
 పరమార్థం న జానంతి భవత్యా యే మహేశ్వరి ॥ ౩౫॥
 ఈదృశేన చరిత్రేణ ప్రతిపత్తిం భజంతి తే ।
 తదిదాసీమముం కోశం త్యక్త్వా నీలోత్పలప్రభమ్ ॥ ౩౬॥
 గృహాణ స్వేచ్ఛయా రూపం జ్వలజ్ఞామ్భునదప్రభమ్ ।
 ఇతి తస్య గిరా దేవీ ప్రాక్తనం వపురత్యజత్ ॥ ౩౭॥
 స్వీచకార చ గౌరీత్వం బాలార్కకరభాస్వరమ్ ।
 తత్ర ప్రాగ్విగ్రహం దేవీ దృష్ట్వా పృథగవస్థితమ్ ॥ ౩౮॥
 అథ సా దివిషత్కార్యం భవిష్యదవధార్య చ ।
 మమ ప్రాగ్విగ్రహః సోఽయం దుర్గాత్వమవలమ్బతామ్ ॥ ౩౯॥
 కాత్యాయనీతి నామ్నా చ ప్రసిద్ధ్యతు జగత్త్రయే ।
 అష్టాదశభుజా సేయం వివిధాయుధధారిణీ ।
 మహాబలా విన్ద్యగిరౌ కన్యాత్వేన్వైవ తిష్ఠతు ॥ ౪౦॥
 ఇత్సుక్తే పరమేశేన తచ్ఛరీరమభూతతః ।

జాజ్వల్యమానం తేజోభిర్దుర్గారూపముపస్థితమ్ ॥ ౪౧॥

పునరప్యవదద్దేవీం యావిమా సింహవిగ్రహా ।

గణీభవదాభ్యామేతాభ్యాం ముక్తావత్ర వ్యవస్థితౌ ॥ ౪౨॥

తావిమా మత్ప్రభావేణ బలినౌ వాహనీకురు ।

సోమానన్ద్యభిధన్వేక ఉపనన్ద్యభిధః పరః ॥ ౪౩॥

తద్గచ్ఛ దుర్గే విన్ధ్యాద్రిమేతయోరుపరిస్థితా ।

ఇత్యుక్తవత్స్యాం పార్వత్యాం కాత్యాయన్యా తిరోదధే ॥ ౪౪॥

తతః పునః పునః స్తుత్వా దేవీం సరసిజాసనః ।

జగమ త్రిదశైః సార్థం నభసా భువనం నిజమ్ ॥ ౪౫॥

గౌరీభూయ మహాదేవీ సా సదిజ్ఞీమహోదరా ।

అథ బాలనిశాకాన్తవిలాసోత్తంసమాశ్రయత్ ॥ ౪౬॥

ఇతి భగవత ఈశ్వరస్య శక్తిం

త్రిజగతికారణవన్దితాం విదిత్వా ।

వ్యచినుత హృది భక్తిమద్వితీయాం

దురితజరత్ప్రణవహ్నిమాదరేణ ॥ ౪౭॥

ఇతి శ్రీమహామాహేశ్వరజయద్రథకవివిరచితే హరచరితచింతామణౌ దేవీస్వరూపలాభదిజ్ఞీమహోదరా

నామ ద్వావింశః ప్రకాశః ॥ ౨౨॥

౨౩. త్రయోవింశః ప్రకాశః - దుర్గాదేవీమాహాత్మ్యే శుమ్భాదివర్ణనమ్ ।

ఓం నమః శ్రీపరారూపిణ్యై మృత్యుజిచ్ఛక్తయే ।

ఆద్యా మూర్తిరసావనుద్గతరజః శక్తేస్తవ త్ర్యమృక

త్రైలోక్యైకజనన్యబాహ్యవిషయాసజ్ఞా చ దుర్గేతి యా ।

సంహారేణ తమోమయైకవపుషా విశ్వోద్భవోద్భాసినీ

సాసౌ పఞ్చముఖోఽర్ధకల్పితగతిః స్వైరం సముజ్జృమ్భతామ్ ॥ ౧॥

యతస్తతో దేహవతాం భయముత్పద్యతే మహత్ ।

ఏకా మాహేశ్వరీ శక్తిస్తన్నివారణకోవిదా ॥ ౨॥

కదాచిదనురైః క్రూరైబాధ్యమానా దివౌకసః ।

వైకుణ్ఠం శరణం జగ్ముః సమం కమలయోనినా ॥ ౩॥

దానవోత్పాదనం శ్రుత్వా తేభ్యస్తైలోక్యకమృనమ్ ।
 బభాషే పుణ్డరీకాక్షో గమ్భీరమధురాం గిరమ్ ॥ ౪॥
 నిశుమ్భశుమ్భమహిషప్రముఖాన్దానవేశ్వరాన్ ।
 జానీహి సర్వైరస్మాభిరజేయాన్బ్రహ్మణో వరాత్ ॥ ౫॥
 తథా హి వరమేతేభ్యో వ్యతరత్తపసా విధిః ।
 అష్టవర్షా కుమార్యేవ నిహస్త్రి నాపరాన్వీతి ॥ ౬॥
 తాదృశీ కా కుమారీ స్యాదితి తే బాహుశాలినః ।
 లుణ్ఠయన్తస్త్రిభువనం గణయన్తి న కఞ్చన ॥ ౭॥
 ఇదానీమస్త్రుపాయోఽత్ర దానవానాం క్షయావహాః ।
 తమాకలయ్య సర్వేఽపి కురుధ్వం సమయోచితమ్ ॥ ౮॥
 గౌరీ ప్రాక్కోశతః కన్యా కౌశికీత్సుదితా పురా ।
 అష్టవర్షా ప్రదీప్తాస్త్రా శక్తా వైవాత్ర కర్మణి ॥ ౯॥
 సా గౌరీవచసా విన్ద్యశైలస్థిత్యభిలాషిణీ ।
 చచాల సింహవహనా తదాసిం తుహినాచలాత్ ॥ ౧౦॥
 అస్మిన్నేవ క్షణే విన్ద్యో వర్ధమానో యథాయథమ్ ।
 అశేషమరుణద్యౌమ నిశాతైః శృంగవేష్టితైః ॥ ౧౧॥
 సూర్యవన్ద్యగతిం రుద్ధ్వా కాలస్య కలనాం హరన్ ।
 గతాగతాని భవతామపి విన్ద్యో న్యవారయత్ ॥ ౧౨॥
 విషణ్ణేషు సమస్తేషు తతో విన్ద్యాద్రిచాపలాత్ ।
 ఆజగామ మహాదేవీ దుర్గా సింహోర్ధ్వవర్తినీ ॥ ౧౩॥
 తామాగతాం శుభాకారాం పశ్యతా విన్ద్యభూభృతా ।
 తదా విగ్రహ ఆత్మీయో జగ్గమః ప్రకటీకృతః ॥ ౧౪॥
 తస్యాః కాన్తిం తదా దృష్ట్వా స తదా కామమోహితః ।
 జగాద మధురాం వాణీం పికలోకానువాదినీమ్ ॥ ౧౫॥
 అహం సున్దరి సర్వేషాం భూభృతాముపరిస్థితః ।
 తన్మయైవ సమం తిష్ఠ నాన్యత్కర్తవ్యమస్తి మే ॥ ౧౬॥

ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వా దుర్గా కోపముపాగతా ।
 దృక్పాతాద్ధీర్ఘమకారం ప్రాసీచక్రే మహాగిరేః ॥ ౧౭ ॥
 ప్రాస్వయిత్యా గిరిం దేవీం గగనాఙ్గనరోధినమ్ ।
 ప్రావర్తయత సర్వేషాం గతాగతమయీః క్రియాః ॥ ౧౮ ॥
 తస్యైవ చ గిరేర్మూర్ధ్ని కౌశికీ వ్యధిత స్థితిమ్ ।
 నన్దాస్రబిన్దనోత్పాద్య పావనాం నన్దినీం నదీమ్ ॥ ౧౯ ॥
 సా నర్మదా నదీ దేశాన్పావనీకురుతే బహూన్ ।
 యదమ్బుపానాన్లోకోఽయం రాజసూయఫలం లభేత్ ॥ ౨౦ ॥
 పాశ్చానలామా యక్షేన్ద్రో దుర్గాయాస్తత్ర కిఙ్కరః ।
 స్థాపితో బలవాన్స్తత్ర దానవాసహ్యవిక్రమః ॥ ౨౧ ॥
 తాస్యైవ కన్యా దుర్గేతి వర్తెరష్టభిరాచితా ।
 నిశుమ్భప్రముఖాన్దైత్యాన్దానిష్యతి బలీయసీ ॥ ౨౨ ॥
 తదయం నారదః సద్యో నానాయుక్తివిశారదః ।
 దేవ్యాః సఙ్ఖటనాం కర్తుం దానవానాం ప్రగల్భతే ॥ ౨౩ ॥
 ఇత్యుక్త్వా పుణ్డరీకాక్షో నారదర్షిం వ్యసరజ్జయత్ ।
 సోఽపి దేవహితం వాఙ్మన్నగమద్దానవాన్ప్రతి ॥ ౨౪ ॥
 అథాస్మిన్సమయే దైత్యా విహన్తుం మన్దరావళే ।
 ఆజగ్ముర్మత్కటైశ్వర్యతిరస్కృతసురాధిపాః ॥ ౨౫ ॥
 తత్రాపశ్యన్తిసుతా వీణాపాణిం మహామునిమ్ ।
 వీతామ్బరధరం పిఙ్గజటాజుటవిరాజితమ్ ॥ ౨౬ ॥
 తమాలోక్యాబ్రువన్దైత్యాః క్వ మునే గమ్యతే త్వయా ।
 శక్రాద్యాః కుత్ర తే బ్రూహి కిం చ కుర్వన్తి సమ్ప్రతి ॥ ౨౭ ॥
 ఆకర్ణ్యతి వచస్తేషాం సమ్ప్రప్తావసరో మునిః ।
 జగాద స్మేరవదనో జనయన్ప్రది కౌతుకమ్ ॥ ౨౮ ॥
 తపోధనాశ్రమాన్ప్రాయః సిద్ధానామాశ్రమానపి ।
 అహం ప్రయామి సతతం బ్రహ్మగోష్ఠీషు సాదరః ౨౯ ॥
 దృష్టవిన్ధ్యాద్రిశిఖరేష్వద్యాగతవతా మయా ।

భ్రష్టాననాః సురాః సర్వే పృష్టాః సాదరమబ్రువన్ ॥ ౩౦॥

విన్ధ్యాద్ౌ వర్తతే కన్యా జగత్త్రితయమోహినీ ।

సా స్వయంవరమాధత్తే తదర్థం వయమాగతాః ॥ ౩౧॥

శ్రుత్వేతి తేషాం వృత్తాంతం మయాపి సమభాష్యత ।

దీప్యా అప్పరసః సంతి తక్కిం వః కన్యయానయా ॥ ౩౨॥

మయేత్సుక్తే తతో దేవా విహసంతః సమన్తతః ।

మామభాషంత సర్వేఽపి శౌరిశక్రపురఃసరాః ॥ ౩౩॥

రమ్భా రతిః శచీ లక్ష్మీప్రముఖాదప్పరోగణాత్ ।

విశిష్యతే సుందరీయమన్యథా ప్రయతేత కః ॥ ౩౪॥

ఏకత్ర భువనైశ్వర్యం రత్నాని సుధయా సహ ।

అన్యత్రైకైవ సా కన్యేత్యస్మాభిర్నానుమన్యతే ॥ ౩౫॥

కిం ప్రాజ్ఞైః సా న చేత్ప్రాప్తా కిం భూత్యా సా న చేత్ప్రియా ।

తదేకతానం చేతశ్చేత్సఫలం జన్మ దేహినామ్ ॥ ౩౬॥

యావన్తి చిన్తారత్నాని యావన్తః కల్పపాదపాః ।

యచ్ఛాన్యద్భువనేష్యన్తి తత్సమగ్రం తృణాయతే ॥ ౩౭॥

ఏకైవ సా పునః కన్యా సర్వవస్తృతిశాయినీ ।

తామప్రాప్య లభన్తే చ న కేచిదపి నిర్వృతిమ్ ॥ ౩౮॥

ఇత్థముక్తవతో దేవాన్ప్రతిముచ్ఛ్యాహమాగతః ।

ప్రస్థితాః క్వ భవన్తోఽపి బ్రూత మే పరమార్థతః ॥ ౩౯॥

ఇత్యుక్తాస్తేన మునినా కథయన్తి స్మ దానవాః ।

మేరుం లుణ్ఠయితుం యామో రత్నార్థం రభసాదితి ॥ ౪౦॥

శ్రుత్వా తద్వచనం భూయోఽప్యవచ మునిపుంజవః ।

మేరుమాత్రేణ రత్నానాం కథం స్వీకరణం భవేత్ ॥ ౪౧॥

ప్రాయః సమగ్రరత్నమ్యః(భ్యః) స్తీరత్నమతిరిచ్యతే ।

యద్వర్తతే విన్ధ్యగిరౌ సమగ్రైశ్చాభిలష్యతే ॥ ౪౨॥

ప్రయాతు మేరుశైలం వా న మమైతత్ప్రయోజనమ్ ।

గ్రావమాత్రేషు రత్నత్వం కథయధ్వం విశారదాః ॥ ౪౩॥

ఇత్సుక్తవతి దేవరౌ దానవైరభ్యధీయత ।
 అస్మాకం భువనోత్కర్షిం రత్నం గ్రాహ్యం భవేదితి ॥ ౪౪॥
 దైత్యాభిలాషం నిశ్చిత్త్య వచసా తేన నారదః ।
 అగచ్ఛత్సిద్ధకార్యార్థః ప్రమోదాయ దివౌకసామ్ ॥ ౪౫॥
 తస్మిన్గతే మునౌ శుమ్భునిశుమ్భమహిషాదయః ।
 మేరుప్రయాణం సన్త్యజ్య ప్రయయిర్విన్ద్యపర్వతమ్ ॥ ౪౬॥
 విన్ద్యాచలం సమాసాద్య తతో దానవపుంగవాః ।
 అబ్రువన్తారవం దైత్యమాకలయ్య పరస్పరమ్ ॥ ౪౭॥
 ధార్మికైర్హియతే కన్యా సుభగాపి హి న స్వయమ్ ।
 తత్తత్ర ప్రేష్యతాం దూతస్తదృష్టాన్తోపలబ్ధయే ॥ ౪౮॥
 ఏకాకినీ కుమారీ సా సుకుమారా నిసర్గతః ।
 దానవానుత్కటాన్దృష్ట్వా మ్రియతే జాతుః కాతరా ॥ ౪౯॥
 ప్రాజ్ఞోఽయం బర్హరో దైత్య స్మేరభాషీ విసృజ్యతామ్ ।
 సామైవాశ్వాస్యతామేషా ధ్రువం గోచరమేష్యతి ॥ ౫౦॥
 హరవేణాభ్యనుజ్ఞాతాస్తతో బర్హరదానవమ్ ।
 సర్వేఽపి ప్రేషయామానుః సన్నిశ్య సమయోచితమ్ ॥ ౫౧॥
 బర్హరస్తద్గిరా గచ్ఛన్విన్ద్యస్య వసుధాభృతః ।
 త్రిభాగమాత్రమారుహ్య తం పాశ్చాలం వ్యలోకయత్ ॥ ౫౨॥
 పింగపశ్చుశిఖో ధాతురసనిర్మితచిత్రకః ।
 అరణ్యప్రసవోత్తంసో దణ్డపాణిరబృహద్భుజః ॥ ౫౩॥
 సింహచర్మామృరో నీలకటీవస్త్రో మహాహనుః ।
 దృష్ట్వా బర్హరమాయాన్తం పాశ్చాలస్తారమబ్రవీత్ ॥ ౫౪॥
 కస్త్యం కిమర్థమాయాతః కుతో వా కథ్యతామితి ।
 అనావేద్య స్వవృత్తాన్తం గన్తుం న ప్రభవిష్యసి ॥ ౫౫॥
 ఇతి పాశ్చాలవచనం శ్రుత్వా ప్రోవాచ బర్హరః ।
 కస్త్యం కిమర్థమితి వా స్థిత ఆవేద్యతామితి ॥ ౫౬॥
 తతో జగాద పాశ్చాలో హసన్సృకటిభీషణః ।
 అద్యాపి వైవ జానాసి కోఽయమిత్యవధార్యతామ్ ॥ ౫౭॥

శైలానాం యాని దుర్గాణి తథోపవనభూమయః ।
 అరణ్యాని చ సర్వాణి తేషామహమధీశ్వరః ॥ ౫౮॥
 న మే తుల్యబలః కోఽపి క్వచిదస్తి జగత్త్రయే ।
 యక్షకోటిశతస్యాహం పాశ్చాలాఖ్యో మహాప్రభుః ॥ ౫౯॥
 అస్మిన్గిరౌ గుహాగర్భే కన్యా తిష్ఠతి కౌశికీ ।
 వైవ మాం కింకరీచక్రే స్వయమేవ మహేశ్వరీ ॥ ౬౦॥
 ఏవం శ్రుత్వా వచస్తస్య బర్హరః కోపకర్కశః ।
 సమస్తం నిజవృత్తాంతం యథాతత్త్వం న్యవేదయత్ ॥ ౬౧॥
 బర్హరస్య గిరా జ్ఞాత్వా దేవీస్వీకరణైషితామ్ ।
 అథాభాషత పాశ్చాలో జ్వలత్ప్రజ్ఞశిఖావలిః ॥ ౬౨॥
 వ్యోమ్నః ప్రభాః కో బధ్నాతి కో రుణద్ధి సమీరణమ్ ।
 త్రిజగజ్జననీం దుర్గాం స్వీచిక్రీర్షతి కో జనః ॥ ౬౩॥
 తత్కిమన్యదజిత్వా మాం వైవ ద్రక్ష్యసి కౌశికీమ్ ।
 అహం హి కింకరస్తస్యా విజేతుం త్వాదృశాన్తమః ॥ ౬౪॥
 ఇత్యుక్త్వా నిదధే మూర్ధ్ని ముద్గరం బర్హరస్య సః ।
 ముష్టిభిస్తాడయామాస పాశ్చాలమపి బర్హరః ॥ ౬౫॥
 తతః స్రూరతరే యుద్ధే ప్రవృత్తే వివిధాయుధైః ।
 అసృజద్రక్షసాం వర్గ బర్హరః స్వకలేవరాత్ ॥ ౬౬॥
 పాశ్చాలోఽపి స్మరన్దేవీం పాశాస్త్రమపి సన్దధే ।
 బబన్ధ బర్హరముఖాన్నాశ్చైశ్చ రజనీచరాన్ ॥ ౬౭॥
 ముహూర్తం చింతయామాస శుభేన మతిచక్షుషా ।
 బద్ధా అమీ దురాచారా అకింశ్చిత్కరతాం స్థితాః ॥ ౬౮॥
 హన్యన్తే యది తజ్ఞానామ్యనౌచిత్యం ప్రవర్తతే ।
 దూతాః ప్రకృత్వైవావధ్యా హలేన యది హన్యతే ॥ ౬౯॥
 కుపితా కౌశికీ దేవీ కథమారాధ్యతే తతః ।
 దాసోఽస్మి సా ప్రభుర్దేవీ స్వేచ్ఛయా నాస్తి మే గతిః ।
 ఆదాయ తదమూబద్ధాంస్తస్యా ఏవ ప్రకాశ్యతే ॥ ౭౦॥

ఇతి నిశ్చిత్త్య పాశ్చాతో బద్ధానాదాయ రాక్షసాన్ ।
 దుర్గామన్దిరమాసాద్య దేవ్యై సర్వం న్యవేదయత్ ॥ ౭౧॥
 దేవ్యా పృష్టోఽథ వృత్తాంతం తత్ర వక్తుం ప్రచక్రమే ।
 బర్బరో మోహితమతిః పాశపిడితవిగ్రహః ॥ ౭౨॥
 దైత్యేన్ద్రో విజితాశేషత్రిదశాసురమానుషః ।
 విశ్వేశ్వరో వరయతే త్వాం సున్దరి దృఢాదరః ॥ ౭౩॥
 అవశ్యదేయా కన్యా స్యాత్తాదృశస్తు పతిః కుతః ।
 తేన భర్తా తదాత్మానమలఙ్కరు గిరా మమ ॥ ౭౪॥
 శ్రుత్వేతి బర్బరాద్దేవీ స్మితలేఖా మనోరమా ।
 కింశ్చిదాకుశ్చిత్తైకభూర్భూభాషే మధురం వచః ॥ ౭౫॥
 అవశ్యం స్యాత్ప్రియో భర్తా పురుషస్య చ కామినీ ।
 రూపవానద్వితీయశ్రీస్తాదృశం కా న కామయేత్ ॥ ౭౬॥
 కన్యాయాశ్చ పితా దాతా ప్రసిద్ధమితి సాధుషు ।
 స్వయంవరం యా కురుతే హ్రీయతే చ బలేన వా ॥ ౭౭॥
 నాహం జానామి జనకం తతో దాతా పరో మమ ।
 ఉపపన్నమపశ్యన్త్యాః స్వయంవరవిధిర్న చ ॥ ౭౮॥
 తదిదానీం కిమన్యేన బలీయాన్దానవేశ్వరః ।
 స్వయం హరతి చేదత్ర కిమస్తుచితముత్తరమ్ ॥ ౭౯॥
 ఏవమేవోచ్యతాం గత్వా యుక్తం బర్బరక త్వయా ।
 పాశ్చాల్ సర్వే పాశేభ్యో విముచ్యంతాం మదాజ్ఞయా ॥ ౮౦॥
 ఏవం దేవీవచః శ్రుత్వా పాశ్చాలస్తానమోచయత్ ।
 నివృత్తపాశాంస్తాన్ద్వష్ట్యా కౌశికీ పునరబ్రవీత్ ॥ ౮౧॥
 బర్బరాఙ్గసముద్భూతా అమీ యే తే మమానుగాః ।
 బర్బరా ఇతి నిర్ముక్తలోభమాత్సర్యకిల్బిషాః ॥ ౮౨॥
 మదాలోకనతః సర్వే సముత్పన్నపరాక్రమాః ।
 అమీ మదేకమనసో భవిష్యన్తి చ బర్బరాః ॥ ౮౩॥
 ఏతద్వంశేఽపి జాయన్తే యే కేచిదపి దేహినః ।
 ఉత్తమత్వమవాప్స్యన్తి తేఽపి మద్భక్తిపావితాః ॥ ౮౪॥

ఇయుక్తే దుర్గయా సర్వే బర్హరాజ్ఞసముద్భవాః ।
 అపూజయంత త్రిజగజ్జననీం భక్తిశాలినః ॥ ౮౫॥
 ప్రతిముక్తో మహాదేవ్యా సోఽపి బర్హరదానవః ।
 తత్సీక్వారోన్ముఖాన్తైత్యాన్గత్వా సత్వరమబ్రవీత్ ॥ ౮౬॥
 సా కుమారీ మయా దృష్టా రూపయావనశాలినీ ।
 సత్యం తతోఽన్యతోకేషు న కిఞ్చిదపి విద్యతే ॥ ౮౭॥
 నిఃశేషవిశ్వజననీ తేజసా సా విభావ్యతే ।
 పాఞ్చాలః కిఞ్కరస్తస్యా బలీయాన్గుహ్యకాధిపః ॥ ౮౮॥
 ఇత్యుక్త్వా బర్హరస్తేషాం దేవ్యాదేశమవర్ణయత్ ।
 భవితవ్యతయా మోహమవాపుస్తే చ దానవాః ॥ ౮౯॥
 సర్వే తత్రైవ గచ్ఛామ ఇత్యుక్త్వా తే మదోల్బణాః ।
 ఆరోహంతి స్మ విన్ధ్యాద్రేరూర్ధ్వవర్తంతి దానవాః ॥ ౯౦॥
 సర్వగదానవన్యస్తవరణఙ్కోభతస్తదా ।
 శాఖీవ వాత్యానిహతో విన్ధ్యభూభృదకమృత ॥ ౯౧॥
 అథ విష్ణుం పురస్కృత్య సురాః శక్రపురఃసరాః ।
 అవాయుర్విన్ధ్యశైలాగ్రం సమరాలోకనోత్సుకాః ॥ ౯౨॥
 తతో ధ్యానేన నిశ్చిత్వ దేవీ దానవచేష్టితమ్ ।
 పాఞ్చాలానుగతా భీమౌ సింహావారుహ్య నిర్గతా ॥ ౯౩॥
 సువర్ణకమలోత్తంసా మణికుణ్డలమణ్డితా ।
 రరాజ సౌభాగ్యమయీ సా విన్ధ్యశిఖరోపరి ॥ ౯౪॥
 విలోక్య విశ్వజననీం తాం సర్వేఽప్యథ దానవాః ।
 అవహన్త్వదయే శఙ్కాం తత్రేజఃకూణితేక్షణాః ॥ ౯౫॥
 తేషాం మధ్యాత్తతః శుమ్భః పురః కిఞ్చిత్కృతస్థితిః ।
 హసన్నువాచ తాం దేవీం వ్యామోహవివశీకృతః ॥ ౯౬॥
 అమనా కిమర్థేన ముధా యుద్ధేన సున్దరి ।
 మయా మహేన్ద్రోఽపి జితస్తత్కురుష్వ మదీప్సితమ్ ॥ ౯౭॥
 శుమ్భస్య వచనం శ్రుత్వా నర్మగర్భం దురాత్మనః ।

త్రైలోక్యజననీ దుర్గా లోలకుణ్డలమభ్యధాత్ ॥ ౯౮ ॥
 పునః పునర్న భాషస్తే జాతు సంతః సమీహితమ్ ।
 ఆసన్నమేవ తద్వస్తు భవద్భిః పరిచిన్యతామ్ ॥ ౯౯ ॥
 ఉక్త్యేతి దేవీ శూలేన శిఖాజ్వలితవహ్నినా ।
 ఊపంతం విశిఖాన్తోరాఙ్కుమభం మూర్ధన్యతాడయత్ ॥ ౧౦౦ ॥
 దేవీత్రిశూలవిధః స పతితో ధరణీతలే ।
 ముహూర్తాదుత్థితో గర్వాద్వికృతం బహుశో హసన్ ॥ ౧౦౧ ॥
 త్రిశూలం కరమేవాస్యాః ప్రాప దేవ్యా జ్వలత్పుభమ్ ।
 ముమోచ స గదాం గుర్వీం శుమోభ వజ్రాతిశాయినీమ్ ॥ ౧౦౨ ॥
 సా దానవగదా దేవ్యాః సుకుమారేఽపి వక్షసి ।
 కణ్ఠాభరణసంస్పర్శమాత్రేణ శకలీకృతా ॥ ౧౦౩ ॥
 దేవీ చక్రం చ చిక్షేప తతః శుమ్భస్య వక్షసి ।
 తేన ప్రణ(న)ష్టసంజ్ఞః సః బభూవ చ బలియసా ॥ ౧౦౪ ॥
 పీడితం శుమ్భమాలోక్య నిశుమ్భమహిషాదయః ।
 వివిధైరాయుధైర్దేవీం ప్రజహ్రురథ దారుణైః ॥ ౧౦౫ ॥
 ఉత్పాట్య దున్దుభిః తైలం విశాలానంతపాదపమ్ ।
 బహుయోజనవిస్తీర్ణ దేవ్యాశ్చిక్షేప వక్షసి ॥ ౧౦౬ ॥
 ఆగచ్ఛన్నేవ స గిరికన్దరాశతభీషణః ।
 కులిశేనాహతో దేవ్యా పపాత వసుధాతలే ॥ ౧౦౭ ॥
 నిర్యయావథ తాం దేవీం కవలీకర్తుమున్ముఖః ।
 ప్రలమ్బపుచ్ఛో నిర్ధూతకన్ధరో మహిషాసురః ॥ ౧౦౮ ॥
 శృంగ్రేణోదరం భిన్దన్దేవీవాహమృగేన్ద్రయోః ।
 ప్రజహర స పాశ్చాలం ముక్తదుఃసహహుజ్కృతిః ॥ ౧౦౯ ॥
 వీక్ష్య తం దుర్జయం దేవీ గృహీత్వా చ శరాసనమ్ ।
 ఇషుభిః పూరయామాస నిఃశేషానపి దానవాన్ ॥ ౧౧౦ ॥
 మహిషోఽపి శరాన్దేవ్యాస్తృణానీవ సహస్రశః ।
 హేల్యా కవలీచక్రే ఘోరహుజ్కృరభీషణః ॥ ౧౧౧ ॥

ధనుశ్చ వ్యర్థమిత్సుక్వా తతో దేవీ బలీయసా ।
 ముద్గరేణాసురేన్ద్రస్య తస్య శృంగమపాతయత్ ॥ ౧౧౨॥
 శృంగేణ తస్య పతతా విన్ధ్యాదిరపి కమ్పితః ।
 గలద్భిః శోణితౌష్ణైశ్చ కకుభః పరిపూరితాః ॥ ౧౧౩॥
 భిన్నేఽపి శృంగే చరణాహతిభిర్మహిషాసురః ।
 నిష్పిడ్య వాహనహరిం దేవీం దన్తైరతాడయత్ ॥ ౧౧౪॥
 ఆలోక్య తాదృశం షోభం తతః భిన్నేవ కౌశికీ ।
 మహిషస్యాచ్ఛిన్నత్కూరాం దంష్ట్రాం ముద్గరతాడితైః ॥ ౧౧౫॥
 తతో నికృత్తదంష్ట్రోఽపి వలీయాన్మహిషాసురః ।
 పుచ్చేన వేష్టయామాస సోఽథ కేసరిణో రుషా ॥ ౧౧౬॥
 వాహపశ్చాన్ననక్షోభవ్యాకులామథ కౌశికీమ్ ।
 అన్యేఽపి దానవాస్త్రైర్జాయుధైః పర్యవారయన్ ॥ ౧౧౭॥
 తతో బ్రాహ్మ్యదయో దేవ్యా సృష్టా అష్టా చ దేవతాః ।
 వివిధాయుధధారిణ్యో దృశ్యన్తే స్మ నిశాచరైః ॥ ౧౧౮॥
 బ్రాహ్మ్యద్యా వీక్ష్య తేజోభిర్జ్వలన్తిరివ దేవతాః ।
 సాట్టహసమభాషన్త తత్తన్తే దానవేశ్వరాః ॥ ౧౧౯॥
 ఏకాకినీ కుమారీ త్వం త్రస్తా తద్విరమాహవాత్ ।
 సాహాయకార్థమానీతా బ్రాహ్మ్యద్యాః కథమన్యథా ॥ ౧౨౦॥
 ఇతి తేషాం వచః శ్రుత్వా కిశ్కల్లజ్జావతీవ సా ।
 వ్యశ్రామయన్నిజే రూపే దేవతాః పరమేశ్వరీ ॥ ౧౨౧॥
 ఏకాకిన్యేవ చ తతః సా చకారాహవోత్సవమ్ ।
 సర్వేఽపి షోభమాజగ్ముర్దానవాః శౌర్యశాలినః ॥ ౧౨౨॥
 ఆదాయ ఘోరం పరిఘం తతో దున్దభిదానవః ।
 దేవీమతాడయన్మూర్ధ్ని బలాహఙ్కరమోహితః ॥ ౧౨౩॥
 అథ సా కుపితా దేవీ కేశేష్వాకృష్య పాణినా ।
 పాదతాడనమాత్రేణ నిర్జీవం దున్దభిం వ్యధాత్ ॥ ౧౨౪॥
 దున్దభిం నిహతం వీక్ష్య తతః సర్వే దివౌకసః ।
 అతాడయన్త పటహన్పుష్పవృష్టిశ్చ తత్యజః ॥ ౧౨౫॥

అమర్షాదథ తుక్లేన శృంగేణ మహిషాసురః ।
 జఘానాహఙ్కృతో దేవీం కౌశికీమూరుమణ్డలే ॥ ౧౨౬ ॥
 తతః సా వ్యాకులా దేవీ గృహీత్వా రభసాదసిమ్ ।
 చిచ్ఛేద నిశితం శృంగం మహిషస్య దురాత్మనః ॥ ౧౨౭ ॥
 విశృంగోఽపి స దైత్యేన్ద్రశ్చరణైస్తామతాడయత్ ।
 పాదానప్యస్య చిచ్ఛేద కృపాణేనైవ కౌశికీ ॥ ౧౨౮ ॥
 స చ్చిన్నపాదః పుచ్ఛేన వేష్టయిత్వా తతో రథమ్ ।
 దేవీమారాధయామాస వికృతం విహసన్హతాత్ ॥ ౧౨౯ ॥
 తతో మహిషదైత్యస్య పాదం నిక్షిప్య నిష్ఠురమ్ ।
 శూలేన దారయామాస కన్ధరాం పరమేశ్వరీ ॥ ౧౩౦ ॥
 మహిషం నిహతం వీక్ష్య విద్రుతే దానవవ్రజే ।
 అథ శుమోఘ నిశుమ్భశ్చ సమ్ముఖత్వమవాపతుః ॥ ౧౩౧ ॥
 కౌశికీ వీక్ష్య తౌ దుష్టౌ బాహుయుద్ధపరాయణౌ ।
 అదారయత్కరరుహప్రాన్తైర్విశిఖదారుణైః ॥ ౧౩౨ ॥
 చిచ్ఛేద చ తతో దేవీ దుర్గా ఖణ్డేన కన్తయోః ।
 పతితో ధరణీపృష్ఠే హో హో చక్రుశ్చ తేఽసురాః ॥ ౧౩౩ ॥
 ఏవం హతేషు దైత్యేషు దేవ్యా సజ్జామమూర్ధని ।
 ఏవక్షపక్షయాత్సర్వే సుపర్వాణో విశశ్వసుః ॥ ౧౩౪ ॥
 అథాద్భుతం తదాలోక్య దేవ్యాః శౌర్యవిచేష్టితమ్ ।
 సమగ్రానమరాన్వోమ్ని నిజగాద జనార్దనః ॥ ౧౩౫ ॥
 అస్మాన్నిర్జిత్య నిఃశఙ్కమాక్రామన్తశ్చరావరమ్ ।
 అమీ తే దానవా దేవ్యా నిహతాః కౌతుకాయనాః ॥ ౧౩౬ ॥
 అహో దుర్గా మహాదేవీ సర్వేషాముపరిస్థితా ।
 ఏతేఽపి యత్పుభావేణ క్షయం యాతాః సురద్రుహాః ॥ ౧౩౭ ॥
 తదాయాత మహాదేవీం నమస్కర్తుం భయాపహమ్ ।
 విన్యాద్రివర్తినీమేతాం ప్రయామః సామృతం వయమ్ ॥ ౧౩౮ ॥
 ఇత్సుక్తే విష్ణునా సర్వే దుర్గాం ద్రష్టుం తతో యయుః ।

ఉపాయనకరాః శశ్వత్కిరన్తః ప్రసవాఙ్జలిమ్ ॥ ౧౩౯॥

ప్రదీప్తతేజసం దృష్ట్వా దేవీం తే హతదానవామ్ ।

అస్తవన్వాభృతం దత్త్వా విష్ణుప్రభృతయః సురాః ॥ ౧౪౦॥

త్వమేవ మాతా విశ్వస్య త్వమేవ పరమా గతిః ।

త్వమేవ ప్రతిభా దేవ్యాస్త్వమేవేచ్ఛా మహేశితుః ॥ ౧౪౧॥

ఉత్పద్యతే జగత్సర్వం త్వత్త ఏవ చరాచరమ్ ।

విలీయతే చ త్వయ్యేవ తదస్మాకం కృపాం కురు ॥ ౧౪౨॥

త్వమేవ త్రాణమస్మాకం దుగ్ధే దేవి మహేశ్వరి ।

వాచ్యవాచకరూపేణ త్వమేవ ప్రతిభాసనే ॥ ౧౪౩॥

ఇతి స్తుతా భగవతీ దేవైర్విష్ణుపురఃసరైః ।

ప్రసన్నా మధురాం వాణీమభాషత భయాపహామ్ ॥ ౧౪౪॥

విద్యతే వో నాద్య భయం మద్బలం విదితం చ వః ।

తదిదానీం యథాభీష్టం సర్వే తిష్ఠత మద్గిరా ॥ ౧౪౫॥

స్వాన్వాన్వన్వజత తల్లోకాన్భవంతో నిర్భయాశ్చిరమ్ ।

భూయో భూయశ్చరిష్యామి నిఃసంధేహం హితాని వః ॥ ౧౪౬॥

అమీ హతా మయా దైత్యాః కుజమృశాచవశిష్యతే ।

తం దానవం నన్దిరుద్రో మారయిష్యతి మత్సుతః ॥ ౧౪౭॥

ఇతి దేవీగిరా హృష్టా ప్రణమన్తః పునః పునః ।

విష్ణుశక్రాదయో దేవా జగ్ముః స్వభువనాని తే ॥ ౧౪౮॥

నిఖిలహితవిధాయినీ న కేషాం

హరతి భయం పరమేశ్వరస్య శక్తిః ।

ఇతి నిశ్చయో హి కశ్చి-

త్పథి పథి పశ్యతి తత్స్వరూపమేవ ॥ ౧౪౯॥

ఇతి శ్రీమహామాహేశ్వరజయద్రథకవివిరచితే హరచరితచింతామణౌ దుర్గాదేవీమాహాత్మ్యే

శుమ్భాధివర్జనం నామ త్రయోవింశః ప్రకాశః ॥ ౨౩॥

౨౪. చతుర్వింశః ప్రకాశః - శుక్రవరప్రదానమ్ ।

ఓం శ్రీమృత్యుజితే నమః ।

ఏకోఽహం కవిరుత్కటైః పశుపతేః పాశైర్దృఢం పీడితో
భ్రామ్యామ్యత్ర చరాచరే త్వదుదరావాసాంతరాలస్పృశి ।
తతోఽస్మిన్మయ రహస్యమార్గమధునా మాం మోచయ స్వేచ్ఛయా
యేన ద్రాగజరామరస్త్రిజగతి ప్రాజ్ఞత్వమాసాదయే ॥ ౧ ॥ ౨౨౩, ౨౧౩

దుష్టాన్నాశయతః శమోఽభిః కారుణ్యం సాధు శోభతే ।
అన్యః కో నామ సేవ్యోఽస్తి ధీరాణామితి శీల్యతామ్ ॥ ౨॥

కుజమృదానవేన్ద్రేణ కదాచిద్బాధితాః సురాః ।
అభయాయ మహాదేవం మణివేదీనివాసినమ్ ।
నన్దిరుద్రమభాషంత కైలాసాద్రో దివౌకసః ॥ ౩॥

భగవన్పరమేశానప్రధానతరకింకర ।
విజ్ఞాపయ ప్రభోరస్మానభయార్థముపస్థితాన్ ॥ ౪॥

తేషామితి వచః శ్రుత్వా వినివేశ్య శిరో భువి ।
ఉదఙ్గోతాజ్ఞాల్లిర్నస్తీ జగద పరమేశ్వరమ్ ॥ ౫॥

భగవన్బ్రహ్మవిష్ణోద్భావ్యా దిదృక్షంతే దివౌకసః ।
త్వామేవ పరమం దేవం బహుకాలముపస్థితాః ॥ ౬॥

ఇత్థం వదతి నిర్నిద్రభక్తిభావిని నన్దిని ।
తేషాం ప్రవేశం భూభగ్గసంజ్ఞయా ప్రభురాదిశత్ ॥ ౭॥

అథ ప్రవిష్టాస్త్రీదశాః కృతాజ్ఞాల్లిపుటాః పునః ।
ఉపావిశన్నమంతశ్చ నన్దిరుద్రనివేదితాః ॥ ౮॥

తతశ్చిపుకవిన్యస్తహస్తో జలజనమృవః ।
వినప్రమూర్ధా తన్మధ్యాదభాషత మహేశ్వరమ్ ॥ ౯॥

వయం విభో కింకరాస్తే తవైవాజ్ఞావిధాయినః ।
త్వామేవ స్వామినం సర్వే జానీమః పరమేశ్వరమ్ ॥ ౧౦॥

త్వత్ప్రసాదాదహం దేవ సృజామి నిఖిలం జగత్ ।
అయం గరుడకేతుశ్చ స్థితికృద్భవదాజ్ఞ(దిచ్చ)యా ॥ ౧౧॥

ఇన్ద్రో నేత్రసహస్రేణ త్వామేవ ధ్యాయతి ప్రభుమ్ ।
 త్వదాజ్ఞాయా చ దేవానామాధిపత్యే ప్రవర్తతే ॥ ౧౨॥
 ఏవమన్యేఽప్యమీ నాథ లోకపాలా దినే దినే ।
 సర్వే త్వామేవ సేవిత్యా లభన్తే పరమాం గతిమ్ ॥ ౧౩॥
 కిమస్తి యన్న తే సాధ్యం కిమస్తి న చ యద్భవాన్ ।
 అస్తి కిం యన్న జానాసి కిమస్తి న కరోషి యత్ ॥ ౧౪॥
 తవాఙ్ఘ్రికజపూజాభిరసాధారణభూతయః ।
 వయం ప్రభోర్నియోగేన స్వకృత్యాని విదధ్మహే ॥ ౧౫॥
 యదా యదా చ విశ్వాత్మన్నస్తరాయం లభామహే ।
 తదా తదా చ త్వామేవ శరణం సంశ్రయామహే ॥ ౧౬॥
 తదిదానీం మహాదేవ కుజమ్భో నామ దానవః ।
 లోకపాలాన్పరాజిత్య బాధతే నిఖిలం జగత్ ॥ ౧౭॥
 ఇత్యుక్త్వా విరతే తస్మింశ్చతుర్వదనపఙ్కజే ।
 ఉవాచ పార్వతీకాన్తః కరుణాకోమలాశయః ॥ ౧౮॥
 కుజమ్భో నామ దైత్యేన్ద్రో బలవాన్బాధతే సురాన్ ।
 తం హత్వా మద్గిరా నస్థి విశ్వమానన్దయిష్యతి ॥ ౧౯॥
 నన్దిరుద్రం విజానీహి ద్వితీయం విగ్రహం మమ ।
 ఏతేన హన్యమానః స కుజమ్భో న భవిష్యతి ॥ ౨౦॥
 కిమన్యదేష వః కామం నస్థి సమ్పాదయిష్యతి ।
 ఇత్యుక్త్వా త్రిపురారాతిర్నన్దిరుద్రమభాషత ॥ ౨౧॥
 పుత్ర నన్దిన్కుజమ్భాదీన్నివారయ మదాజ్ఞయా ।
 గచ్ఛద్వైవాభయం ప్రాప్య మోదంతాః నిఖిలాః సురాః ॥ ౨౨॥
 ఇత్యుక్తవన్తం శ్రీకణ్ఠం పురతో రచితాఙ్గాలిః ।
 ఉవాచ నస్థి సానన్దో భగవద్భావనావశాత్ ॥ ౨౩॥
 కుజమ్భో భగవన్దైత్యో జీయతే భవదాజ్ఞయా ।
 సర్వే తదీయాశ్చ మయా హన్యన్తే నాథ దానవాః ॥ ౨౪॥
 కిన్తు తేషాం గురుః కావ్యో విద్యాం త్వత్తః స లబ్ధవాన్ ।

తయైవ సజ్జీవయతే నిహతానపి దానవాన్ || ౨౫||

సజ్జీవితేషు దైత్యేషు నిహతేష్వపి విద్యయా ।
పునః పునర్వధే సోఽయం ప్రయత్నః పరిభావ్యతే || ౨౬||

తదత్ర కోఽప్యపాయోఽస్తి భగవన్కథ్యతాం త్వయా ।
భవదిచ్చైవ సర్వత్ర వ్యాపారేషు ప్రగల్భతే || ౨౭||

ఇత్యుక్తో నన్దిరుద్రేణ బభాషే పరమేశ్వరః ।
దశనప్రభయా కుర్వన్ముకుటేన్దోర్విడమృనమ్ || ౨౮||

మద్గతవిద్యాగర్వేణ తాజ్ఞోవయతి చేత్కవిః ।
తమాస్కన్ద్య మమాభ్యర్ణమానయేస్త్యమసంశయః || ౨౯||

ఇత్యాజ్ఞయా ప్రభోర్నన్దీ నిర్జగామ సురైః సహ ।
దేవపాదరజోబిన్దూన్నిధాయ నిజమూర్ధని || ౩౦||

అథ బ్రహ్మాదయో దేవాః ప్రతిముచ్య మహేశ్వరమ్ ।
నన్దిరుద్రం పురస్కృత్య జగ్మురైత్యజిగీషయా || ౩౧||

మూర్తాని వివిధాన్యస్త్రాణ్యాజ్ఞయా పరమేశితః ।
అన్యగచ్ఛన్పుదీప్తాని నన్దిరుద్రం మహాబలమ్ || ౩౨||

నానామూర్తోదరముఖైః కాలానలసమప్రభైః ।
మహాకాయైర్గజైర్నన్దీ తదాసీం పరివారితః || ౩౩||

కుజమ్బునగరం గత్వా సురైః సహ గణేశ్వరః ।
నిజఘన మహాదైత్యాననన్తాన్సమరోన్ముఖాన్ || ౩౪||

అనన్తదైత్యమధ్యే స నన్దిరుద్రోఽప్యరాజత ।
జరత్ప్రణాథ్యని యథా దీప్యమానో దవానలః || ౩౫||

దానవానాం గణైస్తత్ర నిహతా అష్ట కోటయః ।
నన్దినా క్షయితం సైన్యం కుజమ్భోఽథ వ్యలోకయత్ || ౩౬||

ఉవాచ స్వగురుం కావ్యం ప్రణమ్య రచితాజ్ఞాళిః ।
భగవన్దానవాః సర్వే నిహతా నన్దినా రణే ।

ప్రత్యుజ్జీవయ తాన్సర్వాన్విద్యయా శివదత్తయా || ౩౭||

ఇతి శ్రుత్వా గిరం తస్య శుక్రః ప్రోవాచ సస్మితః ।
ప్రత్యుజ్జీవయతుం శక్తిర్మమ దైత్యాన్ప్రగల్భతే || ౩౮||

కుజమృతి సన్దిశ్య సంస్పృశ్య స పయాంసి చ ।
 ధ్యాయతి స్మ పరాం విద్యామేకతానేన చేతసా ॥ ౩౯ ॥
 అథ కున్దస్రగాకీర్ణా శుక్లామృరమనోరమా ।
 అతిప్రరూఢసౌభాగ్యా కన్యకా సమదృశ్యత ॥ ౪౦ ॥
 లావణ్యం దధతీ చన్ద్రసహస్రాదధిమేదురమ్ ।
 సా కన్యా దైత్యగురుణా కథ్యతే స్మ శుచిస్మితా ॥ ౪౧ ॥
 కా త్వం కిమితి కల్యాణి కన్య వేతి నివేద్యతామ్ ।
 ఇత్యుక్తా దైత్యగురుణా సా బభాషే స్మితాననా ॥ ౪౨ ॥
 అహం సజ్జీవనీ విద్యా మృతాజ్ఞోవయితుం జనాన్ ।
 ప్రాప్తా భవద్ధ్యానబలాద్దత్తపూర్వా మహేశినా ॥ ౪౩ ॥
 యోజనాం తన్మమ భవాన్కరోతు క్వచనాధునా ।
 యదధిష్ఠాయ నిఃశేషాజ్ఞోవయిష్యామి సంస్థితాన్ ॥ ౪౪ ॥
 ఇతి శ్రుత్వా వచస్తస్యాః సోఽపి వ్యధిత యోజనామ్ ।
 కమణ్ణుజలే మన్తమావహన్చహుశస్తతః ॥ ౪౫ ॥
 అదృష్టవిగ్రహా భూత్వా సంస్థితాన్ప్రౌక్ష్య దానవాన్ ।
 అశేషానేవ తత్కాలం జీవయామాస భార్గవః ॥ ౪౬ ॥
 తే ప్రత్యుజ్జీవితాః సర్వే భార్గవేణ నిరఙ్కుశాః ।
 భూయోఽపి యుద్ధాభిముఖా నిర్యయుర్వివిధాయుధాః ॥ ౪౭ ॥
 నన్ది కరప్రహరేణ యాన్యానైత్యానమారయత్ ।
 తే తే విద్యాప్రభావేణ జీవితా భృగుసూనునా ॥ ౪౮ ॥
 నిహన్యమానాన్దిజాన్ప్రౌక్ష్య కావ్యేన జీవితాన్ ।
 భూయో భూయః సముద్వీగోన్ నన్దిరుద్రో వ్యచిన్తయత్ ॥ ౪౯ ॥
 మయా వినిహతానైత్యాన్సజ్జీవయతి యః ఖలః ।
 నిబధ్య నాగపాశైస్తం శమ్భార్ధాస్యామి ధూర్జటేః ॥ ౫౦ ॥
 ఇతి సజ్జీవయన్నన్ది దానవైర్బహుభిర్వృతమ్ ।
 జగ్రాహ భార్గవం కేశేష్వాకృష్య బలిహం వరః ॥ ౫౧ ॥

కావ్యాస్కన్ధక్షణే నస్థీ న్యయచ్చద్ధానవాన్పహూన్ |
 నాగపాశైరతిదృష్టైర్గాఢప్రహరణోద్యతాన్ || ౫౨||
 దైత్యానాం పాశబద్ధానాం శోణితం యద్వినిర్యయౌ |
 తదేవ గైరికత్వేన గిరిష్వద్యాపి దృశ్యతే || ౫౩||
 నాగపాశైస్తతో బద్ధ్యా భార్గవం ప్రమథేశ్వరః |
 మహేశ్వరస్య నికటం నయతి స్మ జగత్ప్రభోః || ౫౪||
 భగవాన్భార్గవం ప్రేక్ష్య దైత్యపక్షానురాగిణమ్ |
 న్యగరద్వామహస్తేన నివేశ్య వదనోదరే || ౫౫||
 నిగిరే భార్గవే తత్ర క్రీడయా చన్ద్రమౌలినా |
 నస్థీ కుజమృప్రముఖాఞ్జఘానాఖిలదానవాన్ || ౫౬||
 హతే కుజమేఘ దైత్యేన్ద్రే నన్దిరుద్రేణ దోర్బలాత్ |
 స్తువంతః శివచారిత్రం స్వపురాణ్యగమన్సురాః || ౫౭||
 ఆత్రాన్తరే దైత్యగురుః ప్రవిష్టో జఠరం ప్రభోః |
 అతివిస్తీర్ణమాలోక్య బభ్రామ శాన్తమానసః || ౫౮||
 విస్తీర్ణే జఠరే దేవ సఞ్చరంతం విలోక్య తమ్ |
 యోగేన నిబిడిచక్రే నిజకుక్షిం మహేశ్వరః || ౫౯||
 స్వకుక్షౌ యోగమాహాత్మ్యాత్పుభుణా నిబిడికృతే |
 పీడామవాపదుశనా భగ్ననిశేషవిగ్రహః |
 తుష్టావ భార్గవః శముఖం భక్తిపూతేన చేతసా || ౬౦||
 త్వమేవ భగవన్ద్రష్టా స్థితికర్తా త్వమేవ హి |
 సంసారకర్తా త్వం నాన్యస్తుతః కోఽన్యః పరః ప్రభో || ౬౧||
 తవోదరే జగత్సర్వం విభో స్థావరజఙ్గమమ్ |
 త్వమేవ తన్మమ త్రాతా త్వమేవ చ గతిర్మమ || ౬౨||
 ఇతి స్తుతః స కావ్యేన జగాద పరమేశ్వరః |
 కృపాసహృదయో దేవః సర్వేషామభయప్రదః || ౬౩||
 శుక్రమార్గేణ నిర్గచ్ఛ మమ మేథోదరస్పృశా |
 ప్రథస్య శుక్రో మత్పుత్రస్తత ఏవాజరామరః || ౬౪||

ఏవం దేవాద్యరం ప్రాప్య భార్గవో నిర్గతస్తతః ।
దృఢీవక్త్రే మహాదేవభక్తిం చ విగతవ్యథః ॥ ౬౫॥

త్రిపురరిపురితి ప్రకాశమన్యే
హృది వినిధాయ యథేష్టమాచరన్తు ।
అకృతకకరుణారసస్తు శమ్భుః
ప్రణయిని కుత్ర న సమ్ముఖత్వమేతి ॥ ౬౬॥

ఇతి శ్రీమహామహేశ్వరజయద్రథకవివిరచితే హరచరితచిన్తామణౌ శుక్రవరప్రదానం నామ
చతుర్వింశః ప్రకాశః ॥ ౨౪॥

౨౫. పంచవింశః ప్రకాశః - జీమూతవాహనవరప్రదానః ।

ఓం శ్రీనేత్రనాథో జయతి ।
భూరీనేష నిహత్య కఙ్కుకవతో మోహో గరుత్మానివ
క్షుద్రో మాం గ్రసతే మహేశ్వర వృథా శాస్త్రం కృతార్థప్రథమ్ ।
శక్తిస్తద్భవతో యది త్రిభువనత్రాణక్షమా జృమ్భతే
కిం కిం తన్న మమాద్య సిద్ధ్యతి పదం లప్స్యే చ లోకోత్తరమ్ ॥ ౧॥
పరోపతాపం కురుతే తావదేవ దురాశయః ।
యావన్మాహేశ్వరీ శక్తిర్హృదయం నాధితిష్ఠతి ॥ ౨॥
బభూవ పూర్వం సిద్ధేన్ద్రో విశ్వావసురితి శ్రుతః ।
కన్యాం మలయవత్యాఖ్యాం స చ లేభే కదాచన ॥ ౩॥
అపూర్వలావణ్యమయీ బాల్యాత్ప్రభృతి కన్యకా ।
దేవీమారాధయామాస పార్వతీం విశ్వమాతరమ్ ॥ ౪॥
సువర్ణప్రతిమాం కృత్వా కదాచిద్భక్తిపావనా ।
మన్దారకుసుమోత్తంసైః పార్వతీం పర్యపూజయత్ ॥ ౫॥
కదాచిదథ శోణాశ్మవేద్యాం కనకపఙ్కజైః ।
ఉపాస్తే స్మ మహాదేవీం కర్పూరశకలైస్తథా ॥ ౬॥
ముక్తాహారసమూహేన కదాచిద్విమలామ్భసి ।
గౌరీమారాధయామాస మనసా విపులేన చ ॥ ౭॥
అనన్యకర్తవ్యతయా సిద్ధాధిపతికన్యకా ।

ఏవం సదా మహాదేవీం ధ్యాయస్తీ ద్రాగవర్తత ॥ ౮॥
 కవిత్వం సర్వభాషాసు కలా లోకోత్తరాస్తథా ।
 స్వయం తస్య మహాదేవీప్రసాదేన సముద్యయుః ॥ ౯॥
 కదాచిత్సా సమారూఢా లావణ్యం చారుహాసిసి ।
 భర్తారం స్వోచితం వాఙ్మన్యభూచ్చింతానతాననా ॥ ౧౦॥
 విశ్వస్య సా గాఢతరం గృహీత్వాజ్ఞే చ వల్లకీమ్ ।
 అథోపవీణయాఙ్మక్రే సిద్ధకన్యా హిమాద్రిజామ్ ॥ ౧౧॥
 తుపారశైలతనయాం సేవిత్వా వీణయా చిరమ్ ।
 పూజయిత్వా చ కుసుమైర్విజనే సా వ్యజిజ్ఞపత్ ॥ ౧౨॥
 ఇయత్తో జగతో మాతా మహాదేవస్య వల్లభా ।
 ఏకా విజయనే దేవి భక్తలోకాభయప్రదా ॥ ౧౩॥
 యస్తామర్చయతే దేవి కదాచిదపి మానవః ।
 లభతే నాశుభం మాతః కదాచిదపి సం క్వచిత్ ॥ ౧౪॥
 బ్రహ్మ విష్ణుర్మహేంద్రశ్చ నుత్వా త్వాం విశ్వమాతరమ్ ।
 కిం కిం న కార్యం కురుతే తత్త్వమేవ పరా గతిః ॥ ౧౫॥
 న కిమస్తి మహాదేవి త్వత్ప్రసాదాన్మమామ్భికే ।
 స్పృహయన్తి మదీయాయ సౌభాగ్యాయ సురస్త్రియః ॥ ౧౬॥
 తదేక ఏవ రుద్రాణి శిష్యతే మే మనోరథః ।
 నాసాద్యతే యదద్యాపి తాదృక్సముచితః పతిః ॥ ౧౭॥
 తక్కిం వ్యర్థేన రూపేణ విద్యయా యౌవనేన చ ।
 యదసాధారణగుణో నాద్యాపి ప్రాప్యతే పతిః ॥ ౧౮॥
 ఇత్యుక్త్వా విగలద్బాష్పగర్గదాక్షరయా గిరా ।
 భూయో భూయో నిశశ్వాస సా కమ్పితపయోధరా ॥ ౧౯॥
 గాఢభక్తివశాత్తస్మాస్తదానీం మోహకారిణీ ।
 అభాషతాభయం దేవీ ప్రకటికృతవిగ్రహా ॥ ౨౦॥
 ఉక్తాభయా తతో దేవీ భక్తేషు కరుణాపరా ।
 పునరప్యబ్రవీచ్ఛారుదశనోద్ధీపితామృరా ॥ ౨౧॥

అలం విషాదవాదేన పుత్రి మా క్లేశయేర్మనః ।
 నిష్ఫలత్వమవాప్నోతి న మద్భక్తమనోరథః ।
 అద్వైత లక్ష్యనే వత్సే కాన్తం సముచితం పతిమ్ ॥ ౨౨॥
 తత్కిమన్యః సముచితః పతిర్యస్తే భవిష్యతి ।
 విద్యాధరాధిపతితాం లభతాం స మదాజ్ఞయా ॥ ౨౩॥
 అన్తర్దధే సిద్ధసుతామితి వ్యాహృత్య పార్వతీ ।
 అభీష్టదానేన వినా నాన్యత్కృత్యం మహాత్మనామ్ ॥ ౨౪॥
 తతో భగవతీవాక్యరసాయనచమత్కృతా ।
 కుతోఽప్యపాగతాభిః సా సఖీభిః పరివారితా ॥ ౨౫॥
 సఖీభిః సహ సా తస్థా బాహ్యోపవనవర్త్యని ।
 ఆయయౌ తత్క్షణం రాజసూనురీమూతవాహనః ॥ ౨౬॥
 స రాజసూనుస్తాం వీక్ష్య బాలాం హృదయహారిణీమ్ ।
 చచార గోచరే పుష్పధన్వనశ్చార్చయౌవనః ॥ ౨౭॥
 తయా మలయవత్యాపి తం విలోక్యాభిజాతయా ।
 అవాపి మదనాధీనావస్థితిర్నిజచేతసి ॥ ౨౮॥
 అధిగమ్యాథ తాం వార్తాం విశ్వావసురుదారధీః ।
 జీమూతవాహనం యోగ్యం జానన్నిర్వృతిమాయయౌ ॥ ౨౯॥
 జీమూతకేతురీమూతవాహనస్య పితా తతః ।
 పుత్రార్థే తాం శుభాం కన్యాం విశ్వావసుమయాచత ॥ ౩౦॥
 అవాప్య తాం ప్రియతమామథ జీమూతవాహనః ।
 విలాసైర్బహుభిర్నిన్యే క్షణవద్వత్సరాన్బహూన్ ॥ ౩౧॥
 తతః ప్రోవాచ దయితాం కదాచిద్విజనే నిశి ।
 జీమూతవాహనః కింఞ్చత్స్మితధౌతారుణాధరః ॥ ౩౨॥
 పూర్వజాతిస్మరః సోఽహమస్మిన్సున్దరి జన్మని ।
 ప్రాగ్జన్మన్యపి మే పత్ని త్వమేవ సుభగాభవః ॥ ౩౩॥
 ఇయుక్తే తేన సుభగా సా జగదాధికాదరా ।
 స్మరామ్యహం న కింఞ్చత్త తత్త్వయా కథ్యతామితి ॥ ౩౪॥

పునః పునరసౌ పత్న్య ప్రార్థ్యమానః సకౌతుకమ్ ।
 అభాషత పయోవాహధ్వనిగమీభరయా గిరా ॥ ౩౫॥
 అహం విద్యాధరః పూర్వజన్మన్యాసం నభోగతిః ।
 తుపారశైలశిఖరం కదాచిత్క్రిడితుం గతః ॥ ౩౬॥
 తతో వ్యోమస్థితస్యైవ ప్రణతస్య చ శక్జరః ।
 గౌర్యాలోకావసానాం మే మర్త్యతామాదిశత్కుధా ॥ ౩౭॥
 తతో విద్యాధరీభావం తచ్ఛాపేన పరిత్యజన్ ।
 వణిజామన్వయే జాతో వలభ్యామప్యహం పురి ॥ ౩౮॥
 మహాధనో వణికుప్త్రో వసుదత్తాభిధాం శ్రయన్ ।
 అహం వలభ్యాం తత్రైవ వృద్ధిం యాతో ధనైః సహ ॥ ౩౯॥
 మనోవత్సభిధానా చ పత్ని ప్రియతమాభవత్ ।
 బహుకాలం తయా సార్థం విలాసైరత్యవాహయమ్ ॥ ౪౦॥
 క్రమేణ పలితాక్రాంతో వ్యాధివ్యాముహ్యదిన్ద్రియః ।
 భిషగ్భిరప్రతికార్యాం వ్యథామహమవాప్తవాన్ ॥ ౪౧॥
 క్రమాజ్జరావిక్లవయా పత్న్య సాకమహం తతః ।
 అపాతయం స్వామాత్మానం కాలిజ్జరమహీధరాత్ ॥ ౪౨॥
 శబరో మే సుహృదభూతోఽపి వార్ధకవిప్లవః ।
 ప్రాణాన్ముమోచ తత్రైవ పతిత్వా ధరణీతలాత్ ॥ ౪౩॥
 అస్మిన్నవసరే సర్వే భావిభోగాభిలాషిణః ।
 స్మరంతః శక్జరం దేవం స్తువంతశ్చ లయం గతాః ॥ ౪౪॥
 ప్రాణనిర్యాణసమయే స్తుతో యత్పరమేశ్వరః ।
 ఫలం తస్యేదమాపన్నం యద్భూయోఽపి సమాగమః ॥ ౪౫॥
 ముమోచ శబరో యశ్చ ప్రాణాన్పశుపతిం స్మరన్ ।
 స మిత్రావసురిత్వాస్తే విద్యాధరకులోద్భవః ॥ ౪౬॥
 అహం స వసుదత్తశ్చ త్వం చ సైవ మనోవతీ ।
 శబరశ్చ తవ భ్రాతా మిత్రావసురితి శ్రుతః ॥ ౪౭॥
 తదేతదావయోర్భూయో దమ్పతిత్వముపస్థితమ్ ।

త్వద్భూతా చ మమాభీష్టః సౌహృదాత్పూర్వసంజ్ఞితాత్ ॥ ౪౮॥

జీమూతవాహనస్యేతి గిరం శ్రుత్వా మనోరమామ్ ।

ప్రాప్తా మలయవత్యాపి హృదయే నిర్వృతిః పరా ॥ ౪౯॥

కదాచిత్స శ్వశుర్యేణ సాకం సర్వత్ర సజ్ఞారన్ ।

వేలావనం జలనిధేః ప్రేక్షతే స్మ సకౌతుకమ్ ॥ ౫౦॥

అస్థిరాశినసౌ తత్ర పశ్యతి స్మ సహస్రశః ।

మిత్రావసుం చ పప్రచ్ఛ కస్యామీ చేతి కౌతుకాత్ ॥ ౫౧॥

తతస్తద్వచనం శ్రుత్వా మిత్రావసురభాషత ।

వృత్తాంతం శృణు సజ్జేపాన్నిఃశేషం కథయే తవ ॥ ౫౨॥

ఫణిమాతా పురా కద్రూర్వాజలబ్ధజయా కిల ।

వినతాం తార్క్షజననీం ప్రాపయామాస దాసతామ్ ॥ ౫౩॥

తార్క్షస్తేనైవ వైరేణ మోచయిత్వా స్వమాతరమ్ ।

కాద్రవేయాన్వరాదౌభక్తుం ప్రావర్తత మహాబలః ॥ ౫౪॥

స(త)దా తాన్కవలీచక్రే సమ్పువిశ్య రసాతలమ్ ।

అమర్దయత్కాంశ్చిదపి త్రాసాత్కేచిత్స్వయం మృతాః ॥ ౫౫॥

అథోపద్రవమాలోక్య యుగపత్నజ్ఞయావహమ్ ।

సాభ్యర్థనం సుపర్ణస్య సమయం వాసుకిర్వ్యధాత్ ॥ ౫౬॥

త్వయి ప్రవిష్టే పాతాలం సర్వే నశ్యంతి భోగినః ।

ఆహారయైకమేకం తే ప్రేషయే తీరమమ్బుధేః ॥ ౫౭॥

ప్రతిపద్యేతి సమయం గరుడస్తదనస్తరమ్ ।

ఏకమేకమహిం భుక్త్యై వాసుకిప్రహితం సదా ॥ ౫౮॥

తతః ప్రభృతి తార్క్ష్యేణ భిక్ష్యమాణేషు భోగిషు ।

తదస్థిరాశయో వృద్ధిం గతాః కాలేన భూయసా ॥ ౫౯॥

ఇతి మిత్రావసోః శ్రుత్వా దుఃఖమస్తర్పభార సః ।

భోక్తారం గరుడం నిన్దన్విస్తప్తారం చ వాసుకిమ్ ॥ ౬౦॥

ఏకస్య ఫణినః ప్రాణాన్నక్షిప్యామి నిజాత్మనా ।

ఇతి స చిన్తయామాస తదా స దృఢనిశ్చయః ॥ ౬౧॥

తతో మిత్రావసోః పిత్రా ద్రుతమాగమ్యతామితి ।
 విసృష్టః కోఽపి పురుషస్తయోర్నికటమాగమత్ ॥ ౬౨॥
 గచ్ఛ మిత్రావసో పశ్చాదేష్యామీతి విసృజ్య తమ్ ।
 ఏకః స నిశ్చిత్తార్థేచ్ఛః శుశ్రావ కరుణం ధ్వనిమ్ ॥ ౬౩॥
 అపశ్యదథ సోఽన్విష్యన్యవానం సున్దరాకృతిమ్ ।
 నివర్తయన్తం జననీం రుదతీం ప్రణయాక్షరైః ॥ ౬౪॥
 జిజ్ఞాసమానస్తద్వార్తాం యావత్తత్ర స తిష్ఠతి ।
 తావద్భూభావే జననీ తనయస్నేహవిహ్వలా ॥ ౬౫॥
 హా శఙ్ఖమాడ విస్తీర్ణే నాగలోకేఽపి వేధసా ।
 త్వమేవ లబ్ధో మద్భాగ్యక్షయాద్వాసుకినా తథా ॥ ౬౬॥
 ఇత్యాదిప్రలవస్తీం తాం యావత్స వ్యసృజద్యువా ।
 తావత్సోఽపి భుజిం తం గరుడాహారమధ్యగాత్ ॥ ౬౭॥
 అథ ప్రణన్తుం గోవిన్దం (గోకర్ణం) స యావదగమత్పణీ ।
 జీమూతవాహనేనాత్మా దఢే తావద్గురుత్మతే ॥ ౬౮॥
 ఆగతః శఙ్ఖచూడోఽథ గరుత్మన్తం వ్యలోకయత్ ।
 జీమూతవాహనాహారకారిణం శిఖరే గిరేః ॥ ౬౯॥
 ప్రాణేషు లబ్ధేష్యపి స క్రన్దతి స్మ మహోరగః ।
 తస్యాసమీక్ష్యకారిత్వం నినిన్ద గరుడస్య చ ॥ ౭౦॥
 అత్రాన్తరే స్వపితరౌ ప్రాప్తౌ జీమూతవాహనమ్ ।
 అన్వేష్టుం సుచిరాయాతం కాన్తం మలయవత్యపి ॥ ౭౧॥
 తేఽపి తచ్చరితం సర్వం నిశమ్య ఫణిపుష్కవాత్ ।
 నినిన్దర్గరుడం తారైర్వచోభిః సాశ్రువోచనాః ॥ ౭౨॥
 అర్థముక్తం ముమోచాథ తార్క్యో జీమూతవాహనమ్ ।
 స్వయం చ లజ్జితస్తస్థౌ స్వపాదన్యస్తలోచనః ॥ ౭౩॥
 సర్వే తతస్తే సాక్రన్తాస్తాడయన్తో హతాదురః ।
 జీమూతవాహనాభ్యర్ణమవాపుః స్నేహవిహ్వలాః ॥ ౭౪॥
 అథ శోచత్సు సర్వేషు స్వభాగ్యాని నిరన్తరమ్ ।
 జీమూతవాహనః ప్రాణాన్ముముచే నిబిడవ్యథః ॥ ౭౫॥

జీమూతవాహనం వీక్ష్య మరణస్తిమితేక్షణమ్ ।
 సర్వైఃపి తే చితామేకామకుర్వన్మరణార్థినః ॥ ౭౬ ॥
 ఆశ్లిష్య పితరౌ పుత్రం మృతం జీమూతవాహనమ్ ।
 చ క్రన్దతుస్తతో బాష్పగద్గదాక్షరయా గిరా ॥ ౭౭ ॥
 ఆవయోర్మృతయోరేకః కులతస్తుర్భవేదితి ।
 హస్త ప్రతిహతం వాక్యమిదానీం ప్రాజ్ఞుతే త్వయి ॥ ౭౮ ॥
 కాశ్మీరకాఙ్గరాగేణ యః కాయస్తవ వర్ధితః ।
 స ఏవ దహ్యతే సద్యశ్చింతాహుతవహార్చిషా ॥ ౭౯ ॥
 ఇతి పిత్రోః ప్రలపతోర్గాఢప్రేమభరాకులా ।
 బభౌషే సా మలయవత్పాదాయోరసి తత్పదౌ ॥ ౮౦ ॥
 అయం విపద్యతే హస్త పతిర్దుష్కర్మణా మమ ।
 లీలాతల్పమివారుహ్య తచ్చింతాం సుఖమాప్పుమః ॥ ౮౧ ॥
 త్వమమిభ్యకేతి కిం వాన్యత్కథ్యసే పరమేశ్వరి ।
 అనన్యరక్షణీయాం మామేహి త్వం పాలయాధునా ॥ ౮౨ ॥
 భావీ విద్యాధరపతిర్భర్తా మే కథితస్త్వయా ।
 మా భూద్విద్యాధరైశ్చైవ మర్త్యత్వమపి హో హతమ్ ॥ ౮౩ ॥
 అసత్యవాదినీ దేవీ సమృన్నా యది సామృతమ్ ।
 భక్తానాం కా తదస్యాశా ప్రసన్నాయామపి త్వయి ॥ ౮౪ ॥
 అసాధ్యం తవ కిం మాతః ప్రత్యుజ్జీవయ మే పతిమ్ ।
 అనన్యగామీ శబ్దోఽయం దయాలురితి చిన్త్యతామ్ ॥ ౮౫ ॥
 సాధయన్తే పరిమితం ప్రాణాన్దాతుం న కేచన ।
 ఆశేషాభీష్టనిష్పత్తిం త్వాదృశాం కురుతే యతః ॥ ౮౬ ॥
 దత్వా స్వకాయం మద్భర్తా వయం సర్వైఃపి మారితాః ।
 రక్షితైకమహిం తార్క్ష్యత్కులం సర్వముపేక్షితమ్ ॥ ౮౭ ॥
 మాతః పరిమితా అన్యే దదతోఽపి న జాయతే ।
 సర్వజ్ఞస్య పరా శక్తిస్త్వమేవ ఫలదాయినీ ॥ ౮౮ ॥
 పత్న్యా సహ చితావహ్నిం ప్రవేష్టుమహముద్యతా ।

తన్నే మృత్యోః కిమన్యత్స్వాదభవదభక్తిశ్చ కింఫలా ॥ ౮౯ ॥

ఇత్యుక్తవత్యసౌ శోకాదన్యే చ వివిశుశ్చితామ్ ।
పరిరభ్య తమజ్జేఽజ్జైర్మృతం జీమూతవాహనమ్ ॥ ౯౦ ॥

చితాం ప్రవిష్టాస్తే వాణీమశృణ్వన్నభయాత్మికామ్ ।
యామాకర్ణయతాం వహ్నిరభూత్ప్రియాషవన్మృదుః ॥ ౯౧ ॥

అథాదృశ్యత నిఃశేషదురితక్షయకారిణీ ।
అభయం దదతీ దేవీ పూర్ణచన్ద్రశతాననా ॥ ౯౨ ॥

ప్రత్యుజ్జీవతు సోఽయం మే పుత్రో జీమూతవాహనః ।
ఇత్యుక్త్వా తన్మహాదేవీ పశ్యతి స్మ దయానిధిః ॥ ౯౩ ॥

దేవీసన్దర్శనేనాపి చితావహ్నౌ ప్రశామ్యతి ।
రసాయనరసేనేవ సిక్తాః సర్వే ముదం యయుః ॥ ౯౪ ॥

దేవీదృక్పాతమాత్రేణ యథా జీమూతవాహనః ।
అహో వరిష్టాః ప్రాణాస్తే తేజః పూర్వాతిశాయ చ ॥ ౯౫ ॥

సప్రమోదం సమస్తైషు తతో వినతమౌలిషు ।
అభాషత మహాదేవీ నిర్మితస్మితచన్ద్రికా ॥ ౯౬ ॥

వత్సే మలయవత్యేష భావీ విద్యాధరాధిపః ।
పతిస్తవేతి వాణీ మే రామణీత్వాయ కల్పతే ॥ ౯౭ ॥

యో యః పశ్యతి మాం భక్తయా యో యో ధ్యాయతి వా క్వచిత్ ।
క్షణాదభీష్టం దాస్యామి తస్య తస్య ప్రతిజ్ఞయా ॥ ౯౮ ॥

ఇతి విద్యాధరైశ్వర్యం త్వదభిక్షేః ప్రతిపాదితమ్ ।
తత్కిమన్యదభీష్టం తే దదామి బ్రూహి సమ్ప్రతి ॥ ౯౯ ॥

ఇత్యుక్తవత్యాం పార్వత్యాం జీవితం వీక్ష్య సా పతిమ్ ।
మనోరథాధికం ప్రాప్య వన్దమానా జగద చ ॥ ౧౦౦ ॥

కిమన్యత్సౌర్ధసీయం మే త్వాం దృష్ట్వా జననీం స్వయమ్ ।
సజ్జీవితశ్చ భర్తాయం విద్యాధరపతిః కృతః ॥ ౧౦౧ ॥

తథాపి ప్రార్థయామ్యేతత్త్వయి భక్తిర్దృఢాస్తు మే ।
యశ్చాకాంక్షతి భర్తా మే తత్తస్మై సఫలీకురు ॥ ౧౦౨ ॥

ఇతి వ్యాహృత్య విరతా యదా మలయవత్యభూత్ ।
 దేవీం భ్రూసంజ్ఞయోవాచ తదా జీమూతవాహనః ॥ ౧౦౩॥
 మాతస్త్యద్ధర్మనాదేవ కృతార్థత్వమవాప్తవాన్ ।
 నిర్విరామోఽప్యహం యాచే కరుణామేవ తావకీమ్ ॥ ౧౦౪॥
 అస్త్యస్యతాప్రార్థనీయం మే యత్పునర్న భవిష్యతి ।
 అయం తార్క్యోఽద్యప్రభృతి మా భక్షయతు పన్నగాన్ ॥ ౧౦౫॥
 అస్థిశేషోఽపి సర్వోఽఘస్త్యత్ప్రసాదేన జీవతు ।
 ప్రణీపత్యేతి విజ్ఞప్తిం వ్యధాజ్ఞీమూతవాహనః ॥ ౧౦౬॥
 తార్క్యోఽప్యవసరే తస్మిన్దేవీం వన్దితుమభ్యగాత్ ।
 ఉవాచ గరుడం దేవీ ప్రణమంతం పురః స్థితమ్ ॥ ౧౦౭॥
 అద్య ప్రభృతి నాగాస్తే న భక్ష్యా వచసా మమ ।
 మద్గిరైవాస్తు తే తృప్తిర్వినాప్యరగభోజనమ్ ।
 ఇతి దేవీవచః సోఽపి మూర్ధ్ని జగ్రాహ సాదరః ॥ ౧౦౮॥
 అథ సా కృపయా సర్వానస్థిశేషాన్భుజ్జమాన్ ।
 దేవీ సజ్జీవయామాస సుధావిశదయా గిరా ॥ ౧౦౯॥
 అస్థిశేషా అపి తతో నాగాః సజ్జీవితాస్తథా ।
 జగ్ముః స్వభవనం త్యక్త్వా వైరం సాకం గరుత్మతా ॥ ౧౧౦॥
 దేవ్యా చైవంవిధం తత్ర రచితం వీక్ష్య నిర్జరాః ।
 న్యక్షిపజ్జాయశబ్దాఙ్క్రాన్మన్దారకుసుమాజ్ఞలీన్ ॥ ౧౧౧॥
 ఇత్థముక్తస్తతో దేవ్యా పితృభ్యాం సహ సప్రియః ।
 విద్యాధరాధిపత్యార్థమగాజ్ఞీమూతవాహనః ॥ ౧౧౨॥
 సజ్జీవ్య భుజగాన్సర్వాన్సన్తర్ప్య చ ఖగేశ్వరమ్ ।
 అన్తర్దధే మహాదేవీ తదానీం కరుణానిధిః ॥ ౧౧౩॥
 పరమిదముపకర్తుమత్ర కో న
 ప్రభవతి నామ జగత్సు పుణ్యవృద్ధిః ।
 జగదుపకరణే శివస్య భ(శ)క్తిః
 ప్రసరతి తత్ర తతః పరో వదాన్యః ॥ ౧౧౪॥

ఇతి శ్రీమహామహేశ్వరజయద్రథకవిరచితే హరచరితచింతామణౌ జీమూతవాహనవరప్రదానో
నామ పంచవింశః ప్రకాశః ॥ ౨౫॥

౨౬. షడ్వింశః ప్రకాశః - విక్రమతుక్టాయ వరప్రదానమ్ ।

ఓం నమః స్వచ్ఛస్వతస్త్రపరామృతసారాయ శ్రీమృత్యుజితే ।

ఆబాల్యాద్బహువర్ధితో బహువిధైశ్చష్టాశతైరాత్మజః

సంవిద్దేవి నిగృహ్యతే తవ పురః సద్యా(త్యా)లయే యన్మయా ।

తేనైవాక్షయమీశ్వరప్రియతమా యేనాశ్రయే నిర్వృతిం

శ్లాఘ్యా వీరవరో భవేయమియతా సమూర్ణసర్వేషిణః ॥ ౧॥

వర్ధయన్తి హ్యపత్యాని బహీః సిద్ధిః ప్రయచ్ఛతి ।

మృతాన్సంక్షోభయత్సేవ పూజితా శక్తిరైశ్వరీ ॥ ౨॥

అభూద్విక్రమతుక్టాఖ్యో నిధిః సకలసమ్పదామ్ ।

పార్థివో విక్రమపురే జగత్రితయశాలిని ॥ ౩॥

ఏకదా తస్య సేవార్థం విప్రో వీరవరాభిధః ।

ఆయయా మాలవః శూరస్తరుణః సున్దరాకృతిః ॥ ౪॥

రాజా ధనమవిచ్ఛిన్నం దదౌ తస్మై దినే దినే ।

సింహద్వారస్థితః సోఽపి తస్య సేవామకల్పయత్ ॥ ౫॥

మధ్యాహ్నమాత్రమకరోత్స్విగృహే స నిజాహ్నికమ్ ।

అవశిష్టం దినం నిన్యే నిశాం చ నృపమన్దిరే ॥ ౬॥

ఏకదా వర్తతి ఘనే నిశాయాం బహులక్షణే ।

ప్రాసాదవర్తీ భూపాలః శుశ్రావ రుదితధ్వనిమ్ ॥ ౭॥

ఆక్రందధ్వనిమాకర్ణ్య రాజా చిరమచింతయత్ ।

నిర్దుఃఖేఽపి జగత్సస్మిన్వర్తతే కో రుదన్నితి ॥ ౮॥

సంక్షోభ్యంతి మహిపాలశ్చింతాచకితచేతనః ।

బహిష్త్వితి కో వేతి గమీభరాం గిరమృబ్రవీత్ ॥ ౯॥

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా తతో వీరవరోఽబ్రవీత్ ।

అహమేకః స్థితో రాజన్కిం కరోమ్యభిధీ(ధాన్)యతామ్ ॥ ౧౦॥

ఇతి శ్రుత్వా వచస్తస్య సన్తప్తో దృఢసేవయా ।
 అబ్రవీన్నేదిసిపాలో వాచం సౌజన్యకోమలామ్ ॥ ౧౧॥
 కాపి వీరవర స్త్రీయం దూరే క్వచన రోదితి ।
 కిం దుఃఖమస్యాః కేయం చ గత్వేతి పరిపృచ్ఛ్యతామ్ ॥ ౧౨॥
 ఆకర్ణ్య తద్గిరా యామీత్యుక్త్యా వీరవరో ద్విజః ।
 కరే కరతలాం ధన్వన్ప్రయయా ధీరచేష్టితః ॥ ౧౩॥
 ప్రాసాదాదవరుహ్యథ కరవాలకరో నృపః ।
 కౌతూహలేన నిర్మాన్తం తం వీరవరమన్వగాత్ ॥ ౧౪॥
 అథ సోఽనుసరన్వీరో బ్రాహ్మణో రుదితధ్వనిమ్ ।
 పురాద్బహిర్వినిర్గత్య సరో దీర్ఘం వ్యలోకయత్ ॥ ౧౫॥
 దయాలో నాథ హా శూర త్వయా త్యక్తా కమాశ్రయే ।
 వదన్తిమితి తన్మధ్యే సోఽపశ్యద్రుదతీం స్త్రీయమ్ ॥ ౧౬॥
 కిం క్రన్దసి చ కాసి త్వమిత్యుక్తా తేన సాబ్రవీత్ ।
 తృతీయేఽహ్ని మరిష్యంతం శోచామి పృథివీ నృపమ్ ॥ ౧౭॥
 పతిర్విక్రమతుజ్ఞో మే నాభూదీదృక్కదాచన ।
 తేనాహం రోదిమి భృశమస్మిన్ప్రజ్ఞా మరిష్యతి ॥ ౧౮॥
 వత్స జ్ఞానబలాత్సర్వం భాసతే మే శుభాశుభమ్ ।
 త్రిదివస్థో యథాద్రాక్షీద్దేవపుత్రః స సుప్రభః ॥ ౧౯॥
 స హి పుణ్యక్షయాద్భావి స్వర్గాత్పతనమైక్షత ।
 దివ్యదృక్సూకరీగర్భే సప్తభిశ్చోద్భవద్దినైః ॥ ౨౦॥
 శుశోచ దివ్యానోగ్ధాన్స స్వాత్మానం చ సురాత్మజః ।
 ఆలోక్య తం చ శోచన్తమిన్ద్రః పప్రచ్ఛ కారణమ్ ॥ ౨౧॥
 అధిగమ్య చ వృత్తాన్తముపాయమముమభ్యధాత్ ।
 నమః శివాయేతి సదా వదజ్ఞాతిస్వభావతః ।
 ఇత్యమర్త్యాత్మజోఽప్యస్య భారతీం ప్రత్యపద్యత ॥ ౨౨॥
 తతో నమః శివాయేతి వదన్నస్త దినాన్యసౌ ।
 న లేభే సూకరీగర్భం కిన్తు లోకాఞ్శుభావహన్ ॥ ౨౩॥
 ఇత్యం చక్రన్త స యథా ఫలిష్యద్వీక్ష్య దుష్కృతమ్ ।

తథా శోచామ్యహం మృత్యుం భావనం చ మహిపతేః ॥ ౨౪॥

ఇతి వీరవరః శ్రుత్వా మేదిసీమభ్యధాత్తదా ।
రక్షోపాయోఽస్తి చేద్బ్రూహి సుప్రభస్యేవ వాసవః ॥ ౨౫॥

ఇత్యుక్తా తేన పృథివీ రక్షోపాయమభాషత ।
భవత్పుత్రోపహరేణ చణ్డికాయాస్తథాలయే ॥ ౨౬॥

రక్షోపాయం తతః శ్రుత్వా హస్త వీరవరోఽబ్రవీత్ ।
విషాదస్త్వజ్యతాం దేవి సద్యః సమ్పాదయామ్యహమ్ ॥ ౨౭॥

ఆకర్ణ్యేతి గిరం తస్య భూమిస్తాష్టిమకల్పయత్ ।
సోఽపి స్వపుత్రమానేతుం జగామ నిజమన్దిరమ్ ॥ ౨౮॥

శశంస రక్షణం రాజ్ఞః ।
..... సాపి పుత్రోపహరతః ॥ ౨౯॥

తౌ దమృతీ తతః పుత్రం బోధయిత్వా చిక్రిత్తమ్ ।
వర్జయామాసతుః సర్వం ప్రభురక్షాఫలాత్మకమ్ ॥ ౩౦॥

శ్రుత్వా పిత్రోః స వృత్తాంతం శిశుః సత్త్వవరాభిధః ।
యథార్థనామా సానందం జగాద మధురం వచః ॥ ౩౧॥

అహో ధన్యోఽస్మి యత్ప్రాణై రక్ష్యతే మేదిసీపతిః ।
తస్య ప్రభోరియద్భుక్తమధునా శోధ్యతే చిరమ్ ॥ ౩౨॥

ఇత్యుక్తా స గిరం పిత్రోరగ్గీచక్రే శుభాశయః ।
అనుగచ్ఛన్స శుశ్రావ రాజాసౌ గూఢవిగ్రహః ॥ ౩౩॥

తతః సత్త్వవరం పుత్రం స్కన్ధే వీరవరో వహన్ ।
ధర్మవత్యస్య చాదాయ పత్నీ వీరవతీం సుతామ్ ॥ ౩౪॥

నిర్జగామ స్వభవనాదతిహారే నిశాక్షణే ।
అవాప చణ్డికాగారం స చ రాజహితేచ్ఛయా ॥ ౩౫॥

అథావతారితః స్కన్ధాత్పిత్రా సత్త్వవరోఽబ్రవీత్ ।
నౌమి త్వాం దేవి మత్ప్రాణైర్దీవత్యస్మత్ప్రభుర్నృపః ॥ ౩౬॥

రాజ్యం విక్రమతుజ్జస్య భూపాదిదమకణ్టికమ్ ।
ఇత్యస్యోక్తవతో మాతా సాధు పుత్రేత్యభాషత ॥ ౩౭॥

తతః కరతలాహత్యా శిరో వీరవరః శిశోః ।
 ఛిత్వా దదౌ మహాదేవ్యై రాజ్ఞః శ్రేయోఽస్త్వితి బ్రువన్ ॥ ౩౮॥
 స్వామీ పుత్రోపహరేణ త్వయా సమ్ప్రతి రక్షితః ।
 ఇతి తత్రోదభూద్ధివ్యా వాణీ వీరవరం ప్రతి ॥ ౩౯॥
 అలక్షితే తతః సర్వం విలోకయతి రాజని ।
 భ్రాతరం నిహతం వీక్ష్య సుతా దైవాదవ్యపద్యత ॥ ౪౦॥
 అథ ధర్మవతీ పత్నీ తం బభౌషే కృతాజ్ఞానిః ।
 నాథ రాజ్ఞః కృతం శ్రేయ ఇతి సిద్ధో మనోరథః ॥ ౪౧॥
 అథునా కన్యకాప్యేషా విపన్నా భ్రాతృశోకతః ।
 తక్కిం మే నిరపత్యాయాః ప్రాణైరపి నిరర్థకైః ॥ ౪౨॥
 చితాం రచయ తద్యత్ర సాపత్యా ప్రవిశామ్యహమ్ ।
 భూయో భూయోఽపి మే భూయాస్త్యమేవాప్రతిమః పతిః ॥ ౪౩॥
 పునః పునః ప్రియామేవం ప్రార్థయంతీ విలోక్య సః ।
 కిమన్యత్కథయామీతి చితామేవ వినిర్మమే ॥ ౪౪॥
 తతో వివేశ సాపత్యా సద్యో ధర్మవతీ చితామ్ ।
 పునః పునర్భాషమాణా రాజ్ఞః శ్రేయో భవత్స్వితి ॥ ౪౫॥
 ఏవం సమస్తమాలోక్య వృత్తాంతం మేదిసీపతిః ।
 కథం స్వామనృణోఽమీషామితి చింతయతి స్మ సః ॥ ౪౬॥
 అథ వీరవరో ధీరహృదయః సమచింతయత్ ।
 సంశుద్ధం స్వామినో భుక్తం వైకస్తత్త్వాతుముత్సహే ॥ ౪౭॥
 ఆత్మమృరిత్వమేతస్మిన్వ్యయీ కృత్యకుటుమ్భకే ।
 లజ్జావహం తు చాముణ్డాం స ప్రణమ్య వ్యజ్జిజ్ఞపత్ ॥ ౪౮॥
 అధికం జీవతు స్వామీ మమ ప్రాణైః సమాః శతమ్ ।
 విజ్ఞప్యేతి చ మూర్ధానం తదానీం దృఢనిశ్చయః ॥ ౪౯॥
 దేవ్యాః పురః కరతలప్రహరేణ స్వమచ్ఛినత్ ।
 సాక్షాత్కృత్య సమీక్ష్యైవ కృతకృత్యో మహీపతిః ॥ ౫౦॥
 సాశ్చర్యః సవిషాదశ్చ సలజ్జశ్చ వ్యచింతయత్ ।
 న దృష్టం న శ్రుతం యచ్ఛ తత్కర్మ కృతవానయమ్ ॥ ౫౧॥

కష్టం సదారః సాపత్యో మన్నిమిత్తమసూనదాత్ ।
 తదత్ర కథమేతేషాం పునర్భవతి జీవితమ్ ॥ ౫౨॥
 మృతేష్వమీషు ప్రాణైర్మే పశువత్కిం ప్రయోజనమ్ ।
 వరం తన్నిజమూర్తైవ చాముణ్డామర్చయామ్యహమ్ ॥ ౫౩॥
 ఇతి నిశ్చిత్త్య ధీరః స భక్త్యా దేవీం వ్యజిజ్ఞపత్ ।
 ఈశ్వరస్య పరా శక్తిః పశ్చాత్కృత్యత్రరూపసూః ॥ ౫౪॥
 ఏకా విజయనే దేవి చణ్డకేత్యభయప్రదా ।
 హృదయస్థాయినీ త్వం మే విశ్వాత్మా చావగచ్ఛసి ॥ ౫౫॥
 త్వద్భక్తివిముఖో దేవి కదాచిదపి చేదహమ్ ।
 ఆజన్మ నేవితః ప్రాయః సామాన్యోఽపి ఫలే జనః ।
 అద్వితీయా భగవతీ న జానే కిం కరిష్యతి ॥ ౫౬॥
 ఇత్యుక్త్వా కన్ధరాయాం స కృపాణం యావదత్యజత్ ।
 తావన్మా సాహసం కార్షీరితి వాగుదజృమ్భత ॥ ౫౭॥
 అథ తేజోమయీ తేన దదృశే తత్ర చణ్డికా ।
 ప్రణమ్యమానా సుచిరం బభాషే చాభయావహా ॥ ౫౮॥
 పుత్ర విక్రమగ్గ త్వం మద్భక్తిరసభాజనమ్ ।
 తత్ప్రసన్నాస్మి తే వత్స వరమభ్యర్థయేప్పితమ్ ॥ ౫౯॥
 ఏవముక్తవతీం దేవీమయాచత మహిపతిః ।
 ప్రాణాన్విరవరస్యైవ సకుటుమ్బస్య పుణ్యధీః ॥ ౬౦॥
 ఏవమస్త్వితి చాముణ్డా తాన్సర్వాన్సమజీవయత్ ।
 ఐశ్వర్యస్య న కిం సాధ్యమఖణ్డస్య విభావ్యతే ॥ ౬౧॥
 అహో కృపా మహాదేవ్యా భస్మీభూతాపి సాత్మజా ।
 ధర్మవత్సుదతిష్ఠత్సా యత్ప్రసాదేన తత్క్షణాత్ ॥ ౬౨॥
 ఏవం మనోరథం రాజ్ఞః సమ్పాద్య పరమేశ్వరీ ।
 అన్తర్దధే నభఃసద్భిర్విహితప్రసవాజ్ఞానిః ॥ ౬౩॥
 తతః ప్రభృతి భూపాలో రాజ్యం కుర్వన్నకణ్ణకమ్ ।
 శుభాం భగవతీభక్తిం దృఢీచక్రే యథాక్రమమ్ ॥ ౬౪॥

యుగపదపి బహూననుగ్రహీతుం

ప్రసరతి శక్తిరఖణితా శివస్య ।

ఇతి పరిమితదాయినం విముచ్య

శ్రయత తమేవ సచేతనాః సమస్తాః ॥ ౬౫ ॥

ఇతి శ్రీమహామహేశ్వరజయద్రథకవివిరచితే హరచరితచిన్తామణౌ విక్రమతుక్టాయ
వరప్రదానం నామ షడ్వింశః ప్రకాశః ॥ ౨౬ ॥

౨౭. సప్తవింశః ప్రకాశః - శబ్దశాస్త్రావతారః ।

ఓం నమః శబ్దబ్రహ్మాత్మనే శివాయ ।

తత్తన్మోహతమోపహం పశుపతే యల్లక్షణం తావకం

సర్వం పా(ప్రా)ణినిబద్ధమిత్యధిగతం యేనాద్వితీయోఽసి చ ।

యన్మాహాత్మ్యవశాదుదేతి చ పరా వాగ్వాచ్యవైచిత్ర్యసూ-

ప్రన్నే సంవిది సామరస్యమధునా పుష్టాతు లోకోత్తరమ్ ॥ ౧ ॥

సంతాపసంతతికరీ తావత్తిష్ఠతి మూర్ఛతా ।

వాచ్యవాచకరూపోఽయం న ధ్యాతో యావదీశ్వరః ॥ ౨ ॥

పూర్వం కదాచిద్భగవాన్మైలాసశిఖరోపరి ।

వివిధైర్విభ్రమైరాసీద్దేవ్యా సహ రహోభువి ॥ ౩ ॥

సప్రమోదేన చిత్తేన దేవీ శమ్భుమతోషయత్ ।

ఉత్సంజగమధిరోఽప్యైతాం శమ్భుర్వృష్టోఽభ్యభాష్యత ॥ ౪ ॥

ప్రియం కరోమి సుభగే కిం తవేత్యభిధీయతామ్ ।

ప్రత్యేతి సాబ్రవీద్దేవీ స్మేరీకృతవిలోచనా ॥ ౫ ॥

సత్యం యది ప్రసన్నోఽసి కిఞ్చిదాఖ్యాహి సత్కథామ్ ।

కన్యాపి వర్తతే యా న విదితా పరమేశ్వర ॥ ౬ ॥

ఉక్త్యేతి భృయోఽప్యవదన్నన్దిద్వారం నిరుధ్యతామ్ ।

న కేనచిత్ప్రవేష్టవ్యమిహేతి తుహినాద్విజా ॥ ౭ ॥

నన్దిన్యథాశ్రితద్వారే సావధానతయా స్థితామ్ ।

అభాషత మహాదేవో దేవీం మధురయా గిరా ॥ ౮ ॥

సదా సుఖమమర్త్యేషు దుఃఖమైకాన్తికం నృషు ।

వైద్యాధరం తచ్చరితం సుఖదుఃఖమయం శృణు ॥ ౯ ॥

ఏవం యావచ్చివో దేపీం బభాషే తావదాగమత్ ।

పుష్పదంతో గణః శమ్భుప్రసాదరసభాజనమ్ ॥ ౧౦ ॥

ప్రవేశం ప్రార్థయన్ద్వారే నిషిద్ధః సోఽథ నన్దినా ।

బుభుత్సుః కారణం యోగాత్పువివేశాలివిగ్రహః ॥ ౧౧ ॥

ప్రవిష్టః సర్వమశృణోత్కథితం చన్ద్రమాలినా ।

విద్యాధరాణాం చరితం సప్తానామద్భుతం చ సః ॥ ౧౨ ॥

శ్రుత్వా నిర్గత్య భార్యాయై స జయాయై జగాద తత్ ।

విమోహయతి సర్వం హి దుర్లభ్యయా భవితవ్యతా ॥ ౧౩ ॥

తతః సఖీనాం పురతస్తత్కథావర్ణనోద్యతా ।

దేవీ జయామప్యజ్ఞాసీదుక్తిభిస్తత్కథావిదమ్ ॥ ౧౪ ॥

అకుప్యత్పూర్వతీ భర్తే నాపూర్వం కథితం త్వయా ।

జయాప్యేతద్విజానీతే(నాతీ)త్యభ్యధాచ్ఛ తదా చిరాత్ ॥ ౧౫ ॥

ప్రణీధాయ తతః శమ్భురభాషత హిమాద్రిజామ్ ।

శ్రుతా యోగప్రవిష్టేన పుష్పదన్తేన సా కథా ।

బభాషే స జయాయై తు న జానాత్యపరః ప్రియే ॥ ౧౬ ॥

శ్రుత్వేతి చాద్రిజా పుష్పదన్తమానాయయత్కుథా ।

శశాప చావినీతస్త్వం భవ మర్త్య ఇతి క్రుధా ॥ ౧౭ ॥

తథైవ మాల్యవన్తం చ గణం తత్పక్షపాతినమ్ ।

జయయా ప్రార్థితా దేవీ తతః శాపాన్తమభ్యధాత్ ॥ ౧౮ ॥

ప్రభూణాం కరుణాహేతుర్వినయప్రార్థనైవ హి ।

యక్షః కుబేరశాపేన సుప్రతీకః పిశాచతామ్ ॥ ౧౯ ॥

ఆసాద్య విన్ధ్యాటవ్యాం యః కాణభూతిరితి స్థితః ।

స్మృతజాతిస్తమాలోక్య పుష్పదన్తః కథామిమామ్ ॥ ౨౦ ॥

యదా వర్ణయతే తస్మై తదా శాపాద్విమోక్ష్యతే ।

శాపావసానమిత్సుక్తాస్ విరరామ హిమాద్రిజా ॥ ౨౧ ॥

దృష్టనష్టావివ గణౌ తౌ చ తత్ర బభూవతుః ।

కాలాన్తరేణ కౌశామ్బ్యం సోమదత్తద్విజన్మనః ॥ ౨౨॥

భార్యాయాం వసుదత్తాయాం పుష్పదన్తో గణోఽజని ।

వరరుచ్యభిధానేన స తతః సమవర్ధత ॥ ౨౩॥

అతిబాలస్య చైతస్య జనకః పశ్చాత్తామగాత్ ।

మాతా చ తం సుతస్నేహోద్విధవా సమవర్ధయత్ ॥ ౨౪॥

క్రమేణాథ స దివ్యాం తాం ధిషణాం సమవాప్తవాన్ ।

అథైకదా తత్సదనం బ్రాహ్మణావప్యగచ్ఛతామ్ ॥ ౨౫॥

దూరాధ్వగమనశ్రాన్తౌ స్థాతుం దివసమేకకమ్ ।

తయోర్నివసతోస్తత్ర మురజధ్వనిరుద్యయౌ ॥ ౨౬॥

మాతా తం చాబ్రవీద్భర్తుః స్మృత్వా బాష్పాకులేక్షణా ।

మిత్రం తవ పితుర్నన్దో నదో నృత్యతి పుత్ర సః ॥ ౨౭॥

శ్రుత్వేతి సోఽబ్రవీన్మాతర్గచ్ఛాన్మృహమవేక్షితుమ్ ।

సర్వం తే దర్శయిష్యామి నాట్యం వీక్ష్య యథాక్రమమ్ ॥ ౨౮॥

తేనేతి కథితే విప్రౌ తౌ విస్మయమవాపతుః ।

తతోఽబ్రవీత్తై తన్మాతా మాత్రాంశే నాపి సంశయః ॥ ౨౯॥

సక్యచ్ఛృతం వా దృష్టం వా బాలో జానాత్యసావితీ ।

ప్రాతిశాఖ్యం తతస్తాభ్యాం జిజ్ఞాసుభ్యామపర్యత ॥ ౩౦॥

తథైవ తద్వరరుచిః పపాఠ చ తయోః పురః ।

తాభ్యాం స సహితో గత్వా వీక్ష్య నాట్యం నిజే గృహే ॥ ౩౧॥

స్వమాతుర్దర్శయామాస స సమగ్రం తథైవ తత్ ।

సక్యధ్యాహిణమాలోక్య ప్రాజ్ఞం వరరుచిం తదా ॥ ౩౨॥

వ్యాడిరేకస్తయోర్మధ్యాత్మన్మాతరమభాషత ।

దేవస్వామి కరమృశ్చ సోదరౌ ప్రాగ్భూషావతుః ॥ ౩౩॥

పరస్పరమతిప్రీతో వీతసీ(వైతసై)నగరే ద్విజౌ ।

ఇన్ద్రదత్తోఽయమేకస్య తయోః సూనురజాయత ॥ ౩౪॥

అహం వ్యాడిర్ద్వితీయస్య జనకః సంస్థితశ్చ మే ।

ఇన్ద్రదత్తపితౌ యాతస్తవోఽప్యేన మహాపథమ్ ॥ ౩౫॥

అస్మన్నాత్తోశ్చ హృదయం శోకేన త్రుటితం తతః ।
 ధనే సత్యవ్యనాథౌ తౌ గతౌ విద్యాభిలాషిణౌ ॥ 3౬॥
 అభ్యర్థయంతౌ తావావాం తపోభిః స్వామినం గుహమ్ ।
 గుహస్తత్రాదిశతస్త్వేషే ప్రభురావాం తపఃస్థితౌ ॥ 3౭॥
 నన్దస్య నృపతేరస్తి పురం పాటలిపుత్రకమ్ ।
 వర్షాఖ్యరతత్ర విప్రోఽస్తి తస్మాద్విద్యామవాప్స్యథః ॥ 3౮॥
 ఇతి శ్రుత్వా విభోర్వాక్యమావాం తస్య పురం గతౌ ।
 తత్పురం ప్రాప్య పృచ్ఛభ్యామావాభ్యాం శుశ్రువే జనాత్ ॥ 3౯॥
 ద్విజోఽస్తి మూర్ఖో వర్షాఖ్య ఇతి చింతావహం వచః ।
 అన్విషభ్యామథావాభ్యాం దారిద్ర్యైకనిధిర్గృహే ॥ ౪౦॥
 దృశ్యతే స్మ ద్విజో వర్షో ధ్యానస్తిమితలోచనః ।
 తత్పత్నీ విహితాతిథ్యా ధూసరా మలినామ్బరా ॥ ౪౧॥
 ఆవాం ప్రవిష్టౌ ప్రణతౌ పప్రచ్ఛాస్మత్ప్రయోజనమ్ ।
 అస్మన్నివేదితోదంతా తతః సాధీష్వ జగద సా ॥ ౪౨॥
 పుత్రయోర్భవయోరగ్నే కాంక్షా కథయామి తత్ ।
 ఉక్తేతి భర్తువృత్తాన్తకథాం వక్తుం ప్రచక్రమే ॥ ౪౩॥
 భూవ శక్క్యరస్వామీ నగరేఽస్మిన్ద్విజోత్తమః ।
 మత్పత్నిస్తస్య పుత్రోఽయముపవర్షస్తథా పురా ॥ ౪౪॥
 మూర్ఖశ్చ దుర్గతశ్చాయం బుధశ్చ ధనవాంశ్చ సః ।
 తేన భ్రాత్రా స్వభార్యాస్య నియుక్తా నిజపోషణే ॥ ౪౫॥
 ప్రావృట్ కదాచిదాసన్నా తస్యా ఆస్తే స్మ యోషితః ।
 జగుస్సితం పిష్టమయం గుహ్యరూపం గుడాన్వితమ్ ॥ ౪౬॥
 దత్త్వా విప్రాయ కస్మైచిల్లభన్తే స్మ ఋతుం స్త్రియః ।
 నిదాఘే శీతకాలే చ స్నానక్లేశాసహిష్టవః ॥ ౪౭॥
 ఏవం యోషిజ్జనాః ప్రాయః స్వమాచారం వితన్వతే ।
 జగుస్సితం తద్గృహ్లాతి కో నామ మతిమాన్ద్విజః ॥ ౪౮॥
 తస్మాదాదదతే మూర్ఖా దక్షిణాం ధనలమ్పటాః ।
 సా చ మద్దేవరవధూరాసన్నఋతుశక్కినీ ॥ ౪౯॥

తమన్వతిష్ఠదాచారమస్మై మూర్ధ్నాయ గర్వితా ।
 అయం దక్షిణం తచ్చ గృహీత్వా గృహమాగతః ॥ ౫౦॥
 నిర్భర్మితో మయా మూర్ఘభావాచ్చాన్తరతప్యత ।
 అథ స్వామికుమారస్య సానుతాపస్తపో వ్యధాత్ ॥ ౫౧॥
 ప్రభుణా తేన తుష్టేన విద్యాశ్చాస్య ప్రకాశితాః ।
 సకృద్రాహిణమాసాద్య శిష్యం తాన్త్యం ప్రకాశయేః ॥ ౫౨॥
 ఇత్సుక్తశ్చ గుహేణాయం ప్రమోద్ధృహమాగతః । ।
 స్వం వృత్తాన్తం సమగ్రం చ సమాగత్య న్యవేదయత్ ॥ ౫౩॥
 తతః ప్రభృత్యయం ధ్యాయజ్ఞాయంశ్చ సతతం స్థితః ।
 సమాగతో యువాం సద్యః సర్వసిద్ధిర్భవిష్యతి ॥ ౫౪॥
 ఉక్త్యేతి సా వర్షవధూః సాధ్వీ తూష్ణీం బభూవ చ ।
 అదాయ తస్యై చావాభ్యాం హేమ దారిద్ర్యనాశనమ్ ॥ ౫౫॥
 పరిభ్రమ్య భువం లబ్ధః సకృద్గ్రాహీ న కుత్రచిత్ ।
 ఆవాభ్యామద్య తు ప్రాప్తస్తవ శ్రుతధరః సుతః ॥ ౫౬॥
 తదముం స్వసుతం దేహి విద్యాసిద్ధ్యై యతావహే ।
 ఇతి వ్యాడివచః శ్రుత్వా జగదేవసుదత్తయా ॥ ౫౭॥
 సర్వే సజ్జతమేవైతత్ప్రృత్యయోఽత్రాన్త్యసంశయః ।
 తథా హి జాతమాత్రేఽస్మిన్వాగ్దేవీ హ్యుదపద్యత ॥ ౫౮॥
 అయం శ్రుతధరో లబ్ధ్వా విద్యాః సమ్యగశేషతః ।
 లోకే వ్యాకరణం దివ్యం ప్రతిష్ఠాం ప్రాపయిష్యతి ॥ ౫౯॥
 రోచతే హి వరం యస్మాన్నామ్నా వరరుచిః సుధీః ।
 ప్రతిపద్యేతి సా వాణీ వ్యరమచ్చ నభస్తలాత్ ॥ ౬౦॥
 తతః ప్రభృతి బాలేఽస్మిన్వర్ధమానే ముహుర్ముహుః ।
 వర్షోపాధ్యాయలాభాయ మమ చేతః ప్రవర్తతే ॥ ౬౧॥
 యువాభ్యామద్య తజ్ఞాతం సన్తోషశ్చ పరో మమ ।
 తప యువయోర్భ్రాతా నీయతాం చ తదన్తికమ్ ॥ ౬౨॥

ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తస్య వ్యాడిః పూర్ణమనోరథః ।
 మహోత్సవవిధానాయ దదాతి స్మ నిజం ధనమ్ ॥ ౬౩॥
 ఉపసీయ తతో వ్యాడిర్వేదార్హత్వాయ తం శిశుమ్ ।
 జగ్రాహ మాత్రా కథమప్యనుజ్ఞాతం సబాష్పయా ॥ ౬౪॥
 లబ్ధ్వా వరరుచిం గాఢప్రమోదౌ తరసా తతః ।
 వ్యాడిన్ద్రదత్తౌ వర్షస్య గురోః ప్రాప్తౌ నికేతనమ్ ॥ ౬౫॥
 జానన్వరరుచిం మూర్తం ప్రసాదం షణ్ముఖస్య సః ।
 వర్షః సన్తోషమాసాద్య తదానీమాస్త నిర్వృతః ॥ ౬౬॥
 అన్యేద్యుః పురతః కృత్వా తాఞ్శుద్ధే వసుధాతలే ।
 ఓఙ్కారమకరోద్వర్షోపాధ్యాయో దివ్యయా గిరా ॥ ౬౭॥
 తదానీమస్య చత్వారః సాఙ్గా వేదాః సముద్యయుః ।
 అధ్యాపయితుమేతాంశ్చ ప్రావర్తత పురః స్థితాన్ ॥ ౬౮॥
 సకృచ్చుప్రతం వరరుచిర్యాడిశ్చ ద్విఃశ్రుతం వచః ।
 త్రిఃశ్రుతం చేన్ద్రదత్తః స జగ్రాహ గురుణోదితమ్ ॥ ౬౯॥
 అపూర్వం ధ్వనిమాకర్ణ్య దివ్యం సజ్ఞాతవిస్మయాః ।
 ఉపాసతే స్మ సర్వేఽపి పౌరా వర్షగురుం తతః ॥ ౭౦॥
 స్కన్దప్రసాదం తం జ్ఞాత్వా తద్దేశనృపతిస్తతః ।
 హర్షణి వర్షోపాధ్యాయముపాస్తే స్మ సవిస్మయః ॥ ౭౧॥
 అథ కాలేన బహవః శిష్యా వర్షముపాయయుః ।
 ఏకోఽపి పాణినిర్నామ జడబుద్ధిరుపాయయౌ ॥ ౭౨॥
 శిష్యాన్తరోపహసేన సావమానః స పాణినిః ।
 శుశ్రూషాక్లేశతో యాతః కదాచిత్తుహినాచలమ్ ॥ ౭౩॥
 ఆరాధ్య తపసా తత్ర విద్యాకామః స శఙ్కరమ్ ।
 ప్రాప వ్యాకరణం దివ్యం స చ విద్యాముఖం శుభమ్ ॥ ౭౪॥
 తత్ప్రాప్యాహ్వయతే స్మాయం సర్వాన్వాదాయ పాణినిః ।
 స్వవర్గాన్వరరుచ్యాదీనుపహసాన్స్మరన్సుధీః ॥ ౭౫॥
 తతోఽభవద్వరరుచేర్వాదః పాణినినా సహ ।
 దినాని సప్త చ యయుస్తయోర్వివదమానయోః ॥ ౭౬॥

అథాష్టమే దినే తేన పాణినౌ నిర్జితే సతి ।
 నభస్తలాన్మహాఘారం హుక్కురోతి స్మ శక్కురః ॥ ౭౭ ॥
 శ్రుత్వా శక్కురహుక్కురం తతః పాణినౌ జితమ్ ।
 మూర్ఛత్వం వరరుచ్యాద్యాః ప్రాపుశ్చ ప్రతివాదినః ॥ ౭౮ ॥
 ఐన్ద్రం వ్యాకరణం నష్టం సమగ్రం చాభవద్భువి ।
 తతో వరరుచిర్దుఃఖం విద్యావిరహితో దధే ॥ ౭౯ ॥
 మూర్ఛీభూతో వరరుచిర్ముక్తాహరో వినిర్యయౌ ।
 ఆరాధయితుమీశానం తపోభిస్తుహినాచలే ॥ ౮౦ ॥
 పరితుష్టో వరరుచేస్తపోభిః పరమేశ్వరః ।
 శాస్త్రం ప్రకాశయామాస పాణినేయమశేషతః ॥ ౮౧ ॥
 శక్కురేచ్ఛాప్రసాదేన చూర్ణీకృత్యాథ తచ్చ సః ।
 జగమ స్వగృహం తుప్యన్నజ్ఞాతాధ్వపరిశ్రమః ॥ ౮౨ ॥
 తత్ప్రాప పాణినేః శాస్త్రం వర్షః స్వామికుమారతః ।
 వర్షాద్యావ్యడీన్ద్రదత్తౌ చ లబ్ధవన్తావసంశయమ్ ॥ ౮౩ ॥
 ఏవం వ్యాకరణం దివ్యం ప్రవోధాయాభ్యధాత్పునః ।
 పాణినేయమధిష్ఠాయ శరీరం పరమేశ్వరః ॥ ౮౪ ॥
 తతో వ్యాడీన్ద్రదత్తాభ్యాం ప్రార్థితో గురుదక్షిణామ్ ।
 అజ్ఞీవకార వర్షః స హేమకోటిం సునిర్మలామ్ ॥ ౮౫ ॥
 ఇన్ద్రదత్తః ప్రవిశ్యాథ సంస్థితస్య కలేవరమ్ ।
 యోగేన నన్దనృపతేర్వాడయేఽదత్త కాంచనమ్ ॥ ౮౬ ॥
 వ్యాడిః కాంచనకోటిం తాం వర్షాయాదత్త దక్షిణామ్ ।
 ఇన్ద్రదత్తశ్చ నన్దోఽభృచ్చకటాలధియా నృపః ॥ ౮౭ ॥
 ఇన్ద్రదత్తస్తతో యోగే నన్దభూపాలతాం భజన్ ।
 మన్త్రిభావే వరరుచిం మహాప్రాజ్ఞం న్యయోజయత్ ॥ ౮౮ ॥
 కిమన్యదథ నన్దస్య చిరమాదాయ మన్త్రితామ్ ।
 ఖిన్నో వరరుచిః శాన్తస్తపోవనమశ్రియత్ ॥ ౮౯ ॥

ఏకదా స యయా ద్రష్టుం దేవీం విన్యనివాసినీమ్ |
 ఆరాధితా చ తపసా సా తం స్వప్న సమాదిశత్ || ౯౦||
 గచ్ఛ విన్యాటవీమద్య కాణభూతిమవేక్షితుమ్ |
 ఇతి దేవ్యా గిరా సోఽపి విన్యకాంతారమాయయా || ౯౧||
 అపశ్యత్కాణభూతిం స పిశాచైస్తత్ర చావృతమ్ |
 జగాద చ సదాచారః కథమీదృగ్భవానితి || ౯౨||
 శ్రుత్వా వరరుచేరేవం కాణభూతిరభాషత |
 పాదోపసంక్లహం కృత్వా సౌజన్యమధురాం గిరమ్ || ౯౩||
 విజ్ఞానం మే స్వతో నాస్తి శ్మశానే శ్రుతమీశ్వరాత్ |
 యదుజ్జయిన్యాం సర్వం తే కథయామి శృణుష్య తత్ |
 స్మశానే చ కపాలే చ తవ దేవ రతిః కుతః || ౯౪||
 ఇతి సప్రణయం పృష్టః పార్వత్యా శమ్భురబ్రవీత్ |
 కల్పాంతసమయే పూర్వమభూదేకార్ణవం జగత్ || ౯౫||
 పాతితః శోణితకణో విభిద్యోరుం మయా తతః |
 జలే స ఏవాణ్ణమభూద్ద్విధా గతవతస్తతః || ౯౬||
 నిరగాత్పురుషః సృష్టౌ స్రష్టా చ ప్రకృతిర్మయా |
 తతః స నిఖిలం సృష్ట్వా ప్రజాపతిపురఃసరమ్ || ౯౭||
 పితామహ ఇతి ప్రోక్తో గాఢాహజ్కారతామగాత్ |
 తతః కరరుహేణాహం తస్మార్థానమపాటయమ్ || ౯౮||
 మహావ్రతం గృహీత్వా చ శ్మశానప్రియతాం శ్రయే |
 ఏతద్దేవి కపాలాత్మ జగత్కరతలే స్థితమ్ || ౯౯||
 తస్యాణ్ణస్య కపాలే ద్వే రోదసి పరికీర్తితే |
 కపాలప్రియతా తేన సదైవ మమ వర్తతే || ౧౦౦||
 శ్రుత్వేతి శమ్భోస్తత్రైవ స్థితవానస్మి సాదరమ్ |
 తతో మయి శ్రోతుకామే పార్వతీ పునరబ్రవీత్ || ౧౦౧||
 కియతా సమయేనాస్మాన్పుష్పదంత ఉపైష్యతి |
 ఆకర్ణ్యేత్యవదద్దేవీముద్దిశన్మాం త్రిలోచనః || ౧౦౨||
 కుబేరానుచరః సోఽయం యక్షః ప్రాప్తః పిశాచతామ్ |

అస్య స్థూలశిరా నామ మిత్రమాసీన్నిశాచరః ॥ ౧౦౩॥

తస్మైత్ర్యా ధనదః శాపాత్పిశాచమముమాదదే ।

ప్రార్థితే దీర్ఘజ్ఞేన భ్రాత్రాథాస్య ధనాధిపః ॥ ౧౦౪॥

శాపావసానమవదత్కిఞ్చిత్కౌపం పరిత్యజన్ ।

పుష్పదంతాత్సమాకర్ణ్య కథాం శాపావరోహిణః ॥ ౧౦౫॥

ఉక్త్వా శాపావతీర్ణస్య తాం చ మాల్యవతోఽఖిలామ్ ।

గణాభ్యాం సహితస్తాభ్యామేష శాపాద్విమోక్ష్యతే ॥ ౧౦౬॥

పుష్పదంతస్య శాపాన్తస్త్వయాప్యేవం కృతః స్మర ।

శ్రుత్వేతి శమ్భార్వచనం హృష్యన్నహమిహాగతః ॥ ౧౦౭॥

తస్మాన్నివర్తతే శాపః పుష్పదంతాగమాన్మమ ।

ఆకర్ణ్యేమాం వరరుచిః కాణభూతేగిరాం తతః ॥ ౧౦౮॥

జాతిం సుప్రోత్థిత ఇవ స్మృత్వా తత్క్షణమబ్రవీత్ ।

పుష్పదన్తో గణః సోఽహం శృణు మత్తోఽఖిలం చ తత్ ॥ ౧౦౯॥

ఉత్వేతి గ్రన్థలక్షణి సప్త సప్తాబ్రవీత్కథాః ।

ఆకర్ణ్య తాః కాణభూతిరభాషత సవిస్మయః ॥ ౧౧౦॥

త్వం రుద్ర ఏవ కోఽన్యో వా క్వచిద్వేత్తీదృశీః కథాః ।

శ్రుత్వా కథా ఇమాః శాపో విరతో మే శరీరతః ॥ ౧౧౧॥

స్వవృత్తాన్తం సమాఖ్యాహి బాల్యాత్ప్రభృతి మే ప్రభో ।

తతో విసితశిరసో వృత్తాన్తం స్వమవర్ణయత్ ॥ ౧౧౨॥

కాణభూతిం వరరుచిర్జన్మనః ప్రభృతి స్ఫుటమ్ ।

ఉక్త్వా స్వవార్తాం భూయోఽపి కాణభూతిం జగద సః ॥ ౧౧౩॥

స్వాస్థ్యం లభే త్వామాలోక్య పరం ఖేదమహం శ్రితః ।

త్వదాలోకనమాహాత్మ్యాన్మమ శాపో నివర్తతే ॥ ౧౧౪॥

ప్రభావాద్విస్థవాసిన్యా మయోక్తా చ మహాకథా ।

క్షీణశాపో వపుస్త్వక్త్వా తత్ప్రాగ్జన్మ భజామ్యహమ్ ॥ ౧౧౫॥

..... పునరవస్థితిః ।

మత్పక్షపాతీ ప్రథమం మాల్యవానప్యశయ్యత ।

తస్మై మహేశ్వరేణోక్తా కథనీయా మహాకథా ॥ ౧౧౬ ॥

త్వం చ సమృద్ధి తిష్ఠేహ యావదాయాతి తేఽన్తికమ్ ।
త్యక్తభాషా త్రయః సోఽపి గుణాఢ్యో ద్విజసత్తమః ॥ ౧౧౭ ॥

ఏవం వరరుచిస్తత్ర కాణభూతేర్నివేద్య సః ।
దేహమోక్షాయ త్వరితమగాద్భదరికాశ్రమమ్ ॥ ౧౧౮ ॥

తతో వరరుచిస్త్యక్త్యా యోగధారణయా వపుః ।
ప్రాగ్జన్మ తత్సమాసాద్య భగవద్గుణతామగాత్ ॥ ౧౧౯ ॥

గణో మాల్యవాన్నామ దేశిశాపాదథో భవన్ ।
తత్కాలే గురుణా తేన ప్రోక్తోఽసౌ (గుణాఢ్యో) ద్విజసత్తమః ॥ ౧౨౦ ॥

క్రమేణ విద్యాః సర్వాః స సమాసాద్య ప్రసిద్ధిమాన్ ।
సుప్రతిష్ఠితనామానం దేశం ప్రాప ప్రకృష్టభీః ॥ ౧౨౧ ॥

సాతవాహనభూపాలమాస్థానస్థమవైక్షత ।
శర్వవర్మాదిభిః సర్వైర్మన్త్రిభిః పరివారితః ।
స రాజా తమమాత్యత్వే స్తుతిపూర్వం న్యవేశయత్ ॥ ౧౨౨ ॥

అథాసౌ రాజ్యకార్యాణి చింతయన్మన్త్రిభావతః ।
తాంస్తాన్నధ్యాపయన్చౌష్యాన్గుణాఢ్యః సుఖమన్వభూత్ ॥ ౧౨౩ ॥

కదాచిదథ భూపాలో వసన్తే కామినీసఖః ।
దివ్యోద్యానావనౌ వాపీజలే చిక్రీడ సాదరః ॥ ౧౨౪ ॥

స పాణీయస్త్రధారాభిః సిషేచ వరకామినీః ।
కామిన్యోఽపి ప్రజప్రచుస్తం కటాక్షైః సహ వారిభిః ॥ ౧౨౫ ॥

ఏకదా తస్య క్రీడన్తీ నితమ్బస్తనగౌరవాత్ ।
భిద్యమానా క్లమం ప్రాప వాపీమధ్యే విలాసినీ ॥ ౧౨౬ ॥

సింహున్తీ సలిలైర్భూపం సాం జగదాలసాలసా ।
మోదకైర్నాథ మాం సద్యః ప్రహరేతి కృతస్మితా ॥ ౧౨౭ ॥

ఏవం తద్వచనం శ్రుత్వా జలప్రహరణాత్మకమ్ ।
శబ్దేన ఛలితో రాజా మోదకైస్తాం తతాడ సః ॥ ౧౨౮ ॥

తతో విహస్య సా రాజ్ఞీ పునరేవమభాషత ।
రాజన్నవసరః కోఽత్ర మోదకానాం జలాన్తరే ॥ ౧౨౯ ॥

ఉదకైః సింహృ మా మా త్వం మామిత్సుక్తం మయా హి తత్ ।
సస్థిమాత్రం న జానాసి మాశబ్దోదకశబ్దయోః ॥ ౧౩౦॥

న చ వ్యాకరణం వేత్సి మూర్ఖస్తస్య కథమిదృశః ।
ఇత్సుక్తః స తయా రాజ్ఞ్య శబ్దశాస్త్రవిదా నృపః ॥ ౧౩౧॥

తతశ్చిన్తాపరో ముహ్యన్నాహారాదివివర్జితః ।
చిన్తాస్థ ఇవ పృష్టోఽపి వైవ కింఞ్చిదభాషత ॥ ౧౩౨॥

పాణ్డిత్యం శరణం వా మే మృత్యుర్వేతి విచిన్తయన్ ।
శయనీయే పరిత్యక్తగాత్రః సన్తాపవానభూత్ ॥ ౧౩౩॥

ఉపవిశ్యాథ నికటే మన్త్రిణో జ్ఞాతమానసాః ।
కారణం కథయ దేవ వర్తసే విమనా ఇతి ॥ ౧౩౪॥

తచ్చుత్పాపి తథైవాస్త తూష్ణిం స సాతవాహనః ।
తతోఽవదత్కశ్చిత్సుధీర్వర్షైర్ద్వాదశభిః సహ ॥ ౧౩౫॥

జ్ఞాయతే సర్వవిద్యానాం ముఖ్యం వ్యాకరణం నృపః ।
అహం తు శిక్షయామ్యేవ తుల్యః స్కన్దేన చాపరః ॥ ౧౩౬॥

తదహం మాసషట్కేన దేవ త్వాం శిక్షయామి తత్ ।
తతః స్వామికుమారస్య ప్రసాదాత్తదకల్పయత్ ॥ ౧౩౭॥

శిక్షయామాస రాజానం ప్రాప్తార్థసంఘయః సుధీః ।
రాజా కవిత్వపాణ్డిత్యమయాం ప్రాప చ చాతురీమ్ ॥ ౧౩౮॥

తతో గుణాఢ్యస్తద్వీక్ష్య ప్రతిజ్ఞాం ప్రాక్తసిం స్మరన్ ।
సంస్కృతం ప్రాకృతం దేశభాషామపి సమత్యజత్ ॥ ౧౩౯॥

సన్త్యజ్య కృతమానత్వాద్వ్యవహారానసౌ తతః ।
నిర్యయా నగరాత్తస్మాద్దిదృక్షుర్విద్యవాసినీమ్ ॥ ౧౪౦॥

స్వప్నే స విద్యవాసిన్యా ప్రేషితస్తదగాద్వనమ్ ।
యత్ర స్థితః కాణభూతిః పిశాచైః పరివారితః ॥ ౧౪౧॥

తత్రాశ్చోత్పిశాచానాం పరస్పరమసౌ కథాః ।
శిశిక్షే చాత్ర తదాభాషాం భాషాత్రయవిలక్షణామ్ ॥ ౧౪౨॥

పిశాచభాషయా తత్ర మానమోక్షైకహేతునా ।

స్వాగతం విదధే కాణభూతేర్విన్ధ్యాటవీస్థితేః ॥ ౧౪౩॥
 మిత్రస్య రక్షసో భూతివర్మణో దివ్యచక్షుషః ।
 వచసా మాల్యవంతం తం గుణాఢ్యం సోఽభ్యగౌదవనే ॥ ౧౪౪॥
 కాణభూతిః కథాం తస్య పుష్పదంతోదితాం తతః ।
 అవర్ణయద్గుణాఢ్యస్య శాపాస్తసమయోత్సుకః ॥ ౧౪౫॥
 నిబబన్ధ గుణాఢ్యస్తాశ్చతుర్థ్యా భాషయా కథాః ।
 సప్తైవ సప్తభిర్వర్తైర్గ్రన్థలఙ్కాణి సప్త సః ॥ ౧౪౬॥
 మసీమటవ్యామప్రాప్య గుణాఢ్యః స్వాఙ్గశోణితైః ।
 లిలేఖ తాః కథా దివ్యాశ్చిత్రచారిత్రశాలినీః ॥ ౧౪౭॥
 నిబద్ధాస్తా గుణాఢ్యేన దృష్ట్వా తత్ర మహాకథాః ।
 త్యక్తశాపో గతిం ప్రాప కాణభూతిర్నిజాం తతః ॥ ౧౪౮॥
 కాణభూతేరనుచరాః పిశాచాస్తత్ర యే స్థితాః ।
 తేఽపి దివ్యాం కథాం శ్రుత్వా సర్వే ప్రాపుర్దివం తతః ॥ ౧౪౯॥
 ఇయం బృహత్కథా పృథ్వాన్యం ప్రసిద్ధిం ప్రాప్యతే కథమ్ ।
 ఇతి శాపాస్తసోత్కణ్ఠో గుణాఢ్యః సమచింతయత్ ॥ ౧౫౦॥
 ప్రాహిణోత్తాం కథాం సోఽథ సాతవాహనభూభుజే ।
 అధిచిక్షేప రాజాపి తాం కథాం మదనిష్ఠురః ॥ ౧౫౧॥
 సానుతాపో గుణాఢ్యోఽపి వహ్నికుణ్డం తతో వ్యధాత్ ।
 వ్యాఖ్యానం పత్రమేకైకం నిచిక్షేప చ తత్ర సః ॥ ౧౫౨॥
 దేహాతివాహముత్సృజ్య తృణామ్బుమయమాదరాత్ ।
 అశృణ్వన్నాస్తవస్తత్ర తాం కథాం మృగపక్షిణః ॥ ౧౫౩॥
 నిరాహారేషు శుష్కత్స తదానీం మృగపక్షిషు ।
 అస్వాదుని చ తస్మాన్నే భుక్తే ప్రాప రుజం నృపః ॥ ౧౫౪॥
 గుణాఢ్యచరితం శ్రుత్వా వనేచరజనాత్తతః ।
 ఆజగమ స్వయం రాజా తమేవోద్దేశమాదరాత్ ॥ ౧౫౫॥
 సబాష్పమృగమధ్యస్థం గుణాఢ్యం వనవాసినమ్ ।
 ప్రత్యభిజ్ఞాయ చ తతో నమశ్చక్రే మహిపతిః ॥ ౧౫౬॥

అథ పృష్టవతో రాజ్ఞః స్వవృత్తాన్తం జగాద సః ।

భూతభాషామయైర్వాక్యైర్గుణాఢ్యో విస్మయస్పృశః ॥ ౧౫౭ ॥

ఆఖ్యాహి నిజవృత్తాన్తం పునరప్యబ్రవీదసౌ ।

దగ్ధాని గ్రన్థలక్షాణి షడేకమవశిష్యతే ॥ ౧౫౮ ॥

గ్రన్థలక్షమిదం యైకా సా కథా గృహ్యతాం త్వయా ।

నరవాహనదత్తస్య చరితం తేవీతదదుభృతమ్ ॥ ౧౫౯ ॥

ఉక్తేవ్యదత్త స కథా సాతవాహనభృభుజే ।

రాజాపి ప్రణమన్భక్త్యా జగ్రాహ నిజమూర్ధని ॥ ౧౬౦ ॥

అథ జ్ఞాత్వా స శాపాన్తం త్యక్త్వా యోగేన విగ్రహమ్ ।

మాల్యవాన్గణతాం లేభే శివభక్తయేకభావితః ॥ ౧౬౧ ॥

బృహత్కథా సా సర్వత్ర ప్రసిద్ధిం ప్రాపదదుభృతా ।

యా స్వయం సమహాదేవ్యాశ్చన్ద్రమౌలిరవర్ణయత్ ॥ ౧౬౨ ॥

అనయా కథయా కిం వా ప్రసజ్గోద్దిష్టయా మయా ।

ఐన్ద్రం వ్యాకరణం హిత్వా పాణినీయం వ్యధాచ్ఛివః ॥ ౧౬౩ ॥

తతః ప్రభృతి నిఃశేషశబ్దజ్ఞానప్రకాశకమ్ ।

దివ్యం వ్యాకరణం భూమౌ పాణినీయం ప్రసిద్ధ్యతి ॥ ౧౬౪ ॥

పాణినిర్భగవానేవ స్వయం చన్ద్రార్థశేఖరః ।

ప్రతిష్ఠాపయతే కోఽన్యో దివ్యం వ్యాకరణం భువి ॥ ౧౬౫ ॥

అశేషేష్యపి శాస్త్రేషు స్తూయతే కైర్న పాణినిః ।

జ్ఞాయన్తే సమ్యగేవైతే యత్ప్రసాదేన వాచకాః ॥ ౧౬౬ ॥

కాలాన్తరేణ సర్వజ్ఞస్యాజ్ఞాయా భుజగేశ్వరః ।

స్వజిహ్వః సఫలీ చక్రే బహ్వీర్భాష్యోపదేశతః ॥ ౧౬౭ ॥

పరిమితమతయః కిమాచరన్తు

ప్రస్మమరసంశయభిద్యమానచిత్తాః ।

విభురనవధివాచ్యవాచకాత్మా

శివ ఇతి పశ్యతమేవ సర్వశక్తిమ్ ॥ ౧౬౮ ॥

ఇతి శ్రీమహామహేశ్వరజయద్రథవిరచితే హరచరితచిన్తామణౌ శబ్దశాస్త్రావతారో నామ
సప్తవింశః ప్రకాశః ॥ ౨౭ ॥

౨౮. అష్టావింశః ప్రకాశః - గజ్ఞావతారవర్ణనమ్ ।

ఓం శ్రీచిదమృతలహరీధరాయ మృత్యుజితే నమః ।

ఉత్పన్నా శివకుణ్డలాకృతిరసౌ త్వత్తః పరబ్రహ్మణ-
స్తత్త్వేష్యేష్యఖిలేషు కల్పయతి యా సామాన్యరూపాం స్థితిమ్ ।

విశ్రాంతిం భజతే దృఢం సమరసీభావేన బోధోదధౌ
సా శక్తిర్మమ భాసతాం త్రిపథగా సంవిద్రసోద్రేకభూః ॥ ౧॥

జలరూపేణ విశ్వస్య సజ్జీవనమహోషధిః ।

అహో సాధుతమః కోఽపి నిత్యపూర్ణో మహేశ్వరః ॥ ౨॥

పరస్మాద్బ్రహ్మణో గజ్ఞా చక్రాకారా వినిర్గతా ।

ప్రతి తత్త్వం సుతా సర్వైః ప్రాప్తా బ్రహ్మణ్డమణ్డలమ్ ॥ ౩॥

ప్రవిశంతి విరజ్ఞాన్డం సర్వలోకోర్ధ్వవర్తినః ।

ఉత్తమాణ్డే విభోర్లగ్నా రుద్రస్యాభూన్మహానదీ ॥ ౪॥

పాపాన్తకారిణీం గజ్ఞామాకలయ్య మహేశ్వరః ।

జటాభారే వినిష్పిడ్య తాం చిక్షేప హరేః పురే ॥ ౫॥

విష్ణురభ్యర్చ్య తాం దేవీం స్తుత్వా చానన్దకారిణీమ్ ।

ప్రణమ్య ప్రేరయామాస బ్రహ్మలోకాయ భావితః ॥ ౬॥

బ్రహ్మలోకే తతః ప్రాప్తా బ్రహ్మణా పావనాత్మనా ।

మర్త్యలోకే చ ముముచే నిఃశేషదురితాపహా ॥ ౭॥

బ్రహ్మణా స్వీకృతాం జ్ఞాత్వా తాం గజ్ఞామథ నారదః ।

దేవాన్విదితవృతాన్తాన్మునీన్మర్త్యానథాకరోత్ ॥ ౮॥

నయన్తి శాశ్వతం స్థానం స్పర్శేన శ్వపచానపి ।

స్వీకృతా బ్రహ్మణా గజ్ఞా సర్వైరారాధితాః సురైః ॥ ౯॥

దేవైరారాధితా గజ్ఞా స్వర్గమార్గం ప్రవిశ్య సా ।

తేభే సురసరిన్నామ పవిత్రితచరాచరా ॥ ౧౦॥

కదాచిత్కపిలక్రోధదగ్ధాన్బద్ధా భగీరథః ।

పూర్వం స్వవంశ్యాన్భూపాలానుబ్ధిమాన్సమచిన్తయత్ || ౧౧||

ఉద్ధరిష్యతి మాం తీవ్రనరకార్ణవచారిణమ్ ।

ఇతి కాఙ్క్షతి సన్తానం జనః సంసారవర్త్యని || ౧౨||

సగరానుద్ధరిష్యామి తదహం కేన వర్త్యనా ।

అన్యథా కిం మమ ప్రాణైః కిం వా చపలయా శ్రియా || ౧౩||

ఉద్ధర్తుం స్వర్ణదీ భూమౌ మయేయమవతార్యతే ।

తదముబ్బస్పర్శమాశ్రేణ ప్రాప్యతే పరమా గతిః || ౧౪||

ఇతి నిశ్చిన్త్య చక్రే స తపస్తీవ్రం నదీం ప్రతి ।

సా చ వర్షశతేనాస్య ప్రసన్నా విశ్వపావనీ || ౧౫||

ఉద్ధర్తుం పూర్వవంశ్యాన్మే భూమావవతర ప్రభో ।

ఇత్థం భగీరథేనోక్తా సురసిన్ధురభాషత || ౧౬||

శివతత్త్వాత్ప్రభృత్యేతన్మమ యద్వర్తతే పయః ।

తస్యావకాశః కుత్రాస్తి మహిమాశ్రే ప్రసర్పతః || ౧౭||

ఇతి శ్రుత్వా వచస్తస్యా భగీరథమహిపతిః ।

శివమారాధయామాస తపసా భక్తిపావనః || ౧౮||

అథ ప్రసన్నో భగవానభాషత భగీరథమ్ ।

ధార్యతే సా మయా జాటే తదేపావతరత్వీతి || ౧౯||

అవాతరత్తతో గజౌ భగీరథతపోభరైః ।

నిర్భరం పరిపుష్యన్తీ జగత్త్వానవరజ్జమమ్ || ౨౦||

ఏకార్ణవం యదా విశ్వమవతీర్య విధిత్సతి ।

ఈశ్వరేణ జటాకోటౌ తదానీం వినివేశితా || ౨౧||

ఆక్రాన్తస్వర్గమార్గేణ ప్రవాహేణ నిపత్య సా ।

అగ్రభాగం మహాదేవజటాయాః పర్యపూరయత్ || ౨౨||

అవిచ్ఛిన్నం పతన్తీ సా దేవీ స్వర్గతరఙ్గిణీ ।

మృషతప్రతిపత్త్యైవ మూర్ధ్ని శమ్భారలక్ష్మత || ౨౩

(మృషతప్రతిపత్త్యైవ మూర్ధ్ని శమ్భారలక్ష్మత) || ౨౩||

తావన్తి తత్త్వాన్యాక్రమ్య పతితా హి మహానదీ ।

దేవస్య మూర్ధ్ని శీనేతి విచిత్రా శక్తిరైశ్వరీ ॥ ౨౪ ॥

ఏవం వర్షసహస్రం సా బభ్రామ దివిషన్నదీ ।
మహాదేవజటాకోటిబాలాగ్రేణ లులోట చ ॥ ౨౫ ॥

అథ శమ్భుజటాకోటిమాత్రకల్పితసన్నిధిమ్ ।
జ్ఞాత్వా నదీమసమ్పూర్ణాం వాఙ్మాం మేనే భగీరథః ॥ ౨౬ ॥

మహాదేవప్రసాదోఽయం యన్మూర్ధని నదీ ధృతా ।
అత్రైవ స్థాపితైషేతి కరోష్యననుకమ్పనమ్ ॥ ౨౭ ॥

ఆక్రాంతసర్వసత్త్వాపి తవ మూర్ధని వర్తతే ।
ఇయం దేవజటాకోటిబాలాగ్రపరిచారిణీ ॥ ౨౮ ॥

తద్దేవదృష్టమైశ్వర్యం కస్యాన్యస్య త్వయా వినా ।
కృపయా తన్మమ నదీం ధరణావవతారయ ॥ ౨౯ ॥

ఇతి తస్మాత్తమాకర్ణ్య భగవాన్కరుణానిధిః ।
నదీం నిజజటాకోటిర్నిచిక్షేప మహీతలే ॥ ౩౦ ॥

అథ శమ్భుజటాజాటాన్నిపతన్తి సురాపగా ।
ప్రావర్తత మహీలోకం పవిత్రీకర్తుమున్మదా ॥ ౩౧ ॥

భగీరథస్తపః కృత్వా నదీం ప్రావర్తయద్భువి ।
తతో భాగీరథీత్యేషా ప్రసిద్ధా భువనత్రయే ॥ ౩౨ ॥

సా క్రమేణ ప్రసర్పన్తి ప్రవాహేణ బలీయసా ।
అథ జహ్నుమునేః ప్రాప పవిత్రతమమాశ్రమమ్ ॥ ౩౩ ॥

తత్రాశ్రమం జహ్నుమునేర్విదాశ్య పయసాం భరైః ।
తుఙ్గాని శివలిఙ్గాని జహార త్రిదశాపగా ॥ ౩౪ ॥

లిఙ్గార్చనోపయోగ్యాని విచిన్వన్కుసుమాని సః ।
జహ్నురప్యాశ్రమపదే నాసిద్ధఙ్గాగమక్షణే ॥ ౩౫ ॥

ఉచ్చిత్య పుష్పాన్యాయాతః స దృష్ట్వా తముపద్రవమ్ ।
అపిబత్సహసా గఙ్గాం లిఙ్గాస్కన్దనకోపితః ॥ ౩౬ ॥

స్తుతో భగీరథేనాథ స ముమోచ సురాపగాం ।
అవతారాయ మేదిన్యాం దక్షిణశ్రవణాధ్వనా ॥ ౩౭ ॥

తతః ప్రభృతి సా భూమౌ జాహ్నవీత్యభిధాం గతా ।
 సమ్పాదయామాస నదీ భగీరథమనోరథమ్ ॥ ౩౮॥
 భగీరథమహిపాలపూర్వవంశ్యారతదమ్భసా ।
 స్పృష్టమాత్రాః శుభం తోకమవాపుర్వతకిల్బిషాః ॥ ౩౯॥
 ఏవమేషా మహాదేవీ త్రిషు తోకేషు విశ్రుతా ।
 ఇతి త్రిపథగా ప్రోక్తా చరాచరశుభావహా ॥ ౪౦॥
 ఏతత్పయః పీయతే యైః స్పృశ్యతే వా సుభావితైః ।
 సర్వే నిర్వాణసరణిం సత్యస్తే యాన్తి దేహినః ॥ ౪౧॥
 ఏతత్పరిచయాత్కాన్తిరేవానాం దివ్యతాం గతా ।
 బ్రహ్మలోకస్య సోపానమియం దేవీ నిగద్యతే ॥ ౪౨॥
 గగ్గౌ గగ్గేతి వచనం శ్రూయతే యత్ర భూరిశః ।
 విఘ్నాస్తత్ర నివర్తన్తే సౌభాగ్యం చ ప్రవర్తతే ॥ ౪౩॥
 ఓం శ్రీగగ్గే నమస్తుభ్యమితి యో భాషతే నరః ।
 గోసహస్రప్రదానాత్స లభతే ఫలముత్తమమ్ ॥ ౪౪॥
 బ్రహ్మభూతః ప్రదేశః స మర్త్యాస్తే బ్రహ్మతత్పరాః ।
 యత్ర సన్నిహితా గగ్గౌ సా చ యత్రావగాహ్యతే ॥ ౪౫॥
 గగ్గౌస్నాతస్య పుంసోఽపి స్పర్శం యో విదధాతి వై ।
 సోఽపి స్వర్గం సమాసాద్య శక్రేణ సహ మోదతే ॥ ౪౬॥
 గగ్గౌతీరమృదం యశ్చ వీక్షతే వన్దతేఽపి వా ।
 లభతే స పవిత్రాత్మా భూమిదానసమం ఫలమ్ ॥ ౪౭॥
 తే దేవా న పునర్మర్త్యాః శైలాస్తే శివమూర్తయః ।
 వృక్షాః సుధాఫలాస్తే చ యే గగ్గౌజలసంజినః ॥ ౪౮॥
 అశ్వమేధాదయో యజ్ఞా వేదా అగ్నిశరీరిణః ।
 తత్ర సన్నిహితా యత్ర గగ్గౌస్నాతో వసేన్నరః ॥ ౪౯॥
 యః కార్తికే శుక్లపక్షే పూర్ణమాయాముపోషితః ।
 పూజయిత్వాభిజిద్యోగే పిబేచ్ఛులకపఞ్చకమ్ ॥ ౫౦॥
 దిక్కాలాద్యనవచ్ఛిన్నం లభతే స పరం శివమ్ ।
 ఏవం బహుషు శాస్త్రేషు వర్జితం చన్ద్రమౌలినా ॥ ౫౧॥

త్రిభువనమవహాలయైవ దేవో నిరవధిసంస్కృతితాపపీడ్యమానమ్ ।

ప్రస్ఫుమరకరుణారసః పునీతే భజత జనాః శరణం తమీశమేవ ॥ ౫౨॥

ఇతి శ్రీమహామహేశ్వర జయద్రథవిరచితే హరచరితచింతామణౌ గణ్ణావతారవర్ణనం నామ
అష్టావింశః ప్రకాశః ॥ ౨౮॥

౨౯. ఏకోనత్రింశః ప్రకాశః - ।

ఓం శ్రీమదమృతమూర్తయే నమః ।

ప్రాగ్దుష్కర్మ పరమృరాప్రకటితైర్బాల్యాత్పృథ్వీభృత్యేవ మే

నిశ్చేష్టత్వమనశ్చరైర్విరచితం రోగైర్విమోహాదిభిః ।

త్రైలోక్యాభయదాయినః పశుపతే సద్యస్తవాఙ్మీద్యయే

నిధ్యాతే పునరేక ఏవ నితరాం సౌఖ్యం భజే శాశ్వతమ్ ॥ ౧॥

రోగాః ప్రణశ్యన్తి పరం వివేకశ్చ ప్రవర్ధతే ।

ఈశేచ్ఛయైవ త్రుట్యన్తి వివిధాని భయాన్యపి ॥ ౨॥

బభూవ రాజా భూలోకావతీర్ణ ఇవ వాసవః ।

శ్రుతకీర్తిరితి ఖ్యాతో విదర్భేషు మహాయశాః ॥ ౩॥

కిమజేయమభూత్తస్య కిమసాధ్యం చ భూభుజః ।

కుబేరమధరీకృత్య విభూత్యా వర్తతే స్మయః ॥ ౪॥

ఏకా తస్యాభవత్పత్నీ మాలతీతి మనోరమా ।

విలోక్య యస్యా వదనం పూర్ణేంద్రురపి లజ్జతే ॥ ౫॥

నానావిధైర్విలాసైస్తావభూతాం భోగభోగినౌ ।

ఉపభోగఫలా లక్ష్మీరితి నిర్మాయ చేతసి ॥ ౬॥

తౌ వినా తనయోత్పత్తిం వ్యర్థామాలోక్య సమ్మదమ్ ।

నవేఽపి వయసి క్లేశమన్వభూతామహర్నిశమ్ ॥ ౭॥

పుత్రాభిలాషిణౌ దేవద్విజపూజాపురఃసరమ్ ।

ధనం వ్యతరతాం భూరి తావర్థిభ్యో దివానిశమ్ ॥ ౮॥

అథ కాలేన బహునా తయోః సూనురజాయత ।

హర్షకేత్వభిధానం యః ప్రాప ప్రీతిమతో జనాత్ ॥ ౯॥

తస్మిన్జాతే ప్రవవృతే తత్ర యాదృజ్మహోత్సవః ।
 జహ్వద్వయాసహస్రేణ శేషస్తద్భాషితుం క్షమః ॥ ౧౦॥
 వ్యయాకృతేషు కోశేషు ప్రవృత్తే నగరోత్సవే ।
 అథోత్కృష్టాకులో రాజా పుత్రమైక్షత సాదరః ॥ ౧౧॥
 బహిర్ద్వారవిరుద్ధేషు సేవాయాతేషు రాజసు ।
 రాజపత్నీషు మాణిక్యపూర్ణరాత్రిషు పాణిషు ॥ ౧౨॥
 పురోహితేషు మజ్జల్యసామపాతప్రవర్తిషు ।
 రక్షాసర్వపహస్తాసు సాధ్వీషు జరతిష్వపి ॥ ౧౩॥
 పుత్రోత్పత్తినివేదిభ్యో దితుః ప్రాణానపి నిజాన్ ।
 పశ్యతి స్మ నిజం పుత్రమానన్దాస్రప్లుతేక్షణః ॥ ౧౪॥
 చిన్నజహ్నుస్త్రుటత్కర్ణో విహస్తో లూననాసికః ।
 కుష్ఠవాన్మష్టదృష్టిశ్చ తం నాత్యక్షత్సలక్షితః ॥ ౧౫॥
 తమాలోక్య తతః పుత్రం కుష్ఠపూతిపరిప్లుతమ్ ।
 మూర్ఛామగచ్ఛద్భూపాలో వ్యర్థీభూతమనోరథః ॥ ౧౬॥
 ప్రసవవ్యథితా దేవీ తదానీమేవ వీక్ష్య తమ్ ।
 అకరోన్మేఖలాదామ్నా పాశం స్నేహవిమోహితా ॥ ౧౭॥
 చేటిభిరథ భూపాలః ప్రయత్నాత్ప్రతిబోధితః ।
 పాశం న్యవారయద్దేవ్యాస్తారశబ్దం రురోద చ ॥ ౧౮॥
 అథ తత్ర సమగ్రేషు రుదత్సు శిశుదర్శనాత్ ।
 ధైర్యం హఠాత్సమాలమ్బ్య జగాద వసుధాపతిః ॥ ౧౯॥
 అసావసారః సంసారో జ్ఞాతః కేన శరీరిణా ।
 సుఖదుఃఖమయైర్యస్య తరజైర్మోహితం జగత్ ॥ ౨౦॥
 ఆదౌ సుతం వినా శోకశ్చిరకాలమవర్తత ।
 అధునా తీవ్రదృశే దృష్టే ద్విగుణీభవతి వ్యథా ॥ ౨౧॥
 అత ఏవ హి సన్త్యజ్య ధనదారసుతానపి ।
 భజన్తి కేచిదేకాంతం సర్వదుఃఖోపతాపితాః ॥ ౨౨॥
 ఇత్యాది ప్రలపత్యస్మిన్దేవ్యా సహ మహిపతౌ ।

జగద జరీ కాచితాన్వయస్తీ నిరన్తరమ్ || ౨౩||

కిం భూమిపాల భవతోఽప్యాస్తే విక్లవతా హృది ।
ప్రాయో రోగాన్నివర్తన్తే భిషజో భైషజేన చ || ౨౪||

భిషజావశ్యనౌ దేవౌ తదుక్తం చాస్తి భైషజమ్ ।
తదారాధనయత్పస్తత్కుశలాయ విధీయతామ్ || ౨౫||

ఇతి శ్రుత్వా గిరం తస్యా భూపతిర్దృఢనిశ్చయః ।
రాజ్యం మన్త్రిషు విన్యస్య జగామ విధినా వనమ్ || ౨౬||

రాజపత్నీ స్రవతూతిక్లిన్నకఞ్చుకమాత్మజమ్ ।
ఉత్సృజ్యే దధతీ స్నేహాద్భర్తారమనునిర్యయౌ || ౨౭||

త్యక్తరాజ్యస్తతో రాజా పత్న్యా బాలేన వాన్వితః ।
తావశ్యనౌ చిరతరం ధ్యాయతి స్మ దివానిశమ్ || ౨౮||

ప్రసన్నావశ్యనౌ తస్య కాలేన బహునా తతః ।
అగ్గీవక్రతురారోగ్యం బాలకస్య ప్రతిజ్ఞయా || ౨౯||

స్మృతావేవాశ్యనౌ దేవావారోగ్యస్య శరీరిణామ్ ।
దృష్ట్వా కిం పునరత్రాపి భైషజ్యోద్యోగభాగినౌ || ౩౦||

కిమన్యదశ్యనౌ పథ్యం న బాలో ప్రబభూవ తత్ ।
ఈశ్వరేచ్ఛాం వినా జాతు స హి కర్మఫలప్రదః || ౩౧||

ఏవం దినేషు ద్విత్రేషు వ్యతీతేష్వవమానితః ।
ఉద్విగ్నావశ్యనౌ దేవౌ నిజా ముముచతుః క్రియాః || ౩౨||

తతో నాకపురే త్యక్తక్రియయోరాశ్వినేయయోః ।
హాహాకారః ప్రవవృతే సర్వేషామేవ దేహినామ్ || ౩౩||

అథాస్థానపతిః శక్రో దేవర్షిపరివారితః ।
అప్యచ్ఛదశ్యనౌ సర్వమానీయ పరమార్థతః || ౩౪||

తతః సర్వేషు శృణ్వతు పురన్దరసభాపథే ।
వృతాన్తమాశ్వినేయాభ్యాముక్త్వా భూయోఽప్యభాష(ప్య)త || ౩౫||

శాస్త్రానుసారిణీ దేవ ప్రవృత్తిర్నియతా యది ।
అస్మిన్దత్తేఽపి భైషజ్యే నివర్తన్తే న కిం రుజః || ౩౬||

యదసౌ నియతిత్యాగో వర్తతే యది మణ్డలే ।
 ఆత్మానమవమానాయ కో నియోజయతే తతః ॥ ౩౭॥
 అద్యప్రభృతి వైద్యత్వమస్మభ్యం తన్న రోచతే ।
 యచ్ఛస్త్రమస్త్రణాం త్యక్త్వా రోగైరున్మూల్యతే జగత్ ॥ ౩౮॥
 దివ్యా రసాయనౌషధ్యో బాలే తత్ర నియోజితాః ।
 మనాగపి న రోగాణాం బభూవ చ నివర్తనమ్ ॥ ౩౯॥
 చిరమారాధితావామేకాన్తే శ్రుతకీర్తినా ।
 పుత్రారోగ్యాయ కిం సాధ్యమావయోః శాస్త్రతః పరమ్ ॥ ౪౦॥
 ఉత్సన్నేవ చికిత్సేయం రోగాణాం తత్పురన్దర ।
 కిం ప్రయోజనమావాభ్యామద్యప్రభృతి దేహినామ్ ॥ ౪౧॥
 నిర్యస్త్రణత్వం రోగాణామిత్థం కథయతోస్తయోః ।
 బభార కోపం జమ్భారిః పాటలీకృతలోచనః ॥ ౪౨॥
 నిశ్చిత్త్య దణ్డసాధ్యత్వం రోగాణాం వాసవస్తతః ।
 లోకపాలాన్వితో దృప్యన్నిర్జగామ సురైః సహ ॥ ౪౩॥
 తతః ప్రవవృతే యుద్ధం రోగైః సహ దివౌకసామ్ ।
 పరస్పరప్రహణప్రకమ్పితజగత్త్రయమ్ ॥ ౪౪॥
 రోగాన్విలోక్య బలినస్తతో నముచిసూదనః ।
 పురస్తాత్ప్రేషయామాస యమం త్రిభువనద్రుహమ్ ॥ ౪౫॥
 హుంక్రుర్వన్దణముద్యమ్య కృతాన్తస్తానతాడయత్ ।
 వహస్తః కోపమేతేఽపి తతోఽభిదధిరే యమమ్ ॥ ౪౬॥
 భో భో యమ న కోఽప్యస్తి స్వాయత్తః క్వాపి దేహిషు ।
 ఈశ్వరేచ్ఛా బలవతీ నియన్తీతి విచిన్త్యతామ్ ॥ ౪౭॥
 స్వయం ప్రవృత్తిర్నాస్మాకం నివృత్తిరైషజైర్న వా ।
 కింత్వీశ్వరేచ్ఛామాహాత్యైత్సర్వదైవ వ్యవస్థితః ॥ ౪౮॥
 పారతన్త్ర్యం తవాప్యస్తి తదిచ్ఛైవ హి సంహృతౌ ।
 అన్యథా దానవాః క్రూరా బాధమానా న కిం హతాః ॥ ౪౯॥
 తదిచ్ఛా యది నేయం స్యాన్నియోక్తీ సర్వదేహినామ్ ।
 రుదన్తో భవతా సర్వైః కిం హతాః సర్వబాన్ధవాః ॥ ౫౦॥

తదస్మాన్పుతి దుర్వాదాం కుహికాం ముఞ్చ సమ్పుతి ।

అనిచ్చతి మహాదేవే తృణం కబ్జికరోతి కః ॥ ౫౧॥

ఇతి తేషాం వచః శ్రుత్వా విహస్య బహుశో యమః ।

అభాషతోత్కటం దణ్డం నర్తయన్గగనాధ్వని ॥ ౫౨॥

అరే మూఢా మయా యూయం ప్రేర్యమాణా దివానిశమ్ ।

మృత్యవే దేహినాం యస్మాన్మదధీనం హి జీవితమ్ ॥ ౫౩॥

తస్మాదాజ్ఞామతిక్రమ్య దురధ్వే మైవ(మా స్మ) తిష్ఠత ।

అయం దణ్డో మదీయో న క్షమతే దుర్వచః పునః ॥ ౫౪॥

ఈశ్వరో యది వః కశ్చిదస్తి త్రాతా స రక్షతు ।

..... ॥ ౫౫॥

ఇతి శ్రీమహామహేశ్వరజయద్రథవిరచితే హరచరితచింతామణౌ ఏకోనత్రింశత్తమః
ప్రకాశః ॥ ౨౯॥

30. త్రింశత్తమః ప్రకాశః - శివధర్మాద్యుద్ధారః ।

ఓం శ్రీగురవే శివాయ నమః ।

ఊర్ధ్వాధోవినివేశితే(శనే)న రచయన్త్యాశ్చర్యరూపం క్రమం

ధర్మాధర్మమయీ వ్యవస్థితిరసౌ త్వత్తః పరిస్పందతే ।

తద్విశ్వేశ్వర వాచ్యవాచకతయా స్వాతన్త్ర్యమాతన్వతి

శక్తిస్తే హృదయే ప్రరోహతు మమ శ్రేయో వినిష్పత్తిభిః ॥ ౧॥

స్వదర్శనోచితం కింఞ్చిదదం సజ్గుహ్యతే మయా ।

శివధర్మాంతరాదిభ్యః శాస్త్రేభ్యో భావితాన్పుతి ॥ ౨॥

అనుగ్రహీతుం నిఃశేషాన్సర్వజ్ఞో యదుపాదిశత్ ।

శాస్త్రాణి కృపయా తత్ర విజ్ఞేయా సత్యరూపతా ॥ 3॥

విధివాదమిమం చైవం నార్థవాదః కదాచన ।

ఇచ్ఛాధీనా క్రియా యస్య స మృషా భాషతే కుతః ॥ ౪॥

సర్వం సర్వజ్ఞభావేన ప్రభుత్వం యస్య వర్తతే ।

స కేన హేతునా బ్రూయాదసత్యం శాస్త్రవర్త్యుని ॥ ౫॥
 అన్యథావస్థితాన్భవానన్యథేచ్ఛతి చేత్పుభుః ।
 తత్తదైవ భవన్యేతే కర్తుతేచ్ఛాత్మికా యతః ॥ ౬॥
 తస్య ప్రభోః ప్రభావేణ వైచిత్రిం బహుధా శ్రితః ।
 రాగద్వేషవిమోహాద్వైర్యశ్చైతత్కలుషీకృతమ్ ॥ ౭॥
 స మృషా భాషతే ప్రాజ్ఞస్తద్గిరా కః ప్రవర్తతే ।
 యస్తు రాగాద్యకలుషః కరుణానిధిరీశ్వరః ॥ ౮॥
 తస్య సత్యతమా వాణీ ప్రమాణమితి నిశ్చయః ।
 తస్మాన్మాహేశ్వరం వాక్యం శ్రద్ధేయం భక్తిపావనైః ॥ ౯॥
 అథ కా న నివర్తేత ఘోరసంసారకాలికా ।
 ధ్యానార్చనాదయో యే చ శివధర్మాః ప్రకీర్తితాః ॥ ౧౦॥
 తత్ర శ్రద్ధా విధాతవ్యా తాం వినా తే నిరర్థకాః ।
 పరిపూర్ణో మహాదేవో బ్రహ్మద్వైరపి దుర్లభః(దుర్బలః) ॥ ౧౧॥
 శ్రద్ధామాత్రేణ భక్తానాం మర్త్యానామపి సముఖః ।
 న క్లేశేన శరీరస్య ద్రవిణస్య న రాశిభిః ॥ ౧౨॥
 సమృద్ధిపృథే మహాదేవో బినా శ్రద్ధాం సురైరపి ।
 సర్వస్వమపి యో దద్యాత్ప్రాణాన్వా శ్రద్ధయా వినా ॥ ౧౩॥
 స కిఞ్చిదపి నాప్నోతి ఫలం శ్రద్ధైవ తద్వరా ।
 శ్రద్ధధాన్వైర్విధాతవ్యా తస్య పూజా మహేశితః ॥ ౧౪॥
 అర్హపుష్పాదిభిస్తత్ర మస్త్ర ఏకః పడక్షరః ।
 స మస్త్రో బీజమన్యేషాం మన్తాణాం సర్వసిద్ధిదః ॥ ౧౫॥
 అతిసూక్ష్మో మహార్థశ్చ స జ్ఞేయో వటబీజవత్ ।
 దేవో గుణత్రయాతీతః సర్వజ్ఞః సర్వకృత్పుభుః ॥ ౧౬॥
 ఓమిత్యేకాక్షరే మస్త్రే స్థితః సర్వగతః శివః ।
 ఈశాద్యా అపి సూక్ష్మాణి వక్త్రాణ్యేకాక్షరాణి తు ॥ ౧౭॥
 మస్త్రే నమః శివామేతి సంస్థితాని యథాక్రమమ్ ।
 వాచ్యః శివోఽప్రమేయత్వాన్మన్తస్తద్వాచకః స్మృతః ॥ ౧౮॥

వాచ్యవాచకభావోఽయమనాదిః సంస్థితోఽనయోః ।
 వేదే చ శివశాస్త్రే చ మన్త్రోఽయం చ షడక్షరః ॥ ౧౯॥
 సంసారసంతాపహరో లోకే పఞ్చాక్షరః పునః ।
 కిం తస్య బహుభిర్మత్యైః శాస్త్రైర్వా బహువిస్తరైః ॥ ౨౦॥
 యస్మిన్నమః శివాయేతి మన్త్రాభ్యాసః స్థిరీకృతః ।
 శివజ్ఞానాని సర్వాణి విద్యాస్థానాని యాని చ ॥ ౨౧॥
 షడక్షరస్య మన్తస్య కలాం నార్హంతి షోడశీమ్ ।
 అత్ర పూజోపకరణం గోశరీరాత్సముత్థితమ్ ॥ ౨౨॥
 క్షీరాదికం తత్పరమం పావనం కిల్బిషాపహమ్ ।
 గావో హి ప్రేషితాః పూర్వం స్వపురాత్పరమేష్ఠినా ॥ ౨౩॥
 అనుగ్రహాయ లోకానాం నన్ద్యాద్యాస్తేన తా వరాః ।
 పూజయా పరమేశస్య పూజకో లభతే ఫలమ్ ॥ ౨౪॥
 అత్రోపకరణీభావాదృగ్భ్యుభయః పాదపా అపి ।
 పూజితం పూజ్యమానం వా భక్త్యై పశ్యతి యః శివమ్ ॥ ౨౫॥
 యశ్చానుమోదతే శ్రుత్వా సోఽభీష్టం లభతే ఫలమ్ ।
 అర్చితం యః శివం పశ్యేత్తస్య నశ్యతి పాతకమ్ ॥ ౨౬॥
 హర్షాన్నమతి యో భూమౌ స శైవం లభతే పదమ్ ।
 శివాయ దీయతే యద్యత్తత్తద్దానం మహాఫలమ్ ॥ ౨౭॥
 అధ్యాపయేచ్ఛనైః శిష్యాఞ్చోపభక్తాన్ప్రబోధయేత్ ।
 శివశాస్త్రానుసారేణ విద్యాదానం తదుచ్యతే ॥ ౨౮॥
 యథా శివస్య నాస్త్యన్తః పరిపూర్ణచిదాత్మనః ।
 తథా విద్యాప్రదానస్య పరిశుద్ధచిదాత్మనః ॥ ౨౯॥
 విద్యాదాతా శ్రియం కీర్తిం బ్రాహ్మీం వృద్ధిమిహాప్నుయాత్ ।
 అముత్రాష్టవిధాః సిద్ధీః శైవం పద్మతః పరమ్ ॥ ౩౦॥
 సుశుద్ధమపి యోఽధీత్య జ్ఞానమధ్యాపయేత్పరమ్ ।
 స యాతి నరకం ఘోరం పాపీయాజ్ఞాననాశకః ॥ ౩౧॥
 నష్టం నష్టం శివజ్ఞానం యో జానన్నవతారయేత్ ।
 సంస్కారయేద్వా ధీమాన్స స్వయమేవ మహేశ్వరః ॥ ౩౨॥

సంసారపజ్క-నిర్మగ్నం సముద్ధరతి యో జనమ్ ।
 శివజ్ఞానప్రభావేణ కస్తేన సదృశః పితా ॥ 33॥
 అముష్య పుణ్యమాహాత్మ్యం వక్తుం శక్యం న కేనచిత్ ।
 అనుగ్రహాయ లోకస్య శివస్తద్రూపమాశ్రితః ॥ 34॥
 అజ్ఞానవహ్నిసన్నప్తం నిర్వాపయతి యః శనైః ।
 జ్ఞానామృతేన నృపతిస్తం కో న ప్రతిపూజయేత్ ।
 తన్నియోగాదయం లోకః శుచిః స్యాద్ధర్మతత్పరః ॥ 35॥
 యం యం ధర్మం నరః శ్రేష్ఠః సమాచరతి భక్తితః ।
 లోకస్తమాచరత్యేవ తత్ప్రమాణాద్భయేన చ ॥ 36॥
 శివశాస్త్రం లిఖిత్వా యః పుస్తకం ప్రతిపాదయేత్ ।
 విద్యాదానస్య స ఫలం లభతే నాత్ర సంశయః ॥ 37॥
 యావదక్షరసంఖ్యానం శివజ్ఞానస్య పుస్తకే ।
 తావద్వర్షసహస్రాణి దాతా శివపురే వసేత్ ॥ 38॥
 భక్తైః సమూజ్యతే యత్ర దేశే వ్యాఖ్యాయతే తథా ।
 శివశాస్త్రం న తత్ర స్యుర్దుర్భిక్షాద్యా ఉపద్రవాః ॥ 39॥
 నృపతేస్తత్ర సౌభాగ్యం విజయశ్చ దినే దినే ।
 మతిర్ధర్మే సుఖం చ స్యాత్సర్వేషాం పురవాసినామ్ ॥ 40॥
 శివశాస్త్రం లిఖతి యో వాచయేద్వా దదాతి వా ।
 స ఉద్ధరతి పుణ్యాత్మా నిఃశేషం నిజమన్వయమ్ ॥ 41॥
 శివభక్తాయ యో దద్యాదశనాచ్ఛాదనాదికమ్ ।
 లభతే స పరాం సిద్ధిం పుత్రపౌత్రసమన్వితః ॥ 42॥
 ఉపానచ్చత్రకౌపిసశయ్యాప్రావరణాసన్నమ్ ।
 పాదప్రక్షాలనాభ్యజ్ఞస్నానభోజనభేషజమ్ ॥ 43॥
 ధూపదీపప్రసూనామ్బుశివపుస్తకమన్దిరమ్ ।
 యో దద్యాచ్ఛివభక్తాయ శ్రద్ధధానో మహిపతిః ॥ 44॥
 భృత్యైః పుత్రైశ్చ పౌత్రైశ్చ సుహృద్భిశ్చాఖిలైః సహ ।
 విద్యాదానస్య స ఫలం లభతే నరకాపహమ్ ॥ 45॥

సర్వేషామపి దానానామన్నదానం విశిష్యతే ।
 సద్యః ప్రీతికరం హృద్యం వలపుద్ధివివర్ధనమ్ ॥ ౪౬॥
 రక్తం మాంసం తథా శుక్రమన్నేన పరివర్ధతే ।
 శుక్రాదభివన్తి భూతాని తస్మాదన్నమిదం జగత్ ॥ ౪౭॥
 అన్నదః ప్రాణదః ప్రోక్తః ప్రాణదశ్చాపి సర్వదః ।
 తస్మాదన్నప్రదానేన సర్వదానఫలం లభేత్ ॥ ౪౮॥
 యదన్నపానపుష్టాఙ్గః కురుతే పుణ్యసంఘాయమ్ ।
 తస్య దాతుస్తతోఽర్థం స్యాత్కర్తుశ్చార్థం న సంశయః ॥ ౪౯॥
 త్రిభౌమం పంచభౌమం చ యథాశాస్త్రం విధాయ యః ।
 దదాతి శివభక్తేభ్యో దివ్యం శివపురం శుభమ్ ॥ ౫౦॥
 స క్రీడతి శరీరాన్తే విమానైః సార్వకామికైః ।
 పత్నీసుహృతుప్రభృత్యైః కారకైశ్చ సమన్వితః ॥ ౫౧॥
 అణిమాదీన్గుణాన్భుక్త్వా కాలేన మహతా తతః ।
 యోగజ్ఞానం సమాసాద్య లభతే మోక్షమక్షయమ్ ॥ ౫౨॥
 స్థపత్యాద్యాస్తథా వృక్షాస్తదధ్యక్షాశ్చ యే నరాః ।
 తే యాన్తి రుద్రస్య పురం శివకర్మప్రభావతః ॥ ౫౩॥
 విజ్ఞేయా రుద్రగణికాః శివాయతనయోషితః ।
 తదుత్పన్నాః శరీరాన్తే లభన్తే స్వర్గముత్తమమ్ ॥ ౫౪॥
 ఏకభౌమం ద్విభౌమం వా స ప్రయాతి శివాలయమ్ ।
 ఆరోగ్యశాలాం యః కుర్యాత్సర్వోపకరణాన్వితామ్ ॥ ౫౫॥
 కులైకవింశైకయుతః సభృత్యపరివారకః ।
 వసేచ్ఛివపురే తావద్యావదాచన్ద్రతారకమ్ ॥ ౫౬॥
 ధర్మార్థకామమోక్షాణామారోగ్యం సాధనం యతః ।
 తస్మాదారోగ్యదానేన దత్తం స్యాత్తచ్చతుష్టయమ్ ॥ ౫౭॥
 ఆకాశస్య యథా నాన్తః సురైరప్యపలభ్యతే ।
 ఆరోగ్యదానపుణ్యస్య తథైవేతి న సంశయః ॥ ౫౮॥
 తస్మాద్విధేయో రోగార్తో నరః స్వస్థో వివేకిభిః ।

శివభక్తో విశేషేణ శరీరేణ ధనేన చ ॥ ౫౯॥
 ఏవం ధనేన కర్తవ్యా శుశ్రూషా విభవాన్వితైః ।
 శరీరేణైవ నిర్వాజం దరిద్రైస్తు శివార్థిభిః ॥ ౬౦॥
 పంచాయజ్ఞోఽయముద్దిష్టస్తస్మాదేవ విశిష్యతే ।
 దానయజ్ఞస్తథా జ్ఞానయజ్ఞః శివఫలప్రదః ॥ ౬౧॥
 అనుగ్రహాయ భక్తానాం సాక్షాదేవ మహేశినా ।
 ధ్యానయజ్ఞః సమాఖ్యాతః శివచిన్తా ముహుర్ముహుః ॥ ౬౨॥
 అధ్యాపనం చాధ్యయనం వ్యాఖ్యాశ్రవణచిన్తనే ।
 ఇతి పంచప్రకారోఽయం ధ్యానయజ్ఞః ప్రకీర్తితః ॥ ౬౩॥
 నాస్తి జ్ఞానం వినా ధ్యానం నాస్తి ధ్యానమయోగినః ।
 ధ్యానం జ్ఞానం చ యస్యాస్తి తీర్థాస్తేన భవాపదః ॥ ౬౪॥
 జ్ఞానం వికల్పైర్బహులం రాగాద్వైః కలుషీకృతమ్ ।
 న జ్ఞానం మలశుద్ధ్యర్థం కలుషోదకవద్భవేత్ ॥ ౬౫॥
 నిఃసారమతికష్టం చ భవం భావయతః శనైః ।
 ప్రసీదతితరాం జ్ఞానం శరత్కాలే జలం యథా ॥ ౬౬॥
 యదా ప్రసన్నమేకాగ్రం స్తిమితోదధివద్భవేత్ ।
 తదా జ్ఞానమితి ప్రోక్తమజ్ఞానమితి చేతరత్ ॥ ౬౭॥
 అజ్ఞానపాశబద్ధత్వాదముక్తః పురుషః స్మృతః ।
 జ్ఞానేనైవ విముక్తః స్యాత్ప్రకాశాత్తమసో యథా ॥ ౬౮॥
 అజ్ఞానే సతి రాగాద్యా ధర్మాధర్మౌ చ తద్వశాత్ ।
 ధర్మాధర్మవశాత్పుంసః శరీరముపజాయతే ॥ ౬౯॥
 శరీరే సతి చ క్లేశైః సర్వైః సంయుజ్యతే నరః ।
 తస్మాత్క్లేశప్రశాన్త్యర్థం జ్ఞానమేవాశ్రయేద్బుధః ॥ ౭౦॥
 జ్ఞానాదజ్ఞానవిగమస్తతో రాగాద్యసమ్భవః ।
 తతశ్చ పుణ్యపాపానాం భవత్కేవ పరిక్షయః ॥ ౭౧॥
 తత్క్షయాచ్చ శరీరేణ సంయోగో న భవేత్పునః ।
 అశరీరస్య చ క్లేశా నివర్తన్తే సమస్తతః ॥ ౭౨॥

క్లేశముక్తః ప్రసన్నాత్మా ముక్త ఇత్యభిధీయతే ।
 తస్మాదజ్ఞానమూలాని సర్వదుఃఖాని దేహినామ్ ॥ ౭౩॥
 సృజ్యమానః సదా యద్వద్ధర్పణో విమలో భవేత్ ।
 జ్ఞానాభ్యాసాత్తథా పుంసో బుద్ధిస్తజ్ఞానముత్తమమ్ ॥ ౭౪॥
 జ్ఞానామృతేన తృప్తస్య కృతకృత్యస్య యోగినః ।
 వైవాస్తి కిఞ్చిత్కర్తవ్యం యస్యాస్తి జ్ఞానవన్మనః ॥ ౭౫॥
 యథా వహ్నిర్మహాదీప్తః శుష్కమార్ద్రం చ నిర్దహేత్ ।
 తథా శుభాశుభం కర్మ జ్ఞానాగ్నిః క్షణమాత్రతః ॥ ౭౬॥
 పూజయా లభతే లక్ష్మీమగ్నికార్యాదభీషితమ్ ।
 జపేన మానసీం శుద్ధిం జ్ఞానాన్మోక్షం తు భావితః ॥ ౭౭॥
 అర్థయామం ముహూర్తం వా ధ్యాయతః పరమేశ్వరమ్ ।
 సర్వజ్ఞతా భవేత్లోకే పూజ్యతా చ మహాత్మనః ॥ ౭౮॥
 యద్యస్మాద్విపద్యేత యోగజ్ఞానార్థముద్యతః ।
 శివే గురౌ చ శ్రద్ధావాన్స లోకం శుభమాప్నుయాత్ ॥ ౭౯॥
 అనుభూయ సుఖం తత్ర జాయతే యోగినాం కులే ।
 యోగజ్ఞానం తత్ర లబ్ధ్వా సంసారమతివర్తతే ॥ ౮౦॥
 తస్మాజ్ఞానాత్పరం నాస్తి జ్ఞానీ సాక్షాన్మహేశ్వరః ।
 స ఏవ పరమం పాత్రం దానస్యేతి న సంశయః ॥ ౮౧॥
 దేశే కాలే చ పాత్రే చ విధినా శ్రద్ధయా చ యత్ ।
 దీయతే తత్ఫలస్యాపి న కదాచన సజ్జయః ॥ ౮౨॥
 జ్ఞానోత్తమేన యత్పుంసాం త్రాతా సంసారసాగరాత్ ।
 అజ్ఞానాత్పాలనాత్త్రాణాత్స పాత్రం పరమం స్మృతమ్ ॥ ౮౩॥
 ద్విజానాం వేదవిదుషాం కోటిం సమూజ్య యత్ఫలమ్ ।
 భిక్షామాత్రప్రదానేన తదేవ శివయోగినామ్ ॥ ౮౪॥
 శివయోగీ గృహాద్యస్య భిక్షాం గృహ్లాతి సంస్కృతామ్ ।
 కులముత్తారయేత్తస్య నరకార్ణవసంస్థితమ్ ॥ ౮౫॥
 శివయోగినమాయాన్తం దృష్ట్వా నృత్యన్తి సద్గృహే ।

ఔషధ్యో వక్త్రమస్యాపి శివం యాస్యామ ఇత్యలమ్ ॥ ౮౬ ॥

రూపాన్వితం విరూపం వా సువస్త్రం వా కువాసనమ్ ।
యోగీన్ద్రశక్కుయా తస్మాదతిథిం న విచారయేత్ ॥ ౮౭ ॥

శివభక్తాన్ద్విషన్త్యజ్ఞాః సర్వపాపేష్యవస్థితాః ।
అధోముఖోఽర్థపాదాన్తే పతన్తి నరకార్థవే ॥ ౮౮ ॥

తస్మాన్న దూషణీయాన్తే కదాచిదపి కేనచిత్ ।
తతో భయాయ కల్పన్తే నరకాః స్మరణాదపి ॥ ౮౯ ॥

వక్తా శ్రోతానుమంతా చ ప్రవక్తా దూషణస్య చ ।
ఏతైః సంయుజ్యతే యశ్చ పజ్జౌతే నరకార్థినః ॥ ౯౦ ॥

శివభక్తః పరం పాత్రం దానాత్తస్యోత్తమం ఫలమ్ ।
అపాత్రే దీయమానం తు సర్వం భవతి నిష్ఫలమ్ ॥ ౯౧ ॥

ఆమపాత్రే జలం యద్వన్నశ్యత్యపి సభాజనమ్ ।
దానం తద్వదపాత్రేఽపి ప్రణశ్యతి సదాత్మకమ్ ॥ ౯౨ ॥

విరోడువేన ప్రతరన్నిమజ్జత్సుదకే యథా ।
తథా దాతా గ్రహీతా చ పతత్యజ్ఞానవానధః ॥ ౯౩ ॥

దీనాన్ధకృషణానాథబాలవృద్ధకృశాతురాః ।
కృపాయాః పాత్రమిత్యేషాం దానేన ఫలమాప్యతే ॥ ౯౪ ॥

యది లుబ్ధాః శతాః క్రూరా న స్యురప్రియవాదినః ।
కుత్ర దానం దయా జ్ఞాన్తిః సాధుభిః సాధ్యతే భృశమ్ ॥ ౯౫ ॥

దానం తపాంసి నియమా యజ్ఞా దానం హుతం తపః ।
యత్నేనాపి కృతం సర్వం క్రోధనస్య వృథా భవేత్ ॥ ౯౬ ॥

మైత్రీ స్వాగతమౌదార్యమనుకంపాప్యమత్సరః ।
ఇతి పశ్చాద్గుణా దానమావహన్తి మహాఫలమ్ ॥ ౯౭ ॥

సద్దేశేఽథ చ సత్పాత్రే సత్కాలే దీయతే సతా ।
తస్యోత్తమం ఫలం భూరి భవేదాచన్ద్రతారకమ్ ॥ ౯౮ ॥

శ్రద్ధా వై జననీ సాక్షాజ్ఞానస్య సుకృతస్య చ
తస్మాత్సతాం పరం శ్రద్ధాదానస్య కురుతే ఫలమ్ ॥ ౯౯ ॥

యద్దానం శ్రద్ధయా పాత్రే విధివత్ప్రతిపాదితమ్ ।
 తస్యానంతం ఫలం జ్ఞేయమపి బాలాగ్రమాత్రకమ్ ॥ ౧౦౦॥
 ధాతువాదాదిసమ్భూతం ధనం తత్రోత్తమం స్మృతమ్ ।
 మధ్యమం శ్రుతశౌర్యాది తపశ్చింతాన్వయాగతమ్ ॥ ౧౦౧॥
 వాణిజ్యవ్యవహారాద్వైరధమం పరికీర్తితమ్ ।
 అపహృత్య పరస్పార్థం దీయతే లఘు భూరి వా ॥ ౧౦౨॥
 అధమాధమభావేన ప్రత్యుతాశుభదాయితత్ ।
 ఇదానీం పాశనిచయాః స్థూలా నరకహేతవః ॥ ౧౦౩॥
 సజ్జేపేజైవ కథ్యంతే మనోవాక్కాయసాధనాః ।
 పరస్పద్వ్యసంజ్ఞైశ్చేతసానిష్ఠచింతనమ్ ॥ ౧౦౪॥
 అకార్యాభినివేశశ్చ చతుర్థా కర్మ వాచికమ్ ।
 అభిక్ష్యభక్షణం హింసా మిథ్యా కామనిషేవణమ్ ॥ ౧౦౫॥
 పరస్వానాముపాదానం చతుర్థా కర్మ కామికమ్ ।
 శివనిష్ఠా గురోర్నిష్ఠా శివజ్ఞానస్య దూషణమ్ ॥ ౧౦౬॥
 దేవద్రవ్యాపహరణం గురుద్రవ్యవినాశనమ్ ।
 పుస్తకస్య శివజ్ఞానమయస్య హరణం తథా ॥ ౧౦౭॥
 సుమహాపాతకాన్యాహురానంతర్యఫలాని షట్ ।
 పాతకాన్యపి చాన్యాని సహితాన్యపపాతకైః ॥ ౧౦౮॥
 ఘోరఘోరఫలాన్యాహుః శాస్త్రేషు పరమేశ్వరః ।
 భేదోపభేదా ఏతేషాం గ్రన్థగౌరవభీతితః ॥ ౧౦౯॥
 లిఖ్యంతే నేహ ధీమద్భిర్ఘాతవ్యాస్తే తతస్తతః ।
 ఏష పాపకృతాం మార్గో నరకేష్వతిభీషణాః ॥ ౧౧౦॥
 యమదూతైర్మహాఘోరైః సమన్తాదపి దుస్తరః ।
 యమకింకరధాస్తే పుత్రమిత్రాదివర్జితాః ॥ ౧౧౧॥
 పాపినః స్వాని కర్మాణి శోచంతి చ రుదంతి చ ।
 నరకాః సంతి ముఖ్యత్వే చత్వారింశద్వ్యుతం శతమ్ ॥ ౧౧౨॥
 అన్యోఽపి బహవో యేషు నివాసః పాపకర్మిణామ్ ।

మహాపాతకినాం కేచిత్కేచిత్పాతకినామపి ॥ ౧౧౩॥

ఉపపాతకినాం చాన్యే నిజకర్మానుసారతః ।

ఆమలప్రక్షయాద్వహ్నా ధ్యాయంతే ధాతవో యథా ॥ ౧౧౪॥

అపాపక్షయాత్పాపీ శోధ్యతే నరకే తథా ।

శివాయతనమారామం వాపీం కూపం మఠం తథా ॥ ౧౧౫॥

హరన్తి యే పాతకినస్తేషాం తత్ర వ్యవస్థితః ।

యః శృణోతి గురోర్నిన్దాం నరకాగ్నౌ స పాత్యతే ॥ ౧౧౬॥

ద్రుతేన జతునా కర్ణావాపూర్య యమకింకరైః ।

యేన దేవాయ గురవే శివభక్తాయ వా సదా ॥ ౧౧౭॥

అదత్త్వా భుజ్యతే తస్య నరకే యమకింకరైః ।

లోహకీలశతైస్తప్తైరాస్యం జిహ్వో చ పూర్యతే ॥ ౧౧౮॥

తతః షారేణ దీప్తేన తామ్రేణ గలతా తథా ।

అన్యశ్చ యాతనాః కష్టా వివిధాః పాపకారిణామ్ ॥ ౧౧౯॥

మహాఘోరాతిఘోరాఖ్యాః కల్పాన్తదహనోపమాః ।

యాః శ్రుత్వా మానవా నూనం మ్రియంతే మృదుచేతసః ॥ ౧౨౦॥

అతస్తా నాత్ర కథితాః పాపా ద్రక్ష్యన్తి యాః స్వయమ్ ।

ఇతి జ్ఞాత్వా సుధీః పుణ్యం కుర్యాత్పాపం వివర్జయేత్ ॥ ౧౨౧॥

పుణ్యేన శుభమాప్నోతి నూనం పాపేన చాశుభమ్ ।

యే భక్తాః క్షణమప్యేకం శక్కురం శరణం శ్రితాః ॥ ౧౨౨॥

తే భీషణం న పశ్యన్తి యమస్య వదనం నరాః ।

యే పునః సర్వభావేన ప్రపన్నాః పరమేశ్వరమ్ ॥ ౧౨౩॥

తే పాపేన న లిప్యంతే పద్మపత్రమివామృతా ।

తస్మాత్సర్వాత్మనా జ్ఞానం శివభావైకసాధనమ్ ॥ ౧౨౪॥

యేనైవోత్తిర్యతే భక్తైః సంసారగహనార్ణవాత్ ।

స్వసిద్ధాంతావిరోధేన కోఽత్రార్థోఽభిమతో భవేత్ ॥ ౧౨౫॥

ఇహముత్ర కుతర్కః స్యాచ్ఛుష్కతర్కం వివర్జయేత్ ।

తస్మాదాగమయుక్తయైవ సూక్ష్మార్థప్రచారణమ్ ॥ ౧౨౬॥

కర్తవ్యం నానుమానేన కేవలేన విపశ్చితా ।
 ఆదిమధ్యాంతనిర్ముక్తః స్వభావవిమలః ప్రభుః ॥ ౧౨౭॥
 సర్వజ్ఞః పరిపూర్ణశ్చ శివో జ్ఞేయః శివాగమే ।
 బహుత్వేపి హి శాస్త్రాణాం సర్వజ్ఞేన శివేన యత్ ॥ ౧౨౮॥
 ప్రణీతమమలం జ్ఞానం తత్ప్రాపణమసంశయః ।
 ధర్మాధర్మోపదేశోఽథ బద్ధమోక్షవిచారణమ్ ॥ ౧౨౯॥
 శివశాస్త్రం వినా జాతు న సిద్ధ్యతి విపశ్చితామ్ ।
 తస్మాదనాదిః సర్వజ్ఞః పరిపూర్ణః పరః శివః ॥ ౧౩౦॥
 అస్తి నాథః పరిత్రాతా పుంసాం సంసారసాగరాత్ ।
 యేస్యస్యస్యై శివజ్ఞానం శివోక్తం శివభావితాః ॥ ౧౩౧॥
 ఆగమత్వేపి సామాన్యే కః ప్రదేవ్యః శివాగమే ।
 అనాయాసేన యత్రోక్తా ముక్తిరేకేన జన్మనా ॥ ౧౩౨॥
 తస్మాత్తత్ర సదాభ్యాసం కుర్యాన్నాన్యత్ర మానవః ।
 కః ప్రాజ్ఞః కార్యముత్సుజ్య దీర్ఘసూత్రత్వమాశ్రయేత్ ॥ ౧౩౩॥
 మధ్వర్థీ పర్వతం కశ్విద్ధూరం యాతి శనైః శనైః ।
 అభ్యర్థే మధు చేత్పశ్యేత్కిమర్థం పర్వతం వ్రజేత్ ॥ ౧౩౪॥
 ఏవమేకైకభవికాం విముక్తిం పురతః స్థితామ్ ।
 విహాయ నైకభవికాం కః ప్రాజ్ఞః ప్రతిపద్యతే ॥ ౧౩౫॥
 ఇతి కిమపి కృపాపరస్య శమోఽ-
 శ్చిరముపదేశవచాంసి చర్చయిత్వా ।
 పరిహరతి న దర్శనాంతరం యో
 బత బత జన్మ నిరర్థమేవ తస్య ॥ ౧౩౬॥
 ఇతి శ్రీమహామాహేశ్వరజయద్రథవిరచితే హరచరితచింతామణౌ శివధర్మాద్యుద్ధారో నామ
 త్రింశత్తమః ప్రకాశః ॥ ౩౦॥

౩౧. ఏకత్రింశః ప్రకాశః - నానాశాస్త్రభ్యః శివరాత్రికథాసంగ్రహః ।

ఓం నమః శివాయ ।

మాయాఖ్యా బత కాలభా(రా)త్రిరమరా(న్) వ్యామోహయన్తి స్ఫుర-
న్త్యస్మిన్నేభదతమోమయే త్రిజగతి స్వాత్మాపి నాలోక్యతే ।

స్వాతస్త్ర్యేణ శివప్రకాశవపుషం దృష్టిం తు శ్రు(తథో)త్వాదయే-
ద్యన్మాహాత్మ్యవశాద్యథాస్థితిబలాద్వస్త్యద్వయం భాసతే ॥ ౧॥

శివత్రియామాకల్పానాం సజ్గహోఽయం విధీయతే ।
నానావిధేభ్యః శాస్త్రేభ్యస్తన్నామాఖ్యానపూర్వక్రమ్ ॥ ౨॥

స్తోత్రక్రమేఽత్ర విద్యాఖ్యే పురాణే కరుణావతా ।
కుమారేణ మహర్షీణాం పృచ్ఛతాం వినిరూప్యతే ॥ ౩॥

మేరుమూర్ధని పార్వత్యా పృష్ఠః ప్రోవాచ శక్కురః ।
సర్వపాపప్రశమనీం శివరాత్రికథామిమామ్ ॥ ౪॥

పురుషో మత్సమో నాస్తి నారీ నాస్తి త్వయా సమా ।
న బభూవ న వా భావీ యాగః శివనిశాసమః ॥ ౫॥

కదాచిత్పిహితే నేత్రే మమ క్రీడావశాత్త్వయా ।
తత ఏవోద్యయౌ ధ్వాంతం సూర్యచన్ద్రానలాపహమ్ ॥ ౬॥

తేన ఘోరాన్ధకారేణ కల్పాంతః ప్రకటికృతః ।
నాశితం చ త్రిభువనం సహసా సచరాచరమ్ ॥ ౭॥

పిదధత్యాం త్వయి చిరం నేత్రే నష్టే చరాచరే ।
కాన్దిశికా ఉపేన్ద్రాద్యా మామేవ శరణం యయుః ॥ ౮॥

అథ తాన్వివశాన్తృష్ట్యా మామేవ స్తోతుముద్యతాన్ ।
ప్రకాశితం మయా జ్యోతిర్లలాటనయనాత్మకమ్ ॥ ౯॥

సూర్యచన్ద్రానలాదీనామపి తజ్జీవితం పరమ్ ।
మద్భాలతోచనం ధ్వాన్తమశేషం సజ్జహోర హ ॥ ౧౦॥

సృష్టే తృతీయే నయనే త్వయా బన్ధో నివారితః ।
తతః ప్రభృత్యహం లోకే విహరామి త్రిలోచనః ॥ ౧౧॥

కరనేత్రసమాయోగాదన్యోన్యమభిలాషిణోః ।
తదానీమావయోర్భూతముదభూద్భూమవిక్రమమ్ ॥ ౧౨॥

తదేవం కాలరాత్రిః సా త్రైలోక్యభయదాయినీ ।
ప్రకటయ్య నిజం తేజో మయైవ వినివారితా ॥ ౧౩॥

శ్రేయసే విరతా రాత్రిః శివేనైవ చ సంహృతా ।
 ఇతి సా శివరాత్రిత్వం త్రిషు లోకేషు లప్స్యతే ॥ ౧౪॥
 తస్మిన్నేవ క్షణే నిత్యం హిరణ్యాక్షో నిశాచరః ।
 మామేవారాధయన్నాసీత్పుత్రకామస్తపోభరైః ॥ ౧౫॥
 ప్రత్యహం త్రిషు లోకేషు కుసుమైః సరసైః ఫలైః ।
 స మామపూజయద్భక్త్యా చతుర్దశ్యాం విశేషతః ॥ ౧౬॥
 అథ తస్య ప్రసన్నోఽహం సుతత్వే పర్యకల్పయమ్ ।
 ఉద్భూతమేకథా కృత్స్నత్రైలోక్యభయదాయకమ్ ॥ ౧౭॥
 పుత్రం ప్రాప్య హిరణ్యాక్షః ప్రసన్నం మామథాబ్రవీత్ ।
 జానుభ్యాం భూమిమాశ్రిత్య స్తుతీః కృత్వా ప్రణమ్య చ ॥ ౧౮॥
 బహుకాలం తపః కృత్వా త్వమేవారాధితో మయా ।
 ప్రసన్నోఽస్మిన్నహన్యేవ తదిదం పూజ్యతాం జనైః ॥ ౧౯॥
 పూజ్యా తు ఫాల్గునే మాసి కృష్ణపక్షే చతుర్దశీ ।
 అభీష్టాం సిద్ధిమేత్వస్మిన్దినే భక్తస్త్యదర్శనాత్ ॥ ౨౦॥
 ఇతి తస్యాభిలషితం మయాపి ప్రత్యపద్యత ।
 సోఽప్యగచ్ఛత్స్వభవనం ప్రవర్తితమహోత్సవః ॥ ౨౧॥
 తతః ప్రభృతి పూజ్యేయం విశేషేణ చతుర్దశీ ।
 శృణు సజ్జేపకథితం విధానమవధానతః ॥ ౨౨॥
 స్నానం కృత్వా త్రయోదశ్యాం నిత్యార్చనవిధిం తథా ।
 శుక్లామృరో నిరాహారః శుద్ధిమాన్విజితేంద్రియః ॥ ౨౩॥
 కృపయావతర త్ర్యక్ష విజ్ఞప్యేతి మహేశ్వరమ్ ।
 యథావిధి కృతస్నానో ద్వితీయే దివసే తతః ॥ ౨౪॥
 భక్త్యా మహేశ్వరం దేవం యథావిభవమర్చయేత్ ।
 నైవేద్ద్యైస్తుష్టిజనకైః శుద్ధస్నానసమాహితః ॥ ౨౫॥
 పూజ్యాః సన్తర్పణీయాశ్చ దీనాః సంశుద్ధచేతసా ।
 దేయో బలిశ్చ భూతేభ్యో యోగినీభ్యశ్చ సర్వథా ॥ ౨౬॥
 శివాలయోత్సవః కార్యో భోక్తవ్యం స్వజనైః సహ ।
 జపస్తోత్రాదినిరతైః కార్యం జాగరణం నిశి ॥ ౨౭॥

దినత్రయం విధాతవ్యం శివక్రీడాకథానకమ్ ।
 శివరాత్ర్యాం సదైవేత్థం వర్తితవ్యం కృతాత్మభిః ॥ ౨౮॥
 యత్రేత్థం పూజ్యతే దేశే బాధ్యతే న కదాచన ।
 స దుర్భిక్షప్రభృతిభిర్విప్లవైరీశ్వరేచ్ఛయా ॥ ౨౯॥
 పిశాచరక్షోయక్షాద్వాస్త్రత్ర శ్రేయస్కరాః సదా ।
 యోగిన్య మాతరశ్చాత్ర న హింసన్తి శిశూన్ క్వచిత్ ॥ ౩౦॥
 రాజసూర్యసహస్రస్య చాన్ధ్యాయణశతస్య చ ।
 గోప్రదానార్బుదస్యాపి ఫలమాసాద్యతే తతః ॥ ౩౧॥
 రాత్రిప్రజాగరాత్ప్రాప్యం ఫలం త్వేతద్విశేషతః ।
 ఏకాహార్చనతో భక్తః శివభక్తాయ సర్వదా ॥ ౩౨॥
 ఏకస్మిన్ద్వినే సత్యం విశేషాదేవ లభ్యతే ।
 ఇతి విద్యాపురాణే యా శివరాత్రికథోదితా ।
 అనన్తభాస్కరప్రోక్తా ప్రకటి క్రియతేధునా ॥ ౩౩॥
 ఏషా సమృత్తి ఖణ్ణశో విరచితా మాయాత్మనో యోగినీ
 వర్గజైవ సమస్తలోకజననీ శక్తిర్హరాత్మావకీ ।
 తత్సంక్షోభ్య చిరాయ తాం స్వమహసా పూర్ణీకృతోద్భావ్యతాం
 యేనేయం శివశర్వరీ స్ఫురతి మే సూర్యేన్ద్రతేజోపహా ॥ ౩౪॥
 కదాచిత్ఫాల్గునే కృష్ణనవమీతః ప్రభృత్యభూత్ ।
 సప్తవాసరనిర్వర్త్యః శ్మశానే యాగ ఉత్తమః ॥ ౩౫॥
 యోగినీభిః ప్రభూతాభిర్వివిధైరామిషాసవైః ।
 నిమన్త్ర్యతే స్మ భగవానేకాకీ శశిశేఖరః ॥ ౩౬॥
 త్యక్త్వా సౌమ్యం వపుర్వోరమాశ్రిత్య చ జగామ సః ।
 ఏకాకిత్వేన కుపితాం దేవీమపి హృదా దధే ॥ ౩౭॥
 తతః పితృవనం ప్రాప భైరవస్తాం వహన్స్తది ।
 స్వస్వాచారేణ తత్రైష యోగినీభిః ప్రపూజితః ॥ ౩౮॥
 పూజయిత్వా మహాదేవం దేవతౌఘా వ్యజ్జిజ్ఞపత్ ।
 త్వయాపి పరిపాట్యేహ చరుకో దీయతామితి ॥ ౩౯॥

తతో జగద భగవాన్కం మయా తు న దీయతే ।
 అహం దిగమ్బరో హ్యేకః కపాలీ చ వ్యవస్థితః ॥ ౪౦॥
 అవదన్నథ యోగినో యత్త్వయా దేవ గోపితమ్ ।
 స్వయం తద్గృహ్యతేఽస్మాభిరనుజ్ఞా తత్ప్రవర్తతామ్ ॥ ౪౧॥
 ఇతి తాసాం వచః శృణ్వన్నేవమస్త్యితి సోఽబ్రవీత్ ।
 హృదయాచ్ఛాస్య తాం దేవీమనయద్యోగినీగణః ॥ ౪౨॥
 తతో నిర్భిద్య పార్వత్యాః శిరో ధూపాధివాసితమ్ ।
 మహాదేవస్య పురతో న్యక్షిపద్యోగినీగణః ॥ ౪౩॥
 శివస్తద్వీక్ష్య పురతః పరిజ్ఞాయ విమృశ్య చ ।
 హృదయం పార్వతీశూన్యం చింతయన్తోభమాయా ॥ ౪౪॥
 ఏవంవిధాం తతో వార్తామధిగమ్య జనార్దనః ।
 ఆరుహ్య గరుడం మేషరూపం ద్విభుజ ఆయయా ॥ ౪౫॥
 స బాలరూపః సౌవర్ణోష్ఠీశో రక్తమ్బరోఽపి చ ।
 క్రీడన్సమాయయాం విష్ణుస్తథా సింహతనుర్నరః ॥ ౪౬॥
 నృసింహతనునా సాకం క్షోభయన్యోగినీగణమ్ ।
 జగర్జ భోరగమ్భిరం నారాయణ ఇతస్తతః ॥ ౪౭॥
 తతరతాః క్షోభితాస్తాభ్యాం యోగినో భయకాతరాః ।
 అస్మరన్వాంశ ఏవాంతః శరణం భావనాబలాత్ ॥ ౪౮॥
 తద్భావనాబలాత్స్వం స్వం ప్రకటికృతవిగ్రహమ్ ।
 అథావిరాసన్యగపదబ్రహ్మణ్యాద్యాశ్చ దేవతాః ॥ ౪౯॥
 పరాతాః షోడశో దేవ్యాః ప్రణమ్య పరమేశ్వరమ్ ।
 అస్తువన్నజ్జలీర్బద్ధా విచిత్రైః పావనైః స్తవైః ॥ ౫౦॥
 స్తుతీర్విధాయ వివిధా భూయోఽప్యేతా అథావదన్ ।
 స్తుతివీర్యం నిజం వీర్యం స్మర దేవ నిరాకులః ॥ ౫౧॥
 ఇతి స్తుతే యోగినీభిర్మహాదేవే సముద్యయా ।
 దారితాస్యా శివదూతీ యోగినీభక్షణోద్యతా ॥ ౫౨॥
 అథోదభూత్పరా వాణీ స్మర రుద్ర నిజాం తనుమ్ ।
 కథం శివోచితం రూపం విస్మృతం తే విమృశ్యతామ్ ॥ ౫౩॥

తయా గిరా మహాదేవో నిజం సస్మార విగ్రహమ్ ।
 ఉద్యయౌ చ పరా శక్తిరద్భుతాకారరూపిణీ ॥ ౫౪ ॥
 ఘోరా సహస్రచరణా భక్షయన్తీ చరాచరమ్ ।
 బ్రహ్మాణ్డబీర్నిర్మథ్య పిబన్తీ భూరి శోణితమ్ ॥ ౫౫ ॥
 తక్షణో యోగినీవర్గో నీతపూర్వాం హిమార్ద్రజామ్ ।
 పునరుత్పాదయామాస స్వయోగేనాభయాన్వితః ॥ ౫౬ ॥
 ఉద్యయౌ వైష్ణవీ శక్తిరపరా సేవితుం చ తామ్ ।
 సింహసంక్కుర్షణాభ్యాం చ పరా శక్తిస్తదా స్తుతా ॥ ౫౭ ॥
 భక్త్యా విరచితస్తోత్రా దేవీ వరయతి స్మ తౌ ।
 స్వధామ దేహే కర్ణాభ్యాం భూషణార్థమథత్త చ ॥ ౫౮ ॥
 పూజితా మాతృమధ్యే సా క్రుద్ధా దేవీ కపాలినా ।
 ఉపహరీకృతస్తత్ర పతుః కాలశ్చ దుఃసహః ॥ ౫౯ ॥
 పరాపరశరీరా సా దేవగన్ధర్వపూజితా ।
 పూర్ణాపూర్ణస్వరూపేణ సర్వత్రైవ వ్యవస్థితా ॥ ౬౦ ॥
 పార్వతీం పునరుత్పన్నాం వీక్ష్యానన్దముపేయుషః ।
 తదా భైరవనాథస్య విగ్రహత్స్వేద ఆయయౌ ॥ ౬౧ ॥
 స స్వేదః పతితః పాత్రే సద్యో భైరవతామగాత్ ।
 తేనైవానర్చ భగవాన్పరాం శక్తిం తమోపహామ్ ॥ ౬౨ ॥
 తతో విలోక్య తత్సర్వం ప్రభవిష్టుకుతూహలాత్ ।
 సుప్తోత్థితేవ గిరిజా పప్రచ్ఛ పరమేశ్వరమ్ ॥ ౬౩ ॥
 బ్రహ్మనాడ్యాం త్వయా ఉప్తా బహిః పశ్యామి విగ్రహమ్ ।
 అతిఘోరా చ దేవీం కా పురస్తాదవలోక్యతే ॥ ౬౪ ॥
 మాతరశ్చాత్ర పురతో జగన్నాథ వ్యవస్థితాః ।
 సలీలం వీక్ష్య మాం సర్వా హసన్తి చ పునః పునః ॥ ౬౫ ॥
 యోగిన్యశ్చ భయభ్రాన్తా విధ్వస్తనిజతేజసః ।
 ఆలోక్యతే మయైతత్కిం సంశయం హర సమృద్ధి ॥ ౬౬ ॥

ఇతి సామ్యర్థనం దేవ్యాః శ్రుత్వా వాక్యమభాషత ।

సమస్తమేవ వృత్తాంతం రహస్యం పరమేశ్వరః ॥ ౬౭॥

వర్ణయిత్వా స్వవృత్తాంతం భగవాన్భైరవః ప్రభుః ।

శివరాత్రిదినాన్యేతాన్యత్కృష్టత్వే న్యయోజయత్ ॥ ౬౮॥

అనస్తభాస్కరప్రోక్తా కథితా శివశర్వరీ ।

దూతిడామరతః కింఞ్చిదత్రైవ పరిపూర్యతే ॥ ౬౯॥

(?)నీత్వా హృదయతో దేవీ యోగిన్యస్త్రిపురదీప్తః ।

(?)దణ్ణః సన్ధాయ తాం భూయోఽప్యమాం భయకదర్శితాః ॥ ౭౦॥

సమర్పితా యదా దేవీ తాభిస్తుష్టస్తదా శివః ।

అబ్రవీద్బ్రూత కం కామమభీష్టం పూరయామి వః ॥ ౭౧॥

తదా తద్యోగినీచక్రం శ్రుత్వేతి వచనం ప్రభోః ।

యద్యదభ్యర్థయామాస తత్తత్ప్రాప మనోగతమ్ ॥ ౭౨॥

తతః ప్రభృతి దేవేన భక్తలోకానుకమ్పినా ।

శివరాత్రిదినాన్యేతాన్యాదిష్టాని మహీతలే ॥ ౭౩॥

యోగినీవరదానేన శివరాత్రిర్గరియసీ ।

తస్మాదత్ర మహాదేవః పూజనీయః సమాహితైః ॥ ౭౪॥

అసామర్థ్యాచ్చరీరస్య దోషోపద్రవతోఽపి వా ।

గురుప్రోక్తక్రియాహానౌ సమయానామపాలనాత్ ॥ ౭౫॥

యద్యదుత్పద్యతే పాపం పరలోకవినాశనమ్ ।

శివరాత్రౌ మహాదేవపూజనాత్తన్నివర్తతే ॥ ౭౬॥

తత్ర మణ్డలకం కార్యం రేఖాన్యాసాద్యథావిధి ।

సర్వోషధిఫలైర్యుక్తాన్కలశాంశ్చ సమర్చయేత్ ॥ ౭౭॥

కర్పరైర్వేష్టితాః ఊష్ణహిరణ్యాః కుముదోజ్జ్వలాః ।

చన్దనేన సమాలిప్తాః కలశాః సుమనోహరాః ॥ ౭౮॥

వితానం చామరం ఘణ్టాం కాణ్డప్రతిసరాదికమ్ ।

పావనం పూర్ణపాత్రం చ యాగస్థానే నివేశయేత్ ॥ ౭౯॥

మనోహరే కృతే యాగే సన్ధ్యాయాం శమ్భుమర్చయేత్ ।

యథా విభవసమ్భారం భక్తియుక్తేన చేతసా ॥ ౮౦॥

పశుభిర్మహిషైశ్చాగ్రైస్తర్వ్య మీనైశ్చ దేవతాః ।
 కుర్యాత్పిష్టమయాన్వాపి పశూన్యాగనివేదనే ॥ ౮౧॥
 ఏవం యాగే సుసమ్పూర్ణే జపం కృత్వా సమాహితైః ।
 హోమం కృత్వా తతో మూర్తౌ తర్పణీయో మహేశ్వరః ॥ ౮౨॥
 విధాయ దిగ్బలిం క్షేత్రపాలాదీనపి తర్పయేత్ ।
 దైశికాః సాధికాశ్చార్ధ్యాః పశ్చాత్కార్యః ప్రజాగరః ॥ ౮౩॥
 ధూపాధివాసైః సజ్జీతైర్ఘృణావాద్యైశ్చ భూరిశః ।
 సామరస్యం విధాతవ్యం చిదానన్దమయం శివమ్ ॥ ౮౪॥
 పరా సదోదితా బోధమయీ సప్తదశి కలా ।
 దూతీభావం సమాసాద్య మధ్యఖైరవతాం గతా ॥ ౮౫॥
 తద్దైవ భూరిశో దేవ్యాశ్చక్రగోష్ఠీం ప్రవర్తయేత్ ।
 పవిత్రా సైవ దాతవ్యా భక్తిమద్యభ్యః పునః పునః ॥ ౮౬॥
 ఏవం స్థేయం త్రయోదశ్యాం యావద్దాత్రిపరిక్షయః ।
 తత్రైవ యాగభూమౌ చ చతుర్దశ్యామయం క్రమః ॥ ౮౭॥
 ప్రాతః స్నాత్వా ప్రభుం సాకం పరివారేణ పూజయేత్ ।
 తతః పవిత్రకం దద్యాచ్ఛుభం సమయపూర్వకమ్ ॥ ౮౮॥
 హుత్వా యథావిధి తతో విదధ్యాచ్చ జపాదికమ్ ।
 ప్రాగ్వదేవాథ నివసేద్యావద్దాత్రిపరిక్షయః ॥ ౮౯॥
 తతో గురుగణస్త్రోగ్యో దక్షిణాభిర్యథాక్రమమ్ ।
 పూర్ణాహూతిః ప్రదాతవ్యా క్షమయిత్వా చ పావకమ్ ॥ ౯౦॥
 విధాయ దిగ్బలీన్సర్వాన్సుర్వాద్యాన్నపి తర్పయేత్ ।
 ఏవం దినత్రయే కార్యం త్రయోదశ్యామివోత్సవః ॥ ౯౧॥
 పశ్చాహాన్యథవా కుర్యాత్సప్త భక్త్యై శివోత్సవమ్ ।
 ఏవం త్రయోదశిమేవ విదధ్యాద్వా సమాహితః ॥ ౯౨॥
 విత్తశాత్ర్యం వినా కుర్యాచ్ఛివరాత్రిమహోత్సవమ్ ।
 దేహస్తే పరమం స్థానమవాప్నోతి న సంశయః ॥ ౯౩॥
 శివరాత్రిదినే యాగం ప్రతివర్షం కరోతి యః ।

భక్తః స శివసాయుజ్యమవాప్నోత్యపరిక్షయమ్ ॥ ౯౪॥

యత్పుణ్యం సర్వదానేషు సర్వతీర్థేషు సర్వదా ।

అభక్తోఽపి తదాప్నోతి శివరాత్రికృతార్చనః ॥ ౯౫॥

శివరాత్రౌ సకృజ్జన్మమధ్యే క్రీడాస్మృతేశ్వరః ।

నివసేద్బ్రహ్మలోకే స యావదాచన్ద్రతారకమ్ ॥ ౯౬॥

శివరాత్రికథామధ్యవర్త్యేత దూతిడామరే ।

శ్రీమత్స్కందపురాణోక్తం ప్రకటిక్రియతేఽధునా ॥ ౯౭॥

పృష్టవన్తం తపోరాశిం నమన్తం నారదం మునిమ్ ।

శ్రీసన్ధిరుద్రః ప్రోవాచ భక్తానామభయప్రదః ॥ ౯౮॥

కదాచిద్విరతే మాఘే బ్రహ్మవిష్ణోర్వివాదినోః ।

కాలరాత్రౌ ప్రవృత్తాయాం లిజ్జత్వేనోద్యయౌ శివః ॥ ౯౯॥

తదా ప్రభృతి దేవర్షే ఖ్యాతా కృష్ణచతుర్దశీ ।

శివరాత్రిరసావిష్టభక్తానాం కల్పవల్లవత్ ॥ ౧౦౦॥

సంసారామోఢిమగ్నానాం శివా నౌరివ తారిణీ ।

బ్రహ్మహత్యాదిపాపానాం శివరాత్రివినాశినీ ॥ ౧౦౧॥

యజ్ఞాస్తపాంసి దానాని తీర్థస్నానాన్యనేకశః ।

స సామ్యాయోపవాసస్య శివరాత్రౌ కదాచన ॥ ౧౦౨॥

వ్రతాయ నియమం తత్ర గృహ్ణీయాద్భక్తిమాన్నరః ।

పౌరాణికేన మన్తేణ సుపవిత్రేణ చామునా ॥ ౧౦౩॥

శివరాత్రివ్రతం హ్యేతత్కరిష్యేఽహం మహాఫలమ్ ।

నిర్విష్ణుమస్తు మే దేవ త్వత్ప్రసాదాన్మహేశ్వర ॥ ౧౦౪॥

రాత్రిం ప్రపద్యే జననీమితు్యదీర్య చ భావితః ।

దృష్ట్వా శివం గురున్నత్వా శుద్ధిమాన్భావయేద్వృతమ్ ॥ ౧౦౫॥

అథాహ్నః పశ్చిమే భాగే స్వగాయత్ర్యా పవిత్రయా ।

కుర్యాత్కృష్ణతిలైః స్నానం శుద్ధే వేశ్మని వా బహిః ॥ ౧౦౬॥

తనః శివస్యాయతనం వ్రతీ గచ్ఛేన్నిశాగమే ।

అర్చనద్రవ్యమాదాయ స్వజాతీయైః సమన్వితః ॥ ౧౦౭॥

పశ్చాత్తాపాదిభిర్లింగై స్నానం దత్త్వా యథాక్రమమ్ ।
 పుష్పైః పూజా విధాతవ్యా సార్థైశ్చన్దనచర్చితైః ॥ ౧౦౮॥
 ప్రదక్షిణైర్నమస్కారైర్ధూపనైవేద్యభూషణైః ।
 నృత్యేన గీతవాద్యైశ్చ కుర్యాజ్ఞాగరణం నిశి ॥ ౧౦౯॥
 అస్మిన్దినే శివో రాత్రౌ భక్తానన్విష్యతి స్వయమ్ ।
 త్యక్తనిద్రైరతః సద్భిః శివచర్చైవ చిన్త్యతామ్ ॥ ౧౧౦॥
 వ్యతీతాయాం విభావర్యం ద్వితీయేఽహ్ని సితామృతః ।
 భగవల్లింగమభ్యర్చ్య జహుయాచ్చ హుతాశనమ్ ॥ ౧౧౧॥
 హిరణ్యధేనువస్త్రాన్నభూదానైరర్చయేద్గురుమ్ ।
 తుష్యతి త్ర్యమృకస్తస్మిన్స్తృప్తే జ్ఞానోపదేష్టరి ॥ ౧౧౨॥
 తీర్థస్నానజపశ్రాద్ధహోమయాగాది కిన్చన ।
 అస్మిన్దినే యత్క్రియతే భవేత్తత్సర్వమక్షయమ్ ॥ ౧౧౩॥
 సాధూన్ద్వాదశ సమూహ్య భోజయేత శివాత్మకాన్ ।
 దద్యాత్తేజస్విలభత్రానుదకుమ్భాన్నదక్షిణాన్ ॥ ౧౧౪॥
 పశ్చాగవ్యం తతో భుక్త్వా మూలమస్త్రేణ భావితః ।
 భోజయేత్సుహృదో బన్ధూనతిథీన్పరిచారకాన్ ॥ ౧౧౫॥
 శివరాత్రివ్రతం కుర్యాదనేన విధినేహ యః ।
 భుక్త్వా భోగానభీష్టాన్న ప్రయాతి పరమం పదమ్ ॥ ౧౧౬॥
 స్వాతః శక్కురమభ్యర్చ్య దినే యోఽస్మిన్నుపోషితః ।
 రాత్రౌ భక్త్యా ప్రజాగర్తి స యాతి పరమాం గతిమ్ ॥ ౧౧౭॥
 మాతుర్వంశే పితుర్వంశే పత్నీవంశేఽపి భక్తిమాన్ ।
 శివరాత్రివ్రతాత్పాదుః పితృన్దశదశోద్ధరేత్ ॥ ౧౧౮॥
 శివరాత్రిదినేష్యవం ధ్యానేనాపి కరోతి యః ।
 రాజసూయసహస్రస్య సోఽప్యయత్నాత్ఫలం లభేత్ ॥ ౧౧౯॥
 అన్యదర్శనభాజోఽపి సోపవాసాః ప్రజాగర్తాత్ ।
 శివరాత్రావభీష్టాని ప్రాప్నువన్తి స సంశయః ॥ ౧౨౦॥
 శివభక్తాయ దానం యత్ఫలం తస్య పరం పదమ్ ।

ఏతజ్ఞాత్వా ప్రయత్నేన చిన్త్యతాం శివభావితః ॥ ౧౨౧॥
 కులహీనః కులీనో వా మూర్ఖో వా వేదపారగః ।
 ద్విజాతిరన్యజాతిర్వా శివభక్తస్తు మోచకః ॥ ౧౨౨॥
 యజన్తే శివమత్రాహ్ని మహాపాతకినోఽపి యే ।
 తే సూర్యగ్రహణే కోటిలక్ష్యదానఫలస్పృశః ॥ ౧౨౩॥
 శివం యః పూజయేద్భక్త్యా శివరాత్రౌ నరోత్తమః ।
 తస్య ప్రిత్యా విభూత్యా చ వర్ధతే సకలం కులమ్ ॥ ౧౨౪॥
 శివరాత్రిచతుర్దశ్యాం యో జాగర్తి ప్రసజ్గతః ।
 తస్యాపి పుణ్యం జానంతి వక్తుం బ్రహ్మాదయో న తే ॥ ౧౨౫॥
 న శివాదపరో దేవో నాశ్వమేధాత్పరః క్రతుః ।
 శివరాత్రిసమం లోకే వ్రతం చాన్యన్న విద్యతే ॥ ౧౨౬॥
 అజానన్త్యః శివకథాం పాపిష్ఠా అధియః స్త్రియః ।
 శివరాత్రివ్రతాధారస్తాసామప్యుత్తమా గతిః ॥ ౧౨౭॥
 శివరాత్రివ్రతకృతాం భుక్తిముక్తి కరస్థితే ।
 తస్మాద్భావితచేతోభిః శివః పూజ్యః ప్రయత్నతః ॥ ౧౨౮॥
 బ్రహ్మవిష్ణుప్రభృతయః శివశాసనభావితాః ।
 శివరాత్రివ్రతఫలాద్భజన్తే పరమాం గతిమ్ ॥ ౧౨౯॥
 యే పూజయంతి భూతేశం శివరాత్రిమహోత్సవే ।
 కదాచిదపి తత్కణ్ఠే కాలో న పాశముజ్ఞతి ॥ ౧౩౦॥
 ఇత్యుక్తం నన్దిరుద్రేణ సమాకర్ణ్యైవ నారదః ।
 నమో నమః శివాయేతి భగవద్భక్తిమాశ్రితః ॥ ౧౩౧॥
 అస్మిన్పురాణే స్కన్దస్య కథైకత్రేదృశీ స్థితా ।
 అన్యత్రాపీదృశీ తత్ర పార్వతీం శమ్భురభ్యధాత్ ॥ ౧౩౨॥
 శృణు దేవి పురా కులే(కల్పే) విదర్భేష్వభవన్నుపః ।
 స వన్దేతి సమగ్రాణాం రాజ్ఞాం మూర్ధన్యతాం భజన్ ॥ ౧౩౩॥
 ధర్మవ్యవస్థా రాజ్యం స కరోతి స్మ పార్థివః ।
 దుఃఖనామాపి నాశ్చృణ్వంస్తస్మిన్నాపలయతి ప్రజాః ॥ ౧౩౪॥

సమగ్రగుణసమ్పూర్ణా తస్య చైకాభవత్ప్రియాః ।
 తిలోత్తమేతి నిర్దోషా లావణ్యామృతగుమ్ఫితా ॥ ౧౩౫॥
 రాజా కదాచిత్ప్రియయా తయా సాకమవర్తత ।
 సాపి తామ్బూలమేతస్మై దదాతి స్మ విలాసిని ॥ ౧౩౬॥
 వితీర్య భర్తృ తామ్బూలం శివమస్త్యితి చాబ్రవీత్ ।
 శ్రుత్వైవ శివశబ్దం చ స ప్రాగ్జాతి సమస్మరత్ ॥ ౧౩౭॥
 సుప్రోత్థితమివ ప్రాచ్యజాతిస్మరణతో నృపమ్ ।
 పప్రచ్ఛ కౌతూహలతః కిమేతదితి వల్లభా ॥ ౧౩౮॥
 యదీదం నాభిధత్సే త్వం తత్త్యజామి స్వజీవితమ్ ।
 శ్రుత్వా భూయో గిరస్తస్యాః కథయామాస భూపతిః ॥ ౧౩౯॥
 ఆశ్చర్యమవధానేన శృణుష్వ మృగలోచనే ।
 వైశ్యోఽహమభవం పూర్వం నిజకర్మరతః శుచిః ॥ ౧౪౦॥
 కదాచిద్ధృగ్గతివశాత్స్వధర్మం పరిహృత్య మే ।
 ప్రవర్తతే స్మ హృదయం చౌరకార్యాయ సర్వతః ॥ ౧౪౧॥
 రాత్రౌ రాత్రౌ నిజగృహాద్వినిర్గత్య యతస్తతః ।
 ఆనీయతే స్మ ద్రవిణం మయా భూరి బలీయసా ॥ ౧౪౨॥
 కదాచిత్ఫాల్గుణే మాసి కృష్ణపక్షే చతుర్దశి ।
 ప్రసజ్జేన ప్రవవృతే చౌర్యార్థమస్మి నిర్గతః ॥ ౧౪౩॥
 శివరాత్రిదినే తస్మిన్పూజావ్యాపృతసజ్జనే ।
 శివాయతనమేవాహమవిశం చౌర్యతత్పరః ॥ ౧౪౪॥
 అర్ధరాత్రే గతే తస్మై చౌర్యార్థం జాగ్రతా మయా ।
 లభ్యతే స్మ శుభం హేమ ముఖరన్ధ్రే న్యధాయ చ ॥ ౧౪౫॥
 తదాస్యవివరే హే గృహీత్వా తత్ర నిర్గతః ।
 ఆగచ్ఛద్భిర్ధృతతరం లక్షితః పురరక్షిభిః ॥ ౧౪౬॥
 నానాయుధాస్తే శతశో జఘ్నుర్మాం చౌర్యకారణాత్ ।
 ఏకశ్చిచ్ఛేద మూర్ధానం కరవాలికయా చ మే ॥ ౧౪౭॥
 స మూర్ధా మే నిపతితః కాశ్చానేన సమన్వితః ।

తత్రైవ కూపే గహనే సమీపతరవర్తని ॥ ౧౪౮ ॥

కిమన్యైః కథనైస్తేన ప్రజాగరణకర్మణా ।

చౌర్యప్రసక్తే విహితే త్వద్య జాతిం స్మరామ్యహమ్ ॥ ౧౪౯ ॥

పశ్య సాధారణఫలం శివరాత్రిప్రజాగరమ్ ।

పాపశ్చైరోఽపి యేనాహమద్య జాతిస్మరో నృపః ॥ ౧౫౦ ॥

వర్తతే తదసావద్య శివరాత్రివతుర్దశి ।

భగవత్పూజనాదన్యదస్యాం కిం క్రియతే మయా ॥ ౧౫౧ ॥

ఇతి బ్రువాణే భూపాలే శివరాత్రికథానకమ్ ।

సా సమస్తమనత్యం తదమన్యత జగద చ ॥ ౧౫౨ ॥

కోఽస్యత్ర ప్రత్యయో రాజన్నేవం కథయతి త్వయి ।

ప్రకాశలక్షణం కిఞ్చిత్ప్రకాశయ మమాధునా ॥ ౧౫౩ ॥

ఏవం తస్యాం బ్రువాణాయాం రాజా మతిమతాం వరః ।

తత్కాలమేవ త్వరితం గత్వా కూపమదర్శయత్ ॥ ౧౫౪ ॥

వ్యతీతే బహులే కాలే తృణాకాష్ఠాశ్మనిర్భరమ్ ।

దేవీ కూపమపశ్యత్సా దారయామాస చాభితః ॥ ౧౫౫ ॥

ఖాతాత్కూపాత్తతో రాజా ప్రాజ్ఞార్ధానమదర్శయత్ ।

తస్యాస్య కుహరే తచ్చ కాఞ్చనం విస్మయావహమ్ ॥ ౧౫౬ ॥

దృష్ట్వా తదద్భుతం దేవీ స్వభర్తృప్రకటీకృతమ్ ।

ఆత్మని ప్రత్యయం లేభే శివరాత్రిమహాఫలే ॥ ౧౫౭ ॥

దమన్తీ నియమం తత్ర తతః ప్రభృతి చక్రతుః ।

మనోరథాతీతఫలే శివరాత్రిప్రజాగరే ॥ ౧౫౮ ॥

చక్రతుః శివరాత్రౌ చ భగవల్లిజ్జపూజనమ్ ।

జగ్మతుశ్చ శరీరాన్తే భక్తిలభ్యం పరం శివమ్ ॥ ౧౫౯ ॥

ఏవం చౌరః ప్రసక్తేన శివరాత్రౌ ప్రజాగరాత్ ।

లేనే మహాఫలం కిన్తు భక్తిమాన్స కిమాప్నూయాత్ ॥ ౧౬౦ ॥

శివః శక్తిస్థితిశ్చేతి న కశ్చిదపకృష్యతే ।

తస్మాత్సమత్వేనైతత్కర్తవ్యం భావితాత్మభిః ॥ ౧౬౧ ॥

ఇతి స్కన్ధపురాణోక్తా శివరాత్రికథా శుభా ।
 అధునానలసిద్ధాంతదృష్టేయం వినిరూప్యతే ॥ ౧౬౨॥
 తత్ర కృష్ణచతుర్దశ్యాం ఫాల్గుణే మాస్యపోషితః ।
 చతుర్దశ్యాం మహాదేవం యథావిభవమర్చయేత్ ॥ ౧౬౩॥
 సాన్నాన్యృష్ణతిలాన్ద్యాత్పశూంశ్చ వినివేదయేత్ ।
 భక్ష్యం భోజ్యం చ పానం చ భక్త్యా వివిధమర్చయేత్ ॥ ౧౬౪॥
 కుమార్యః పూజనీయాశ్చ వివిధైః పానభోజనైః ।
 నైవేద్యం తు తదుచ్ఛిష్టమగాధే వారిణి క్షిపేత్ ॥ ౧౬౫॥
 శివరాత్రిదినే కాలో దగ్ధశ్చన్ద్యార్దమాలినా ।
 దేవైరాత్మా పశుకృత్య తదా చాపఃపిసాత్కృతః ॥ ౧౬౬॥
 తతస్తుష్టో మహాదేవో దేవాన్వరయతి స్య తాన్ ।
 అనేన హేతునా దద్యాదుపహారం పశూత్తమైః ॥ ౧౬౭॥
 మహాపశుశ్వలభ్యేషు ఘృతశాలివినిర్మితాన్ ।
 నివేదయేత్ దేవాయ భక్తిమాలమ్బ్య నిర్మలామ్ ॥ ౧౬౮॥
 అలాభే మనసా తావత్పశూన్ద్యాత్సమాహితః ।
 అన్యథా తత్ర సదనే దేవ్యో హింసన్తి బాలకాన్ ॥ ౧౬౯॥
 క్రోధేన నిఖిలాన్భూతాన్మోహయిత్వా మహేశ్వరః ।
 ఏక ఏవ జజాగారేత్యసౌ సా శివశర్వరీ ॥ ౧౭౦॥
 పూజయిత్వా మహేశానం హుత్వా చాగ్నిం విధానతః ।
 శివరాత్రౌ నరో భక్త్యా దేహాన్తే శివభాగ్భవేత్ ॥ ౧౭౧॥
 అసావనలసిద్ధాన్తే శివరాత్రిరుదీరితా ।
 కథ్యతే పావనేదానీం సా బ్రహ్మణ్డపురాతనః ॥ ౧౭౨॥
 తత్రేశ్వరో మహాదేవీమభ్యధత్త జగత్పుభుః ।
 భక్తానుకమ్పయా చేదం ధీవరాఖ్యానకం శుభమ్ ॥ ౧౭౩॥
 గణ్డకాఖ్యేభవద్వృద్ధో ధీవరో ధీవరోదరః ।
 నిహత్య ప్రత్యహం మత్స్యాన్కులత్రభరణావహాన్ ॥ ౧౭౪॥
 పుత్రదారాంశ్చిరం మత్స్యైః సోఽతివాహ్య కదాచన ।
 దుష్టాత్మా నిర్యయౌ జాలమాదాయ నిజచర్యయా ॥ ౧౭౫॥

ఆసీదస్మిన్నవసరే శివరాత్రిచతుర్దశి ।
 సోఽపి పాపః స్వవృత్త్యైవ సరోమధ్యమశ్శియత్ ॥ ౧౭౬ ॥
 స జాలేనాదదే మత్స్యం తత్ర యత్నేన భూయసా ।
 అస్మిన్నేవ ప్రసక్తే చ ప్రావర్తత విభావరీ ॥ ౧౭౭ ॥
 మహాంతం మత్స్యమాదాయ మోదమానోఽథ ధీవరః ।
 ఉదతిష్ఠత్సరస్తీరాత్వాగారాగమనోత్సుకః ॥ ౧౭౮ ॥
 తమోరుద్ధం నభో దృష్ట్వా తతః స భయవిహ్వలః ।
 అపశ్యత్పురుషానగ్రే వివిధాయుధధారిణః ॥ ౧౭౯ ॥
 తాన్విలోక్య భయాదేవ ప్రవివేశ శివాలయమ్ ।
 తత్ర గర్భగృహే లింగస్థానం ఛన్నేఽథ చాస్రవత్ ॥ ౧౮౦ ॥
 జాలం స పిణ్డీచక్రే చ తత్ర పానీయనిర్భరమ్ ।
 తదమ్బువిష్టభిస్తచ్చ లింగమూర్ధని పస్పృశే ॥ ౧౮౧ ॥
 శివరాత్రిచతుర్దశ్యాం ప్రమాదాదితి ధీవరః ।
 పాపీయానపి పానీయం న్యక్షిపల్లింగమూర్ధని ॥ ౧౮౨ ॥
 చిన్తయా జాగరం కుర్వత్రజనీమత్యవాహయత్ ।
 ఏతన్మాహాత్యుతో లేభే దేహాన్తే పరమాం గతిమ్ ॥ ౧౮౩ ॥
 అమ్భాభిజీలపతిత్తైర్లక్ష్ణే స్పృష్టే ప్రమాదతః ।
 ప్రజాగరేణాప్యచిరాత్స మృతః శివతామగాత్ ॥ ౧౮౪ ॥
 మహాపాతకినామిత్థం శివరాత్రివ్రతాద్గతిః ।
 భక్తిభాజాం ఫలం కీదృగితి కిం నామ వర్ణ్యతే ॥ ౧౮౫ ॥
 శివరాత్రివిధిః ప్రోక్తః స బ్రహ్మజ్ఞపురాణతః ।
 ఆయం శివపురాణచ్చ ప్రకటిక్రియతేఽధునా ॥ ౧౮౬ ॥
 తన్మత్రైలాశశైలస్థమపుచ్చత్పార్యతీ శివమ్ ।
 కథితం మే త్వయా సర్వం యజ్ఞతీర్థాది భూరిశః ॥ ౧౮౭ ॥
 తదద్య కిఞ్చిదాఖ్యాహి భుక్తిముక్తిఫలప్రదమ్ ।
 నో సామాన్యకథాభిర్మే కదాచిదపి నిర్వృతిః ॥ ౧౮౮ ॥

శ్రుత్వేతి దేవ్యా వచనం జగద పరమేశ్వరః ।
 శ్రూయతామవధానేన శివరాత్రివ్రతం పరమ్ ॥ ౧౮౯॥
 మయా న కస్యచిద్గుహ్యామాఖ్యాతమిదముత్తమమ్ ।
 ఏతదాకర్ణ్య విలయం యమోఽపి లభతే ద్రువమ్ ॥ ౧౯౦॥
 ఫాల్గుణే కృష్ణపక్షే యా స్థితా దేవి చతుర్దశీ ।
 శివరాత్రిరితి ఖ్యాతా సర్వపాతకనాశినీ ॥ ౧౯౧॥
 దానేన తపసా తైస్సైరధర్షరైర్భూరిదక్షిణైః ।
 స్వప్నోఽపి నాప్యతే సామ్యం శివరాత్రివిధేః ప్రియే ॥ ౧౯౨॥
 సా కృష్ణా కాలసంహర్త్రీ వ్రతం యే తత్ర కుర్వతే ।
 న కదాచిద్యమపురం తే యాన్తి మయి భావితాః ॥ ౧౯౩॥
 ఇత్యాకర్ణ్య గిరం భర్తుర్బభాషే పరమేశ్వరీ ।
 న యాన్తి తే యమపురం తద్యతాత్కథముచ్యతామ్ ॥ ౧౯౪॥
 హిమార్ద్రజాయా వచనం శ్రుత్వేత్యభిదధౌ శివః ।
 బభూవ కోఽపి పాపీయాన్నిషాదో హ్యతిదారుణః ॥ ౧౯౫॥
 అకామతః స విదధే శివరాత్రౌ ప్రజాగరమ్ ।
 కాలాంతరేణ స మృతో జగృహే యమకింకరైః ॥ ౧౯౬॥
 నిర్దగ్ధకిల్విషః సోఽత్ర శివరాత్రిప్రజాగరాత్ ।
 అనీయతామితి మయా ప్రహితాః ప్రమథాస్తదా ॥ ౧౯౭॥
 గచ్ఛద్భిః ప్రమథైర్దృష్టో గృహీతో యమకింకరైః ।
 యమస్యాభ్యర్థమేహితి భాషమాణైః స లుబ్ధకః ॥ ౧౯౮॥
 అథాబ్రువన్గణా నేయః సోఽయం నః శివకింకరైః ।
 తేఽప్యభాషన్త పాపీయాన్ప్రాణిహ కేన ముచ్యతే ॥ ౧౯౯॥
 తతస్తే ప్రమథాః క్రుధాః ప్రహృత్య యమకింకరాన్ ।
 లుబ్ధకం తం సమానిన్యర్బలవన్తో మదన్తికమ్ ॥ ౨౦౦॥
 మదాలోకనమాత్రాత్స దివ్యదేహాత్వమాగతః ।
 రుద్రకన్యాసమాకీర్ణం విమానం ప్రాప లుబ్ధకః ॥ ౨౦౧॥
 గణస్తతః ప్రభృత్యేష పశ్య పార్వతి వల్లతి ।
 మమగ్రతో గిరివరే రత్నకుణ్డలమణ్డితః ॥ ౨౦౨॥

యమదూతాస్తతస్తేఽపి ప్రమథైర్దర్శరీకృతాః ।
 రుదన్తో రుధిరార్ధాగ్గ్లాః స్వపత్స్య(తే)ర్భవనం యయుః ॥ ౨౦౩॥
 తాస్వీక్ష్య తాదృశాన్కుద్ధో దణ్డపాణిరభాషత ।
 మద్దోర్బలమజానద్భిః కైరూయం నిర్జితా ఇతి ॥ ౨౦౪॥
 అథాభిదధిరే తేఽపి లుబ్ధకః ప్రాణికోటిహా ।
 ఆసీతోఽస్మాభిరాగత్య మోచితో భగవద్గుణైః ॥ ౨౦౫॥
 ఇత్యాకర్ణ్య గిరం తేషాం జగాద జగదన్తకః ।
 పాపినాం వినియోక్తాహం శమ్భోరేవాజ్ఞయా స్థితః ॥ ౨౦౬॥
 తదవ్యవస్థా కేయం స్యాన్నీతః శివపురం స యత్ ।
 శుభాశుభఫలాస్వాదో నియతో హి శివేచ్ఛయా ॥ ౨౦౭॥
 శుభం కిం సాదృశం తస్య లుబ్ధకస్య దురాత్మనః ।
 సీతః శివపురం యేన చిత్రగుప్త విచిన్త్యతామ్ ॥ ౨౦౮॥
 యమస్యేతి వచః శ్రుత్వా చిత్రగుప్తోఽప్యభాషత ।
 శుభాశుభం విచార్యైవ ప్రేష్యన్తే తవ కింకరాః ॥ ౨౦౯॥
 మయేదం నిశ్చితం తస్య నాస్తి కర్మ శుభం క్వచిత్ ।
 ఆనేకప్రాణిహా క్రూరః సదైవ స హి లుబ్ధకః ॥ ౨౧౦॥
 ఇత్యుక్తే చిత్రగుప్తేన దణ్డపాణిరభాషత ।
 న మే పాపకృతాం చింతా శమ్భోర్గత్వా నివేదయే ॥ ౨౧౧॥
 ఉత్ప్లేతి చరితం ప్రాప సోఽథ కైలాసపర్వతమ్ ।
 అనుజ్ఞాం నద్దినః ప్రాప్య సమాలోకయతి స్మ చ ॥ ౨౧౨॥
 విలోక్య మాం తతః సోఽపి స్తుతీః కృత్వా సహస్రశః ।
 దణ్డవత్ప్రణమన్దణ్డపాణిర్వక్తుం ప్రచక్రమే ॥ ౨౧౩॥
 సహస్రకల్పభోగ్యాని దుష్కర్మాణి చకార యః ।
 స లుబ్ధకస్త్యవృత్తుమథైర్నీతః శివపురం ప్రభో ॥ ౨౧౪॥
 నియుక్తోఽహం భగవతా శాసనాయ కుకర్మిణామ్ ।
 తేఽపి చేదుత్తమం లోకం లభన్తే తద్గతిర్న మే ॥ ౨౧౫॥

స్వప్నైపి తేన సత్కర్మ విదధే న దురాత్మనా ।
 వివిధాన్ప్రాణీనో హత్వా యేన జన్మాతివాహితమ్ ॥ ౨౧౬ ॥
 మదీయాస్తాడితా నాథ గణైః ప్రత్యుత కిజ్జురాః ।
 నేదాసీం తదహం స్వామిన్నియోగోద్వహనే క్షమః ॥ ౨౧౭ ॥
 అధికారాయ దణ్డోఽయం మమ ముద్రా చ తిష్ఠతు ।
 ఇత్యుక్త్వా తత్పరిత్యాగం కరోతి స్మ మమగ్రతః ॥ ౨౧౮ ॥
 అథావోచమహం శ్రుత్వా పరమార్థం విచారయ ।
 అనేకప్రాణీహ పాపో లుబ్ధకః కేన మోచ్యతే ॥ ౨౧౯ ॥
 ప్రమాదాజ్ఞాగరాఞ్చక్రే శివరాత్రావుపోషితః ।
 సర్వపాపప్రశమనీ తతోఽస్య గతిరుత్తమా ॥ ౨౨౦ ॥
 తథా హి బాల్యాత్పుభృతి ప్రాణిభిర్వివిధైర్హతైః ।
 కుటుమ్భభరణాధాయా సర్వదైవ స లుబ్ధకః ॥ ౨౨౧ ॥
 ఏకదా ధనురాదాయ శరపాణిః స నిర్గతః ।
 చక్షుర్ద్దిక్షు సమస్తాసు విదధే ప్రాణినః ప్రతి ॥ ౨౨౨ ॥
 నాలభ్యత తతస్తేన ప్రాణీ కోఽపి ప్రయత్నతః ।
 భ్రామ్యతి స్మ దినం కృత్స్నం పాదపాః కాననాని చ ॥ ౨౨౩ ॥
 అస్తం గతే రవౌ సోఽథ వైరాశ్యాత్సమచింతయత్ ।
 ఏకోఽపి నాద్య నిహతః ప్రాణీ వ్యర్థం దినం గతమ్ ॥ ౨౨౪ ॥
 మత్స్యాకీర్ణస్తడాగోఽయం వర్తతే తద్వరం నిశి ।
 ఆత్ర ప్రవిశ్య కరవై మనోరథసమర్థనమ్ ॥ ౨౨౫ ॥
 ఇతి సఞ్చిన్త్య విస్మిర్ణం తడాగం ప్రవివేశ సః ।
 తత్తిరస్థితమాలోక్య తరుం శాఖాశతాకులమ్ ॥ ౨౨౬ ॥
 వారిమధ్యే తడాగస్య మహాలింగం వ్యవస్థితమ్ ।
 ఆలమిబుతద్రుమాపాస్తైః సపర్శైస్తదవాకిరన్ ॥ ౨౨౭ ॥
 ఏకోఽపి తిష్ఠతి ప్రాణీ నాముత్రేత్యస్య చింతయా ।
 వ్యాకులస్సోదభూన్నిద్రా నిశి న క్షణమాత్రకమ్ ॥ ౨౨౮ ॥
 ఏవం ప్రాసక్తికం ప్రాప్య శివరాత్రిప్రజాగరమ్ ।
 ద్రుమచ్యుతైశ్చ పర్ణైః పుష్పైశ్చ లింగమవాకిరత్ ॥ ౨౨౯ ॥

తతః సమస్తపాపానాం విరామస్తస్య వర్తతే ।
 అనేన హేతునా ప్రాప్తః శరీరాన్తే పురం మమ ॥ ౨౩౦॥
 ముద్రాం గృహీత్వా దణ్డం చ స్వనియోగం కురుష్వ తత్ ।
 శివరాత్రివ్రతాధాయీ శాసనీయః కథం తవ ॥ ౨౩౧॥
 ఇతి మద్గిరమాకర్ణ్య జగామ స్వపురం యమః ।
 తస్మాద్దైవస్వతపురం న యాన్త్యేతద్యతావహః ॥ ౨౩౨॥
 నాతః పరతరం కింశ్చిత్రాణమస్మి శరీరిణామ్ ।
 ఇత్యాఖ్యాతం మయా దేవి శివరాత్రివ్రతం తవ ॥ ౨౩౩॥
 ఇతి శమ్భోర్గిరం శ్రుత్వా పరమార్థోపదేశినీమ్ ।
 అభాషత మహాదేవీ భక్తుల్యసితమానసా ॥ ౨౩౪॥
 కుర్వన్ క్రూరాణి కర్మాణి గతో దేవ శివాలయమ్ ।
 అనిక్కురపి తత్కర్తా భక్తానాం తత్ఫలం వద ॥ ౨౩౫॥
 శ్రుత్వేతి వాక్యం పార్వత్యాః కథయామాస శఙ్కరః ।
 పాపీయసామనిర్దేశ్యం శివరాత్రివ్రతం శృణు ॥ ౨౩౬॥
 క్షమా దయా దమో హింసా గురువాత్సల్యకారిణామ్ ।
 ఇదం ప్రకాశ(శ్య)మన్యేషాం కథనాన్నిరయం వ్రజేత్ ॥ ౨౩౭॥
 శివమన్త్రైర్జయం కృత్వా హుత్వా దీపాన్వితీర్య చ ।
 ప్రజాగరం యః కురుతే దేహాన్తే న శివం వ్రజేత్ ॥ ౨౩౮॥
 బుభుక్షుశ్చేత్స లభతే భోగానమృతసన్నిభాన్ ।
 రుద్రలోకం సమాసాద్య పరతః శివమాప్నుయాత్ ॥ ౨౩౯॥
 మామభక్తో న జానాతి కదాచిదపి మానవః ।
 అహం జానే న కుర్వాణం శివరాత్రిప్రజాగరమ్ ॥ ౨౪౦॥
 శివరాత్రివ్రతం కృత్వా కిం కిం నాప్నోతి భక్తిమాన్ ।
 జననీగర్భవాసోత్థాం వ్యథాం భూయో న లప్స్యతే ॥ ౨౪౧॥
 యద్యుత్తమఫలప్రాప్తిం కశ్చిదిచ్ఛతి మానవః ।
 చతుర్దశీషు సర్వాసు విధిం తస్య ప్రకాశయే ॥ ౨౪౨॥

ఆద్యం దీపోత్సవదినం మార్గశీరాహమేవ వా ।
 తతః ప్రభృతి మాసేషు పుణ్యా కృష్ణచతుర్దశీ ॥ ౨౪౩॥
 ఉపోషితైర్విధాతవ్యో రాత్రౌ భక్త్యా ప్రజాగరః ।
 ప్రదీపాః ప్రజ్వలంతశ్చ దేయా దశసు దిక్షపి ॥ ౨౪౪॥
 ద్వాదశే సా మహాదేవగృహీతాః శివరాత్రయః ।
 నిర్విఘ్నాం సిద్ధిమాయాన్తు ప్రసాదాత్తవ శక్కర ॥ ౨౪౫॥
 ఇతి పౌరాణికం మన్తం పఠిత్యా పుణ్యమానసః ।
 గృహీత్వా నియమం భావం నమస్కర్యాచ్ఛివాత్మకమ్ ॥ ౨౪౬॥
 తతో నైవాలపేత్వాపాన్దామిభృకాంల్లిజ్జజీవినః ।
 స్నానం విధాయ విధివత్పూజయేత్పరమేశ్వరమ్ ॥ ౨౪౭॥
 పశ్చా వర్ణం తతః కృత్వా మణ్డలం వినివేశయేత్ ।
 అప్రణం కృష్ణవర్ణం చ కుమభం తత్ర సమాహితః ॥ ౨౪౮॥
 పాత్రం తస్యోపరి న్యసేత్తాన్త్రుం తిలసమన్వితమ్ ।
 వస్త్రైర్విచిత్రైః కలశం వేష్టయేచ్ఛామ్బునిర్భరమ్ ॥ ౨౪౯॥
 ఉమయా సహ రుద్రస్తు స్థాపనీయో హిరణ్మయః ।
 యుగ్మం చ పూజనీయం తదర్హపుష్పాదీభిః శుభైః ॥ ౨౫౦॥
 శివాయ త్ర్యమ్బకాయాథ భైరవాయ కపాలినే ।
 నాగయజ్ఞోపవీతాయ చేశ్వరాయేతి వాచితైః ॥ ౨౫౧॥
 నమోనైః పూజయేత్కాదౌ కటీముదరమానసే ।
 కణ్ఠం శిరశ్చ సర్వాంగం సర్వరూపిణ ఇత్యథ ॥ ౨౫౨॥
 యథాక్రమం శుభైర్మన్తైః పురాణపఠికీర్తితైః ।
 ఏభిర్మన్తైర్మహాదేవః పూజనీయః ప్రయత్నతః ॥ ౨౫౩॥
 వామదేవ్యై మహాదేవ్యై ఉమాయై చేతి వాచితైః ।
 నమోనైరర్చయేద్దేవ్యాః పాదాః కటీమథోదరమ్ ॥ ౨౫౪॥
 సుభగాయై సుకణ్ఠాయై ఇతి మన్తైర్నమోన్వితైః ।
 హృది కణ్ఠే చ రుద్రాణీ పూజనీయా యథావిధి ॥ ౨౫౫॥
 నమస్తే దేవ ఈశాన శంఖా పరమకారణ ।

ఉమయా సహితో దేవ అర్ఘం గృహ్ణా (గృహాణార్ఘం) నమోఽస్తు తే ॥ ౨౫౬ ॥

ఇతి పౌరాణికం మూలమస్త్రముచ్చార్య భక్తిమాన్ ।

ఉమయా సహితం రుద్రం పూజయేత్కుసుమాదిభిః ॥ ౨౫౭ ॥

గీతైర్మనోరధైర్వాద్యైః స్తోత్రైః సచ్ఛాస్త్రశీలనైః ।

అన్యైః శివకథారూపైర్వాపారైశ్చ నిశాం నయేత్ ॥ ౨౫౮ ॥

గురూన్భక్త్యా సమాభ్యర్చ్య వ్రతినో వివిధాన్స్తథా ।

సర్వాన్సన్తర్పయేద్భోజ్యపానైర్దక్షిణయా సహ ॥ ౨౫౯ ॥

అతివాహ్య నిశాం ప్రాతరుత్థాయ శివమర్చయేత్ ।

పశ్చామ్నతాదిభిర్ద్వైర్యథావిధి సుగంధిభిః ॥ ౨౬౦ ॥

క్షీరాహారైః శుభతరైః ఖణ్ణమణ్ణఫలడ్డుకైః ।

ప్రదీపాహ్నైః సుపాకైశ్చ వైవేద్యైః శివమర్చయేత్ ॥ ౨౬౧ ॥

పూజయిత్వా మహాదేవం క్షమయిత్వా ప్రణమ్య చ ।

వ్రతం నివర్తితం దేవ క్షమన్వేతి కృతస్తుతిః ॥ ౨౬౨ ॥

భక్త్యా చతుర్దశిష్యత్తం యః కుర్యాద్వాదశిష్యపి ।

స భూయో లభతే జన్మ న కదాచన భావితః ॥ ౨౬౩ ॥

దేహాన్తే స చతుర్బాహుః శూలధారీ త్రిలోచనః ।

అసంఖ్యైః ప్రమథైర్యుక్తః శివలోకమవాప్నుయాత్ ॥ ౨౬౪ ॥

సిద్ధకిన్నరగన్ధర్వాశ్చారణాశ్చ సహస్రశః ।

శుభదివ్యవిమానస్థం తం స్తువన్తి పునః పునః ॥ ౨౬౫ ॥

తస్మిన్నిన్ద్రపురం యాతే నిర్వాన్త్యపస్సరసస్తతః ।

కోఽయం కోఽయం భవేదేవమితి రాగార్ద్రచేతసః ॥ ౨౬౬ ॥

త్యక్త్వా శక్రపురం యావద్భృహ్మలోకం తదఙ్గానాః ।

క్షోభయత్యయమాత్మీయమహిమ్నా దివ్యవిగ్రహాః ॥ ౨౬౭ ॥

బ్రహ్మలోకమపి త్యక్త్వా విష్ణులోకం చ స క్షణాత్ ।

ఆసాదయతి దుష్పాపం కైలాసాద్రిం మమాస్పదమ్ ॥ ౨౬౮ ॥

తస్మిన్నన్నికటం ప్రాప్తే స్ఫటికాచలమూర్ధని ।

భక్తోఽయమితి నృత్యన్తి రుద్రకన్యాః సహస్రశః ॥ ౨౬౯ ॥

సగ్గీతకవిధిం కృత్వా మజ్జలాన్యభినన్ద్య చ ।
ఇన్ద్రాదయస్తం సేవన్తే భక్తోఽయం ధూర్జటిరితి ॥ ౨౭౦॥

తైలాసవర్తినం వీక్ష్య తం దివ్యాకృతిధారిణమ్ ।
సురాసురాదయః సర్వే విస్మయన్తి నమన్తి చ ॥ ౨౭౧॥

రుద్రకన్యాస్తతో దివ్యాః సర్వలోకాతిశాయినిః ।
మదాజ్ఞయా స లభతే శివరాత్రివ్రతాత్ఫలమ్ ॥ ౨౭౨॥

ఏవం మయా తవాఖ్యాతః శివరాత్రివిధిః ప్రియే ।
ప్రాణవద్రక్షణీయోఽసౌ న వాచ్యో జాత్వభావితే ॥ ౨౭౩॥

తుహినాద్గిర్గలత్సేవ క్షీయతే చ మహార్ణవః ।
బ్రహ్మాదయోఽపి నశ్యన్తి శివరాత్రిఫలం న తు ॥ ౨౭౪॥

ఏకో జగత్సు ధన్యోఽసౌ శివరాత్రాపుపోషితః ।
యో జాగర్తి చతుర్దశ్యాం విధత్తే చ మమార్చనమ్ ॥ ౨౭౫॥

శివరాత్రికథా చేయం కృత్వా(?) శివపురాణతః ।
స్మృతమాత్రైవ లుమ్పన్తీ దురితం ప్రాగ్భవార్జితమ్ ॥ ౨౭౬॥

సారం సారం గృహీత్వార్థం గ్రన్థేభ్యః కథితాః కథాః ।
శ్రద్ధాభక్తీ సమాలమ్భ్య తథ్యాతథ్యం సుమేధసా ॥ ౨౭౭॥

శివరాత్రిఫలం తేషు శాస్త్రేషు వితతం స్థితమ్ ।
గుణం సజ్జిప్తముదితం గ్రన్థగౌరవభీతితః ॥ ౨౭౮॥

చరితమితి విచిన్త్య చన్ద్రమాలి-
ర్భవవిపదుద్ధరణైకతానబుద్ధేః ।
అభిలషతి పరం న యస్య చేతో
ఝటితి కరం సముపైతి తస్య సిద్ధిః ॥ ౨౭౯॥

ఇతి శ్రీమహామహేశ్వరజయద్రథవిరచితే హరచరితచిన్తామణౌ నానాశాస్త్రేభ్యః
శివరాత్రికథాసంగ్రహో నామైకత్రింశత్తమః ప్రకాశః ॥ ౩౦॥

- శివరాత్రిః । ౧। ౪౬ శివరాత్ర్యుత్సవోఽయం “శివరాథ్ హేరథ్” నామ్నాపి కాశ్మీరీకేణ
ఖ్యాతః ఫాల్గుణ కృష్ణ త్రయోదశ్యాం కశ్మీరాష్టద్యాపి సమ్యగ్భవతి । -

3.2. ద్వాత్రింశత్తమః ప్రకాశః - అపూర్ణః ।

ఓం శ్రీమృత్యుజితే నమః ।

భోక్తా వ్యక్తముపైతి హస్త శతథా భోగ్యం చ నానావిధం
భోగ్యం భోక్తరి లీయతే యది తతో భోక్తుః స్ఫుటత్వం భవేత్ ।

ఇత్యస్తర్విమృశన్స్వభావభరితావస్థామయో భైరవః
స్థేయాంసాం భవదిచ్ఛా విగలితాశేషాభిలాషం నరః ॥ ౧ ॥

ఉపాయైర్బహుభిః స్వల్పం ఫలం కుత్ర న దృశ్యతే ।
స్వల్పేఽప్యపాతో భూయిష్ఠఫలస్తు పథి శాఙ్కరే ॥ ౨ ॥

సర్వాణి విద్యాస్థానాని పరామృశ్య ముహుర్ముహుః ।
ఉత్సన్నాహఙ్కృతిర్వాసః కదాచిదిదమబ్రవీత్ ॥ 3 ॥

సత్యం సత్యం పునః సత్యముద్ధృత్య భుజముచ్యతే ।
వేదశాస్త్రాత్పరం నాస్తి న దేవః కేశవాత్పరః ॥ ౪ ॥

ఇత్యుక్త్వా వచనం వ్యాసః పరం సన్తోషమాయయా ।
తనో నన్దిక్రోధవశాద్వాసః స్తబ్ధభుజోఽభవత్ ॥ ౫ ॥

తచ్చుత్వా వచనం తస్య కేశవో దర్శనం దదౌ ।
ఉవాచ వచనం హృష్టరోమాఞ్చైతతనూరుహః ॥ ౬ ॥

కర్తాహం సర్వలోకస్య మమ కర్తా మహేశ్వరః ।
తస్య దేవాధిదేవస్య కర్తా కోఽపి న విద్యతే ॥ ౭ ॥

ఇత్యేవం హరివాక్యేన వ్యాసో భక్తిపరాయణః ।
ఉవాచ పరమప్రీతః శివసంస్తవకారణమ్ ॥ ౮ ॥

హరస్య పూజితం లింగం యథా సర్వైః సురాసురైః ।
ఈశేన పూజితం కస్య వదన్తు ప్రతివాదినః ॥ ౯ ॥

ప్రత్యక్షేణ ప్రమాణేన లోకదృష్టేన హేతునా ।
శిష్టచీర్ణేన మార్గేణ శ్రద్ధా కస్య న జాయతే ॥ ౧౦ ॥

అద్యాపి భారతే వర్షే దేవదేవస్య శూలినః ।
రేతః పిబన్తి మోక్షార్థం గత్వా కేదారపర్వతమ్ ॥ ౧౧ ॥

దేవదేవస్య యలింగం తత్సురైరపి పూజితమ్ ।

ప్రభాసే సోమరాజేన మహేంద్రే వాసవేన చ ॥ ౧౨॥

వారాణస్యాం యమాదిత్యైః సువర్ణాభ్యే చ విష్ణునా ।
పితామహేన మహతా పుష్కరే పూజితః ప్రభుః ॥ ౧౩॥

శాలజ్కాయనపుత్రేణ నన్దినా తుహినావలే ।
ఆగోపాలాంగనా బాలాః స్వేచ్ఛయా తేఽపి మోచితాః ॥ ౧౪॥

గోకర్ణే తు మహాతీర్థే రావణేన మహాత్మనా ।
త్రైలోక్యం నిర్జితం యేన శమ్భోర్నిజ్ఞార్చనేన తు ॥ ౧౫॥

యస్యాస్తి శక్తిరథ కశ్చిదపి బ్రవీతు
స్తభాం కరోతు పరమాంజలికాం పరో మే ।
కః పూజతో భగవతా శశిశేఖరేణ
నారాధితో జగతి భూతపతిః సురైర్వా ॥ ౧౬॥

కిం వా న దృష్టం హి పితామహేన సురాసురైర్వా మధుసూదనేన ।
క్షీరేదమన్తోత్థితకాలకూటః కణ్ఠే కృతః కేన హరం విహాయ ॥ ౧౭॥

ఏకేన దగ్ధం త్రిపురం శరేణ కామోఽపి లాలాటనిరీక్షణేన ।
భిన్నోఽన్ధకః శూలధరేణ యేన కన్తేన సాకం కురుతే విరోధమ్ ॥ ౧౮॥

జతాఘకల్లోలతరంగభ్రజా గజ్ఞా ధృతా కేన జటాగ్రభాగే ।
పాదామ్బుజాంజుష్ఠనిపీడనేన పపాత లజ్కాధిపతిర్విసంజః ॥ ౧౯॥

సురాసురాణామపి యత్సమక్షం విధ్వంసితో దక్షమఖః క్షణేన ।
దక్షేణ లబ్ధం చ ఫలం మఖస్య యస్య ప్రసాదాత్ప్రణతేన పశ్చాత్ ॥ ౨౦॥

సర్వజ్ఞపూజార్హమివోత్తమాంజ్ఞం సమ్భూజ్యతే లింగవరం హరస్య ।
అనేన పర్యాప్తమతీవ చిత్రం ప్రభుర్యదేవేచ్ఛతి తత్కరోతి ॥ ౨౧॥

బ్రహ్మత్ర సిద్ధో హరిరత్ర లిక్లే సురాసురాశ్చాపి తదర్చయన్తి ।
తథాపి మూఢా న విచారయన్తి కో వాధికోఽప్యస్తి సమో హరేణ ॥ ౨౨॥

భగవన్తముమాకాన్తమారాధితవతః సుఖమ్ ।
బహునాత్ర కిముక్తేన వాక్ప్రపశ్చేన భారత ॥ ౨౩॥

న వజ్రాఙ్కో న చక్రాఙ్కః పద్మాశ్చ న దృశ్యతే ।
లిక్తోఙ్కశ్చ భక్తోఙ్కశ్చ తస్మాన్మాహేశ్వరం జగత్ ॥ ౨౪॥

ఇత్సుక్తవతి విశ్వేశే ప్రతిజ్ఞాస్తోత్రముత్తమమ్ ।
 ఋషౌ దయార్ద్రచేతేన నన్దినా దర్శనం దదౌ ॥ ౨౫॥
 న వజ్రచక్రాఙ్కరం రోరుహాఙ్కం లిఙ్గార్చితం పశ్య జగద్భగాఙ్కమ్ ।
 హస్తప్రబద్ధేన హి కఙ్కణేన పశ్యన్తి మూఢాః కిల నన్దిరుద్రమ్ ॥ ౨౬॥
 నన్దిరుద్రః పరామృష్టమూర్ధానం నమతో మునేః ।
 అథోవాచ హస్తతః క్షోతన్నయా స్నపయన్నివ ॥ ౨౭॥
 మహార్చనమయైర్వాక్యైస్తవ ప్రీతోఽస్మి సమృతి ।
 అభ్యర్థయస్వ తత్కిఞ్చద్దదామి తదసంశయమ్ ॥ ౨౮॥
 ఇత్యాకర్ణ్య గిరం తస్య పారాశర్యో మహామునిః ।
 స్పృశన్నాదద్యయం మృర్ధ్నా సప్రమోదమభాషత ॥ ౨౯॥
 అనాస్థాభినివేశో మే భగవన్నభవచ్చిరమ్ ।
 నామాపి న యదజ్ఞాపి హస్త విశ్వాత్మనః ప్రభో ॥ ౩౦॥
 ఇదానీం త్వత్ప్రసాదేన సర్వం ప్రాప్తం మయా ప్రభో ।
 అన్యన్నాన్యర్థ్యమస్తీతి స్వాత్మా కిమపి తృప్యతి ॥ ౩౧॥
 అభిగమ్య చతుర్వేదీం నేదీయానపి నేక్షితః ।
 మయా స్వాత్మా శివః స్వామిన్నన్యైస్తత్కథమీక్షతే ॥ ౩౨॥
 యావన్న శాఙ్కరం నామ ప్రవిష్టం శ్రుతిమణ్డలీమ్ ।
 తావత్కథం దేహవతాం మోహరాత్రిర్నివర్తతే ॥ ౩౩॥
 స్వల్పాయుధః కాలవశాద్భవిష్యన్తి నరాః ప్రభో ।
 తేషాం జ్ఞానవిహీనానాం భగవన్బ్రాహ్మిణా కా గతిః ॥ ౩౪॥
 పరాశరాత్మజస్యేతి వాణీమాకర్ణ్య తత్క్షణాత్ ।
 ఉవాచ కరుణారాశిర్నన్దిరుద్రో మనోరమమ్ ॥ ౩౫॥
 సాధు సాధు త్వయా పృష్టం సావధానో భవాధునా ।
 విశ్వాత్మనోపదిష్టం మే సర్వం వక్ష్యామి తచ్చ తే ॥ ౩౬॥
 ఇదానీం పాపబహులః కలికాలః ప్రవర్తతే ।
 తస్మిన్నుద్ధరణాయేశః కులజ్ఞానముపాదిశత్ ॥ ౩౭॥
 కులజ్ఞానస్య మాహాత్మ్యం వక్తుం శక్నోతి కో మునే ।

సత్యమత్ర విముహ్యన్తి విద్యా విద్యేశ్వరా ఆపి ॥ ౩౮॥

తదత్ర కే వయం నామ ప్రభోరిచ్చైవ కుత్రచిత్ ।

ప్రవర్తయతి దివ్యం యా కులజ్ఞానమనుత్తమమ్ ॥ ౩౯॥

లోభతాల్యమదక్రోధకామమోహజగుప్సితే ।

హృదయే కులవిజ్ఞానం న కదాచిత్ప్రరోహతి ॥ ౪౦॥

కిమన్యత్ప్రాప్యతే జాతు కులజ్ఞానరసాయనమ్ ।

దేవతాసన్నిధానేన ద్విత్తైరేవ న పఞ్చషైః ॥ ౪౧॥

పారమృత్యప్రవాహణ తేభ్యో యేనైవ గమ్యతే ।

తైరప్యనుష్ఠానబలాత్సుబలాః సర్వసమృదః ॥ ౪౨॥

తేషామాలోకనాన్ముక్తిః శ్రవణాత్స్మరణాత్తథా ।

చరాచరపరిత్రాతా విశ్వాత్మా తేషు తిష్ఠతి ॥ ౪౩॥

యే పునర్నామమాత్రేణ కులజ్ఞానస్య గర్వితాః ।

రాగద్వేషాదివివశాస్తేషాం పాపీయసీ గతిః ॥ ౪౪॥

గతానుగతికైరన్యైరాత్మమ్భురిభిరాశ్రితాః ।

విద్యుః కులజ్ఞానమితి ప్రలాపో నరకావహః ॥ ౪౫॥

(అపూర్ణః)

ఇతి శ్రీమహామాహేశ్వరజయద్రథవిరచితే హరచరితచింతామణౌ ద్వాత్రింశత్తమః ప్రకాశః ॥ ౩౨॥

- ఏతావత్పర్వవ్రమేవాస్మాభిరయం గ్రంథః సముపలబ్ధః । అతః పరం కియానవశిష్ట ఇతి న జ్ఞాయతే । -

ఇతి కాశ్మీరికమహామాహేశ్వరాచార్యరాజానకశ్రీజయద్రథవిరచితో హరచరితచింతామణిః సమూహాః ।

। కావ్యమాలా ౬౦ ।

Notes:

HaraCaritaCintāmaṇiḥ హరచరితచింతామణిః is a Mahākāvya మహాకావ్య composed by Kāśmīrika MahāMāheshvarĀcārya Rājanaka Jayadratha కాశ్మీరిక మహామాహేశ్వరాచార్య రాజానక జయద్రథ who is also known for his commentaries on the writings of

MahāMāheshvarĀcārya Abhinavagupta మహామాహేశ్వరాచార్య అభినవగుప్త of Kāśmīra కాశ్మీర.

The composition seems to end abruptly as the information about the remaining part of this text is not available.

Several ŚivaKṣetra శివక్షేత్ర are mentioned in this composition about which the geographical references are documented in the publication. Some of these ŚivaKṣetra శివక్షేత్ర locations as mentioned in the publication are given below.

అనన్తభవనమ్ | ౧౦| ౨౫౩ అనన్తభవనమిదమధునా “అనన్త్ నాగ్” నామ్నా ఖ్యాతం “అనన్తాగ్” నామ్ని పురగణ ఏవ లభ్యతే | నామాస్యాపి విజయేశ్వరమాహాత్యునీలమతపురాణయోగే |

కపటేశ్వరః కపటేశః | ౧౪| ౩౪ కపటేశ్వరోఽయం కపటేశ్వరనామ్నైవ కశ్మీరైకదేశ “మటన్” పురగణే “కూఠిహార్” గ్రామే కుజ్జాకృతి మహాదేవస్థానమ్ | విశిష్టవ్యాఖ్యాస శ్రీడాక్ష్టరస్తైన్నాహిబరాజతరగ్గణ్యనువాదే ౧| ౩౨, ౭| ౧౯౦ ద్రష్టవ్యా |

కపాలమోచనతీర్థమ్ | ౧౪| ౧౧౧ కపాలమోచనతీర్థమిదమపి కపటేశ్వరస్థానే సదా సన్నిహితమ్, కపాలమోచనతీర్థం విజయేశ్వరక్షేత్రతీర్థగణమధ్యేఽపి తథా “శుపయన్” పురగణీయ“దిగౌమ్” గ్రామేఽపి |

కశ్మీరమణ్డలమ్ , కశ్మీరా | ౧౪| ౪౫ కశ్మీరదేశోఽయమ్, యస్య తత్రత్యభాషాయాం “కశీర్” ఇతి నామాస్తి | విశిష్టవ్యాఖ్యాన నామ్నః శ్రీడాక్ష్టరస్తైన్నాహిబరాజతరగ్గణ్యనువాదభూమిశ్చ ద్రష్టవ్యా |

కాశ్మీరికాఙ్గరాగః | ౨౫| ౭౯ కాశ్మీరికాఙ్గరాగః కుజ్జమాఙ్గరాగః, యదస్య కుజ్జమస్య కశ్మీరజన్మేత్యపి నామ, వర్తతే చ కశ్మీరాయాం బహుషు స్థలేషు “కుగ్గ్” ఇతి నామ్నా |

కాష్ఠమయో దేవః | ౧౪| ౧౩౫ కాష్ఠమయదేవ ఇత్యపి కపటేశ్వరస్త్వైవాన్యన్నామ |

కాష్ఠరూపః | ౧| ౨౯ కాష్ఠరూప ఇత్యపి కశ్మీరైకదేశ“మటన్” పురగణీయ “కూఠేర్” గ్రామే స్థితస్య కపటేశ్వరాఖ్యశివస్యాన్యన్నామ | విశిష్టవ్యాఖ్యాస శ్రీడాక్ష్టరస్తైన్నాహిబరాజతరగ్గణ్యనువాదే ౧| ౩౨ ద్రష్టవ్యా |

కేదారామఘః , కేదారః | ౮| ౬౯ కేదారతీర్థమిదం “కీత్రిటేగ్” నామ్నా ప్రసిద్ధం కశ్మీరైకదేశ “దచ్చునోప్” పురగణే విజయేశ్వరస్యాధస్తాదేకక్రోశదూరతాయాం లభ్యతే

। విజయేశ్వరమాహాత్యైః స్య వర్జనం బహుశోఽస్తి ।

త్రిపురేశ్వరః । ౧౩। ౨౦౦ త్రిపురేశ్వరోఽయం త్రిపురేశ్వరనామ్నైవ కశ్మిరైకదేశ “ఫాక్”
పురగణే “త్రిఫర్” గ్రామే భవతి । కేఽపి జ్యేష్ఠేశ్వరం త్రిపురేశ్వరం చైకమేవ కథయన్తి ।
విశిష్టవ్యాఖ్యాస్య శ్రీడాక్టరస్థైన్సాహిబరాజతరగ్గణ్యనువాదే ౫। ౪౬ ద్రష్టమహ ।

నన్దిపర్వతః । ౪। ౩౦ నన్దిగిరిః , నన్దుదకమ్ , ఇత్యపి నామనీ హ్యస్య ।
నన్దిపర్వతోఽయం కశ్మీరదేశస్థహరముకుటగంగానికటి పర్వతః, యస్య చాధస్తాన్నన్దిసరః,
కాలసరశ్చేత్యాఖ్యం సరోవరద్వయమస్తి తయోశ్చ “నున్ద్ కోల్” ఇతి కాశ్మీరికం
నామద్వయం । విశిష్టవ్యాఖ్యాస్య శ్రీడాక్టరస్థైన్సాహిబరాజతరగ్గణ్యనువాదే ౧। ౩౬
ద్రష్టవ్యా ।

నన్ది గణః మషకః । ౧౪। ౭౪ నన్దిరుద్రనామా మహాదేవానుచరో గణోఽయం
మషకరూపః కపటేశ్వరస్థానస్థః స్పర్శమాత్రేణైవ లోకానుగ్రాహకః ।

నీలకుణ్డమ్ । ౧౨। ౧౭ నీలకుణ్డమిదం “నీలనాగ్” వా “వేర్నాగ్” ఇతి ఖ్యాతస్త్వైవ
నాగత్య నామాన్తరం । “శాహబాద్” పురగణస్థస్య నీలస్య నాగాధిపతేరిదం కుణ్డం ।
విశిష్టవ్యాఖ్యాస్య శ్రీడాక్టరస్థైన్సాహిబరాజతరగ్గణ్యనువాదే ౧। ౨౮ ద్రష్టవ్యా ।

నీలాఖ్యః భుజగేశ్వరః । ౧౨। ౧౬ నీలనామకభుజగేశ్వరోఽయం “నీలనాగ్” “వేర్నాగ్”
ఇతి నామద్వయేన కశ్మిరైకదేశ “శాహబాద్” పురగణీయ “వేర్నాగ్” గ్రామేఽస్తి
। నీలోఽయం కశ్మీరాస్థసకలనాగానామధిపతిర్నీలమతపురాణకర్తా చ జ్ఞేయః ।
విశిష్టవ్యాఖ్యాస్య శ్రీడాక్టరస్థైన్సాహిబరాజతరగ్గణ్యనువాదే ౧। ౨౮, ౧౮౨ ద్రష్టవ్యా
।

పంచుతపః నామ తీర్థమ్ । ౧౦। ౨౪౫ ఇదం తీర్థమపి విజయేశ్వరక్షేత్రమధ్యగమేవావధార్యమ్
, విజయేశ్వరమాహాత్యైః పీఠమేవాస్య నామ లభ్యతే ।

పంచుహస్తస్య భవనమ్ । ౧౨। ౨౨ నాగస్య పంచుహస్తస్య భవనమిదం
“పాంజుథ్నాగ్” నామ్నా ప్రసిద్ధం “దివసర్” పురగణస్థిత “పాంజుథ్” గ్రామేఽస్తి ।
కల్వణరాజతరగ్గణ్యామస్య పంచుహస్తా ఇత్యపి నామాక్తమ్ । విశిష్టవ్యాఖ్యాస్య
శ్రీడాక్టరస్థైన్సాహిబరాజతరగ్గణ్యనువాదే ౫। ౧౨౪ ద్రష్టవ్యా ।

పావకతీర్థం । ౧౧। ౨౬ ఇదం పావకతీర్థ కశ్మిరైకదేశ “నాగామ్” పురగణీయ
“పిగ్గిల్కున్” గ్రామే స్థితస్య పిగ్గిలేశ్వరస్యాశ్రితతమం జ్ఞేయమ్ ।

పిగ్గిలేశ్వరః । ౧। ౨౬ పిగ్గిలేశ్వరనామా శివోఽయం కశ్మిరైకదేశస్య “నాగామ్” పురగణే
“పిగ్గిల్కున్” గ్రామే ఖ్యాతో వర్తతే ।

బిష్టనాదేశః । ౧౩। ౨౦౦ ఆయం బిష్టనాదేశోఽపి త్రిపురేశ్వరస్యైవ పర్యాయ
ఇవాస్మాద్గ్రన్థాల్లభ్యతే, కిన్తు స్పష్టా న జ్ఞాతాత్య స్థితిః ।

బిలపథః । ౧౨। ౧౫ ఆయం బిలపథస్తస్య దేశస్య నామాస్తి యస్మిన్దేశే
శ్రీమహాదేవత్రిశులభిన్నరన్ధ్రాదాదౌ వితస్తా నదీ నిశ్చక్రామ । నీలమతపురాణేఽప్యేతదాఖ్యాతమస్తి
।

భరద్వాజమునేర్లిజమ్ । ౧౦। ౨౬౪ భరద్వాజుర్నిప్రతిష్ఠితం లింగమిదమపి విజయేశ్వరక్షేత్రస్థతీర్థగణం
।

మయలింగమ్ । ౧౩। ౧౬౫ మయలింగమిదం విజయేశ్వరమాహాత్యేఽపి లభ్యతే, పరస్తు
స్థితిరస్య స్పష్టం న జ్ఞాతా ।

మహాదేవః ఉపమన్యుప్రతిష్ఠితః । ౧౦। ౨౫౮ శివోఽయముపమన్యుప్రతిష్ఠితోఽచలానదీవిజయేశ్వ
ఏవానుమీయతే ।

మహాదేవః జ్యోతీరూపః । ౧౪। ౮౦ జ్యోతీరూపమహాదేవ ఇతి కపటేశ్వరస్యైవాయం
నామభేదః । అతః కపటేశ్వరేణ సామ్యమస్య ।

ముకుటపర్వతః । ౪। ౮౮ హరముకుటగజ్జాయాత్రాలభ్యహరముకుటాఖ్యపర్వతస్య
కశ్మీరభాషయా “హర్ముఖ్” ఇతి ఖ్యాతస్యైవాయం నామభేదః । విశిష్టవ్యాఖ్యాస్య శ్రీ
డాక్టర్నన్నాహిబరాజతరంగిణ్యనువాదే ౧। ౩౬ ద్రష్టవ్యా ।

రవిః, రవితీర్థం । ౧౪। ౧౧౨ సూర్యతీర్థమిదం కపటేశ్వరీయతీర్థగణమధ్యే వ్యవస్థితమస్తి
।

రుద్రపాదాఖ్యః శిలోచ్ఛయః । ౧౪। ౮౧ రుద్రపాదనామా పర్వతోఽయం
కపటేశ్వరస్థానాధారభూతస్థలసమీపవతీం జ్ఞాయతే ।

వరాహక్షేత్రమ్ । ౧౨। ౪౩ వరాహక్షేత్రమిదమధునా “వరముల్” ఇతి నామ్నా
ప్రసిద్ధమస్తి । క్రమరాజ్య “కమరాజ్” ఇతి ఖ్యాతమణ్డలస్యైకదేశే “కుహిన్”
పురగణే వర్తతే । కశ్మీరప్రాంతభూమిర్నగరభాగస్యేదం స్థానం । విశిష్టవ్యాఖ్యాస్య
శ్రీడాక్టర్నన్నాహిబరాజతరంగిణ్యనువాదే ౬। ౨౦౪ ద్రష్టవ్యా ।

విజయేశ్వరః । ౧। ౫ విజయేశః విజయేశానః విజయః విజయక్షేత్రం అస్య
విజయేశ్వరస్యైవైతాన్యన్యన్యపి నామాని సన్తి । విజయేశ్వరనామా శివోఽయం

కశ్మీర దేశస్థ “దచ్చునోప్పర్” పురగణే “విజ్యబ్రోర్” గ్రామే భవతి । విశిష్టవ్యాఖ్యాస్య
శ్రీడాక్టరస్తైన్నాహిబరాజతరంగిణ్యనువాదే ౧। ౩౮ ద్రష్టవ్యా ।

The text of Kalhaṇa’s Rājatarāṅgiṇī కల్హణవిరచితా రాజతరంగిణీ and its translation by Dr. Stein that is mentioned in these references can be accessed from the links given below.

Adhyaya 29 and 32 (incomplete) do not have assigned name.

Encoded and proofread by Ruma Dewan

Haracharitchintamani

pdf was typeset on April 17, 2025

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

